

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab Anno Christi 1675. usque ad annum 1681

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1780

VD18 90119207

Liber CCVIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67305](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-67305)

HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ

CONTINUATÆ.

LIBER CCVIII.

INNOCENT. XI. PONTIF. MAXIM.

LEOPOLDUS I. ROM. IMP.

§. I.

Iniquæ Puritanorum querelæ in Anglia contra Catholicos.

Nondum in Anglia profuso innocentium Catholicorum sanguine extincta erat rabida sitis Presbyterianorum, ex quibus potissimum plebæi Ordinis Senatus constitit: quamvis enim hi Seroggium capitalis fori Præfectum, aliosque ab Oate & Bedloo falso accusatos fuisse deprehenderent, eorum testimonia ab aliis quamplurimis falsitatis convicta, inter se pugnantia, ac centenis fabulis conspersa fuisse, etiam manibus palparent, prævalente tamen insano eorum Catholicos eliminandi proposito ex Catholicis quamplurimos

Salmon hist.
d'Angl.
Theatr. Eu-
rop. t. 12.
Rapin Hist.
d'Angl.
lib. 23.

Ff 4 hoc

Sæc. XVII. hoc item anno ad carceres, exilia, ex-
A. C. 1680. tremaque suppicia condemnarunt,
ipsumque Ducem Eboracensem succel-
tionis jure exuere, pertinaciter persi-
terunt: Incassum Lionnellus Jenkins
supremus Regni Secretarius pluresque
alii indignitate facinoris commoti ob-
jectabant, cunctis legibus imo ipsis etiam
Religionis principiis esse adversum,
quod duntaxat ob Religionis diversita-
tem etiam privatus suo jure spolietur,
& de nullo crimen convictus, imo ne-
quidem auditus condemnetur, & Rex
qui tamen soli Deo suum jus debet, &
quacunque potestate in terris privetur,
præsertim cum omnes subditi adstrin-
gantur nupero juramento, quo pollici-
erent, quod Regi ejusque hæredibus as-
Successoribus fidem & fidelitatem servatur,
& ipsum ipsosque pro viribus suis contra
omnes conspirationes, & machinationes,
quæcunque instituentur contra ipsius vel ipso-
rum personas, coronas, ac dignitates, de-
fensi sint. Verum hæc, pluresque a-
liæ rationes nihil valuere in animo eor-
um, qui ad promovendum Catholi-
corum exterminium divinas, humanas-
que leges proculcare, sibi haud rel-
gioni ducunt: hoc furore incitati, om-
nem captabant occasionem, ut populo
in Catholicos odium instillarent, simul-
que Catholicum Successorem exclu-
dendi

dendi necessitatem persuaderent: cum Sæc. XVII.
igitur Rex pro conservanda Tungri Ur- A. C. 1680.
be, quam Mauri toto impetu obsede-
rant, suppetias peteret, hanc proposi-
tionem e re nata censebant Senatores,
ut novas querelas contra Catholicos ad
Regem deferrent, non eo fine, ut Re-
gni periculum ex Maurorum invasione
imminens Regi exponerent, sed ut po-
pulo Ducis exclusionem minus horren-
dam depingerent: Porrecto itaque li-
bello exponebant. I. Huic urbi ferme
semper præsuisse Catholicos, & præsi-
dium ex Tribunis & milite Catholicis
fuisse compositum. II. In Anglia adeo
prævaluisse Catholicos, ut prodigi
loco habendum, quod Parlamentum
ad eos opprimendos remedium inven-
nire potuerit. III. Eos in sui incre-
mentum ipsas leges contra illos sanci-
tas vertisse, Judices & Magistratus eis
oppositos sua auctoritate spoliasse, eo-
rumque, quos corrumpere non poterant,
ruinam promovisse. IV. Parlamentum
duntaxat in rei Catholicæ commodum
toties fuisse dissolutum. V. Auri sup-
petias Regi concessas ex Catholicorum
consilio fuisse erogatas in arma Prote-
stantibus inferenda, & augendam Gal-
lorum potentiam. VI. Piurimos sub-
ditos sub Gallorum signis militare co-
actos, & Regis Ministros per Franciæ

F f s Regem

Sæc. XVII. Regem apud Batavos sollicitasse, ut
A. C. 1680. ibidem Catbolici suæ Religionis liber-
tate frui possent. **VII.** Leges contra
Catholicos latae non fuisse executioni
datas, imo Non - conformistas Prote-
stantes eorum impulsu fuisse vexatos.
VIII. Catholicos a præstiti juramenti
fide fuisse a Papa solutos. **IX.** Quem-
dam Regis Ministrum Catholicum ad
exterminandam religionem cum Papa,
aliisque Principibus consilia cudiisse.
X. Ex hoc autem literarum commer-
cio ortam esse damnandam ac inferno-
lem nuperam conjurationem. **XI.** Ca-
tholioos, ut hanc conspirationem oc-
cultam tenerent, quemdam trucidasse
Judicem. **XII.** Parlamentum, dum pre-
cipuos conjurationis authores dijudi-
care pararet, fuisse tamdiu dissolutum,
donec interim Catholici sua crimina oc-
cultandi, sibique prospiciendi spatium
haberent. **XIII.** Testes præmiorum &
Ducis Eboracensis gratiæ pollicitationi-
bus fuisse corruptos. **XIV.** Fallam
conjunctionem in odium Protestantium
fuisse adinventam. **XV.** Judicem quem-
dam suo officio fuisse amotum, eo quod
scriptum quoddam contra Eboracensem
Ducem acceptasset. **XVI.** Novellas,
quibus Papismus ludibrio habetur, a
Regiis fuisse prohibitas. **XVII.** In-
superhabitis decretis de Catholicis Lon-
dino

dino & Westmonasterio expellendis, Sæc. XVII.
hos tamen etiamnum ibi magno nu- A. C. 1680.
mero degere.

Hæc mere in Religionis odium ex-
cogitata fuisse, noverant non pauci,
suspicabantur universi: nihilominus
plæbei Ordinis Senatores suum edictum
de Eboracensi Duce a successione ex-
cludendo ad Procerum Senatum trans-
mittere præsumpsere, a quo ex nona-
ginta tribus suffragiis nonnisi triginta,
& ex quatuordecim Episcopis duntaxat
tres iniquæ sententiæ accesserunt: inde
vero Puritani Senatores in rabiem acti,
ex ipso suo Senatu nonnullos falsis cri-
mationibus, carceribus, atque ex-
auctoratione vexarunt.

§. II.

Sententia Parisiensis Facultatis circa juramentum Anglicanum.

Jam sæpius meminimus, quod Angli *Argentre*
Catholicis, ut eos a seftæ suæ *Assie- Coll. Jud.*
clis discernerent, varia juramenta im- *t. 3. part. I.*
posuerint: inde vero tenerioribus *Ca- pag. 139.*
tholicorum quorumdam animis injecta
est religio, an salva fide ac tuta con-
scientia Catholici Angli subsequens præ-
stare valeant juramentum a Protestan-
tibus præscriptum:

,Ego

Sæc. XVII. „Ego N. N. vere & sincere agnolo,
 A. C. 1680. „profiteor, testificor, & declaro in con-
 „scientia mea, coram Deo & mundo,
 „quod supremus Dominus noster Rex
 „Carolus est legitimus, & verus hujus
 „Regni Rex, & omnium & aliorum
 „Majestatis suæ Dominiorum & ter-
 „rum. Et quod Papa nec per seipsum,
 „nec per ullam autoritatem Ecclesie
 „vel Sedis Romanae, aut per ulla alia
 „media cum quibuscumque aliis ali-
 „quam potestatem vel autoritatem ha-
 „beat Regem deponendi, vel de aliqui-
 „bus Majestatis suæ Regnis aut Domi-
 „niis disponendi, vel alicui Principi
 „extraneo ad ipsum damnificandum,
 „aut terras suas invadendum autorita-
 „tem concedendi, vel ullos subditos
 „rum suorum ab eorum suæ Majestati
 „subjectione & obedientia exonerandi,
 „aut ulla eorum licentiam vel faculta-
 „tem dandi, ut arma contra ipsum ge-
 „rant, tumultus excitent, aut aliquam
 „violentiam aut damnum Majestatis
 „suæ Regiae personæ, Statui vel regi-
 „mini, aut aliquibus Majestatis suæ
 „subditis intra sua dominia inferant.
 „Item juro ex corde, quod non ob-
 „stante ulla declaratione, vel sententia
 „excommunicationis vel privationis
 „facta vel concessa, aut facienda vel
 „concedenda per Papam vel Successo-
 „res,

„res, vel per quamcunque autoritatem Sæc. XVII.
 „derivatam, aut derivari prætensam A.C. 1680.
 „ab illo, seu a sua sede contra dictum
 „Regem, hæredes aut Successores suos,
 „vel quacunque absolutione dictorum
 „subditorum ab eorum obedientia, fi-
 „delitatem & veram obedientiam suæ
 „Majestati, hæredibus & successoribus
 „suis præstabo, ipsumque & ipsos totis
 „meis viribus contra omnes conspira-
 „tiones & attentata quæcunque, quæ
 „contra personam illius, vel illorum,
 „eorumque coronam & dignitatem ra-
 „tione vel colore alicujus ejusmodi Sen-
 „tentiæ vel declarationis, vel alias
 „facta fuerint, defendam, omnemque
 „operam impendam, ut Majestati suæ,
 „hæredibus & Successoribus revelem,
 „& manifestas faciam omnes proditio-
 „nes, & proditorias conspirationes,
 „quæ contra illam, aut aliquos illo-
 „rum attentari cognoscam, vel audiam „

„Præterea juro, quod ex corde ab-
 „horreo, detestor, & abjuro tanquam
 „impiam & hæreticam hanc doctrinam,
 „& damnabilem propositionem, *quod*
 „Principes per Papam excommunicati vel
 „depositi possint per suos subditos vel alios
 „quoscunque deponi aut occidi.

„Et ulterius credo, & in conscienc-
 „tia mea juro, quod nec Papa, nec
 „ulla alia persona quæcunque potesta-
 „tem

Sæc. XVII. „tem habeat me ab hoc juramento, aut
 A. C. 1680. „aliqua ejus parte absolvendi: Quod
 „juramentum agnosco recta & plena
 „auctoritate esse legitime mihi ministran-
 „tum, & omnibus indulgentiis, ac de-
 „spensationibus in contrarium renunci-
 „Hæcque omnia plane & sincere agno-
 „sco, & juro juxta hæc expressa verba
 „a me prolatæ, & juxta planum &
 „commune in sensum, & intellectum
 „eorum verborum absque ulla æqui-
 „vocatione, aut mentali evasione, aut
 „secreta reservatione quacunque, han-
 „que recognitionem & agnitionem facio
 „cordialiter, voluntarie, & vere in
 „vera fide Christiani viri, sic me Deus
 „adjuvet..,

Recurrebant igitur Catholici Angli
 ad Parisiensem Facultatem Theologi-
 cam, decidi petentes, an sine fidei ac
 conscientiæ læsione hoc juramento sele-
 obstringere valerent. Die igitur
 decima sexta Augusti ejusdem Facul-
 tatis sexaginta Doctores declararunt:
 „hoc jusjurandum salva fide, & tota
 „conscientia a Catholicis Anglis jurari
 „posse: si modo in propositione, que
 „est de depositione & cæde Principum,
 „ut quæ damnatur ut hæretica, deposi-
 „tio & occidi conjunctim accipiantur. Imo
 „etsi divilim, ita ut tamen proposicio
 „hæretica materialiter, id est verbo

„Dei

„Dei contraria finiatur, quatenus de-Sæc. XVII.
„poni posse principes effert; formaliter A. C. 1680.
„vero etiam, quatenus & occidi posse
„superaddit.„

Idem hoc judicium Ecclesiæ & Aca-
demiæ Parisiensis Cancellarius die no-
na Augusti confirmavit, sequenti de-
creto: „Testamur omnibus, quorum
„interest, vel interesse potest, attento
„nos animo vidisse, & perlegisse jura-
„mentum supra transcriptum, nihil
„que in eo reperisse, quod sit verbo
„Dei, aut Catholicæ & Apostolicæ Fi-
„dei contrarium, proindeque censem-
„mus, illud salva eadem fide & tuta
„conscientia a Catholicis Anglis emitti
„posse, imo & eos ex religione teneri
„illud idem, ut fideles decet subditos
„omni ratione adimplere & exequi, in
„cujus rei fidem subscrisimus, & præ-
„sentem subscriptionem sigillo nostro
„muniri fecimus.„

Verum hæc Facultatis decisio nul-
latenus justas Catholicorum Anglorum
anxietates sedabat; Clerici enim ac
præcipue Regulares, summi Pontificis
auctoritatem a privatis restringi aut
explicari haud posse censemabant, sed id
potius universæ Ecclesiæ judicio reser-
vatum esse propugnabant; quocirca
Angliæ Regi supplicarunt, quatenus
sola jurata fidelitatis sponsione conten-
tus,

Sæc. XVII. ^{tus,} cæteras conditiones tam religioi
A. C. 1680. Catholicæ, quam conscientiæ tranqui-
litati tantopere adversas haud exigere
vellet: Promptum fese æque huic pe-
titioni monstrabat Rex, vehementius
autem obstatere Ministri Protestantes,
qui hoc juramentum his clausulis mu-
nitum eo fine præscriperant, ut inter
ipsos Catholicos dissidia progerminar-
ent, eosque tam Regi, quam populo
exosos redderent: Acrius etiam huic
Facultatis decisioni fese opponebant
Gandavenses Jesuitæ Angli, qui dia-
quinta Julii anni sequentis habitu con-
ventu deciderunt, quod si quis contra
Pontificis decreta, docuerit, permisum est
præfatum fidei juramentum præstare, ac-
solvi non valeat, nisi prius illud publice re-
vocaverit, aut se secreto revocaturum pol-
licitus fuerit.

§. III.

*Innocens Staffordiae Comes Cathol-
icus in Anglia capite plexus.*

Salmon hist. d' Angl. Postquam Puritani Senatores suo fu-
rori privatos Catholicos immola-
verant, tandem etiam Procerum san-
guine suas manus polluere aggressi sunt,
non alio miserorum crimine, nisi quod
Titus Oates bipedium nequissimus, eos
esse Catholicos, proin conjurationis
reos

391.

reos accusasset. Erant hi Arunde-
lius, Powisius, Petreus, Ballasius &
Stafordiæ Comes: Hi omnes innocen-
tia tuti, ultro sese judicio sistebant, &
quamvis Oates eorum accusator toties
falsitatis convictus fuisset, & Samson
Tongius post impiam Patris sui mor-
tem pollicitus esset, se clarissimis testi-
moniis comprobaturum, quod ejus Pa-
ter & Titus Oates Catholicorum con-
jurationem pro arbitrio suo commenti
fuerint, nihilominus sanguinarii Sena-
tores præprimis Stafordiæ Comitem,
eoquod esset religioni Catholicæ cete-
ris magis addictus, morti tradere, con-
stitutum habebant. Igitur die trige-
sima Novembris hunc Comitem e car-
cere extractum in jus vocant, adver-
sus eum tres conductitios testes, ne-
quissimum Oatem, Dugdalum, & Tu-
bervilleum excipiunt. Hi ergo pro in-
veterata sua mentiendi consuetudine
audacter illum meditati Regicidii ac-
cusant, cum autem literas, ejusmodi
criminis Indices, quibus tamen eorum
testimonia unice initiebantur, exhibere
non possent, plebæi Ordinis Senatores
in calumniæ subsidium Colemani nuper
iniquo judicio damnati literas denuo
producunt, in quibus tamen de Regis
trucidandi proposito, vel de Stafordiæ
Comitis conjuratione ne verbum qui-
Hift. Eccles. Tom. LXIV. Gg dem

Sæc. XVII. dem, continebatur; ambo enim hi Ca-
A. C. 1680. tholici sperabant quidem, exoptabau-
que, ut abolito juramento, legibus
que pœnibus, Catholicis Regnante
Eboracensi Duce major conscientiæ li-
bertas indulgeretur, hanc quoque
spem suam gaudiumque Ferriero &
P. de la Chaise Jesuitis, ac Francie
Regis Confessariis communicabant:
En totum meditati Regicidii argumen-
tum? Num forte hæc spes crimen ex
extremo suppicio dignum, nonne hanc
spem firmabat ipsa Anglii ingenii mo-
bilitas, qua ad Henrici VIII. postea ad
Mariæ Stuartæ, & rursus ad Eliza-
bethæ nutum Angli religionem suam
toties mutarunt? Forte tanquam per-
duelles carceribus, laqueo, capitique
pœna mulctati sunt illi Angliæ Pro-
ceres, qui Regnante Maria Catholica
literis spem testati sunt fore, ut Stuarta
e medio sublata, sub Elisabethæ regi-
mine Calviniana secta refloresceret,
plenaque suæ Religionis libertas Cal-
vinistis concederetur: Nihilominus de-
ficientibus omnibus aliis testimonij
eiusmodi literæ per manifestam iniqui-
tatem ad conjurationis indicium de-
tortæ unicum, validissimumque repu-
tabatur argumentum. Incallum Sta-
fordiæ Comes demonstrabat, mere con-
fictam esse hanc conjurationem, Dug-
dalum

dalum esse profligatissimæ vitæ homi- Sæc. XVII.
 nem, ob furtæ ab Heri sui famulitio A. C. 1680.
 ejectum, ac unice intentum, ut falsæ
 hujus delationis ope suam ab ergastulo
 liberationem emendicaret: Frustra Co-
 mes Oatis testimonium ob tot repug-
 nantias, additiones, omissions &c.
 falsitatis arguebat, ac Judicibus deli-
 berandum proponebat, an par sit cre-
 dere, quod tot Nobiles ac ditissimi Pro-
 ceras tam arcana tantique momenti
 consilia homini summa inopia confli-
 ctato manifestare voluerint, nullus ta-
 men eorum ipsius miseriam aut data
 aut saltem promissa stipe sublevarit?
 Irrito etiam conatu Comes declarabat,
 quod nec ipse, nec suorum Domestico-
 rum ullus unquam Tubervilleum Pa-
 risiis viderit, ejus vero testimonium
 plurimis perjuriis, falsitatibus, vitiis
 que scateat, ipsusque præter alias de-
 testandas execrationes hæc verba ef-
 future non abhorruerit: *rapiat me diabo-
 lus, si nostro ævo melior, quam delatoris
 conditio inveniatur:* Ad hæc omnia sur-
 dæ erant Puritanorum aures, & quam-
 vis Comes se esse omnino innocuum
 usque ad extremum vitæ halitum co-
 ram Deo palam testaretur, nihilominus
 a quinquaginta quinque suffragantibus,
 reclamantibus triginta & uno, extre-
 mo supplicio, non aliud ob crimen, nisi

Gg 2 quod

Sæc. XVII. quod Catholicus esset, addicatur, ac
 A. C. 1680. die vigesima nona Decembris anno
 tatis suæ sexagesimo octavo in Londi-
 nensi Turri capite obtruncatur (*). Ha-
 laniena per integrum adhuc biennium
 tenuit, & quamvis nec minimo veri-
 tatis testimonio confusa hæc conjuratio
 probari potuerit, nihilominus sub illis
 obtenuit. Oliverius Punckel Armach-
 nus Archiepiscopus ac Hiberniæ Præ-
 mas, aliquique inhumana crudelitate sub-
 lati sunt, donec Tongio & Bedloo se-
 leratissimis his delatoribus infauli-
 morte hoc anno sublati tandem anno
 hujus saeculi octogesimo tertio hujus
 conspirationis falsitas fuisset detecta
 pluresque Calvinistæ de nimis vera in
 Regem conjuratione convicti, in vin-
 cula conjecti, ac morte damnavi-
 fuissent.

§. IV.
*Hugonotarum libertas in Galliæ
 restricta.*

(*) Eandem ob caussam, parique inhu-
 nitate jam Anno 1641. Puritani, priusquam
 Carolum I. sanguinariæ suæ rabiei litaverant
 fidelissimum Ministrum Stafordiæ Comitem
 Catholicum trucidarunt. Vid. lib. 200. §. 4
 Tom. 60. pag. 501.

Eodem anno, quo Joannes Hierony- **Sæc. XVII.**
mus de Imhoff Norimbergensis Pa- **A. C. 1680.**
tritus ac Civici Judicij Assessor præter
omnium expectationem ejurata Lu- **Gottfrid.**
theri secta Heripoli die vigesima nona **Hist. Cont.**
Junii coram splendida hominum fre- **Chron. l. 10.**
quentia fidem Catholicam professus est, **pag. 272.**
Ernestus Augustus Hanoveranus Prin- **Hode Hist.**
ceps statim post Fratris sui Catholici **de Louis**
obitum cunctos Catholicos e sua di- **XIX. lib. 40.**
tione expulit; mitius cum Calvinistis
Ludovicus XIV. Franciæ Rex tam in
Galliis, quam Colmariæ, aliisque Al-
satiæ urbibus egit; quamvis enim re-
ligioni Catholicæ aditum panderet, in-
colas tamen sua patria, ædibusque vi
expellere, sibi religioni duxit: nec se-
veriora in Galliis passi fuissent, si to-
lerata diutius eorum secta, inde orto
tumultuum periculo, ac Regni saluti
tranquillitatique consuli potuissent: Ea-
propter Rex die decima Junii edictum
promulgare coactus est, vi cuius Hu-
gonotæ prædia conducere prohibeban-
tur: Die autem sexta Julii militiæ Præ-
fectis injunctum, ut intra semestre vel
religionem Catholicam amplecterentur,
vel missionem peterent: Mulieres non
aliis, quam Catholicis obstetricibus
uterentur, earumque proles Catholicis
Sacerdotibus baptizandos offerrent, nec
alios quam Catholicos famulos in ædibus

Gg 3 suis

Sæc. XVII. suis haberent, nec ullus Catholicam
A. C. 1680. ducat, nisi prius ipse ad veram fidem re-
verteretur; Insuper Catholicis sub po-
na perpetui exilii ad Calvinicastram
fire, & Calvinianis Præconibus tales ad
suos cætus admittere, interminata lo-
spectionis, & interdicendæ Religionis
Calvinianæ poena inhibitum est; De-
nique vi Regii edicti plura Hugonot-
rum Tempa contra Nanetenis editi
tenorem erecta funditus eversa fuere.

§. V.

*Vario Marte in Hungaria pug-
tum contra rebelles Calvinistas.*

Han. Pan. Interim Leopoldus Imperator nullum
nov. p. 479.
Theatr. Eu- non movit lapidem, ut in Hunga-
rop. t. 12, ria seditiosos Protestantes ad obsequium
Gottfrid. revocaret, ac præprimis Strasoldo Co-
Hist. Chron. miti negotium dedit, ut oblatis in-
cont. l. 10. duciis eos sensim ad pacis con-
pag. 265. clilia inclinaret. Nec omnino alienum
fese monstrabat Töckelius rebellium
Ductor, obtendebat tamen, inscio Sul-
tano pacem inire, sibi haud integrum
esse; Insuper Franciæ Legatus, ut pa-
cis negotium everteret, Töckelio quin-
decim millia recentis militiæ suis im-
pensis alenda promiserat, spe etiam
facta, Tartariæ Chamum seu Regem
mox in Cæsaris ditiones cum valido
agmine

agmine irrupturum: Nondum tamen Sæc. XVII.
Imperator omnem sedandi tumultus A. C. 1680.
spem abjecerat, sed Leventiæ Episco-
pum ad Comitem ablegabat, cum eo
de pace aëtatum: Indicitur ad duodeci-
mam quintam Martii diem Tirnaviæ con-
ventus, comparent utriusque partis
Legati plena agendi facultate instructi,
ac præceteris Protestantes postulant,
ut I. Palatinus in proximis comitiis e-
ligeretur, II. Regni munia indigenis No-
bilibus conferrentur, III. ejectis Ger-
manis Hungari in finitimis propugna-
culis præsidia agerent, IV. plena sectæ
libertas restitutis omnibus Templis con-
cederetur: Vicissim vero Cæsarei rebel-
libus has proponebant pacis conditio-
nes. I. Töckelius, ac præcipui rebel-
lionis fautores petita delicti venia, de-
nuo sua bona in eo statu, in quo nunc
reperiuntur, recuperent. II. Positis ar-
mis trans Tibiscum sua figant domici-
lia, ibidemque, donec in proximis co-
mitiis res decidatur, plena sectæ liber-
tate gaudeant. III. Vacantia Regni
munia idoneis Hungaris Proceribus
conferantur, electio autem Palatini sit
Cæsari reservata: Verum æquissimas
hasce conditiones respuebant Prote-
stantes, qui violata induciarum fide
pro more suo rapinis, cædibus & in-
cendiis grassantes, Solnam, vicinos-

Gg 4 que

Sæc. XVII. que pagos deprædati sunt, atque us.
 A. C. 1680. que ad Silesiæ fines omnia ferro flam-
 maque devastarunt: Ut vero novas vi-
 res colligendi spatium nanciscerentur,
 rursus pacem exoptare simulabant, inte-
 alia audacter postulantes, ut restitutis
 omnibus eorum Ecclesiis Jesuitæ e toto
 Regno ejicerentur: Quo hæc eorum
 consilia spectarent, haud ignorabat Im-
 perator, quocirca feditiosos armorum
 potentia ad officium redigere statuit,
 & Capraram Belliducem cum valido
 exercitu in Hungariam movere iulit:
 Haud segnior Töckelius omnes, quo-
 quot poterat, copias contraxit, cui
 tiam Bethunius Franciæ Marescallus
 conscriptos in Polonia milites, & Aba-
 fius Turcas, Tartaros, suosque Tran-
 sylvanos adjunxit, atque in belli ex-
 pensas rursus septuaginta aureorum
 millia suppeditavit: Sultanus quoque
 Comitem de validioribus militum sup-
 petiis certiorem reddidit, necnon su-
 premo Vezirio, cunctisque Bassis pre-
 cepit, ut Töckelio tot copias, quo
 postulaturus esset, sine cunctatione
 transmittenterent: Tum vero crebris ve-
 litationibus pugnatum est, semper ta-
 men alternante fortuna, & sæpius Cæ-
 fareis adversa.

§. VI.

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

§. VI.

Amadæi Guimenii *Apologia a summo
Pontifice damnata.*

Jam supra meminimus, librum, quem *Argentre*
Guilielmus de Moja Jesuita sub *Coll. jud.*
 mentito nomine Amadæi Guimenii e-^{t. 3. p. 313.}
 diderat, unacum laxioribus doctrinæ *Vid. supra*
moralis propositionibus a Parisina Fa-^{t. 205. §. 29.}
cultate Theologica fuisse proscriptum.
 Hæc censura haud parum offendit hunc
 Jesuitam, quo circa sui libri apologiam
 sub hoc titulo edidit: *Adversus quorum-*
dam expostulationes contra nonnullas Je-
suitarum opiniones. Eadem quoque libro
 in auctiore editione hunc affixit titulum
Amadæi &c. opusculum singularia universæ
Theologiæ moralis complectens &c. Nec
 his contentus, insuper *Sacræ Cardi-*
nalium Congregationi libellum suppli-
cem obtulit, in quo suum librum, quem
huic Tribunali denuntiatum noverat,
a censura vindicaturus, præter alia
hæc exposuit: Insurrexit Sorbona in li-
brum Amadæi Guimenii: Illi, quos So-
cietatis gloria offendit, illam obfuscare ag-
gressi sunt. Non ergo de unius vel alte-
rius Jesuitæ honore, sed de universæ So-
cietatis causa agitur, & hac apologia Fa-
milice de Ecclesia bene meritæ, & ad pro-
ximorum salutem necessariæ, famæ consu-

Gg 5 litur.

Sæc. XVII. litor: Nihilominus jam anno priori die
 A. C. 1680. vigesima septima Septembris Innocen-
 tius XI. proprio motu Bullam edidit,
 eamque hoc anno die decima sexta e-
 jusdem Mensis promulgari jussit, qua
 præfatum Mojæ librum damnavit: Hu-
 jus vero Constitutionis Apostolicæ te-
 nor erat sequens: „Cum (sicut acce-
 „pimus) liber quidam, cui titulus;
Adversus quorundam expostulationes contra
nonnullas Jesuitarum opiniones Morales,
authore Amadæo Guimenio: &c. Bam-
bergæ, & Panormi Anno 1657. imprefxit;
& subinde Valentiae, Lugduni, & Madridi
Anno 1664. additis nonnullis aliis op-
„nionibus non sanis, sub alio titulo, vi-
„delicet: Amadæi Guimenii Lomariensis,
olim Primarii sacræ Theologie Professori:
Opusculum singularia universæ fere Theo-
logiæ Moralis complectens, adversus quo-
rumdam expostulationes, contra nonnullas
Jesuitarum opiniones Morales, Typis re-
„cusus, non solum die 5. Aprilis 1666.
„a Congregatione tunc existentium S.
„R. E. Cardinalium Indici librorum pro-
„hibitorum. & expurgandorum pre-
„posita, sed etiam die 12. Septembris
„1675. a Congregatione ejusdem S.R.E.
„Cardinalium in tota Reipublica Chri-
„stiana contra hæreticam pravitatem
„Generalium Inquisitorum a S. Sede
„Apostolica specialiter deputatorum
„ite.

„iterato prohibitus fuerit; & nihilomi- Sæc. XVII.
 „nus nonnulli propriæ salutis immemo- A.C. 1680.
 „res librum eundem legere, & reti-
 „nere damnabili lectionis usu, & praxi
 „præsumant. Nos, quibus gregis sui
 „curam commisit Altissimus, periculis
 „animarum, quæ ex usu, & praxi per-
 „niciose doctrinæ in dicto libro traditæ
 „infici, & in æternæ salutis detrimen-
 „tum adduci possent, Pastorali chari-
 „tate occurrere cupientes, motu pro-
 „prio, & ex certa scientia, & matura
 „deliberatione nostris, deque Aposto-
 „licæ potestatis plenitudine librum præ-
 „dictum sub utroque supra expresso, a-
 „liove quocumque titulo, nomine &
 „idiomate, sive in prædictis, sive in
 „aliis quibusve locis hactenus typis im-
 „pressum, ac etiam manu descriptum,
 „& quandocumque (quod absit) impri-
 „mendum, & describendum tenore
 „præsentium damnamus, reprobamus,
 „& denuo prohibemus, ac pro dam-
 „nato, & reprobato haberi volumus, il-
 „liusque impressionem, descriptionem,
 „lectionem, retentionem, & usum om-
 „nibus, & singulis Christi fidelibus, e-
 „tiam specifica, & individua mentione
 „& expressione dignis, sub poena Ex-
 „communicationis per contra facientes
 „ipso facto absque alia declaracione in-
 „currenda, a qua nemo a quoquam,
 „præ-

Sæc. XVII. „præterquam a Nobis, seu Romano
 A. C. 1680. „Pontifice, pro tempore existente, nî
 „in mortis articulo constitutus, ablo-
 „lutionis beneficium valeat obtinere,
 „omnino interdicimus. Porro quicum-
 „que librum hujusmodi penes se ha-
 „buerint, illum statim, atque præsen-
 „tium literarum notitia ad eos perve-
 „nerit, locorum Ordinariis, vel hære-
 „ticæ pravitatis Inquisitoribus tradere,
 „atque consignare teneantur; hi vero
 „exemplaria sibi sic tradita illico flam-
 „mis aboleri current, in contrarium fa-
 „cientibus non obstantibus quibuscum-
 „que: Ut autem eædem præsentes literæ
 „ad omnium notitiam facilius perdu-
 „cantur, nec quisquam illarum igno-
 „rantiam allegare possit, Volumus, &
 „Auctoritate Apostolica decernimus,
 „ut illæ ad valvas Basilicæ Principis
 „Apostolorum, ac Cancellariæ Aposto-
 „licæ, & in acie campi Floræ de Urbe
 „per aliquem ex Cursoribus nostris, ut
 „moris est, publicentur, illarumque
 „exempla ibidem affixa relinquantur:
 „Sic autem publicatæ omnes, & si-
 „gulos, quos concernunt, perinde affi-
 „ciant, ac si unicuique illorum perso-
 „naliter notificatæ, & intimatæ fu-
 „sent. Utque ip'arum præsentium lite-
 „rarum transumptis, seu exemplis, e-
 „tiam impressis manu alicujus Notarii
 „pu-

„publici subscriptis, & sigillo personæ Sæc. XVII.
 „in Ecclesiastica dignitate constitutæ A. C. 1680.
 „munitis, eadem prorsus fides, tam
 „in judicio, quam extra illud ubique
 „illorum haberetur, si exhibitæ forent,
 „vel ostensæ..”

Jam antea P. Honoratus Fabri iti- *Lettr. d'un*
 dem Socius doctrinæ moralis Jesuiticæ *Theol. tou-*
 apologeticum conscripsit, in cuius se- *chant la mo-*
 cundo tomo libellum supplicem Patris *ral. p. 73.*
 Mojæ recensuit, suæque apologiæ au- *Alegambe*
 thoritatem conciliavit approbatione *Bibl. Script.*
 ipsius Pauli Olivæ Societatis Præpositi
 Generalis, sui P. Provincialis, Patris
 de la Chaise, & octo aliorum Socie-
 tatis Theologorum, nihilominus tamen
 hæc ipsa ejus Apologia Anno 1672. &
 1673. a S. Congregatione Indicis pro-
 scripta est.

§. VII.

Burignoniæ Virginis fatuæ deliria, & obitus.

Hoc demum anno Antonia Burigno- *Arnold. Hist.*
 nia deliriis vitæque suæ finem fe- *Hæret.*
 cit. Hæc Insulis in Flandria Patre *Vol. II.*
 Mercatore nata, dum supra ætatem *p. 3. c. 16.*
 sexumque sapere incæpit, nunquam *pag. 154.*
 despere destitit. Decimum nonum æ-
 tatis suæ annum agebat, dum e pa-
 terna domo aufugiens, Montensem
 Archi-

Sæc. XVII. Archiepiscopum accessit, apud quem
 A. C. 1680. Catholicos omnes a vera fide defecisse
 insimulans, instabat, ut cum aliis Virginibus in quodam pago, Blatton nomine, Evangelicam vitam ducere valeret: cum autem omnem orthodoxæ fidei cultum, disciplinam & sanctimoniam ludibrio habere, novamque sibi, potissima ex parte Enthusiasticam doctrinæ ac disciplinæ normam configere deprehenderetur, inde ejecta Insulæ secessit, ubi se Spiritu Sancto regi mentita, se per divinationes, visiones, somnia, ac cælitus prolatas voces, frequentissime autem in intimo cordis sui fine omni illusionis periculo divinam voluntatem, cunctaque sublimia intelligentia jactitabat: Joannis quidem Engelberti, & Jacobi Bohemii celebrissima festa Lutherana fanaticorum visiones & dogmata Spiritui sancto tribuerat, his vero se longe superiorem dicebat, eoquod sibi Deus purum, plenumque cognitionis lumen affudisset: His deliriis semetipsam, aliosque aliquamdiu decipiens, rursus e Flandria emigrare jubebatur, unde Amstelodamum profuga, ibidem suas putidas merces divendebat; ast a Prædicantibus accusata, direque vexata, Nordstrandiam Insulam, quam Christianus de Cort Jansenistis vendiderat, incollere

Vid. supra

§. 118.

pag. 423.

lere statuit, in itinere vero ab Hol- Sæc. XVII.
satiæ Præconibus apud Magistratum A. C. 1680.
delata, sua typographia, libr̃is, tota-
que fanaticæ suæ artis suppellectile spo-
liata est, Hamburgum secedere com-
pulsa: ubi tamen haud mitiora expe-
riri cogebatur, plurimos tamen sacri-
lego calamo libros composuit, quibus
eandem a Deo autoritatem esse attri-
butam, quæ Sacris debetur literis, sto-
lida temeritate asseverabat. Adamum
quoque promiscuo sexu, indeque Chri-
stum Dominum ante creatam Evam
suisse genitum, gentiles sine ulla Evan-
gelii prædicatione ex sola Christi inter-
cessione salvari, pluraque alia impia
eiusmodi commenta divulgavit, quin
tamen suæ insanæ Sectatores sollicite
quæreret, obvios tamen quosque sine
Religionis discrimine recepit, dum-
modo eam velut Spiritus Magistram ac
Matrem venerari, seque ad pacti, quod
eis præscriperat, formulam obstrin-
gere vellent: nec etiam eos repulit,
qui relictis uxoribus ei adhærebant,
quinimo Maritos, ut uxores suas sequi
recusantes deserant, jussit. Porro De-
liræ huic fœminæ jam carceres para-
bantur, quo tempestive comperto ipsa
Lucemburgo clam hoc anno in Hollan-
diam aufugit, ast in itinere febri cor-
repta, Franckeræ die trigesima Octo-
bris

Sæc. XVII. bris deceffit: Sectatorem ferme unicum
 A. C. 1680. post se reliquit Petrum Poiretum Hu-
 gonotam, quamplurimos autem Cal-
 vinistas, qui satuam hanc Virginem
 ejusque deliria summis celebrabant en-
 comiis. Reliquit Burignonia nove-
 decim omnino scriptorum suorum vo-
 lumina Amstelodami novissime typis
 edita.

§. VIII.

Lazari Pallavicini Cardinalis decessus.

*Oldoin. in
notis ad
Ciacon.*

Digniore longe memoria celebrandus
 est obitus Lazari Pallavicini Ca-
 cardinalis, ac Genuensis Patrii: Hic in-
 genii acie præditus, atque in omni
 literatura exercitatus, primo Clerico-
 rum Cameræ Apostolicæ Decanum,
 postea Annonæ Præfectum, ac Urbis
 Romanæ Ædilem egit: cum autem
 hæc munia singulari sollicitudine ad-
 impleffet, a Clemente IX. Cardinalis,
 & paulopost Bononiensis Legatus re-
 nuntiabatur, qua legatione honorifice
 expleta, Romam reversus, publicis
 Ecclesiæ negotiis per plures annos in-
 tendit; tandem vero articuli morbo
 consumptus, egregius literatorum fa-
 tor, & pauperum Patronus ibidem
 justorum morte laboris præmium die
 vigesima Aprilis recepit.

§. IX.

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

§. IX.

Caroli Carafæ Cardinalis extrema.

Primam lucem aspicerat Romæ anno Christi millesimo sexcentesimo undecimo Carolus ex nobilissimo Carafarum genere ortus. Hic acerrimi ingenii adolescens haustis politicis literis primo Protonotarium, ac utriusque ut vocant, Signaturæ Referendarii & Antonii Barbarini in Ferrarensi & Bononiensi Legatione comitem egit. Mortuo autem ejus Patruo Aversanæ Ecclesiæ Episcopus præfuit; inde vero evocatus, sub Innocentio X. & Alexandro VII. in Helvetia primum, postea Venetiis, ac demum in Cæsaris Aula Apostolici Nuntii munere cum summa Principum commendatione, populique applausu defunctus est, atque in laboris meritique præmium ab Alexandro VII. Cardinalis renuntiatus, ab ipso Leopoldo Cæfare Ratisbonæ Cardinalitia insignia recepit. Postea Bononiam Legatus a Clemente IX. decretus, & ab Innocentio X. variis, arduisque negotiis adhibitus, Ecclesiæ utilitatem cum magno proventu ad extreum usque spiritum procuravit; decessit autem Romæ publicis curis ac senio confectus die decima Octobris

Eggs Purp.
doct. 1.6.

Hist. Eccles. Tom. LXIV. Hh anno

Sæc. XVII. anno ætatis suæ sexagesimo nono.
A. C. 1680. Scripsit Carafa orationem elegan-
 tem de Adventu Spiritus sancti,
 quam Urbanus VIII. Pontifex, coram
 quo illam juvenis Carafa perorabat,
 publici juris fieri curavit: Edidit quo-
 que plures epistolas, necnon acta iuri-
 rum legationum.

§. X.

*Bernardini Roccii Cardinalis ex-
 trema.*

*Palat. fast.
 tom. 4.*

Hujus vestigia pressit Bernardinus
 Roccius patria Romanus, qui sub
 Patrui sui Cyriaci Roccii Cardinalis
 cura educatus, omnique scientiarum
 genere mire excultus, Patruum suum
 in variis legationibus comitabatur, ac
 exinde uberrimam publicorum nego-
 tiorum cognitionem hauriebat. Postea
 a summo Pontifice Neapolin Legatus
 decernebatur, ibidemque dissidia inter
 Ecclesiasticos ac Regni Ministros ex-
 orta feliciter composuit: inde Romam
 reversus, ab Alexandro VII. Papa su-
 premus Pontificiæ Aulæ Præfectus no-
 minabatur, hocque munere non sine
 maximo ærarii Apostolici augmento
 regnibus Clemente IX. & X. de-
 functus est, a quo etiam Anno hujus
 sæculi septuagesimo quinto Romana

Per.

Purpura decoratus, Urbivetanam Ec- Sæc. XVII.
 clesiam Episcopus rexit, ab omnibus A. C. 1680.
 ob animi candorem, morum suavita-
 tem, & eruditionis profunditatem ma-
 ximi habitus: Egerat etiam summa
 cum laude Ferrariensem Sedis Aposto-
 licæ Legatum, ubi tamen anno ætatis
 suæ quinquagesimo quarto die tertia
 Novembris plenus meritis decepsit.

§. XI.

Jacobus Philippus Ninius Cardina- lis mortuus.

Dari fato sublatus est Jacobus Philip- Ciacon. in
 pus Ninius Senensis Patritius, qui vita Ale-
 ob ingenuam indolem, & acre inge- xand. VII.
 nium a Fabio Chisio feliebat, ut eo tom. 4.
 ad mores ingeniumque suum efformato Palat. fast. Card.
 postea in gravioribus negotiis uti pos-
 set: cum ergo Ninius conceptam de
 se spem haud falleret, ab eodem Car-
 dinale ad Pontificatum assumpto ad
 nobiliora Palatii munera nominabatur,
 quibus summa Alexandri VII. totius-
 que Aulæ satisfactione defunctus, li-
 bellorum supplicum Magister & Palatii
 Præfectus, ac tandem Cardinalis re-
 nuntiatus est: Diversis etiam Patrum
 cætibus adscriptus, in maxime arduis
 non modo Urbis & ditionis Ecclesia-
 sticæ, sed etiam totius rei Christianæ

Hh 2

caus-

Sæc. XVII. caussis suum consilium & operam fe
A.C. 1680. dulo impedit: nullatenus tamen in
duci potuit, ut Innocentii XI. Confi
tutioni, qua Nepotismum abrogabat,
subscriberet, quo circa illum Cardina
lis Cibo in publico Patrum confessio his
verbis redarguit: *forte sua Eminencia
Papatum sperat.*

§. XII.

*Levis collisio Innocentii XI. Papæ cum
Principum Oratoribus.*

Fervebat adhuc leve dissidium circa
nuper abolitam Palatiorum immu
nitatem; nonnulli enim exterorum
Principum Oratores haad obscure in
sinuabant, sibi in mandatis datum, ut
non modo in suis Palatiis, sed etiam
in districtu, quem circa ea hucusque
describere consuevissent, jurisdic
tionem armata manu tuerentur: Sub
idem tempus quidam etiam Jesuita con
tra Papam librum sub hoc titulo: *Rai
na Imperii* edidit: Illius Authorem
Pontifex suo judicio fisti petiit, quo
niam vero natione Gallus esset, & Fran
ciæ Oratoris patrocinio frueretur, Pa
lus Oliva supremus Societatis Præpol
tus hunc Pontificio Tribunal tradere
recusabat. Præterea Principum Or
atores, aliique, quos Purpuræ spes in
cita

citaverat, importunius Papam urge- Sæc. XVII.
A. C. 1680.
bant, ut tandem novos crearet Cardi-
nales, eoquod jam viginti tres vita-
functi fuissent, & non pauci periculose
decumberent: aliunde vero ob tam exi-
guum Purpuratorum numerum Urbs
commercio fraudaretur, pluresque fa-
muli, unde victum quærerent, non
haberent: Verum Pontifex ad hæc
surdas habuit aures, non gentem, sed
lætitiam multiplicare intentus: crebras
tamen cum Cardinalibus instituit con-
sultationes circa occurrentia Ecclesiæ
negotia, quibuscum præprimis conclu-
serat, Poloniæ Regi decimas ex Eccle-
siasticorum bonis pro Turcico bello esse
concedendas, denegandam vero qua-
rumdam Abbatiarum cessionem: cum
autem nuntiatum esset, quod Harlæus
Parisiensis Archiepiscopus Apostolicæ
Sedis Nuntios Episcopis subjicere mo-
liretur, & Parisinum Parliamentum in
Regaliæ caufsa sententiam contra Ec-
clesiarum immunitates pronuntiasset,
statuit Pontifex, supplicandum esse
Regi, ut læſæ auctoritati satisfieri cu-
raret, ipsumque P. Olivam Societatis
Generalem esse urgendum, quatenus
Patrem de la Chaise Regis Confessa-
rium moneret, ut hic Regem ab usurpan-
dis Ecclesiæ juribus dehortaretur: At-
tamen Generalis, sibi nullum in Per-

H h 3   sonas

Sæc. XVII. sonas liliis munitas jus competere, re-
A.C. 1680. spondit. Denique Pontifex novam So-
cietatem, cui nomen a *Divina Misericordia*, instituit, cuius sodales quotidie
eleemosynas ostiatim colligerent, ut
bisque incolis charitatis opera frequen-
tius exercendi occasionem præberent,
atque egenis succurrerent.

§. XIII.

*Disputatio inter Jacobum Boileau &
Petrum Allixium Hugonotam.*

Du Pin. *Nouv. Bibl.* *des Auth.* *t. 19. p. 67.* **S**eria hoc anno intercesserat discepta-
tio inter Jacobum Boileau Sorbone
Doctorem necnon Senonensis Eccle-
siam, & inter Petrum Allixium
Calvinianum apud Charentonenses Prae-
dicantem. Hic enim, ut realem Cor-
poris & Sanguinis Christi præsentiam
in Eucharistia negaret, in erroris sub-
sidium detorquebat auctoritatem S. Au-
gustini, qui a Consentino interrogatus,
an nunc *Corpus Domini ossa & sanguinem*
habeat, Epistola 146. his S. Evangelii
verbis respondit: *Palpate & videte, quia*
Spiritus carnem & ossu non habet, quibus
addidit S. Augustinus: *fides adsit, &*
nulla quæstio remanebit, nisi forte de san-
guine post Christi resurrectionem requi-
rendum sit, quia cum Christus dixisset: Pal-
pate &c. non addidit sanguinem: non ergo &

Et nos addamus inquirere, quod ille non Sæc. XVII.
addidit dicere, Et de compendio, si placet, A. C. 1680.
finita sit quæstio &c. Ex hisce D. Au-
gustini verbis Calvinista perperam intu-
lit, quod nec sanctus hic Doctor, nec
Consentius realem Sanguinis Christi
in Eucharistia præsentiam crediderint,
alias nec Consentius de Sanguinis exi-
stentia dubitasset, nec Augustinus tam
trepide ad hanc quæstionem respondis-
set: Postea in sui argumenti robur plu-
res Ecclesiæ Patres allegabat, qui Christi
corpus post Resurrectionem aereum, &
exangue statuissent, hancque in rem
dissertationem edidit: verum Boileau
huic Calvinistæ dissertationem latinam
de Sanguine Christi post resurrectionem
opposuit, ac luculenter demonstravit,
Divum Augustinum nequaquam de reali
Sanguinis præsentia dubitasse; cum di-
fertis verbis afferuerit, Corpus Christi
ita in cælo esse, uti erat in terra, quan-
do ascendit in cælum: duntaxat autem
dubitari, an non & pituitam, fel fla-
vum & nigrum nunc habeat: Postea
redarguit suum adversarium, quod una-
cum sociis suis, valido contra realem
præsentiam argumento destitutus, ad
misera hæc atque infirma desperatæ
suæ caussæ præsidia confugere coactus
fuerit. Denique illum Santos Patres
perperam interpretatum fuisse ostendit,

Hh 4 ex-

Sæc. XVII. explicatoque vero eorum sensu demon-
A. C. 1680. strat, quod opinio, qua Christi corpus
 sanguine destitutum & in aerem diffu-
 sum dicebatur, damnatus Origenis er-
 ror sit, a quodam Lutheri discipulo
 innovatus.

§. XIV.

*Innocentii XI. epistola ad Estraum
 Cardinalem in Regaliæ causâ.*

*Esprit
 d'Arnaud
 part. I.
 pag. 428.*

Innotuit Innocentio Pontifici, quod
 Ludovicus XIV. Franciæ Rex Estra-
 rum Cardinalem Romam in Regaliæ
 rum negotio decernere statuisset, quo
 circa illum ad operam suam strenue
 conferendam incitaturus, die vigesima
 octava Februarii has ad eundem dedit
 literas: „Probe intelligis, pro tua fin-
 „gulari prudentia ac eruditione, quam
 „injusta fuerit deliberatio, ad quam
 „improba nonnullorum consilia Regem
 „Christianissimum impulere, subjiciendi
 „oneri, quod Regaliam nuncupant, Ec-
 „clesias quascunque illi non assuetas,
 „quam latius indies serpat hæc pestis,
 „quæ ex ea pernicies & ruina non in istud
 „solummodo Regnum, sed in univerlam
 „Ecclesiam derivari aliquando possit.
 „Neque dubitavimus, quin ex tua præ-
 „stanti pietate & rei ipsius gravitate,
 „jampridem excitatus, omni ope, stu-
 „dio-

„dioque adnisus fueris, ut sollicitudi- Sæc. XVII.
 „nem nostram Regis ad saluberrima A. C. 1680.
 „confilia flectendi adjuvares. Verum
 „cum nihil adhuc profecisse nos sentia-
 „mus, imo pejora semper nuntientur,
 „opportune duximus, antequam ali-
 „quid decernamus, tertias ad eundem
 „Regem literas dare, in quibus dolo-
 „rem hac de re nostrum ac debitum, quo
 „Apostolici Ministerii ratio nos adstrin-
 „git, occurrenti præsenti malo & gra-
 „vioribus ex eo consecuturis, luculen-
 „tius aperuimus. Cum autem opera
 „atque officia tua negotium juvare in-
 „primis possint, tum propter gratiam,
 „qua apud Regem flores, tum propter
 „pietatis, doctrinæ, & prudentiæ, qua
 „præstas, auctoritatem, mentem tibi
 „nostram significare voluimus, & mit-
 „tere exemplum literarum, quas ad
 „Regem dedimus, ut ex earum senten-
 „tia Majestatem suam alloqui possis, &
 „præclaram illius indolem, ad omnem
 „æquitatem detecto errore, in viam
 „reducere. Postulat id a te dignitas
 „tua, vocata in partem sollicitudinis,
 „quam gerimus omnium Ecclesiarum,
 „postulat optimi & clarissimi Regis erga
 „te liberalitas, cuius commendatione ad
 „tam sublimem in Ecclesia honoris gra-
 „dum evectus fuisti, quamvis non mi-
 „nus a tuo ipsius merito commendare-

H h 5

,ris,

Sæc. XVII. „ris, cui quidem nullam rependere ma-
A. C. 1680. „jorem potes grati animi vicem, quam
 „admonendo eum maculæ, quæ ejus
 „gloriæ inuritur, & periculi, in quo
 „salus ipsius æterna versatur: postulat
 „denique hanc a te opem Laudensis Ec-
 „clesia, cui præes. Quamvis enim
 „fortasse in earum numero sit, quæ Re-
 „galiæ antiquitus subsunt, ad eam
 „tamen quoque derivatur aliarum ca-
 „lamitas; cum non solum abusus Re-
 „galiæ extendatur ad Ecclesiæ illi mi-
 „nime obnoxias, sed etiam Regalia ipfa
 „ad potestatem longe ampliorem, quæ
 „Episcopalem exhaustit, & omnem Ec-
 „clesiæ disciplinam pene subvertit. Ac-
 „cedit, quod Galliæ Ecclesiæ propter
 „affinitatem illam communem omnibus
 „Christiani Orbis Ecclesiis, quam ex
 „eiusdem Capitis, a quo pendent, ori-
 „gine & influxu inter se contraxere,
 „adeo mutuæ utilitatis vinculo, & cha-
 „ritate invicem nexæ implicataeque
 „sunt, ut non possit una infirmari, quin
 „aliæ quoque infirmentur, & unius pe-
 „riculum ad alias omnes pertineat.
 „Nobis vero, quo magis necessaria est
 „in hoc negotio societas officiorum tuo-
 „rum, quod non habemus isthic Se-
 „dis Apostolicæ Ministrum, qui possit
 „sensus nostros Christianissimo Regi co-
 „ram exponere, nec quemquam vide-
 „mus,

„mus, qui majori zelo & efficacia id Sæc. XVII.
„exequi ac tu, possit. Dilecte Fili, cui A. C. 1680.
„Apostolicam benedictionem peraman-
„ter impertimur.„

§. XV.

Estræi Cardinalis responsum ad hasce Innocentii XI. literas.

Verum Estræus Cardinalis Regis po- *Eſprit. I. c.*
tius quam Pontificis cauſſæ favens pag. 431.
has Parisiis ad eundem literas die ter-
tia Maij dedit: „Sanctitatis vestræ lite-
ræ a Pontificii Nuntii Auditore Do-
mino Abbe Louri mihi traditæ sunt
sub quadragesimæ finem Laudunum
proficiscenti, & ea, qua decet &
debeo maxima reverentia excepī. Re-
dux quamprimum, ut par erat, has
ad me missas Majestatem suam latere non
passus sum, sed hoc negotium attingendi
locus relictus non est, ea scilicet legi
& inveni, quæ viam mihi ad tractatio-
nem omnem præcludebant. Hoc uno,
Sanctissime Pater, responsa ad Sancti-
tatem vestrā mea possem comprehen-
dere, ex quo mandatis suis, modo,
quo potui, satisfactum fuisse ostende-
rem, nisi sincerum neum & efficax in
Beatitudinem vestrā & Apostolicam
Sedem studium majus aliquid videre-
tur requirere. Quandoquidem de in-
telli-

Sæc. XVII. telligentiæ meæ tenuitate tam benigne
A. C. 1680. sentiat Beatitudo Vestra, grave, ut o-
pinor, non erit, si quædam oculis ve-
stris candidissime subjiciam, speremque,
re satis intellecta, & perpensis utrin-
que momentis, magna qua nunc tur-
batur, sollicitudine levatum iri Sancti-
tatem vestram, nihilque amplius peccatis
aut ruinæ, quam tenera pietas vestra
reformidat, suspicaturam. Hanc longe
magis pertimescerem ex mutuis, gr-
vissimisque inter Sanctitatem vestram &
maximum Regem offenditionibus, si ali-
quando orirentur. Evidem utrius-
que Religio hoc accidere nunquam sinet,
sed ad solam, licet vanam, tanti discri-
minis cogitationem horremus. Infinita
sunt, ut optime notavit B. V. naturæ,
subjectionis, & ingentium in me, gen-
temque meam beneficiorum vincula,
quibus me Regi ita deditum alligatum-
que sentio, ut addictior esse non possim.
Imo ad gratiarum cumulum accedit,
quod ejus constanti patrocinio in eo ho-
noris gradu constitutus sim, in quo mihi
parem super merita mea aliquando con-
tigit habere Sanctitatem vestram, il-
lam mihi & Orbi universo in Patrem
optare, etiam ceteris in idem con-
tentibus obtinere. Præteriorum nihilo-
minus beneficiorum memoria, aut no-
vorum spe non ita ducor, ut meæ in
Regem

Regem observantiæ nimium indulgere Sæc. XVII.
ut o- velim, aut suæ Majestati impensius ob- A. C. 1680.
is ve- sequi, si quod ubique apud omnes in
mque, confesso est, dico extitisse nullum reli-
utri- quos inter Principes & Imperatores, qui
c tur- majorem potentiam, clariores aut bel-
Sanc- licas aut civiles virtutes cum puriori
peltis Religionis zelo conjunxerit, qui fidem
vestra Christianam intactam magis & a novi-
longe- tibus immunem voluerit, qui Sedis
, gra- Apostolicæ ac Prædecessorum vestro-
ram & rum Constitutionibus se præbuerit ob-
si all- sequentiorem, qui in heroicis suis ex-
atrius- peditionibus profligationem hæreseos,
finet, & abolitæ apud hostes suos Catholicæ
disci- Religionis instaurationem majori studio
nfinita- sit prosecutus. Immensa sunt, quæ
ture, aduersus Calvini sectarios apud nos
, gen- præsttit, ex quo ipse imperium admi-
ncula, nistrat: Spirant adhuc tenues hujus
atatum- perversæ sectæ reliquiæ, quibus tamen
possim. non parcit, totus est in illa radicitus
cedit, convellenda, edicta in dies ad hoc u-
eo ho- num eduntur. Ad Regni sui Ecclesiæ
omini- doctos & pios Viros eligit, illique præ-
co con- cipue debetur Clero Gallicano delatus
m, il- honor etiam ab exteris, ejusque ingens
atrem apud Beatitudinem vestram, quod ma-
confen- gni decoris loco ducimus, existimatio.
nihilo- Vacantium Ecclesiarum redditus sibi
ut no- jam olim adjudicatos aut promovendis
Regem Episcopis relinquunt, aut partem aliquam
in

Sæc. XVII. in levationem eorum, qui ab hæret. A. C. 1680. pristinæ fidei restituuntur, dispensat.

Hoc loco, Beatissime Pater, quis non deprehendat aut prædicet Regii animi magnitudinem & beneficentiam, qui negligit, quæ alii præferenda sectantur commoda, & in ipsosmet Episcopos, quibus Sanctitatis vestræ favet auctoritas, ejusmodi jura transfert? Hac certe ratione, si non invenisset traditum per Avos atque Atavos hæreditarium Christianissimi nomen in Regnatrice domo, tot benefactis sibi proprium faceret. Encomia videntur quæ refiero, Sanctissime Pater, sunt tamen res gestæ. Hoc dum Augustissimus Princeps apud se reputat, dum ad amoris & venerationis suæ & erga Sanctitatem vestram sensus, quos illustrissimis documentis comprobavit, animum adjectit, qua mente Beatitudinis vestrie minaces literas considerare potuit? Ingenue fateor, ad has non parum me obstupuisse. Si quæ sentio, dicere licet, & fane licet cum Parente optimo, æquissimo & veritatis cupidissimo, dicam cum Rege rem esse Europæ potentissimo, de fide Catholic a optime merito, cuius gloriam & victorias, in illis singulam moderationem suspiciunt omnes, quo nullus singulos Regni sui subjectiores devinctioresque ordines unquam ha-

habuit: unde operæ pretium esset, & Sæc. XVII.
magis e re Apostolicæ Sedis, amanter A. C. 1680.

hortari ac suavi potius quam acri ser-
mone agere, iisque verbis, de quibus
graviter me peccare crederem in San-
ctitatem vestram, si præterirem filen-
tio, plurimos me majoris notæ Viros
audiisse, conquerentes, quasi ad inva-
fores Ecclesiæ magis spectarent, quam
ad Principem, quem apud Afros, Hun-
garos, Græcos, & Batavos, in me-
dio Galliarum conspexerant universi fi-
dem Catholicam afferentem, qui suis
in religionem meritis ad Caroli Magni
gloriam ceteris propius accessit, & in
posterum, annuente Deo, & conspi-
rante, ut spero, Beatitudine vestra,
magis accessurus sit, si præconcepta
femel consilia perficiat: qui tandem eo
minus aliena invadere credendus est,
quod in hac ipsa re propriis & non con-
troversis minime utatur, sed in id ne-
gotii totus incumbit, ut a Regiis Ma-
gistratibus alias vindicata jura conser-
vet. In Beatitudine vestra agnoscunt
omnes Gregorii Magni innocentiam,
fidem, constantiam, summum rerum
humanarum contemptum, in supremo
dignitatum apice humilitatem incredi-
bilem, mentem capacem, a terrenis
curis liberam, cælestibusque pene pa-
rem. Hæc cum olim in Sanctissimo

Præ-

Sæc. XVII. Præsule miraretur Christianus Orbis,
 A. C. 1680. inter tot excelsas dotes non minus lau-
 davit ejus in tractandis Principum ani-
 mis temperantiam, & modum. Ignofce,
 precor, candori meo, Beatissime Pater,
 si prolixius forsan & liberius in re tanti
 momenti locutus sum. Nihil apud pif-
 sum Patrem veritate & sinceritate
 potius esse probe scio. Allaboro, ne mu-
 tuus amor inter vos excidat, aut pri-
 stina necessitudo & conjunctio franga-
 tur. Plane credo, me neque de Apo-
 stolica Sede & universa religione im-
 pensius mereri, neque munere meo
 sanctius defungi posse. Sicut enim ex
 dissensione, quæ nunquam eveniet,
 certa pernicies, sic ex firmiori nexu,
 & interiori utriusque benevolentia &
 charitate, quam multa, quam magna
 in Ecclesiarum derivatura sint com-
 moda, omnes intelligunt. Longævos
 interim annos, felix, gloriosum ac pa-
 catum regimen Sanctitati vestræ votis
 omnibus exopto, atque ejus pedibus
 advolvor.,,

§. XVI.

*Excommunicatio ab Apamienſi Ep-
 scopo contra Regalistas inter-
 minata.*

Acrior

A prior adhuc servebat in Galliis con- Sæc. XVII.
troversia de Regaliis; cum enim A.C. 1680.
nec Pontificis rationes juxta achorta-
tiones, nec Apamiensis Episcopi que- *Tratt. de*
relæ, minæ & preces eos, qui Re- *Regal.*
gis gratiam occupandi studio Regali- *pag. 536.*
tas etiam armata vi intrudere niteban-
tur, ad mitiora consilia flectere possent,
impune non pauci in curata etiam be-
neficia solo Regaliæ titulo tuti velut
lupi involabant; ne vero Franciscus
Caulet dignissimus Apamiensis Ecclesiæ
Pastor suis deesset partibus, hosce
usurpatores sacro anathematis fulmine
rursus percellere statuit, die septima
Februarii promulgata hac Constitutio-
ne: „Constitutiones a nobis nuper pro-
mulgatæ, quibus procul arcebamus,
„qui in diæcesi nostra Regaliæ obtentu
„beneficia quædam impetraverunt (cum
„tamen constet, præfatam nostram
„Diæcesin hujus Servitutis penitus im-
„munem esse, nec proinde Regaliæ
„subjici posse, nisi violatis quampluri-
„mis sacris Canonibus Regumque edi-
„ctis) adeo apud quorundam avaros,
„ambitiosos, ac Beneficiis Ecclesiæsti-
„cis inhiantes animos nihil effecere,
„ut potius reperti sint (quod non sine
„animi dolore intelleximus) qui Re-
„galiæ obtentu etiam ad Beneficia cu-
„rata aspirare, & illa obtinere sint co-
Hist. Eccles. Tom. LXIV. 1i „nati;

Sæc. XVII. „nati; id vero omni exemplo caret, ac
A.C. 1680 „etiam, ubi alias Regaliæ locus est,
„nunquam haftenus usurpatum. Eo
„igitur temeritatis deuentum est, ut
„in captandis Beneficiis Ecclesiasticis
„nullus sit regulis aut pudori locus, &
„quia hujusmodi intrusionibus sistendis
„nulla amplius remedia supersunt no-
„bis, quam auctoritas Episcopis a Deo
„tributa, censuræque Ecclesiastice,
„ultima videlicet Ecclesiæ remedia,
„quibus non ii solum coerceri debent,
„qui aliunde, quam per legitimam ac
„Canonicam januam in Ecclesiæ irrum-
„punt, sed illi etiam, qui ita irrum-
„pentibus auxilia & consilia submini-
„strant; ideo ex his aliisque cauſis
„Constitutiones nostras jam alias edi-
„tas renovamus, ac insuper sub pena
„Excommunicationis ipso facto incur-
„rendæ omnibus cujuscunque digni-
„tis ac conditionis personis distri-
„prohibemus, ne Dignitates, Priori-
„tus, aliaque Beneficia curam animo-
„rum annexam habentia pro se aut aliis
„titulo Regaliæ petere, aut impetrare
„præsumant: neque, aut suo, aut alio-
„rum nomine eorum Possessionem ad-
„eant, aut fructus seu mediate, se-
„immediate percipient. Prohibemus
„etiam æque sub pena Excommuni-
„cationis cujuscunque status ac condi-
„tionis

ret, ac
us est,
n. Es-
t, ut
estat-
cus, &
sistendis
sunt no-
s a De-
siftice-
edia, &
debet,
nam at-
s irrum-
irrum-
submini-
caulis
ias edi-
ab poem-
o incor-
dignita-
districte-
Prior-
i anima-
aut aliis
opetrare
aut alio-
ne ad-
nem ad-
ate, se-
hibemus
communi-
c condi-
tionis

„tionis personis, ne scienter ac volun- Sæc. XVII.
„tarie sub quovis prætextu aut colore, A. C. 1680.
„Notarii videlicet, testis, Emphyteutæ,
„sub- Emphyteutæ, aut alia quavis ra-
„tione, ad actus & usurpationes suprà
„nominatas auxilium, consilium, aut
„favorem præstent. Reservamus etiam
„nobis, præterquam in articulo mor-
„tis, absolutionem a præfata poena
„Excommunicationis. „

Ne vero Episcopus quicquam eo-
rum, quæ ad avertendas hasce cala-
mitates adhibere posset, prætermisso
videatur, omnes suos Diæcesanos enixe
hortatus est, ut publicas preces, alia-
que pietatis opera exercent, hisque
Divinam indignationem placare, atque
animatorum damna ob intrusos mercena-
rios impendentia præpedire satagerent:
Hanc in rem die vigesima secunda Fe-
bruarii ad Clerum populumque Apa-
mensem Pastorales hasce dedit literas:
„Tam manifesta sunt indignationis di-
„vinæ hanc nostram Diæcesin punientis
„argumenta, & effectus, ut oporteat
„aut cæcum esse, qui ea non videat, aut
„plane insensibilem, qui illis non inti-
„mo dolore conficiatur. Ecclesiarum
„Pastoribus ultima fere necessitas in-
„cumbit officio suo abstinendi, omit-
„tendique Sanctiores quasque functio-
„nes, imo eorum nonnulli, qui alioqui

li 2

„se

Sæc. XVII. „se totos addixerunt curandis anima-
 A. C. 1680. „bus, coguntur gregem suum frequen-
 ter deserere, necessitate alimenta men-
 dicandi, id quod sine dedecore faci-
 characteris, sine damno quamplu-
 rium absque Sacramentis deceder-
 tium, sine juventutis neglectu nec-
 faria instructione parentis, ac denique
 sine infinita morum corruptela fieri
 haud potest. Hæc omnia inde pro-
 veniunt, quod legitimi ac canonice
 instituti Pastores redditibus sustentan-
 dæ vitæ necessariis priventur; quam-
 vis nec ad istos solos hæ miseræ per-
 tineant, sed etiam ad magnam par-
 tem eorum pauperum, qui charitate
 Ecclesiasticorum fovebantur.„

„Equidem ingenue fatemur, cal-
 mitates, quibus conflictamur, notis
 peccatis nostrisque imperfectionibus
 magna ex parte deberi; sed nec voi-
 abnuetis, vestra quoque peccata mul-
 tum ad eas contulisse: quamquam &
 hoc ipsum negligentiae nostræ adcri-
 bimus, quippe non ea, qua par est,
 industria partes officii nostri explemos:
 friget orandi studium: exempla minus
 quam oporteret sincera & incontami-
 nata: mores non satis incorrupti, ze-
 loque Apostolico flagrantes: denique
 omnes fateamur, oportet, flagella
 Divinæ justitiæ nostris peccatis, ab-
 ulu-

„usuque Divinorum gratiarum provo- Sæc. XVII.
„cata fuisse, & forsan graviora adhuc A. C. 1680.
„impendent, nisi justitiam Divinam
„Cleri pœnitentia, dignaque satisfa-
„ctione occupemus.,,

„Hæc nostra consilia illis forte in-
„tempestiva videbuntur, qui dies Qua-
„dragesimale jejunium præcedentes
„omni voluptati morumque licentiæ
„dedicarunt, perinde acsi propositum
„haberent, Spiritui sancto futuræque
„pœnitentiæ impedimenta objicere, &
„jejunium, atque alia sacri illius tem-
„poris opera contra intentionem Eccle-
„siæ plane inutilia reddere. At veri
„legitimique Christi fideles, ubi vident
„Matrem suam Ecclesiam abjectis gaudii
„insignibus luctu opertam, ut suum
„amorem & obsequium in Matrem te-
„stentur, eundem ipsi quoque dolorem,
„eosdemque mores induunt: & quam-
„quam omni Christiano nullum sit tem-
„pus exercendæ pœnitentiæ importu-
„num; tunc tamen, quicumque veram
„fidem amplectitur, vacare illi obstrin-
„gitur, quando judicium Dei observat
„a Sanctuario incipere, ac etiam cum
„Divinæ gloriæ jactura, si ita loqui fas
„sit, vindictam cælestem exerceri, quod
„plane præcipuum est irati Numinis
„argumentum. Nulla ergo ratio per-
„mittit, ut filii Matrem dolentem de-
li 3   „serant,

Sæc. XVII. „serant, multoque minus, lacrimis
 A. C. 1680. „non solum non extergant, verum &
 „tiam novum ei mærendi somitem
 „jungant, effrænata vivendi licentia,
 „cogantque in eas voces cum Propheta
 „prorumpere: *Suslinui, qui simul contri-*
 „*staretur, & non fuit: qui consolaretur,*
 „*& non inveni.* „

„Non deerit sortasse, qui credat in
 „potestate nostra esse, torrentem malo-
 „rum sistere, utinam liceret id nobis
 „intacta conscientia, ac juribus Ecclesie
 „suae illibatis (quorum nos Deus custo-
 „des constituit, etsi indignos) quovis
 „modo præstare. Sed quamvis ou-
 „nem industriam locaverimus quæren-
 „dis honestis mediis, quibus hæc cau-
 „sa componeretur, preces quoque ad
 „Deum, & consilia ab hominibus vir-
 „tute & doctrina conspicuis addideri
 „mus, nunquam tamen modum repe-
 „rimus in hac caussa transigendi, Deo
 „conscientiaque inoffensis, præsertim
 „postquam repetitis literis mentem
 „quoque Sanctissimi Domini Nostri Ro-
 „mani Pontificis intelleximus, nostram
 „agendi rationem tanquam Ecclesie
 „utilem proficuamque apprime com-
 „probantis. „

„Sed & illud salva omnino veritate
 „prositemur, præcipuum doloris nostri
 „argumentum non esse, ærumnas, qui
 „bus

„bus in hac caussa acerbe jactamur, Sæc. XVII.
„sed potius damna spiritualia, quæ in A.C. 1680.
„nos quoque redundant, ac ultimam
„necessitatem, qua pauperes conflictan-
„tur, & cui sublevandæ nulla nobis
„potestas relista est. Æquum igitur
„est, ut placando Deo, avertendisque
„malis, quæ Diæcesin nostram partim
„affligunt, partim etiam deinceps im-
„pendent, manus nobiscum operam-
„que societis.,,

„Omnibus ergo capitulis, Paro-
„chis, & Vicariis Diæcesis nostræ præci-
„pimus, ut proxima Dominica, quæ
„est 25. currentis mensis, publicas sup-
„plicationes instituant. Singulis quo-
„que Sacerdotibus, ut quamprimum
„commode potuerint, ter Missam reci-
„tent, quæ in Romano Missali *pro qua-*
„*cunque tribulatione* inscribitur. Reliquis
„Ecclesiasticis, ut Psalmos pœnitent-
„tiales cum Lytaniis, Orationibus, ac
„Versiculis consuetis persolvant: om-
„nibus vero, ut quarta & sexta feria,
„Sabbatoque proximæ hebdomadis
„jejunent. Laicos etiam exhortamur,
„ut Supplicationibus diligenter inter-
„sint, ad Confessionis Sacraenta rite
„obeunda sese disponant, Beatissimæ
„Virginis Rosarium semel minimum re-
„citant, jejunia Ecclesiasticis imposita
„ipsi quoque suscipiant. Omnes deni-
    fi 4   „que

Sæc. XVII. „que Diæcesis nostræ fideles ardente
 A. C. 1680. „ac serio commonemus, ut Eleemosy-
 „nis, aliisque piis operibus, placande
 „Divinæ justitiae, impetrandæque mi-
 „sericordiæ diligenter incumbant. U
 „verò mens & intentio nostra omnibus
 „innotescat, jussimus hanc Constitutio-
 „nem sub sacro Missæ Officio in omni-
 „bus Parochiis proxima Dominica pro-
 „mulgari, & ad valvas Ecclesiæ Ca-
 „thedralis affigi.„

§. XVII.

*Duo Sacerdotes ab eodem Episcopo
 anathemate percussi.*

Paulopost Petrus Brau Sacerdos, &
 Guerinus Palarin Collegiatæ B. Vir-
 ginis de Campo Canonicus ad præfata
 Ecclesiæ beneficia titulo Regaliæ fue-
 rant nominati, & quamvis Guerinos
 ipsemet antea Apamensis Episcopi con-
 stitutionem ad publica Capituli acta re-
 ferri consensisset, & trina vice a præ-
 dicto Episcopo monitus fuisset, nihil-
 minus ejecto Balthasare de Ouvrier De-
 cano jam per septem annos agnito, De-
 canatum dictæ Ecclesiæ possidere ag-
 gressus est; quoniam vero hoc benefi-
 cium, utpote electivum a Regalia exem-
 ptum erat, aliunde autem præfatus
 Guerinus, æque ac Petrus Brau nullas

las legitimas suæ contumaciæ cauſſas Sæc. XVII.
allegare poterant, hinc Episcopus die A. C. 1680.
vigefima quarta Martii hoc anno ambos
tanquam excommunicatos declaravit,
eosque a communione Ecclesiæ, nec-
non a participatione Corporis & San-
guinis Christi segregavit, præcepitque,
ut horum absolutione ſibi ſoli reservata,
ambo publice tanquam excommunicati
denuntiarentur, hujusque ſententiæ
notitia vicinis quoque Diæcesibus in-
timaretur.

§. XVIII.

Controversia ob Caronensem Ele- tionem.

Sub idem tempus adhuc gravius Ro-
ma, Galliaque collidebantur ob in-
trusam Monasterii Caronensis Superio-
rem: Situm erat hoc Asceterium Ca- *Sfondr.*
ronæ exiguo agri Parisini vico: illic *Gall. vind.*
Sanctimoniales degebant Congregatio- *pag. 86.*
nis B. Virginis Canonorum Regula- *Hode Hift.*
rium S. Augustini Fundatore S. Petro *de Louis*
Forrero ejusdem instituti Sacerdote: *XIV. lib. 40.*
Abregé de
Harum quædam bello Lotharingiam
vastante inde in Belgium migrarunt,
ubi Aurelianensis Ducissa, harum pie-
tatem, morumque innocentiam admi-
rata illas extincto Richelio Cardinale,
fecum in Gallias conduxit, eisque Ca-
ronæ

I i 5

Sæc. XVII. ronæ haud procul Parisios Monasterium
 A. C. 1680, suo ære anno hujus fæculi quadragi-
 mo tertio erexit, dotavitque. Decimo
 quarto post anno eadem Ducissa ab
 Alexandro VII. Pontifice obtinuit, in
 quædam Virgo nomine Magdalena e-
 dem Monasterio perpetuo præfesset, et
 ex Regulæ instituto duntaxat Superio-
 res triennio durarent, & *Matri*, non
Antistitæ nomen gererent: adjecta ta-
 men erat conditio, ut Magdalena satis
 functa hæc gratia expiraret, ac de-
 ceps juxta primævi instituti leges, Su-
 periores seu Matres a Sanctimonialibus
 quolibet triennio eligerentur: Quam-
 primum Magdalena obierat, mox Fran-
 ciæ Rex commendante Harlæo Par-
 siensi Episcopo Sororem de Querveno
 Ordinis S. Benedicti nominat, quæ Re-
 gio diplomate munita electionem pra-
 venit, hujusque Monasterii Præfector-
 ram occupavit, interim vero in Cuna
 Romana egit, ut sub specioso collapso
 Monasterii facultates reparandi obtentu-
 ad solutiorem Ordinem transire posset,
 & Antistita confirmaretur: Utrumque
 vero eidem a summo Pontifice dene-
 gatum: ipsa autem paulopost vivis &
 repta est: Sperabatur eligendi libertas
 tandem redditura, cum illico rursus im-
 pellente Archiepiscopo & Patre de la
 Chaise Ludovicus Rex Angelicam le Mai-

tre Ordinis Cisterciensis Monialem de- Sæc. XVII,
signaret: Hæc igitur, cum oblatam di- A.C. 1680.
gnitatem lubentissime acceptaret, Ar-
chiepiscopi literis die octava Novem-
bris munita, se Abbatissam nominari
præcepit: Obsistunt equidem Charo-
nenses Virgines, jusque sibi competere
obtendunt, ut ex propria sua domo Ma-
trem eligerent, cuius gubernatio juxta
instituti præceptum triennalis esset: Ast
reclamat Archiepiscopus, cauſtatus,
Angelicam restaurandæ Oeconomiæ,
utpote frugalem, & sumptibus parcam,
effe necessariam, nec similem in tota
earum Congregatione reperiri: Inter-
pellatus etiam Pontifex, ut Apostolicæ
confirmationis diploma novæ hujus
Abbatissæ concederet; cum autem illud
impetrari non posset, ingenio certatum
est, atque artificio violatæ libertatis
temperamento Archiepiscopus statuit, ut
Angelica effe Antistita & quidem perpe-
tua, non tamen talis diceretur, quam-
vis interim, donec Pontificium diplo-
ma Roma veniret, officio fungeretur:
Supplicant Regi & Archiepiscopo Mo-
niales, saepius Parlamenti opem im-
plorant, instituti sui leges infringi,
suumque jus violari queruntur, diu
contra intrusam luctantur; verum in-
cassum omnia; eo quippe tempore, quo
Moniales ad Divinam opem imploran-
dam

Sæc. XVII. dam preces ad Aram fuderant, Ang.
A. C. 1680. lica pluribus famulis ac sacerdibus
pata effractis violenter claustris foribus,
in Monasterium irrupti; Archiepil-
pus vero quasdam Moniales, quæ
crius armatæ huic Antistitiae oblistebant,
in Lotharingiam remisit, ceteras vero
ad præstandum eidem obsequium ade-
git: Hæ autem Romam ad Innocen-
tium XI Papam provocabant, qui
tiam afflictas, oppressasque solatus,
die septima Augusti ad illas paternum
hoc dedit diploma.

„Dilectæ in Christo Filiæ, allatum
„ad nos est, Monialem quamdam C.
„sterciensis, seu alterius, non tamen
„vestri Ordinis Mariam Angelicam le-
„Maistre nuncupatam, prætextu Regie
„nominationis ad perpetuam, seuen-
„poralem illius Monasterii Præfecturam
„se in ejusdem possessionem, effractis
„violenter claustris vestri foribus, dum
„vos ad divinam opem implorandum
„preces ad aram suppliciter funderetis,
„immisisse. Eam sane ex hujusmodi
„facto cepimus intimi doloris amaritu-
„dinem, quam rei ipsius atrocitas, &
„grave scandalum, quod exinde pro-
„fectum est, exposcebat, neque minori
„commiserationis sensu prosecuti vos
„suimus, qui cognitam & perspectam
„habemus pietatem atque egregiam

„disciplinam, qua instituti vestri, præ- Sæc. XVII.
 „sertim in gratuita & fideli puellarum A. C. 1680.
 „instructione normam tenetis, spera-
 „mus non defutura vobis veriora sola-
 „tia a Patre misericordiarum, qui vir-
 „tutem Vestram exercet, & quasi per
 „signem probat, ut ornet, & illustret
 „magis, & ampliori mercede suo tem-
 „pore coronet: Præcipimus interim
 „Vobis, ne præfatæ Mariæ Angelicæ
 „ullum obedientiæ actum exhibeatis,
 „aut quidquam faciatis, quod trahi a-
 „liquo modo possit in approbationem,
 „& consensum eorum, quæ hac oca-
 „sione a quocumque quovis colore per-
 „acta, & patrata sunt, quæque Nos
 „Apostolica auctoritate nulla, atque
 „irrita declaramus, & (quaterus opus
 „sit) cassamus, omniaque & singula
 „tam a dicta Maria Angelica, quam ab
 „ejus fautoribus attentata annullamus,
 „revocamus, atque abrogamus; sed
 „procedatis juxta Regularum vestra-
 „rum præscriptum, ad eligendam de-
 „gremio vestro Matrem, seu Prioris-
 „sam triennalem ea charitate & pru-
 „dentia, ut Monasterio vestro præesse
 „cum laude possit. Ceterum manda-
 „mus, ut Sorores seu Matres vestræ,
 „Moniales dicti vestri Monasterii, quæ
 „ausu temerario relegatæ afferuntur,
 „quanto citius redeant, ut ibi voce
 „acti-

Sæc. XVII. „activa & passiva frui, potiri & ga-
 A. C. 1680. „dere possint, vobisque & ipsis, totu-
 „que Congregationi Beatæ Mariæ Vir-
 „ginis instituti præfati Servi Dei Petri
 „Fourier, & præsertim vestro Moni-
 „sterio Pontificium Nostrum patro-
 „num ex animo pollicemur, dum a-
 „curatis, & jugibus precibus velris
 „necessitates Ecclesiæ, & Nos ipsis
 „commendamus, quibus Apostolicam
 „Benedictionem paterne impartimur.

Verum Pontificii hujus decreti ad-
 eo nulla Parisiis ratio habebatur, ut
 etiam Parisiensis Archiepiscopus & Re-
 gis Confessorius summopere indignatus
 quod hæ Moniales Catharinam Angelis
 cam Levesque in suam Superiorum e-
 legissent, Senatum Regium accederent
 adversus Papæ diploma vehementer
 declamantes. Mox igitur Parlamentum
 die vigesima quarta Septembris edito
 decreto sacris hisce Virginibus præcepit
 ne Pontificis mandato parent, ne
 illud executioni darent, sed Archie-
 piscopi iussis obtemperarent. Insuper
 Regius Senatus novæ Superioris ele-
 ctionem a Monialibus factam, licet
 Papa confirmatam omnino irritam de-
 claravit, ipsumque Pontificis diploma
 quo Monialibus aliam eligendi libertas
 fuit reddita, suppressit. Ipsi etiam
 Franciæ Præsules Parisiis congregati

& præcipue inter eos Rhemensis Ar- Sæc. XVII.
chiepiscopus palam declararunt, ea, A. C. 1680.
quæ Romæ hac in caufa gesta effent,

---

juri Canonico, Ecclesiæ Gallicanæ li-
bertatibus, Regnique legibus adversari,
Regique ex jure Regalium competere po-
testatem nominandi Superiorem, Pa-
pam igitur immerito ad nudam relatio-
nem quarumdam fœminarum in pro-
pria earum caufa, parte altera non
audita, sine judiciali cognitione decla-
rasse irrita, quæ Regis & Archiepiscopi
auctoritate acta fuissent, hunc quoque a-
gendi modum contra Canones, & Ordi-
nariorum ac Metropolitarum jura pugna-
re, ordinem jurisdictionis everti, ac stu-
diose Papam cum Ecclesia Gallicana
collidi. His sufflaminabant egregie Pa-
ter de la Chaise Regis Confessarius, &
P. Ludovicus Maimburgus Jesuitæ, quo-
rum posterior calamo quidem Pontifi-
ciæ auctoritati infestissimo, argumentis
tamen nonnisi exoletis marcidisque,
ac toties a Luthero, Calvinio, Illirico-
que recocis Regaliæ cauſam tuebatur,
ac propterea Jesuitæ onus Ro-
mæ pessime audiebant.

§. XIX.

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

§. XIX.

Extremus Apamensis Episcopi contus pro impedienda Regaliæ insuam Diœcesin introductione.

Gall. l'vind.
Sfontr.
pag. 275.
Tract. de
Regal.
pag. 543.

Postquam Franciscus ad tuendam Ecclesiæ libertatem contra extensem Regaliæ jus preces, hortationes, rationes, privatas, publicasque & Canonicas denuntiationes & minas incusum adhibuerat, acerbiora remedia experturus, cunctos Regaliæ titulo utentes, rursus anathemate perculit, die trigesima prima Martii hac in eos pronuntiata sententia:

„Cum nihil Ecclesia habeat magis necessarium, majorisque pretii, quam & libertatem de Officiis Beneficiisque, præsertim Cathedralium Ecclesiarum disponendi (in quibus Canonici alii, que in dignitate constituti in parte sollicitudinis Episcopalis, regendæque Diœcesis, præsertim vacante Ecclesia, vocati sunt) & liberam temporalium proventuum administrationem, fine quibus nec Divina officia decore peragi, nec Ecclesiæ reparari ornarique, nec habiles ministri sustentari, nec quotidianis pauperum necessitatibus sub-

„subveniri, nec denique expensæ quo- Sæc. XVII.
 „tidianæ perferri possunt; introductio A.C. 1680.
 „vero Regaliæ utroque hoc jure, sal-
 „tem vacantibus Ecclesiis, privet, ea-
 „propter non alio eam loco, quam
 „duræ Servitutis habere possumus om-
 „ninoque illi libertati adversæ, quam
 „Christus suo nobis sanguine acquisi-
 „vit, ipso etiam Ludovico Juniore teste
 „in sua Declaratione de Anno 1137.
 „ubi Provinciam Aquitaniæ hujus jugi
 „immunem esse fatetur..”

„Hic Regaliæ abusus Laicis Regiis-
 „que Ministris occasionem tribuit, Ca-
 „thedralium & Collegiatarum Ecclesia-
 „rum, ac præcipua Diæcesis Beneficia
 „hominibus sine ulla ad statum Eccle-
 „siasticum vocatione conferendi, sine
 „Scientia & pietate adimplendi, nec
 „aliud meritum præferentibus, quam
 „quod apud Majestatis suæ Ministros,
 „quibus istorum beneficiorum distribu-
 „tio permitta est, omnem industriam
 „collocaverint, ut aliquo Beneficio po-
 „tirentur; quod tamen unicum, quam-
 „vis alia deessent, si ex Spiritu & di-
 „sciplina Ecclesiæ res agatur, omnino
 „indignos reddit omni Ecclesiastica di-
 „gnitate. Ex quo sequitur, ut qui ad
 „Episcopatus promoventur, tantum ab-
 „sit, ut personas reperiant, in quarum
 „humeros partem aliquam Pastoralis
Hist. Eccles. Tom. LXIV. Kk „Sol-

Sæc. XVII. „Sollicitudinis secure deponant, sed po-
A. C. 1680. „tius, quæ Episcopis boni aliquid pre-
„stare volentibus se omni conatu op-
„ponant. „

„Auget malum damnumque, quod
„cum denominatio ad vacantes Ep-
„scopatus Regii juris sit, nunquam
„Regios officiales occasio & rationes
„deficient Regi persuadendi, ut no-
„minationem differat, Regaliamque
„producat, id quod Divum Bernardum
„in eas querelas prorumpere coagit,
„quæ *Epistola 122.* leguntur, tempore
„videlicet Ludovici Junioris more re-
„ceptum fuisse, ut Episcopatum col-
„latio differretur, quo diutius eorum
„proventibus frui liceret. „

„Postquam ergo tam in Constitu-
„tionibus nostris, quam aliis publicis ac-
„ibus justissimas rationes palam fecer-
„imus, quæ nos obstringunt, ut qua-
„tum pro nostra virili parte fas est, re-
„bertatem Ecclesiæ contra Regaliam
„tueamur, frustra etiam adhibitis di-
„cioribus remediis, qualia sunt prece-
„adhortationes, demonstrationes, pro-
„vatæ publicæque & canonice admo-
„nitiones, cogimur tandem non fini-
„ingenti intimoque dolore alia & acer-
„biora remedia experiri. „

„Quamplurima sunt oecumenica Co-
„cilia, summorumque Pontificum Co-
„stituta

stitutiones, quibus contra bonorum ju- Sæc. XVII.
riumque Ecclesiasticorum usurpatores, A. C. 1680.
eosque, qui hujusmodi usurpatori-
bus auxilium aut consilium præstant,
Excommunicatio pronuntiatur, sic-
que a nobis editæ Constitutiones non
tam novas prohibitions novasque pœ-
nas complectuntur, quam antiquas
renovant applicantque, tantoque ma-
gis ad hoc agendum impellimur, quod
Decreta poenæque a sacris Canonibus
sancitæ, non solos Laicos respiciunt,
jurium, bonorum, libertatumque Ec-
clesiasticarum usurpatores; sed etiam
in Clericos & Episcopos vibrantur,
qui assensum præbent, neque se hujus-
modi usurpationibus, quantum licet,
opponunt, & præsertim Concilium
Lugdunense adeo inter alia celebre,
loquens de hoc ipso Regaliæ argu-
mento, non solum cap. 12. contra il-
los tam sæculares, quam Ecclesiasti-
cos, qui obtenuit Regaliæ in Ecclesiis
hujus juris expertibus vacantia bona
usurpant, Excommunicationis senten-
tiam profert; verum etiam eos, qui
hujusmodi usurpatoribus connivent,
neque uti oportet, se illis oppo-
nunt, fructibus omnium suorum be-
neficiorum privat.,

Concilium Avenionense sub Papa
Joanne XXII. Anno 1322. Excommu-
Kk 2 nica-

Sæc. XVII. „nicationem indicit & illis, qui vacan-
 A. C. 1680. „tia bona Ecclesiarum usurpant, &
 „qui usurpatoribus gratis, hoc est, vo-
 „luntarie obediunt, id quod iisdem ha-
 „verbis in alio Concilio Avenione aequa-
 „habito sub Benedicto XII. Anno 1337
 „repetitum fuit. Concilium quoque
 „Tridentinum *Seff. 22. cap. 11.* omnis
 „quacunque dignitate, etiam Regal-
 „aut Imperiali præfulgentibus sub pa-
 „na Excommunicationis interdicit, ne
 „bona & jura Ecclesiastica sibi vendi-
 „cent; iisdemque poenis omnes Eccle-
 „siasticos afficit, quicunque hujusmo-
 „usurpatoribus aut consensum aut op-
 „ram præstant. „

„Ecclesiæ quæcunque recepto in
 „more & antiqua consuetudine Regal-
 „iæ jugo assueverunt, non possunt no-
 „gemere, & quamdiu Deo libuent,
 „hanc servitutem non patienter tol-
 „rare. Eas vero Ecclesiæ quod an-
 „net, quæ nullo hactenus titulo in
 „consuetudine juri Regalæ subje-
 „fuerunt, earum Episcopi, quippe Re-
 „stores custodesque, sufferre potius ob-
 „nia debent, quam ut antiquam & ce-
 „nonicam libertatem aboleri, & jugo
 „tam gravi insuetoque Ecclesiæ su-
 „pponi patientur. „

„Qui hactenus titulo Regalæ Be-
 „neficia nostræ Diæcesis occuparunt
 „am

ambitionis avaritiæque Spiritum, quo Sæc. XVII.
nimium quantum agitantur, tam cl- A. C. 1680.
ris manifestisque signis prodiderunt,
ut omnino conjicere liceat, nullo eos
timore censurarum percelli, quas com-
minati sumus, quasque actualiter in-
currerant, licet nimia forsan conni-
ventia unicum pro excommunicato
hactenus denuntiaverimus. Et ta-
men nullum aliud remedium supereft
nobis, quo hunc malorum torrentem
sistamus impediamusque, ne paucou-
rum exempla in plurium perniciem
transeat, irreparabili Diæcesis nostræ
damno, quam ut has pœnas exten-
damus, iisque etiam applicemus, qui
consilio, auxilio, aut alio quovis mo-
do introducendæ in hanc nostram
Diæcesin Regaliæ auctores fuerint,
tantoque magis ad hoc agendum coa-
stringimur, quod in hac caufa non
alias partes vendicemus, quam ut
exequamur Decreta Ecclesiæ, idque
in materia, quam ad cognitionem &
potestatem nostram pertinere nemo
inficiabitur; quippe cum in illa non
de proventibus tantum Ecclesiæ, ve-
rum etiam de collationibus beneficio-
rum agatur, utique sunt res spiritua-
les mereque Ecclesiasticæ: & vero
pollicemur nobis, eos, qui privatis
lucris minus cæce obstinateque ad-

Kk 3

,hæ-

Sæc. XVII. „hærent, facile Constitutionibus nostris
 A. C. 1680. „obtemperaturos, nec sacræ Jurisdic-
 tionis declinandæ cauſſa fallaci-
 „noque effugio profanos Magistratus
 „appellaturos, id quod in cauſis, que
 „connexiōnem aliquam cum cibilibus
 „habent, ſæpe multumque evenit.“

„Erunt fortasse etiam, qui, cum
 „Censuras a nobis latas incurrerint,
 „superiorem auctoritatem, a qua ab-
 „ſolvantur, appellabunt: Verum cum
 „notorium fit, vanum hunc esse in-
 „tumque recursum, nihil aliud agent
 „quam ut contumaciam suam, legum
 „que Ecclesiasticarum contemptum ma-
 „gis magisque conſtentur. Et pre-
 „ſertim cum nihil aliud agamus, quoniam
 „ut quam plura cum Generalia, tum
 „Provincialia, & in Galliis recepta
 „Concilia exequamur, non potest hec
 „præſens nostra Constitutio niſi ab illis
 „violari, qui totius Ecclesiæ auctor-
 „tati una adverſantur: nec eſt alia po-
 „testas præter Pontificiam, quæ huc
 „cauſſæ cognitionem pro eo statu-
 „in quo versatur, arrogare ſibi poſſit.“

Multo minus eo prætextu Censura
 „a nobis latas declinare poterunt, quod
 „non omnes ſolemnitates adhiberi alii
 „ſolitæ, obſervatæ in præſenti nego-
 „ſuerint; quis enim neſciat, acciden-
 „tia, quæ abeſſe poſſunt, ſubſtantia
 „poſſit.“

„postponi oportere? neque tunc sole- Sæc. XVII.
„matae necessarias esse, quando sunt A. C. 1680.
„impossibile, id quod in præsenti cauſa
„manifeste contingit; nemo enim igno-
„rat, aliquos de Clericis nostris, qui
„Decreta a nobis edita insinuare, &
„promulgare sunt ausi, injuriis affe-
„ctos, intentatisque carceribus abster-
„ritos esse.,,

„Persuademus ergo nobis, nem-
„nem fore tam sui pietatisque ac Re-
„ligionis immemorem, qui, ut Cleri-
„cis gratificetur dignitatum quæſtus-
„que avidis, tam gravibus magnisque
„malis (qualia sunt, quæ ex censuris,
„præſertim Excommunicatione prove-
„niunt) implicare ſe velit, tantumque
„absuturum, ut animæ, Dei, ſuæque
„Salutis amantes Societate eorum,
„qui anathemate percussi ſunt, infici
„ſe patiantur, ut potius magno ſui me-
„rito hanc occaſionem, ſuam erga Ec-
„clesiam obedientiam, fidelitatemque
„conteſtandi, amplexuri ſint, vi-
„tando videlicet obduratos illos, &
„ab Ecclesiæ communione separatos
„peccatores. Quodſi aliqui ſint, qui,
„ne levi aliquo emolumento ſe privent,
„aut humanis respectibus renuntient,
„malint Ecclesiæ Decretis adverſari, ii
„plane, ſi in laqueos diaboli incident,

Kk 4

„ani-

Sæc. XVII., animæque naufragium patientur, sibi
A. C. 1680., ipsis culpam, non aliis adscribent.,

„Nos enim quod attinet, Deum toto
„cordis affectu enixeque precamur, ut
„in omnes Diæcesis nostræ fideles mi-
„sericordiæ & benicitatis suæ fontes
„effluere faciat, flagella vero iustitiae
„& iracundiæ suæ clementer avertat.
„Nec enim in hac caussa, Deo teste,
„alium nobis finem proposuimus, quam
„ut obligationi responderemus, quam
„nobis officium nostrum imponit, ut
„que pro virili nostra parte Ecclesia
„nostræ libertatem ac jura tueremur,
„omniumque fidelium curæ nostræ sub-
„ditorum saluti caveremus: eorum e-
„tiam, quorum corpora vibrata Ex-
„communicatione potestati Sathanæ tra-
„didimus, ut eorum corpora in die Domini
„salva fiant. Quodsi aliqui sint, qui
„Ecclesiæ pœnis abuti, quam corrigi-
„malint, remedia iis curandis a me
„adhibita in fomenta potius contum-
„ciæ convertant, id quidem maximo
„dolori nobis erit; quippe cum id di-
„vinæ iracundiæ, quam in hujusmodi
„obduratos peccatores exercere etiam
„in hoc mundo solet, præcipuum ar-
„gumentum fit; illud saltem consolabi-
„tur nos, quod videlicet omnes partes
„ministerii nostri expleverimus, omni-
„que metu liberati simus eas pœnas
„incutere.

„incurrendi, quas alioquin timidis o-
Sæc. XVII.
„tiosisque Pastoribus Propheta intentat, A. C. 1680.
„quodque Decretis Ecclesiæ obtempe-
„raverimus, ut arma Spiritualia pro
„Ecclesiæ juribus defendendis stringa-
„mus, nobis imperantis. „

„Has igitur aliasque ob cauſſas post
„invocatam Spiritus sancti gratiam,
„postque audita consilia virorum, do-
„ctrina & virtute præſtantium, sub pœ-
„na Excommunicationis ipſo facto in-
„currendæ, omnibus cujuscunque sta-
„tus ac dignitatis hominibus districte
„injungimus, ne pro ſe, aut pro aliis
„Prioratus, Canonicatus, Præbendas,
„aut alia quæcunque Diæcesis noſtræ
„Beneficia titulo Regaliæ petant, ne
„que eorum poſſeſſionem capiant, aut
„ſi aliqua impetrarunt, ne eorum fru-
„ctus ſibi vendicare, aut functiones
„exercere præſumant. Prohibemus e-
„tiam æque ſub pœna Excommunica-
„tionis ipſo facto incurrendæ omnibus
„cujuscunque ſtatus ac conditionis ho-
„minibus, ne ſub quovis Procuratoris,
„Commissarii, Conductoris, aut alio
„nomine tituloque Regaliæ prouentus
„Episcopatus, ſeu Capituli noſtri, aut
„aliorum Beneficiorum Diæcesis Apa-
„miensis, ſive in parata pecunia, ſive
„in aliis rebus pretio æſtimabilibus per-
„cipere audeant. Prohibemus denique

Kk 5

„om-

Sæc. XVII. „omnibus & singulis sub poena Excom.
A. C. 1680. „municationis, ne ad percipiendos,

„distribuendosve proventus nostros, aut
„obtinenda Beneficia nostræ Diæcœli
„titulo Regaliæ, exercendasque eorum
„functiones, aut alium actum eden-
„dum, qui Regaliæ in hanc Diæcœli
„introducendæ servire possit; ne, in-
„quam, ad hæc omnia, aut istorum
„aliquid auxilio, aut consilio quovis
„modo concurrant. Quin potius om-
„nes Diæcœsanos, ac præsertim Eccle-
„siasticos exhortamur, ut omni, qua-
„possunt, honesta ratione, ac modo,
„se Regaliam ejusque extensionem &
„versari, ac improbare contestentur.
„Quia vero Adversariorum potentia in
„hac præsenti aliisque Constitutionibus
„nostris promulgandis non permitit
„omnes, alioqui necessarias, solemn-
„tates observari, ideo declaramus eas
„hoc ipso, quod a nobis publicatæ, &
„ad valvas Ecclesiarum affixæ fuerint,
„pro sufficienter promulgatis & publi-
„catis habendas esse, nosque sine aliis
„citationibus, monitionibus, aut ini-
„nuationibus præcedentibus ad poenæ,
„Censuras, & Excommunications pro-
„cessuros, quarum etiam absolutionem
„nobis reservamus, nec permittimus,
„ut ab his Censuris absolvere possint,
„quibus alioqui facultatem generalem

„de-

„dedimus a casibus reservatis absol- Sæc. XVII.
„vendi.,, A.C. 1680.

§. XX.

Apamensis Episcopi Vindiciæ.

Cum autem non modo Regis Ministri, *Gall. vind.*
sed etiam Tolosanus Archiepisco- pag. 281.
pus, ceterique Franciæ Præfules Apa- *Du Pin hist.*
miensem Episcopum contumaciæ, ac *de l'Eccl.*
insani zeli insimularent, imo & Tolosa- *t. 4. p. 364.*
nus excommunicationis sententiam
contra Palarinum nuper denuntiatam
omnino irritam declarasset, huncque
Canonicum a censura ad *cautelam* ab-
solutum, ad exercendas beneficii &
officii usurpati functiones habilem red-
didisset, atque Episcopum ad diem
octavam Maij coram suo Tribunali com-
parere jussisset, hic eadem die præfato
Archiepiscopo literas submisit, quibus
sententiam a se pronuntiatam esse vali-
dam demonstravit, ita præfatus:

„Equidem fateri ingenue debeo, &
„præsentibus literis (posteaquam liber-
„tas mihi adempta est publicis ac fo-
„lemnioribus tabulis id agendi) palam
„testari, me in iis, quæ Regaliam
„spectant, nullo modo illustrissimæ Do-
„minationis Vestræ Jurisdictionem a-
„gnoscere posse, & consequenter nec
„eius hac in re judicio, sententiis,
„De-

Sæc. XVII. „Decretis, ad eamque interpositis Ap.
 A. C. 1680. „pellationibus deferre. Rationes, que
 „hoc mihi persuadent, jam alibi in
 „scripto prima Octobris Anno 1677. ex-
 „polui, & nemo eas legit, qui non
 „continuo professus fit, se illis convi-
 „ctum esse; nihilominus tamen non
 „prætermittam in præsenti etiam epi-
 „stola aliqua fusius deducere. Primo
 „videlicet, illustrissimam Domina-
 „nem Vestram non esse in iis, quæ ad
 „Regaliam pertinent, Judicem compe-
 „tentem. Secundo. In judicio, sente-
 „tiisque ab ipsa latis prætermissas fuisse
 „formas necessarias, & quarum defectu
 „validæ dici non possunt. Tertio. E-
 „tiam in substantia ipsius Caussæ a re-
 „gulis Iustitiae plane deflexisse. Quarta.
 „Constitutiones a me editas, & quoad
 „modum, & quoad substantiam ipsam
 „æquas omnino esse. Quinto. Appel-
 „lationes ad Dominationem Vestram
 „Illustrissimam interpositas, & inhibi-
 „tiones ab ipsa factas non posse mearum
 „Constitutionum executionem morari.

Primum caput probabat ex Concilio
 Nicæni Can. 8. Sardicensi Can. 17.
 Chalcedonensi Can. 9. & Canonis-
 rum sententia in caput sicut olim de ac-
 cusationibus, ex quibus intulit, quod
 Excommunicationes contra Ecclesiasti-
 cos aut laicos pronuntiatæ, in Concilio
 Pro-

Provincialibus examinatæ & discussæ sæc. XVII.
fuerint.

A. C. 1680.

Alterum a se jam Anno 1677. die 18. Octobris comprobatum fuisse ajebat, aliunde vero hoc judicium nec vocato, nec auditio Episcopo fuisse pronuntiatum, & Palarino sacras functiones per agendi facultatem concessam, quin de eo constaret Episcopo, an censuris sit solitus, vel innexus, atque absoluti nem ad cautelam tantum valere, quando constat, excommunicationem esse nullam, nec sufficere, ut excommunicatione sit injusta, nec aliud hanc absolutionem efficere, nisi ut absolutus in judicio stare possit.

Tertium probavit ex eo, quod Pontifex primum Tolosani decretum jam irritum declarasset, & Episcopi sententiam confirmasset.

Quartum probare nitebatur elisis Palarini objectionibus contra Episcopi sententiam allatis, perinde acsi Episcopus solemnitates (quæ tamen impossibilis erant) necessarias, tresque Canonicas monitiones prætermisssisset, cum tamen Palarinus non primum sed excommunicationem jam incurrisse declararetur.

Quinto denique ostendit ex Juris Canonici dispositione, non esse appellationibus deferendum, si & quando illegitimæ sunt.

§. XXI.

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

§. XXI.

Cleri Gallicani epistola ad Ludou-
cum Franciæ Regem.

Palat. in vit. *Ad* Innocentii Papæ literas, quas
Innoc. p. 59. anno priori die vigesima nona De-
Du Pin. l. c. cembbris scripserat, nondum Franciæ
Regal. *Sa-* Rex responsum dedit, hoc autem anno
cerd. p. 79. ad eundem perscripsit, quod Cardina-
Vid. supra *lem* Estræum Romam decreturus sit,
§. 116. ut Regis mentem circa Regalizæ cau-
pag. 420. *sum* summo Pontifici declararet: pos-
quam vero Franciæ Præsulibus inno-
tuerat, quod Papa in præfatis literis
cælestis iræ animadversionem Regi de-
nuntiarit, seque remedia, quæ traditæ
divinitus potestati competenter, adi-
biturum comminatus esset, ac insuper
Regios Ministros, & sub illis haud ob-
scure ipsos etiam Galliæ Præsules dif-
fidentiæ Filios nuncupasset, inde exacer-
bati Franciæ Archiepiscopi, Episcopi,
aliique Ecclesiastici a Clero Gallicano
deputati, mox die decima Julii Con-
ventum in oppido S. Germani in Laya
habuerunt, ubi sequentem epistolam
ad Regem esse mittendam decreverunt.

„Intelleximus, nec absque intimo
„doloris sensu, a Sanctissimo Domino No-
„stro Romano Pontifice ad Majestatem
„Vestrarum delatas esse literas, quibus
„non

„non solum Majestatem Vestram exhor- Sæc. XVII.
„tandam dicit, ne aliquas nostrarum A. C. 1680.
„Ecclesiarum Regaliæ subjiciat; verum
„etiam nisi paternis, ac sæpe repetitis
„admonitionibus acquiescat, sua pote-
„state se usurum denunciat: Enim vero
„nostrarum partium, nostrique obsequii
„esse credimus minime in re tanti mo-
„menti silentium tenere, eo præsertim
„tempore, quo invito, ægroque animo
„ferimus, Filium Primogenitum, Ec-
„clesiæque Protectorem iis omnino mi-
„nis, eademque acerbitate tractari,
„qua Principes solent, qui Ecclesiæ jura
„invadunt. Non est nobis animus cum
„Majestate Vesta in eo negotio disce-
„ptare, in quo ab eadem tot argumenta,
„notasque Pietatis & Justitiae jam du-
„dum accepimus; sed tantum hanc no-
„vam agendi rationem dolentes intue-
„mur, ex qua tantum abest, ut Ec-
„clesiæ, sedique Romanæ honoris ali-
„quid, & emolumenti accedat, ut po-
„tius ingentia utriusque mala, pessimi-
„que effectus timendi sint; quis enim
„non videat, intempestiva hac severi-
„tate eorum animos, & molitiones
„ali, qui turbido, inquietoque inge-
„nio sunt, & contra Sanctitatis suæ
„genium, ac intentiones rectissimas oc-
„casionem hanc amplectuntur, vindi-
„ctam, privatosque affectus explicandi,
„&

Sæc. XVII. „& Majestatis Vestræ, ejusque Præla-
 A. C. 1680. „torum honori, quod jam dudum fa-
 „ciunt, acerbe insultandi. Ipsi omni-
 „no sunt, qui lapidem omnem mo-
 „vent, industriamque collocant digni-
 „tati Sacerdotali cum Regia colliden-
 „dæ, eo potissimum tempore, quo
 „nunquam magis opportuit utramque
 „fœderari, & nunc maxime, cum
 „quæ religioni augendæ, Discipline
 „exornandæ, expugnandisque errori-
 „bus hæreticorum a Majestate Vestræ
 „quotidie fiunt, orbe toto cantantur:
 „Enim vero nec consilia Nobis, nec
 „media desunt, quibus auctoritate Ma-
 „jestatis Vestræ, & potentia nixi, tam
 „perniciosos funestosque eventus ave-
 „tere possumus, explicata videlicet su-
 „mo Pontifici animi nostri sententia,
 „aliisque remediis, quæ tam gravi-
 „malo convenient, mature adhibitis,
 „illæsa tamen ea reverentia, obsequio-
 „que, quod Christi Vicario profitemur.
 „Hoc siquidem Prædecessores nostri lo-
 „lemne semper habuerunt, ut zelo,
 „quo Ecclesiasticam libertatem tuendi
 „flagrabant, reverentiam adjungerent,
 „tot titulis cum naturæ, tum Reli-
 „gionis suis Regibus debitam. Et quem-
 „admodum Majestati Vestræ inter alia
 „tot decora illud etiam accessit, ut
 „Majores suos omnes potentia & re-
 „ligio-

„ligione post se relinquat, ita Nos quo- Sæc. XVII.
 „que sic obstrictos habet, devinctos A. C. 1680.
 „que, ut ab ejus obsequio nulla ra-
 „tione, nullisque artibus avelli possi-
 „mus. Serviet hæc animi nostri con-
 „testatio eludendis conatibus omnium
 „sacræ Sedi, Regnoque inimicorum,
 „eamque Nos tanto libentius, & quam
 „fieri potest candidissime, repetendam
 „ducimus, quod necessarium creda-
 „mus, ut totus orbis intelligat, & a-
 „morem Ecclesiis, & venerationem
 „Regibus debitam conjungi a nobis
 „posse, qui erimus perpetuum.,,

Majestatis Vestræ.

Humissimi, obsequientissimi, fidelissimi,
 obligatissimi Servi & subditi,
 Archiepiscopi, Episcopi, cæterique
 Deputati, &c.

Hisce literis triginta septem partim
 Episcopi partim alii Ecclesiastici sub-
 scripti legebantur.

Interim Apamensis Episcopus de
 horum Præsulum ausibus, ac præcipue
 Tolosani Archiepiscopi violentia Papam
 Innocentium datis literis certiorem red-
 didit, ad quas hic die decima septima
 Julii hæc respondit: „Quod plurimo-
 rum sermone Nostris auribus dudum
 insonat, Fraternitatis tuæ ad Nos li-
 teræ plane declarant, te scilicet in
 Hist. Eccles. Tom. LXIV. L1 tri-

ec. XVII. „tribulationibus gloriantem, & inter
A. C. 1680. „affectæ valetudinis incommoda, inter
„paupertatis & vexationum angustias
„crescentem quotidie magis in Char-
„tate Christi, magno fortique animo
„illius caussam agere, pergratum Deo
„hominibusque spectaculum exhibere,
„magnum profecto ex tantæ virtutis
„experimento dolori Nostro solatium
„cepimus, & pari obligationis nexus
„obstringimur, tendendi supplices in
„cælum manus, ut uberes profite-
„mur misericordiarum Patri gratias,
„quod difficilimo tempore suscitavent
„sibi in isto Regno Sacerdotem fidem,
„qui in communi animorum consti-
„natione & silentio, quasi tubam ex-
„altet vocem suam, & opponat murum
„pro domo Israel. Documentum il-
„lustre cæteris, quos Dominus posuit
„regere Ecclesiam, quam acquisivit
„sanguine suo, quam præclara, quam
„gaudii plena res sit, dignos habet
„qui pro Jesu Christi nomine contum-
„liam patientur: si contumelia dicenda
„est, ex qua vera & solida in hac quo-
„que morali vita oritur gloria, judicio
„sapientum. Nos quidem, quantum
„sitem in Nobis erit, nullo loco deere
„mus virtuti tuæ: quamquam etiæ de-
„essent omnes, pro explorato tame-
„habemus Deum caussæ suæ, necesse

„tati Ecclesiæ, constanti tuæ in ipsum Sæc. XVII.
 „fidei, assiduis & accuratis precibus A. C. 1680.
 „Nostris, bonorum denique omnium
 „votis non defuturum. Statueramus
 „efficax remedium adhibere iis, quæ
 „Archiepiscopus Tolosanus contra Lug-
 „dunensis Concilii sanctionem, & con-
 „tra Apamensis Ecclesiæ, vel potius
 „Provinciæ Tolosanæ jura, libertatem-
 „que attentare ausus fuit: sed redditis
 „Christianissimi Regis literis, in quibus
 „ad ultimas Nostras cum consueta fi-
 „llialis observantiæ significatione respon-
 „dens, se injunxit significat dilecto
 „filio Nostro Cardinali d'Estrées, ut
 „expedito itinere ad urbem proficiasca-
 „tur, regiam Nobis mentem super ne-
 „gotio Regaliæ declaraturus: operæ
 „pretium duximus, eidem remedio su-
 „persedere, dum Cardinalis adveniat.
 „Nobis enim persuademus, Regem
 „quoque ipsum interim curaturum, ut
 „omnia in locum pristinum reponantur.
 „Quodsi secus accidat, & præsatus Ar-
 „chiepiscopus, ab eoque caussam ha-
 „bentes pergent in te tuisque Canonici-
 „eis, aliisque Ecclesiæ tuæ Beneficia-
 „riis vexandis, prætextu juris Metro-
 „politici, tuæ Pastoralis sollicitudinis,
 „& spectatæ constantiæ partes erunt,
 „te, tuamque Ecclesiam adversus eorum
 „attentata, sacrorum Canonum, & Con-

L 1 2

„stitu-

Sec. XVII. stitutionum Apostolicarum ope, armis
A. C. 1680. „que defendere. Ad nos enim quod
„pertinet, omne tibi a Pontificia au-
„thoritate, & a paterna charitate No-
„stra præsidium polliceri debes, tibi
„que Apostolicam benedictionem per-
„amanter impertimur. „

§. XXII.

Franciscus Caulet Apamensis Ep-
scopus fatus.

Hæ Pontificis literæ Franciscum Apa-
mensem Episcopum vix non jam
cum morte luctantem repererant; post-
quam enim reparata Ecclesiæ disciplina
Clerum, populumque ad sanctioris vite
normam reduxerat, & propter Eccle-
siarum libertatem, quam imperterrita
animo tuebatur, gravissimus calamita-
tes, injurias, extremasque miseras
perpessus erat, vitæ suæ finem appro-
pinquare sentiens, postremas ad La-
dovicum Regem literas dedit, quibus
eum enixe rogabat, quatenus inspecta
æQUITATIS CAUSSA Apamensis Provincie
Ecclesiæ hactenus a Regaliæ servitute
liberas in pristina & Canonica immuni-
tate relinquere dignaretur: tandem
vero morbis, æruminisque confessus
die septima Augusti septuagenarius pie
in Domino obiit. Præfuit Ecclesiæ sue
annis

annis triginta sex, verus plane Pastor, Sæc. XVII.
qui animam suam pro ovibus posuit. A. C. 1680.

Comperta ipsius morte mox regius Ju-
dex Episcopalem domum ingressus,
cuncta scrinia, totamque suppellecti-
tanta exactitudine obserravit, regioque
sigillo munivit, ut linteamina, quibus
defuncti cadaver involveretur, ab ex-
teris mutuo accipere, necesse esset:
Justis de more persolutis, & corpore in
sepulcrum illato, sarcophagum occludeba-
tur, ne populus, qui turmatim ad ejus
monumentum confluxerat, preces fun-
dere, suique Patris, quem sanctitatis
odore flagrantem crediderat, patroci-
nium implorare posset: Nec etiam post
ejus mortem resedit adversantium fu-
ror, sparguntur famosi libelli, carpitur
ejus orthodoxia, pietas, pœnitentia
ac zelus: non deerant, qui hunc Epi-
scopum, utpote Societatis inimicum ad
inferos damnatum dicerent: Hujus te-
noris epistolam P. Renatus Rapin Je-
suita ad Cardinalem Cibo Parisiis Ro-
mam perscripsit, quæ tamen ibidem
ad rogum damnata est.

§. XXIII.

Apamensis Canonici dire vexati.

Expletis funeribus Cathedrale Apa- *Abrege de*
miensis Ecclesiæ Capitulum habito *l'Hist. Eccl.*
Ll 3 *t. 10. p. 439.*

Sæc. XVII. conventu Daubredum, & Patrem Rech
A. C. 1680. elegit, qui Diæcesin, donec novus opta-
retur Episcopus, Vicaria auctoritate
regerent. Ex his Daubredus Archi-
episcopum Tolosanum convenit, eidem
sui electionem significaturus, a quo e-
tiam perbenigne exceptus, sine illa
tergiveratione officio suo fungi permis-
sus est: Præprimis igitur ad cunctos,
qui vi Regaliæ in hac Diæcesi beneficis
provisi erant, literas dedit, quibus eos
monebat, & beneficiorum redditibus
contenti, sacris officiis in Ecclesia Apa-
mensi sese non ingererent, ne novis
tumultibus ansa præberetur. Verum
hæc monita contemperunt Regalitæ,
ac insuperhabita defuncti Episcopi ca-
sura non pietatis studio, sed conti-
dicendi animo vesperis interfuerunt: Hunc
contemptum ægerrime ferens Daubre-
dus, obstinatos censuris perstrinxit. Tun-
vero hi in rabiem acti, cuncta suscep-
tive verterunt, & contra Apamensem
Vicarium apud Regem, Parisiensem
Archiepiscopum, Metropolitam, & Re-
gium Senatum questi impetrarunt, ut
Daubredo exilium & carceres dece-
nerentur: In eandem quoque calamiti-
tatem inciderat Pater Rech, qui ad
Aquas Augustas haud procul Burdi-
gala relegatus, ibidem in teterimum
carcerem detrudebatur, ab Aquitanie
Præ-

Præfecto tam inclementer habitus, ut Sæc. XVII.
ne panis quidem ei porrigeretur, præ- A.C. 1680.

ter buccellas a militibus emendicatas:
Pari inhumanitate Pater Carlatus Ca-
pituli Syndicus tam ante, quam post Epi-
scopi obitum vexatus est; cum enim
œconomum, quem Regii Ministri pro
administrandis Capituli proventibus
constituebant, agnoscere recusaret, ex
Regis mandato Gergolium usque exu-
lare coactus fuisset, nisi Medici judicio
itineris molestias ob grave senium &
periculosum morbum ferendo impar,
beneficii loco habuisset, ut ad arcem
Pequaiensem ad oram maris transpor-
taretur, ubi tamen quinto post Mense
ob aeris malignitatem denegatis etiam,
quæ effictim petebat, morientium Sa-
cramentis, in carcere contabuit. Insu-
per innumeris pene ærumnis Sede va-
cante postmodum afficiebantur reliqui
hujus Ecclesiæ Canonici, quos tamen
Innocentius XI. Papa ad constantiam
excitare haud destitit, datis ad eos
die vigesima quinta Septembris hisce
literis. „Nihil accidere nobis tristius
„poterat nuntio, quem cum rumore
„ipso publico vestræ literæ attulerunt;
„decessisse bonæ memoriae Franciscum
„Apamensis Ecclesiæ Episcopum, ea
„virtute, eoque Pastorali zelo, & in-
„victa animi constantia præditum, ut

L1 4

„Vir

Sæc. XVII „Vir secundum cor Dei, & vere Apo-
A.C. 1680. „stolicus dici meruerit. Quod autem
„dolorem nostrum cumulat, eo tem-
„pore decepsit, quo eum maxime vivere
„afflcta ejusdem Ecclesiæ conditio po-
„stulabat. Caussa enim vestra, quos
„tam vigili Pastore, tam provido pa-
„rente orbatis videmus, non medio
„criter angimur. Omnem tamen do-
„loris sensum ab animis nostris debet
„abstergere consideratio præmiorum,
„ad quæ illum, sicuti sperare fas est,
„tot pro sua Ecclesia exhausti labores,
„tot incommoda, atque ærumnæ pro
„caussa Dei forti magnoque animo ad
„supremum vitæ spiritum toleratæ, ex
„hoc mortali carcere evocarunt. Unde
„spes alia oriri debet, eum validiore
„in posterum patrocinio rebus vestris
„cælo affuturum, neque passurum, ut
„Apamensis Ecclesiæ Disciplinam tam
„sapienter a se, tam salubriter restitu-
„tam quisquam mortalium invertat:
„Sed potius a Misericordiarum Patre
„imperaturam, ut conversis in melius
„animis, consiliisque aliter sapientium,
„pristina eidem Ecclesiæ pax, tranquil-
„litasque reddatur, ut sponsæ sibi per
„tot annos ad extremum dilectæ, in
„præsens viduatæ, Præsul si minus
„pari, simili tamen spiritu ac virtute
„contingat; modo vos fideles invenia-
„mini

„mini in Canonica libertate ipsius Ec- Sæc. XVII.
„clesiæ pro viribus tuenda, & in ob- A.C. 1680.
„servandis Sapientissimis Constitutioni-
„bus, quas ab eo lucubratus, vobis-
„que ad sanctioris vitæ regulam pro in-
„stituti vestri Sanctitate propositas,
„Nos non ita pridem Apostolica aucto-
„ritate firmavimus: quæ ut strenue
„& constanter exequamini, utque istius
„Diæcessis Clerum in tradita ab ipso di-
„sciplina sedulo contineatis, superva-
„caneum ducimus adhortari; cum diu-
„turno experimento perspecta virtus,
„fidesque vestra, plus etiam quam a
„vobis petere æquum esset, pollicean-
„tur. Cæterum ex nostris ad eundem
„Episcopum literis decima septima Ju-
„lii datis, cognoscere potuistis, quam
„præcipuum sibi locum inter Pontifi-
„cias curas vindicet negotium Apa-
„miense, cum quo plurimarum Galici
„Regni Ecclesiarum, vel potius totius
„Ecclesiæ Catholicæ caussa conjuncta
„est. Meritas interim, rebus ab ex-
„cessu Episcopi per vos pie ac fortiter
„gestis, laudes tribuimus, utque in in-
„stituto itinere strenue pergatis, vos
„magnopere hortamur, nihil omissuri
„eorum, quæ ad prosperum rerum exi-
„tum conducere posse intelligemus.
„Speramus autem, ac plane confidi-
„mus, Divinam bonitatem vos, atque

L 1 5

,Ec-

Sæc. XVII., Ecclesiam istam singulari cum vestra
 A. C. 1680. „laude & proventu ab omni tribula-
 „tione, quam subire necesse est, qui
 „cunque volunt pie vivere in Christo
 „Jesu, quam primum liberaturam. Læta
 „interim vobis omnia assiduo cum Di-
 „vinæ gratiæ incremento appreciamur,
 „& intimo paterni amoris sensu bene-
 „dicimus. „

§. XXIV.

*Epistola Innocentii XI. Papæ ad To-
 losanum Archiepiscopum & ad
 Apamiense Capitulum.*

Haud ignorabat Pontifex, quod Mon-
 pezatus Tolosæ Archiepiscopus ad
 Apamensis Capituli invidiam Clericos
 vi regaliæ promotoſ strenue defende-
 ret, omnemque molestiam Canonici
 inferre haud prætermitteret, hinc In-
 nocentius Pontifex, qui in vibrandis
 sacris fulminibus oppido tardus erat,
 hunc Archiepiscopum a tam indigna
 agendi ratione paternis hisce literis die
 secunda Octobris dehortatus est: „Ne
 „, possumus non vehementer mirari, quod
 „, ad aures vestras pervenit, videlicet
 „, Fraternitatem tuam veritam non esse
 „, passim absolvere eos, quos novo &
 „, injusto Regaliæ titulo, in Apamien-
 sis Diæcœsis Beneficia intrusos bone
 „, me

„memoriæ Franciscus Episcopus decla- Sæc. XVII.
 „ravit obstrictos censuris, a Generali A. C. 1680.
 „Concilio Lugdunensi inflicitis; cum
 „præsertim non desint, qui parochia-
 „les quoque Ecclesiæ (rem antea in-
 „auditam) eo prætextu occuparint. Ad-
 „mirationem vero nostram vehementer
 „auget, quod nihil statuere potes con-
 „tra jura, libertatemque Ecclesiæ Apa-
 „miensis, quin idem contra Tolosanam
 „& universam Provinciam istam sta-
 „tuas. Præterea ignorare non potes,
 „Episcopum ipsum Apamensem a tuis
 „Sententiis ad Nos, & ad hanc San-
 „ctam Sedem appellasse, Nosque ap-
 „pellationem hujusmodi admisisse, cu-
 „jus rei vel umbra ipsa, si debitam ei-
 „dem Sedi reverentiam in consilio ha-
 „bere voluisses, revocare te, atque re-
 „trahere debuisset. Hæc scribenda ad
 „Fraternitatem tuam duximus, ut &
 „ea, quæ perperam egisti, corrigas, &
 „a similibus in posterum agendis absti-
 „neas, atque interim conscientiæ
 „tuæ consulas.,,

Inquisissimo autem animo ferebat
 Pontifex, quod Daubredus Vicarius
 Generalis exulare jussus fuisset; cum
 ergo a Regiis Ministris absdubio alium
 intrudi prævideret, hinc utrique Clero
 & populo præcepit, ne præter Daub-
 redum ullenus ullum tanquam Capi-
 tuli

Sæc. XVII. tuli Vicarium agnoscerent, huncque
 A. C. 1680. in finem eadem die has ad Apamense
 Capitulum literas dedit: Præter om-
 „nem exspectationem nostram accep-
 „mus ex vestris literis, quæ nuper is-
 „hic acciderunt de dilecto Filio Mi-
 „chael d'Aubarede Archidiacono, &
 „Vicario Generali, per vos verum &
 „legitimum ejusdem Ecclesiæ Capitu-
 „lum constituentes, Canonice Eleæo,
 „exulare jusso, deque admissis ad ce-
 „lebrationem divinorum officiorum is,
 „quos tanquam in beneficiorum polle-
 „fionem temere ac violenter iutulos,
 „bonæ memoriae Franciscus Episcopus
 „vester innodatos censuris, a Generali
 „Concilio Lugdunensi inflictedis, promul-
 „gaverat. Vestræ tamen pietatis ac
 „fidei erit, manere in statione, & lo-
 „cum, in quo positi estis, constanter
 „tenere, sicut facitis: neque alios Vi-
 „carios Generales sede vacante agno-
 „scere, quam præfatum Michaelem
 „d'Aubarede, & alios a vobis eletos,
 „vel eligendos; quos etiam, quatenus
 „opus sit, autoritate Apostolica confir-
 „mamus, & respective confirmabimus,
 „mandantes Clero tam sacerulari, quam
 „Regulari, & universo populo Apa-
 „miensi, ut neminem alium, quam
 „quos diximus, Vicarium Capitularem
 „agnoscant, aut illi actum ullum obe-
 „dien-

„dientiæ præstent; de quo etiam per Sæc. XVII.
„vos, seu per electos a vobis Vicarios, A. C. 1680.
„moneri præfatos, Clerum & populum ████████
„volumus, ac mandamus; alios enim,
„quicunque Vicarii Generalis auctori-
„tatem sibi quoconque nomine usur-
„pare auderent, antequam novum Epi-
„scopum Apamensi Ecclesiæ præfece-
„rimus, nullum plane jus, aut facul-
„tatem habere eos, negotiis se Eccle-
„siæ & Diæcesis istius immiscendi, ea-
„que omnia, quæ Vicariatus ejusmodi
„titulo per eos agi contingeret, irrita
„& inania, ac nullius momenti fore
„declaramus. Agendæ interim Divinæ
„Misericordiæ uberes gratiæ de occa-
„sionibus, quibus virtutem ac fidem
„vestram exercet, & de singulari con-
„stantia, qua vos armat, ad omnia a-
„lacriter pro Christi nomine cum gau-
„dio sustinenda. Nos Paternum No-
„strum ob angustias vestras dolorem, ea
„interim consideratione lenimus, quod
„multæ sunt tribulationes justorum, &
„de omnibus eis liberabit eos Dominus.
„Ac vobis dilecti Filii, Apostolicam
„Benedictionem peramanter imper-
„timur.,

§. XXV.

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

§. XXV.

Editio operum S. Augustini a P. Benedictinis Congregationis S. Mauri concinnata.

Le Cerf
Bibl. des
Au ih. de la que inter eas præcipue Parisiennes,
Congr. de necnon illa Amerbachii de Anno 1504
S. Maur Basileensis Erasmi de Anno 1529. &
pag. 24.
Libell. M.S. Antverpiana Lovaniensium Doctorum
edit. ab
Auth. Bibl. tio, nihilominus eruditissimi Patres Be-
Germ. t. 33. nedictini ex Congregatione Sancti Mauri
pag. 188.

Quamvis pene innumeræ fuissent ed-
 tiones operum S. Augustini, &
 que inter eas præcipue Parisiennes,
 necnon illa Amerbachii de Anno 1504
 Basileensis Erasmi de Anno 1529. &
 Antverpiana Lovaniensium Doctorum
 de Anno 1677. magno haberentur pre-
 tio, nihilominus eruditissimi Patres Be-
 nedictini ex Congregatione Sancti Mauri
 novam adornare editionem decrevere,
 quæ sane ob maximam sancti hujs
 Doctoris auctoritatem utilissima, illa
 autem ævo propter ferventes de gratia
 controversias difficillima erat: Videba-
 tur quibusdam supervacaneus hic labor,
 eoque vix triennium effluxerat, a quo
 Lovaniensis editio prioribus longe ele-
 gantior prodiret, ex hinc vero a me-
 vis haud immunem, multis in locis
 depravatam, operibus supposititiis, &
 que inverso epistolarum, aliorumque li-
 brorum ordine deformatam, minus ex-
 actam esse, aliisque nævis scatere, ex-
 stimabant non pauci. Prävaluit ho-
 rum opinio, agebatur autem de Viris
 tanto labori natis, & genuinis, inte-
 gris.

grisque Manuscriptis Codicibus operum Sæc. XVII.
 S. Augustini; utrumque vero abunde
 suppeditabat Congregatio Sancti Mauri,
 Viris eruditionis ubertate, laborisque
 assiduitate, ac plurium Patrum editio-
 nibus a se exactissime adornatis iam
 ubique celebratissima. Urgebant etiam
 hujus laboris executionem Viri scientia,
 auctoritate, & potentia in primis con-
 spicui, atque inter eos præcipue Fran-
 ciscus Harlæus Parisiensis Archiepisco-
 pus, pluresque alii Franciæ Præsules
 præfatæ Congregationis Benedictinos,
 ut hoc opus in se susciperent, admotis
 gloriæ, utilitatisque stimulis incita-
 bant, utque editionis labor magis ex-
 peditus redderetur, Lamoignonus pri-
 mus Regii Senatus Præses, maximæ
 apud Regem auctoritatis Vir se procu-
 raturum spondit, ut hi Patres pro-
 priam Typographiam in ædibus suis
 erigere valerent, hunc tamen favorem
 Benedictini, non minus prudenter
 quam provide acceptare recusarunt.
 Postquam igitur novæ editionis consi-
 lium firmum ratumque steterat, præ-
 ceteris felicebatur Franciscus Delfavius
 suo ævo longe doctissimus, quo tamen
 ob funestum casum Congregationi e-
 repto P. Thomas Blampinus nominatus
 est, eique in laboris socios adjuncti
 Dionysius Sammarthanus, Robertus
 Gue-

A. C. 1680.

Sæc. XVII. Guerardus, Joannes Durandus, Petros
A. C. 1680. Coutant, & Claudius Maurus, omnes

Monachi ex Congregatione S. Mauni, eruditione, artisque criticæ scientia clarissimi. Timebatur scholarum quærum quælibet sibi hunc S. Doctorum vendicat, offendit ob opinionum diversitatem circa gratiæ dogma exortam; huic autem modo cuneum repererunt Benedictini, statuentes, ut editio tali fieret candore, quo ante exorta hæc dissidia fieri potuisset, proin nullius partis sententiis accederetur, sed præter notas duntaxat marginales & criticas ex propriis plerumque S. Doctoris verbis de sumptas sine aliis annotationibus, reflexionibus aut dissertationibus nonnullis sola verba S. Augustini summa integritate redderentur; eruuntur igitur ex reconditissimis Provinciarum scriniis restitutissimi codices, qui Parisiis inter se summo studio conferebantur: Datu labori initium, hocque anno primus prodiit Tomus, quem Ludovico XIV. Franciæ Regi nuncupatum clarissimos Joannes Mabillonius obtulit, atque elegantि præfatione ornavit: circa secundum hujus operis tomum hoc item anno editum hærebant Patres, dubi, quem ordinem in Sancti Doctoris epistolis tenerent: tandem vero suadente Abbe Santeuillio Chronologicum ordinem,

dinem, illo priorum editionum relicto Sæc. XVII.
fecuti sunt: sequentibus porro annis A. C. 1680.
alii novem tomis, & denique anno
hujus saeculi nonagesimo decimus, &
anno millesimo septingentesimo unde-
cimus publicam aspexere lucem.

§. XXVI.

Hæc editio a variis impugnata.

Tanti operis successum Ecclesiæ ma- *Epist. Ab-*
ximopere proficuum eruditis hisce *bat. Germ.*
Benedictinis gratulabantur omnes æ. *Du Pin*
quitatis studiosi, gaudebant, tandem *Nouv. Bibl.*
ex omnibus Ecclesiæ Patribus celeber- *t. 18. p. 223.*
rimi Doctoris opera primitivæ suæ pu-
ritati restituta: novam tamen hanc e-
ditionem præprimis fuggillabant Pro-
testantes, qui ad tuenda sectæ suæ com-
menta depravatis SS. Patrum editioni-
bus uti affueverunt: nec deerant ex
Catholicis, qui se in novo hoc sole ma-
culas deprehendisse crederent, & qui-
dem P. Spirito Aulonensis Cappucinus
Parisiensi Archiepiscopo libellum sup-
plicem porrexit, in quo Patres Bene-
dictinos insimulabat, quod in Janse-
nianæ doctrinæ favorem manu exaratis
hæreticorum codicibus usi essent, id-
que exinde patere ajebat, quod cum
D. Augustinus in suo Enchiridion c. 195.
dixisset, *cum possent salvi esse, si vellent,*
Hist. Eccles. Tom. LXIV. Mm Be-

Sæc. XVII. Benedictini hæc verba: *si vellet, subro-*
A. C. 1680. *garint: Ad hanc accusationem ab Ar-*
chiepiscopo accersitus P. Blampinus,
factæ depravationis rationem redditu-
rus, qui unacum Mabillonio accedens,
ex vetustissimis, fideque dignissimis Co-
dicibus, quos ex Regis, sancti Victoris,
Sorbonæ aliisque Bibliothecis extraxe-
rant, demonstravit, ly si vellet in
illis reperiri, hancque lectionem a Lo-
vaniensibus sensu Sancti Doctoris adeo
accommodam fuisse creditam, ut quanti-
vis antiquioribus Codicibus destitui-
posuerint, si vellent, in margine tamen
annotarint, lectionem si vellet, forsmeh-
liorem fore. Ab eo tempore hæc e-
ditio ab æmulis non fuit impugnata,
donec decimus illius tomus prælum re-
liquerat: Tum vero novum indicato-
rum bellum Patri Blampino, quod libro
de Correptione & gratia in variis ejus-
dem libri exemplaribus adjunxit An-
lysin ab Arnaldo compositam: ergo pro
more Molinistis usitato mox Jansenismi
accusatur, a suis met Superioribus o-
imminutam editionis gloriam severe
carpitur, ab Archiepiscopo rursus vo-
catur: ostendit quidem Blampinus hanc
Anlysin jam anno hujus sæculi qua-
dragesimo quarto typis editam, a Docto-
ribus approbatam, Regioque privilegio
munitam passim omnium manibus effe-
trit.
ope
cisc
cun
que
tem
dei
doct
mer
fect
ris
gen
ced
sis
pin
nisi
An
que
hild
der
in
Sa
mi
pa
Vi
cal
ge
rib
de
op
po

tritam, a se quidem, ut facilior esset **Sæc. XVII.**
operis intelligentia, reimpressam, pau- **A. C. 1680.**
cisque distributam fuisse, se tamen
cuncta hæc exemplaria repetere, rogo-
que dicare paratum esse: de cetero au-
tem hanc analysin nil nisi Catholicæ
dei consonum, ipsiusque Augustinianæ
doctrinæ synopsin complecti: Nec ta-
men propterea resedit æmolorum in-
fæctatio: amovetur quidem a Superio-
ris officio, adhuc tamen instant, & ur-
gent ejus hostes, ut etiam Lutetia ex-
cedere juberetur: obstat vero Parisien-
sis Archiepiscopus, declarans, Blam-
pinum non alterius culpæ reum esse,
nisi quod inconsultis suis Superioribus
Analysin jam antea approbatam, typis-
que editam novo prælo subjecisset: ni-
hilominus ut obtrectantium ora clau-
derentur, Blampinus invidiæ victima
in proximis Ordinis comitiis tanquam
Sancti Nicasii Prior Lutetia Rhemos
mittitur, præsatæ Urbis Archiepiscopi
patrocinio tutus. Exonerata in hunc
Virum tempestate in ipsam editionem
calumniantium furor sese effudit: spar-
gebatur enim, eam variis scatere erro-
ribus, multisque in locis textus esse
depravatos, ac propterea novum hoc
opus Romæ fuisse proscriptum: ast tem-
poris progressu hos rumores perperam

Mm 2

a

Sæc. XVII. a malevolis adinventos fecisse, com-
A. C. 1680. pertum erat.

§. XXVII.

*Acrior quorundam oppositio contra
eandem editionem.*

Jam firmum, decretumque erat Con-
gregationi San - Maurianæ, nove-
que editionis Authoribus Janfeismi
maculam adfricare; nil enim hac ca-
lumnia aptius ad obscurandam eorum
gloriam alienæ laudis æmulis videbo-
tur: hanc in rem passim plures divul-
gabantur libelli famosi, qui tamen a
Benedictinis flocci habebantur, e quod
eiusmodi scripta per aliquot dies ma-
gnas veluti accensi straminis flammis
diffundere, mox autem in modicos ci-
neres residere comperiissent: Sæviorem
autem tempestatem instare, Benedicti-
nos monebat Luvesius, Abbas, qui
Benedictinis Abbatiæ ad S. Germanum
nuntiabat, sibi transmissam fuisse epi-
stolam exeunte anno Domini millesimo
sexagesimo nonagesimo octavo typis e-
ditam sub hoc nomine: *Epistola ab-
batis . . . . ad R. R. PP. Benedictinos
Congregationis S. Mauri circa tomum po-
rem suæ editionis operum S. Augustini
Coloniæ. In hujus epistolæ præfatione
Typographus monuisse præfertur, eam
a quo*

a quodam ex præcipuis Germaniæ Ab- Sæc. XVII.
batibus suis primo in lingua latina A. C. 1680.
compositam, ob rei autem gravitatem
nunc Gallice redditam, utque com-
mento veritas constare videretur, multo
post tempore pauca quædam latina il-
lius exemplaria divulgabantur. Nun-
quam genuinus illius Author detegi
potuit; alii Patrem Danielem, alii P.
Bouhours vel Germanium Jesuitas in
suspicionem trahunt, nulla tamen so-
lida ratione sed nonnisi conjectu-
ris aguntur: id unice constat, ja-
statum hunc Germaniæ Abbatem Mo-
linismo, & veste nigra conspicuum fuisse.
Utut autem sit, id certum est, quod
biduo post Lussoniensis Episcopus alte-
rum hujus epistolæ exemplar Renodo-
tio Abbatii Benedictino tradiderit, qui
tot calumnias stomachatus, altera die
Archiepiscopum Parisiensem adiit, sup-
plex, ut S. Augustini doctrinam in hac
epistola labefactatam vindicare, ac Be-
neditinos illius Editores protegere
vellet. Lubenti animo suum Archiepi-
scopus spondebat patrocinium, minus
benigne autem Patrem Priorem Abba-
tiæ ad S. Germanum exceperat Car-
nutensis Episcopus, eidem exprobrans,
quod decimus novæ editionis Tomus
„ubique Jansenismi erroribus scateret,
„& relicta Catholica doctrina de gratia

Mm 3 „suf-

Sæc. XVII. „sufficiente novitates insperfas haberet,
 A. C. 1680. „se proin Ecclesiæ caussam intrepide
 „defensurum, cunctis, qui pro veritate
 „decertaturi essent, Antesignanum fore,
 „nec sibi deesse plures paris animi Prä-
 „sules, imo et si infimus Episcoporum
 „foret, atque ab omnibus derelictus,
 „se tamen solum in aciem erupturum,
 „et si res, uti epistola præfert, se ita ha-
 „beret, pro gratiæ sufficientis dogmate
 „mortem oppetitum..” Ex postre-
 mis Episcopi verbis Pater Prior haud
 temere inferebat, quod hic Präfus nec
 hunc tomum pervolverit, nec rem ad
 trutinam vocarit; quocirca eidem re-
 spondit, quod si hunc librum evolvere
 haud gravaretur, mox deprehensorus
 esset, quod Benedictini gratiam *suffi-
 cientem* non alio modo vel admiserint
 vel excluserint, quam quo illam San-
 ctus Doctor adoptavit, admisit, vel re-
 jecit, cum ipsi ad S. Augustini verbo
 nil addidissent, nec detraxissent. De ce-
 tero autem disertis verbis de hac gra-
 tia speciale mentionem facere studiose
 prætermiserint, ne contra instituti sui
 rationem Theologos inter se dissidentes
 quavis ratione offenderent, novisque
 tricis ansam præberent. Hæc loquen-
 tem interpellabat Parochus ad S. Sul-
 pitium, qui minas ingeminans addi-
 dit, hanc culpam non solo silentio, sed

pub
liq
sur
pre
bill
pat
Sa
Hi
epi
sibi
lita
he
pte
rej
lab
no
ctr
tu
sue
sco
Va
qu
Ja
de
pr
ni
p
n
c
m
g

publi-

publica palinodia expiari posse, & re-
liquos quoque novem tomos rigidæ cen-
suræ subjiciendos esse. In his angustiis
prehensi Benedictini, per Patrem Ma-
billonium Bossuetii Meldensis Episcopi
patrocinium implorarunt, supplices, ut
Sancti Doctoris honorem tueri vellet.
Hic vero respondit, se quidem Abbatis
epistolam non perlegisse, satis tamen
sibi perspectam esse novæ editionis uti-
litatem, in qua, etsi quicquam repre-
hensione dignum ostenderetur, pro-
pterea tamen nec tam excellens opus
rejicere, nec proficuos Congregationis
labores interturbare oportet, & cum
non desint media, quibus Ecclesiæ do-
ctrina, & Congregationis honor in
tuto collocari posset. Enimvero Bos-
suetius non modo Carnutensem Epi-
scopum placare satagebat, sed insuper
Versallias contendens Regi exponebat,
quod Benedictini passim famosis libellis
Jansenismi accusarentur, ipse autem
de eorum Orthodoxia spondere posset,
proin suam Majestatem rogaret, ne si-
nistram de eis opinionem sibi instillari
permitteret: ad hæc reposuit Rex, re-
primendos esse ejusmodi libellos, si-
mulque cohibenda esse Parlamenti de-
creta, quibus ejusmodi scripta flam-
mis addicuntur; nuper enim varii ejus
generis libelli contra Rhemensem &

Sæc. XVII. Parisinum Archiepiscopum carnificis
A. C. 1680. manu die decima Januarii fuere
combusti.

§. XXVIII.

*Pater La Chaise aliqui Jesuitæ
hanc editionem cum Benedic-
nis collisi.*

Ne vero Franciæ Rex invidorum sug-
gestionibus a vindicanda Editorum
innocentia averteretur, supremus Be-
nedictini Ordinis Præpositus Patrem de
la Chaise Regis Confessarium adiit, ei-
dem totius cauſſæ merita expositus:
hic autem mox interrupto sermone hæc
regessit: „nullus Jesuita est Author epi-
ſtolæ contra novam editionem divul-
gatæ, immerito igitur ea Societati
quibusdam adſcribitur, & si Jesuita
illam confarcinasset, a suo Superiori
castigaretur: quoties autem Paterni-
tatem vestrām hortatus sum, ut a ſua
Congregatione novitatis eliminari fa-
tageret, quotidie tamen vestrī Mo-
nachi novas doctrinas divulgant.“
Pluribus ultro citroque prolatis acris
utrinque contentio incaluit, ex ipſa au-
tem non petita excusatione præfatam
epistolam ex Jesuitæ calamo profluxisse,
haud parum augebatur ſuspicio, cui
etiam accessit nova Patris Dionyſii
San-

Sanmarthani Benedictini contentio cum Sæc. XVII.
Patre Turenemio; cum enim hic Je- A.C. 1680.
suita in quadam disputatione audien-
tium patientiam prolixa nimis garruli-
tate fatigaret, & Sanmerthanus tum
Abbatæ Rotomagensis Prior palam
exclamaret, quod si utiliora proferre
non posset, tam diu confessum detinere,
nimis molestum foret, Jesuita reposuit:
vos, vos depravatis *vestris editionibus orbi*
literario molesti estis: quoniam vero pau-
cis post hanc altercationem diebus præ-
fata Abbatis Germani epistola fuisset in
lucem producta, ea Jesuitis adscribeba-
tur: Paulopost idem P. Sanmarthanus
eruditorum confessum habebat, in quo
prolixius de præfata epistola differens,
ex textibus inter se collatis demonstra-
tum ibat, illius Authorem tam The-
ologiæ scientia, quam animi integritate
carere: absoluto hoc sermone alium
eiusmodi conventum indixit, id vero
Jesuitæ iniquo ferentes animo, præci-
puum Parisini Senatus Præsidem folli-
citarunt, ut ejusmodi confessus, utpote
tranquillitati publicæ noxios præpedi-
ret, hic vero utriusque partis dissidia
componere intentus, tam Patri San-
marthano suo Nepoti, quam Jesuitis
auctor exsilit, ut habito inter se collo-
quio contentionibus finem imponerent:
huic consilio optatus allusisset successus.

M m 5 nisi

Sæc. XVII. nisi quidam Jesuita rebus jamjam amice
A. C. 1680. compositis in fine colloquii addidisset, in
hac epistola validissimam objici difficultatem, quam prius a Benedictinis tolli,
optandum foret: mox autem Sanmarthanus ex ipso D. Augustino Jesuita
demonstravit, id ipsum ceteris omnibus magis infirmum esse argumentum:
ex ipso igitur hanc epistolam propugnandi ardore Jesuitæ illius Authores credebantur. Insuper Turonensis Archiepiscopus, quod sex Jesuitæ in Collegio
S. Ludovici decimum ceterosque novæ
editionis tomos examini subjecissent, Mabillonio significabat, eidemque quindecim articulos veluti totidem intentatæ accusationis capita tradebat, his
verbis concepta. I. S. Augustinus ait:

Ench. c. 95. *Nec utique Deus injuste noluit salvos fieri, cum possent salvi esse, si vellent: Benedictini in nova editione ponunt, si vellent, & annotatio in hunc locum addita, confirmat hanc lectionem; ajunt enim, si vellent, id est, si eadem voluntas maneret. II. Idem S. Doctor scribit: *Quis enim diceret: Quid fecisti, si damnaret inustum?* Benedictini hanc annotationem faciunt: *Editi justum. Verius Corbei optimæ notæ MS. inustum; nam id Augustinus postea repetit num. 15. si damnes omnes iniquos . . . . Si massam iustum iniquitatis damnas, quisquam tibi dicet:**

*Enarr. in
Psal. 70.
Serm. I.*

injuste fecisti, neque profecto dicere ausus sæc. XVII.

A. C. 1680.

fit, justum aliquem Dei sententia posse dignum pænæ fieri, sive pronuntiari, quod omnino significat verbo: damnare; respicere videtur ad verba Sapientiae 12. v. 12.

Hæc correctio & annotatio desumpta est ex Jansenii lib. 3. de Statu naturæ puræ, ubi in fine hæc addit: *si in textu ponitur justum, totum D. Augustini systema evertitur: Observandum per transversam, quod ex utriusque hujus textus conformitate unum per alterum correrent Benedictini: quod autem hæc correctio æque ac annotatio sit mala, non demonstrarunt examinatores, si autem est bona, a quocunque demum sit facto, rejicienda non est.*

III. S. Augustinus hæc habet: *Ad-De gratias iutorium bene agendi adjunctum naturæ, at-Christi c. 35. que doctrinæ per inspirationem flagrantissimæ, atque luminosissimæ charitatis: Benedictini in margine & Indice notant: Gratia Christi definitio: hæc autem definitio non convenit gratiæ sufficienti, sed efficaci, igitur juxta novam editionem gratia sufficiens non est gratia Christi.*

Attamen hæc definitio convenit gratiæ, de qua in textu sermo fit, definitio autem, quam adstruit S. Augustinus, juxta Examinatores: non convenit,

Sæc. XVII. venit, nisi gratiæ efficaci, proin hæc
A. C. 1680. nota de non alia loqui potuit.

IV. S. Augustinus de iis, qui ad
De Prædest. Filium veniunt, proin gratiam effica-
SS. cap. 8. cem habent, differens, ait: *Hæc igitur
gratia, quæ . . . a nullo corde respuitur.* ad hanc lenum Benedictini in Indice addiderunt falsissimam hanc propositionem: *gratia ea est, quæ a nullo duro corde respuitur.* Ast in ipso hoc articulo gratia restringitur ad gratiam efficacem; ait enim postea S. Augustinus, *Gratis ipsis homines bonos operatur ex malis, . . . adjutorio gratiæ donata fit, ut invictissimi, quod bonum est, velint, & hoc desiderant, invictissime nolint, talis autem gratia est, quæ a nullo duro corde respuitur.*

Lib. I. op.
imp. c. 47. V. S. Augustinus ait: *Peccatum est voluntas consequendi vel retinendi, quod præstitia vetat, & unde liberum est abstinere.* Benedictini in margine ponunt: *definitione peccati, sed in Adamo spectati, quo annotare voluerunt, necessarium non esse, ut ceteri peccatores libertatem habeant abstinendi a peccatis.*

Verum hæc interpretatio perperam affixa refellitur iisdem D. Augustini verbis: *ipse est Adam, quem nostra illa definitio, quæ tibi placuit, intuebatur, cum dicerem, peccatum est voluntas &c. mox autem hanc definitionem ceteros peccatores non tangere, declarat his ver-*
bis:

bis: *Peccatum namque isto modo definitum* Sæc. XVII.
est, non peccati pœna, non utrumque. A. C. 1680.

VI. S. Augustinus hoc habet. *Par-*
vulum natum in eo loco, ubi non potuit per De Nat. &
Christi Baptismum subveniri, morte præ- grat. c. 8.
ventum, idcirco talem fuisse, id est, sine
lavacro Regenerationis exiisse, quia esse a-
liud non potuit: absolvat ergo eum, & a-
periat ei, contra sententiam Domini, Re-
gnum cœlorum. Editores in margine ad-
dunt: damnantur & ii, qui justificari non
potuerunt, hæc generaliter dicunt, cum
tamen nonnisi de parvulis sine baptis-
mo decedentibus sermo sit.

Verum S. Augustinus ibi non tan-
tum de his parvulis loqui videtur, sed
respondens ad hanc generalem Pelagi
propositionem: *si idcirco tales fuerunt,*
quia aliud esse non potuerunt, culpa carue-
runt Pelagius hos parvulos, et si Chri-
stiani esse non potuerint, opponit a Re-
gno exclusos ea damnatione, quæ per uni-
versam massam currit, & postea suum
responsum ad omnes ætates extendens
addit: sed de infante non loquor, juvenis,
vel senex in ea regione defunctus est, ubi
non potuit Christi nomen audire &c.

VII. S. Augustinus ibidem cap. 46.
~~ait, perabsurdum est, ut ideo dicamus,~~
~~non pertinere ad voluntatem nostram, quod~~
~~beati esse volumus, quia id omnino nolle~~
~~non possumus, Benedictini ad mentem~~
 Janse-

Sæc. XVII. Jansenii in margine hæc habent: N.
A. C. 1680. *cessitas non pugnat cum arbitrio voluntatis*

Ast necessario amamus bonum in genere, & tamen libere bonum amamus.

VIII. Præterea S. Augustinus inquit: *Nullo prorsus excepto, prævaricatores existimantur omnes peccatores terra, omnes autem peccaverunt, & egerunt gloria Dei, omnes igitur prævaricantes, gratia Salvatoris invenit, alios magis, alios minus: Quanto enim major in uno quoque legiis cognitio, tanto minor peccati excusatio, tanto manifestior prævaricatio: restabat ergo, ut omnibus non sua, sed Dei, id est, a Deo donata iustitia subveniret: Benedictini in margine notant, quod manuscripti Codices prope omnes legantur, ut hominibus: Ast periodi contextus ad ipsem et sensus depositus est, omnibus, quod tamen in pluribus Codicibus consideratur.*

IX. Carpebant hi Examinatores, quod Benedictini majusculis literis excudi fecerint hæc S. Augustini verba: *simul enim ostendit, & sine adjutorio Domini Dei, eos intelligere, & obedire non posse oculis cordis, & auribus cordis: & tamen, si adjutorium Dei desit, non ideo esse excusabile hominis vitium, quamvis iudicia Dei occulta, tamen iusta sunt, id ab eis ideo factum interpretabatur, quia hoc textu hæretici abutuntur.* Hæc riu

risu potius quam confutatione digna Sæc. XVII.
funt.

A. C. 1680.

X. Ad Caput X. Benedictini in margini addiderunt: *Gratia, quam confiteri De gratia debet, ut sit Christianus, ea est, qua non Christi consolumentum suadetur, sed persuadetur bonum: cap. 10.* *contra Pelag.*

id duntaxat gratiæ efficaci convenit, quæ tamen sola non est profitenda, ut quis sit Christianus: Verum Benedictini aliam gratiam non excluderunt, nec dixerunt, *solam* gratiam efficacem esse, quam &c. & S. Augustinus ipsem, loquens de gratia efficaci, per quam ille venit ad Christum, quem Pater traxerit, afferit: *hanc debet Pelagius gratiam confiteri, si vult non solum vocari, verum etiam esse Christianus.*

XI. S. Augustinus ibidem cap. 25. ait: *desinat itaque jam Pelagius, & seipsum & alios fallere, contra Dei gratiam disputando: non propter illorum trium unum, id est, propter possilitatem bonæ voluntatis, atque operis, sed etiam propter bonam voluntatem, & operationem bonam erga nos, Dei gratia prædicanda est. Non ideo adjutorium Divinæ gratiæ commendatur, quia possilitatem adjuvat naturalem. Ad hæc verba Benedictini in margine hæc notant: Pelagiana gratia possilitatis exploditur: inde vero inferri videtur quod juxta ipsos omnis gratia, quæ dat posse ad agendum, sit Peiagiana. Attamen id*

Sæc. XVII. id perperam inferunt, hæc enim verba:
 A. C. 1680. *Pelagiana gratia possibilitatis exploditur*,
 non significant, quod *omnis gratia possibilitatis seu quæ dat agendi potentiam*,
Pelagiana, sed significant, quod *possibilitatis gratia*, *quam adstruit Pelagius*,
explodatur: studiose autem Examinatores
 omiserunt mox sequentia hæc D. Au-
 gustini verba: *Nam illam possibilitatem*
ad utrumque valere definit &c.

Lib. 3. contra duas ep. Pelag. c. 4. num. 9. XII. S. Augustinus ait: Illi etiam, quicunque ibi erant, sola, quæ ibi Deus pollicetur, terrena promissa spectantes, & quid pro N. T. ea ipsa significant, ignorantes, eorum adipiscendorum amor, & amittendorum timore, Dei præcepta servabant, imo non servabant, sed sibi servos videbantur. Benedictini hanc subiunxerunt annotationem marginalem: *quæ præcepta Dei timore, non amore servant, non servat*: hæc generaliter notantur, cum tamen duntaxat de amore & timore temporalium bonorum vel malorum sermo sit.

Verum etiam hic, qui ex mero timore carnali, sine omni amore præcepta servat, non servat ad meritum, prout S. Augustinus semetipsum explicat dicens: *sic autem præcepta, qui facit, procul dubio, invitus facit, ac per hoc in animo non facit: magis enim vult omnino non facere, si secundum ea, quæ cupit, & metuit*

metuit, permittetur iniunie: ac per hoc in Sæc. XVII. ipsa voluntate intus est reus, ubi ipse, qui A. C. 1680. præcipit, inspicit Deus.

XIII. S. Augustinus hæc habet: quod Lib. I. de
igitur in membris corporis mortis hujus in- Pecc. mer.
obedienter movetur, totumque animum in cap. 29.
se dejectum conatur attrahere, & neque
cum mens voluerit, exsurgit, neque cum
mens voluerit, conquiescit, hoc est malum
peccati, in quo nascitur omnis homo: in
margine Benedictini ponunt hanc notam
hæreticis adeo gratam: *Originale pec-
catum in libidine venerea videtur statuere.*

Verum Benedictini lectorem ad Caput 25. libri de Nupt. & Concupiscentia remittunt, ubi S. Augustinus ait I. quod generatio fiat ex concupiscentia, & parvulus cum concupiscentia generetur, II. quod ex hac concupiscentia proles, quæcunque nascitur, sit obligata peccato originali, III. quod in regeneratis non sit peccatum.

XIV. S. Augustinus inquit: *Sic pro-
fesso in ipsis intus voluntate peccat, qui
non voluntate, sed timore, non peccat: Be-
neditini hæc in margine: voluntate pec-
cat, qui solo timore non peccat: proin in-
dicant, quod pœnæ metus non sit mo-
tus bonus: verum ab hac interpreta-
tione vindicantur ex eo, quod ipsimet
in margine ad num. 34. lib. de Grat. &
lib. arbitrio, necnon in Indice hæc
Hist. Eccles. Tom. LXIV. Nn ver-*

Sæc. XVII. verba apposuerint: *Spiritus timoris ma-*
 A. C. 1680. *gnum Dei donum, Gehennæ timor non*
est malus.

XV. Benedictini ad marginem l. 2.

Lib. I. contr. 2. ep. Pelag. cap. 9. de peccat. mer. cap. 13. hæc ponunt
 verba: *Paulus Principatum Apostolatus meruit, quibus indicant se favere Arnaldi sententiae de gemino Ecclesiæ Capite: „possent, inquietabant hi Ceniores, „producere plura loca, in quibus novæ „editionis Authores Jansenium transcri- „bunt, Arnaldum ex professo sequuntur, ac utriusque erroribus accedunt, „inter tot tamen notas marginales fer- „me nulla reperitur, qua indicarentur „loca doctrinæ Catholicæ consona, & Jan- „senio opposita. „ Ceterum Parisiensis Archiepiscopus ægerrime ferens, quod se in consulto in sua Diæcesi veluti Inqui- titionis tribunalia erigantur, his Cen- tribus inhibuit, ne ulteriores ejusmodi conventus haberent: Benedictini autem hosce libellos potius contemptu, quam calamo refellentes declararunt, se de sua Doctrina Ecclesiæ atque Episcopis rationem reddituros, atque in tomo undecimo, si quid offensioni fuisset, correcturos, vel explicatu.*

§. XXIX

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

§. XXIX.

*Objectiones contra Sanmaurionam editionem a personato Abbe Ger-
mano propositæ.*

Majoris momenti nonnullis videban-
tur ea, quæ Larvatus Germaniæ
Abbas in nova hac editione carpserat;
præprimis autem duo capita demon-
strare nitebatur, I. quod Benedictini
in sua editione nil eorum præstiterint,
quæ in ejusmodi occasione fecissent Ca-
tholici, firmiter persuasi, quod Jansenius
sit jure damnatus, & Jansenistæ
sint veri hæretici, & quod Sanctus Au-
gustinus nunquam eorum errores do-
cuerit, II. quod Benedictini a contra-
rio nil eorum prætermiserint, quæ a
Viris Jansenismum tueri paratis facta
fuisserint, quin tamen palam assererent,
immerito Jansenium fuisse damnatum,
nec illum a principiis & D. Augustini
doctrina deviasse. Utrumque hoc ca-
put probaturus, tredecim attulit argu-
menta, & I. quidem, mirum esse, quod
Benedictini, postquam quinque Jan-
senii propositiones iterato & solemniter
fuerint damnatæ, nec ullo tamen verbo
Jansenistas tanquam hæreticos nota-
rint, nec injuriam vindicarint S. Au-
gustino ab illis illatam, qui suos erro-
res

Nn 2.

Sæc. XVII. res auctoritate hujus S. Doctoris fir.
A.C. 1680. mare nitebantur, & ne quidem fecerit
sint Parisiensem Archiepiscopum, qui
in suo edicto S. Augustini doctrinam &
Jansenismi censuram in libro *de expi-
tione* contentam encomiis celebravit.
II. illos non annotasse loca, quibus Ca-
tholici uti solent, ut demonstrent, Deum
juxta S. Doctorem, habere sinceram
salvandi voluntatem etiam alios præter
prædestinatos, studiose autem notasse
loca, ubi hic S. Doctor de sola Dei vo-
luntate salvandi prædestinatos loqui
videtur. III. Non annotasse, loca Jan-
senismo contraria, cum tamen Lova-
nienses annotarint textus Calvinismum
evertentes, ut fideles contra Calvinis
dogmata præservarentur. IV. Eos S. Au-
gustini textum: *perseverares, si velles,* id est,
quo gratia sufficiens ex S. Augustino
demonstrabatur, corrupisse annota-
tione Arnaldi, qui hunc textum in
explicat: *perseverares si velles,* id est,
eadem voluntas maneret: insuper illos ad
librum *de correctione & gratia*, ubi
S. Doctor nonnisi de gratia efficaci lo-
quitur, addidisse, *universam gratiam dicimur*
Oeconomiam, subjicit hic liber, penide
ac si S. Augustinus nunquam de gratia,
cui resistitur, locutus fuisset. V. Illos
enervasse sensum gratiæ sufficientis,
quam S. Augustinus per haec verba:

Denuo

Deus non deserit, si non deseratur, indi- Sæc. XVII.
 cat. VI. Illos ad S. Doctori textum: A.C. 1680.
 adjutorium bene agendi per inspirationem
 flagrantissimæ, & luminosissimæ charitatis,
 addidisse in margine: *Definitio gratiæ
 Christi*, perinde ac si S. Doctor non agno-
 visset aliquam gratiam, quæ per pec-
 catum inutilis redditur. VII. Idem
 eos intendisse hac nota marginali: *in-
 telligenda est gratia Dei per Christum, quæ
 sola homines liberantur a malo, & illa:
 Gratia Dei per Christum, quænam sit?*
 eoquod gratia sufficiens homines nec
 a malo liberat, nec eos sanctificat.
 VIII. Studiose ad excludendam gra-
 tiæ sufficientem iis locis, ubi S. Doctor
 de gratia efficaci loquitur, Benedicti-
 nos has subjunxisse notas: *Gratia cur
 non omnibus, nec semper Sanctis datur;*
*Gratia aliis ex veritate non datur: Auxi-
 lium gratiæ necessarium; qui per gratiam
 didicit, agit omnino, quid agendum didicit.*
 IX. Eo etiam ex fine Benedictinos ad
 quæstionem, cum Deus nil impossibile
 præcipiat, non aliam dedisse caussam,
 nisi quia omnia charitati sunt facilita,
 scilicet gratiæ efficaci, cui non resisti-
 tur. X. Benedictinos Lovaniensium
 annotationi subrogasse hanc; qui per
 gratiam didicit, agit omnino, quicquid a-
 gendum didicit, perinde ac si S. Augusti-
 nus doceret, omnem gratiam suum

Nn 3

con-

Sæc. XVII. consequi effectum, ad quem Deus il-
A.C. 1680. iam offert. XI. Illos usos fuisse MS.
Codicibus, quos Gotescaldus ad stabi-
liendam hæresin Prædestinatianam cum
suis sociis fœde depravavit. XII. Be-
nedictinos insinuasse, quod Sanctus Au-
gustinus aliam libertatem indifferentem
admisit, quam Julianus; ac propterea
hæc annotasse: *Liberum arbitrium quid
sit juxta Julianum? Libertas, in quo con-
sistat secundum Julianum; libertatis arbitrii
definitio a Juliano, in quo convenienter
cum Novatoribus, qui docent; quod
necessitas non destruat liberum arbitrium
voluntatis.* XIII. Ad calcem de-
cimi tomi eos addidisse eodemque cha-
ractere editioni suæ inseruisse Arnaldi
Analysin, in qua omne Jansenismi ve-
nenum continetur.

§. XXX.

Famosi hujus libelli fata.

Præter hunc famosum personati Ab-
batis libellum varii etiam alii vul-
gabantur libri, quibus Editorum gloria
indigne imputabatur; atque inter pla-
res prodiit quædam epistola Abbatis com-
mendatarii ad R. R. P. P. Benedictinos Con-
gregationis S. Mauri, in qua Author fri-
volis æque ac malignis rationibus per-
suadere satagebat, ut Benedictini in
præ-

præsenti temporis vicissitudine contra Sæc. XVII.
 Epistolam Abbatis Germani calamum A. C. 1680:
 non stringerent: e contrario alias qui-
 dem author edito libello, cui titulus:
Epistola Benedictini non reformati ad R. R.
P. P. Benedictinos Congregacionis S. Mauri,
 eosdem ad refellendam Germani epi-
 stolam toto conatu incitabat: nondum
 tamen Sanmauriana Congregatio suo
 nomine scriptum quoddam contra hunc
 existimatum Abbatem vulgari permise-
 rat, partim quod potissimos ejusmodi
 libellos potius contemptum, quam re-
 sponsum promere i, aliunde vero ope-
 ris integritatem publico ferme omnium
 applausu necnon Editores intentionis
 suæ rectitudine contra malignantium
 censuras satis vindicari crederent, par-
 tim quod prius caussam ad sacram Se-
 dem deferendam, ejusque judicium
 esse expectandum existimarent; jam e-
 nim res ad Innocentium Papam erat
 delata, & Cardinalis Casanate Abbatis
 libellum ad quisquias rejiciens, die
 septima Aprilis ad Abbatem Renodo-
 tium rescripsit, sibi innotuisse, quod
 Franciæ Rex pro examinando hoc li-
 bello Meldensem & Carnutensem Epi-
 scopos nominarit, quocirca consultum
 fore censeret, ut, quo Rex inclinaret,
 exploraretur, & an Jesuitas hujus li-
 belli Auctores esse, eorumque Supe-
 riores

Nn 4

Sæc. XVII. riores ad id consensisse, validis proba-
A. C. 1680. retur argumentis, ac tum demum res
non ad Congregationem Indicis hinc
Patribus nimis faventem, sed ad S. Offi-
cium deferretur. Die vigesima se-
cunda ejusdem Mensis Mabilonius una-
cum Theodorico Ruinartio novam
S. Gregorii Turonensis editionem Pa-
risiensi Archiepiscopo obtulit, atque ab
eodem percepit, quod denuo alias libel-
lus oppido virulentus contra Augu-
stianam editionem sibi fuisse submissus,
ac propterea apud Regem graviter que-
sus, ab eodemque perbenigne exceptus,
et si ad deferendas Benedictinorum par-
tes, incusso etiam Jansenianæ suspicio-
nis metu, vehementer fuisse sollicita-
tus, nihilominus caussæ æquitatem
constanter tueri constituisse. Interim
ex Sanmaurianis nonnulli, non Con-
gregationis, sed privato suo nomine
plurima scripta contra Abbatis Ger-
mani epistolam elucubrarunt, quorum
aliqua supremus Ordinis Praepositus
prælo subjici dissuadebat, publicam ta-
men lucem alia aspexere, & primo qui-
dem: Pater Lami Superiorum iussa
anno hujus saeculi nonagesimo nono
Adversarium confutabat edito libro,
cujus inscriptio est, *Epistola cuiusdam
Theologi ad Amicum suum circa libellum,
cui titulus: Epistola Abbatis de ...* gl.

Ec. Sub idem tempus Pater Santmar- Sæc. XVII.
thanus publici juris fecit suas *Reflexio-* A. C. 1680.
nes in epistolam Abbatis Germani ad R. R.
P. P. Benedictinos Congregationis S. Mauri:
demum sexto post Mense alia ejusdem
prodiit *Epistola ad quemdam Sorbonæ*
Doctorem. Præ ceteris vero celeberrimi-
mus P. Montfauconius Romæ, ubi tum
agebat, approbante ipso Magistro S. Pa-
latii, typis edidit, libellum *communi*
omnium applausu receptum sub hoc
titulo: Vindiciæ editionis S. Augustini a
Benedictinis adornatæ adversus Epistolam
Abbatis Germani Authore D. B. de Riviere:
Paulopost hic idem liber iterato prælo
Parisiis unacum S. Officii approbatione
comparuit, pari aggratulatione exce-
ptus: inde vero rursus adversariorum
invidia ac livor acuebatur, qui sua ar-
gumenta penitus enervari indignantes,
desperatæ suæ cauſſæ opem in iniqua
crisi quærebant, publicis novellis plu-
ribusque literis ubique spargentes, Pa-
risienses vindicias a Romanis multo
diversas esse, atque in his plures
propositiones a Romanis Censoribus
absdubio damnandas, fuisse omissas, ac
primum editioni additas, studiose e-
tiam ad fallendum Romanam approba-
tionem Gallicæ editioni appositam fui-
se. Ast horum calumnia mox detecta
est, cum Romæ Parisina editio cum

Nn 5

Ro-

Sæc. XVII. Romano exemplari collata ad verbum
 A. C. 1680. reipondere deprehenderetur: quocirca
 haud parum sinistra opinio de personato
 Abbatे concepta, & e contrario Bene-
 dictinorum gloria multum Romæ au-
 gebatur: indignissime etiam adver-
 riorum machinationes ferebat Cardina-
 lis Colloredo, qui datis literis Mabil-
 lonium certiorem reddidit, se nulli la-
 bori parciturum, ut *spuria haec vitul-
 mina* altiores radios agere præpedian-
 tur; hanc enim ajebat ipse, contentio-
 nem inter Religiosos circa gratiam non-
 nisi diaboli fraude esse excitatam, ut
 hi de gratia disputantes, gratiæ jactu-
 ram ficerent: Vehementius adhuc ad-
 versus ementitum hunc Abbatem de-
 clamabat Cantelmyus Cardinalis, qui
 die vigesima Junii præfato anno Ne-
 poli ad Montfauconium has dedit
 literas:

„Admodum referende Pater,

„Turbulentum Calumniatoris inge-
 „nium, ob luculentissimam Auguſtini
 „Editionem, quod invidiosam nomini
 „vestro labem inurere moliretur, me
 „quidem gravissime affecit. Nihil enim
 „serre indignius possim, quam quod
 „seditiosa Nebulonis impudentia eos
 „labores intentet, & incessat, quibus
 „Res omnis Christiana, & Ecclesia

„Di-

„Disciplina incorruptis Sanctissimi Do- Sæc. XVII.
 „ctoris monumentis afferitur, & illu- A. C. 1680.
 „stratur. Cæterum quam necessarios
 „conatus & calumnias, quas vel sola
 „integerrima sapientiæ & virtutis fama
 „frangere & refutare potuisses, gravis-
 „simo etiam libello repuleris; id quo-
 „que tibi gratulor, quod vel ipsa Ob-
 „trectatoris insania majora gloriæ tuæ
 „incrementa præbuerit: nec vereor,
 „ut nova tibi & Dei laudem & verita-
 „tis studium incrementa subjiciat. Tuis
 „interim studiis & laboribus uberrimos
 „fructus & prosperos successus ad-
 „precor.„

Nihilominus tamen Sanmaurianæ
 editionis hostes interim plures sparge-
 bant libellos, & quidem I. *Relationem*
cujusdam Theologiæ Doctoris ad Franciæ
Præfules circa responsum cujusdam Theo-
logi Benedictini ad epistolam Abbatis Ger-
mani. II. Sanmarthanum pessimum Theo-
logum. III. Antimonium præservativum
contra P. Sanmarthani calumnias. IV.
Vindicias Patavii. His Benedictini op-
 ponebant. I. *Solutionem diversorum*
problematum. II. Epistolam ad quemdam
Sorbonæ Doctorem circa relationem Theo-
logi Doctoris ad Franciæ Episcopos,
præter alia nonnulla.

§. XXXI.

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

§. XXXI.

Personati Abbatis libellus a P. Renato Massuet confutatus.

Inter tot scripta, quæ contra confitum hunc Germaniæ Abbatem prodierunt, nullum majore legentium aviditate recipiebatur præter illud, quod, & creditum est, Pater Renatus Massuet Benedictinus sub titulo: *Epistola cuiusdam Ecclesiastici ad R. P. E. L. I.* (*) Osunbrugi, seu verius Rothomagi edita, ac Benedictinorum orthodoxiam non minus solide, quam erudite vindicavit, præprimis igitur ad primam Abbatis difficultatem respondit, Benedictino Editores non Theologorum sed criticorum munus obiisse, illorum quidem esse,

(*) Seu Reverendum Patrem Emericum Langois Jesuitam, quem Pater Massuet sub personato hoc Abbatem latuisse suspicabatur; tum vero duo ejusdem cognominis Jesuitæ in Collegio Claromontano agebant, quorum junior gravius querebatur, quod durius in hac epistola habitus, Auctor hujus libelli diceretur, cum tamen ætate adhuc juvenis tantam scientiæ ubertatem haurire haud potuisset, potius igitur hic libellus seniori describi debuisset, si tamen illius Author esset Jesuita.

in Auctoribus, quos explanare aggre- Sæc. XVII.
A. C. 1680.
diuntur, loca controversa dissertationi-
bus dilucidare, obscuros textus clario-
ribus explanare, Auctoremque ab er-
roribus perperam imputatis vindicare:
Criticorum autem, qui Patrum opera
edunt, munus duntaxat esse loca vel
per ignorantiam vel malitiam corrupta
in integrum restituere, ea cum anti-
quissimis juxta ac integerrimis manu-
scriptis conferre, vera opera a supposi-
titiis discernere, S. Patris textus puritati
suae restituere, articulorum, locorum
que præcipuorum synopsin ad margi-
nem annotare &c. proin Sanmauriano-
rum fidem suspectam haberi non posse,
eoquod difficultates Jansenismum re-
spicientes non explanarint, nec secuti
fuerint exemplum Parisiensis Archiepi-
scopi; Præsulis enim non Editorum
esse, instruere populum suum, eum-
que de erroribus in libro, quem dam-
nat, præservare: alias etiam Frontonis
Ducæi Jesuitæ doctrina fidesque su-
specta haberi debuisset, eoquod San-
ctum hunc Patrem, qui Semi-Pela-
gianismi accusabatur, per quamdam
apologiam non vindicasset.

Secundam difficultatem Massuetus
duntaxat suppositioni initi asserit,
eoquod annotationibus, quas Edi-
tores ad textus S. Augustini de Dei vo-
lunta-

Sæc. XVII. luntate omnes salvandi addunt, sese
A. C. 1680. revocent ad alia ejusdem S. Doctoris
opera; ad tertiam asserit, Benedicti-
norum notas plerumque esse easdem
cum Lovaniensibus, & non raro textui
magis consonas, magis frequentes,
magisque intelligibiles, ad quartam re-
spondet, quod hic textus: *Perseverari,*
si velles, equidem a Catholicis pro de-
monstratione gratiæ sufficientis habe-
tur, Sanctus quoque Doctor hunc tex-
tum explicandi ansam eripuerit ex du-
bio quorundam Monachorum Adru-
metini Monasterii, qui sensum epistole
ad Sextum non asiecuti putabant, quod
si gratia ex seipsa esset efficax, & per-
severantia singulare donum Dei, incal-
sum Peccatores reprehenderentur, quia
opponere possent, quod perseverandi
potentiam non habuerint, quibus S.
Doctor respondet, quod hi Peccatores
cum a bona vita ad perversam non alia
ex cauſa prolapſi sint, quia voluerunt,
semper verum maneant, quod perseve-
rassent, si voluissent, Benedictinorum
igitur annotatio vera sit, cum enim
S. Augustinus his Monachis respondens,
ſibi contradicere & cum Pelagianis &
Semipelagianis perseverantiam volun-
tati adſcribere videretur, neceſſarium
erat, & Benedictini in sua annotatione
verum ſenſum verborum S. Augustini,
quem

quem ex aliis ejusdem operibus colli- Sæc. XVII.
A. C. 1680.
gere fas est, determinarent, de cetero
autem hæc eorum annoratio nullatenus
gratiæ sufficienti præjudicet. Insuper
ostendit, quod S. Profer & Cardinalis
Norilius disertis verbis afferant, quod
liber de correctione & gratia universam
Divinæ gratiæ Oeconomiam subjicit.
Quintam enervaturus difficultatem de-
monstrat, falsum esse, quod Catholici
ex hoc textu: *Deus non deserit, nisi de-
seratur*, gratiam sufficientem compro-
barint, quia Tridentini Concilii Patres
hoc textu duntaxat usi sint ad stabilien-
dum discrimen inter peccata ventalia
& mortalia, in eo, quod hæc nos gra-
tia sanctificante privent, non item illa.
Ut sextam diluat difficultatem ostendit,
quod Editores per hæc verba: *gratiæ
Christi definitio non excluderint gratiam
sufficientem, sed hanc notam fecerint*
ad textum S. Augustini, respondentis
Pelagio, qui in sua epistola ad Pauli-
num gloriabatur, quod veram Dei gra-
tiam professus sit, observat ergo S. Do-
ctor, quod genuina idea de gratia Chri-
stiana non formetur, si ea duntaxat in
remissione peccatorum consistere creda-
tur, sed insuper admittendum sit adju-
torium bene agendi per inspirationem flagran-
tissimæ & luminosissimæ charitatis, recte
igitur annotarint Benedictini, hanc
esse

Sæc. XVII. esse definitionem veræ gratiæ: dein
A.C. 1680. exprobrat Abbati, quod male ita intu-
lerit: *si hæc verba sunt definitio gratiæ
Christi, hæc definitio convenire debet omni-
gratiæ Christi, quam S. Augustinus admit-
tit, evidens autem est, quod hæc definitio
non conveniat gratiæ sufficienti: eo quod
gerundium agendi, significat actum non
potentiam: & S. Augustinus hunc ipsum
locum ibidem explicet, ac idem esse
ac gratiam qua adjuvamur ad aliquid agen-
dum, indeque concludit Massuetus,
quod nequidem detur gratia sufficiens,
quæ non semper det operari aliquid bo-
num per inspirationem saltem inchoa-
tam, aut per aliquem actum imperf-
etum flagrantissimæ & luminosissime
charitatis. Ad septimam objectionem
reprehendit Abbatem, quod, ut sive
censuræ verosimilitudinem assundat,
plusquam medium partem a textu S.
Augustini segregarit, restituta autem
eius integritate Benedictinorum anno-
tatio optime textui congruat. Octave
objectioni occursum ostendit, quod
S. Doctor demonstrarit, quod quamvis
homines possint evitare omnia peccata,
non tamen omnia evitent, quia evitare
nolunt, & quod Deus permittat, ne
velint, quodque perversa hæc voluntas
nihilominus a nobis sit, & quod bona
voluntas, quæ nos ad Deum trahit,
sit*

dein
a intu-
grutia
et omni-
admit-
definitio-
eoquod
am non
c ipsum
em esse,
id age-
ssuetus,
fficiens,
quod bo-
inchoa-
imperf-
osissime
ctionem
ut soe-
ffundat,
textu S.
autem
n anno-
Octave
, quod
quamvis
peccata,
a evitare
t, ne
voluntas
od bona
trahit,
fit

fit effectus gratiæ nos excitantis & ad- Sæc. XVII.
juvantis, interrogat postmodum, quare A. C. 1680.
Deus velit, ut aliqui ad eum conver-
tantur, alios autem punire velit? &
respondeat, quod justitiæ suæ abyssus
ita sint absconditæ, ut ei soli sint co-
gnitæ: his addat, quod nequidem suis
Sanctis aut cognitionem cuiusdam actus
justi, aut delectationem victricem ad
illius executionem donet: optime ergo
Benedictini, ut S. Doctoris mentem
assequantur, & rectam quæstionis ideam
exhibeant, potuerint annotare: *quare*
gratia non omnibus, nec semper Sanctis
detur, quamvis, ut ait Mabillonius,
optandum fuisset, ut Editores, qui
quidem duntaxat de subtractione solius
gratiæ victricis locuti sunt, hoc nomen
victrix ad præcavendum scandalum ad-
didissent. Hac responsione etiam no-
nam dissolvit objectionem; ad decimam
respondet, quod hoc summarium ex-
acte consonet textui, & D. Augustini
sensui, qui disertis verbis ait: quod in-
strutio vere dici possit gratia Dei, quando
Deus eam intra nosmetipos diffundit, ita
ut nobis non modo detegat veritatem, sed
etiam charitatem donet, inde vero con-
cludit, quod quicunque hoc modo, id est
per charitatem, est instrutus, omnino agat,
quicquid agendum didicit. Undecimam
difficultatem pariter postea proposuit
Hist. Eccles. Tom. LXIV. Oo P.

Sæc. XVII. P. Germonius Jesuita in duabus
A.C. 1680. *sceptationibus de antiquis Regum Fran-*
corum diplomatibus, qui Benedictinis ex-
probrat, quod corruptis M.S. Codic-
bus usi sint, ac præcipue Corbeieni,
qui quia Sæculo IX. scriptus creditur,
inferri potest, illum in Corbeiensi Mo-
nasterio tempore Ratrami descriptum
fuisse, cum autem ibi tum vixerint Mo-
nachi, quos Hincmarus de Prædesti-
natiana hæresi reos esse, aut saltem er-
roribus Goteschalchi Prædestinatiani Mo-
nachi favisse insimulabat, proin hunc
Codicem in illis locis, ubi de Præde-
stinatione & gratia agitur, suspectum
esse constet. Attamen dubium adhuc
est, an hæresis Prædestinatiana non sit
inter res fictitias reponenda: falsissi-
mum autem, quod Benedictini cor-
ruptis ejusmodi Codicibus usi sint, cum
præter Gallicanos Codices etiam Vati-
canos, Belgicos, Anglicos, ac quo-
quot ubique terrarum reperire poterant,
antiquissimos, & integerrimos ad ma-
nus habuerint: ad duodecimam diffi-
cultatem ostendit Massuetius, nullate-
nus ex notis probari, quod aliam ad-
miserint libertatem indifferentiæ, quam
Julianus: postremæ denique accusationi
opposuit, quod hæc Analysis utpote
mera synopsis Augustinianæ doctrinæ
nil nisi orthodoxum contineat, & 2.
liunde

liunde Benedictini exemplaria, quibus Sæc. XVII. adjecta erat hæc analysis, combusta A. C. 1680. rint, atque ab illorum manibus, ad ~~████████~~ quas pervenerant, retraxerint.

it d

§. XXXII.

*Mabillonii Apologia contra confitit
Abbatis calumnias.*

Tandem jussu ac nomine totius Con- Bibl. Germ.
gregationis Sanmaurianæ Joannes t. 34. p. 28.
Mabillonius editionem, atque Editio-
rum orthodoxiam per celebri scripto vin-
dicavit: Præprimis igitur palam pro-
fitebatur, quod in præfata Congrega-
tione quinque Jansenii propositiones eo
modo, quo eas Pontifex & Ecclesia
damnavit, semper fuerint damnatae, &
omnis factio præcipue Jansenistica fuerit
rejecta, nec Sancti Augustini doctrinæ
inhæreatur, quam quia Pontifex & Ec-
clesia illam commendavit, *neque enim*
S. Augustino, inquiebat Mabillonius,
crederemus, *nisi Ecclesiae auctoritas id præ-*
ciperet. Postea ostendit, quod S. Doctor
errorem Pelagii, qui Gratiae fere nihil
tribuens, totum libero arbitrio adscri-
psit, confutaturus, gratiae efficaciam,
& gratuitam Prædestinationem pro-
pugnarit, afferens, quod liberum ar-
bitrium post hominis lapsum ad malum
sibi soli sufficiat, ad bonum vero indi-

O o 2 geat

Sæc. XVII. geat adjutorio gratiæ, ac propterea
 A. C. 1680. S. Doctor plerumque locutus fit de gratiæ
 victrice, & efficacissima, quam ad
 quælibet opera meritoria necessariam
 existimavit: ubi vero de prædictione
 egit, illam non ex prævisis the-
 ritis, sed ex Dei voluntate mere
 grata esse docuerit, hancque gratiam
 per excellentiam vocavit efficacissimam,
 quin tamen alias gratias, quæ sufficien-
 tes a Thomistis appellantur, excludent,
 quamvis hoc nomine nunquam ulus
 fuerit.

Hæc, ut comprobata redderet, si-
 mulque ad Germani Abbatis objectio-
 nes responderet, septem firmavit regu-
 las, quarum I. erat: *In S. Augustino
 nomen Gratiae, Gratiae Dei, Gratiae Christi
 sumitur ordinarie pro gratia efficaci*, cum
 enim S. Doctor in Pelagio damnaret
 tria ipsius media, quibus homo absque
 alio adjutorio, mandata Dei adimpleat,
 scilicet possibilitatem, voluntatem, &
 actionem, e contrario statuit, quod
 Deus non modo det posse, sed & velle
 & agere, id autem a gratia efficaci
 proveniat, hinc in libris de gratia Christi,
 de gratia & libero arbitrio, de correptione
 & gratia, atque in epistola ad Vitalem
 loquatur de gratia efficaci, quæ facit ad-
 implere legem, quæ naturam liberat, &
 quæ impedit, ne peccatum dominetur, quod

que hæc gratia nec parvulis nec adultis pro- Sæc. XVII.
pter eorum merita detur, quod omnibus ho- A. C. 1680.
minibus non sit data, quodque illi, quibus
data est, eam recipiant ex mere gratuita
Dei bonitate, denique si quibusdam non
fuit data, id ex justo Dei judicio factum:
Hæc autem omnia non nisi de gratia
efficaci dici valéant.

His Mabillonius evertit omnes ob-
jectiones, quibus Abbas Benedictinos
de abnegata gratia sufficiente accusa-
bat; si enim S. Doctor per gratiam
Christi ordinarie intelligit adjutorium
bene agendi adjunctum naturæ atque doctri-
næ per inspirationem flagrantissimæ, atque
luminosissimæ charitatis seu gratiam effi-
caciem, quæ facit, ut velimus & ope-
remur, Benedictini jure gratiam suffi-
cientem non annotarunt, ubi eam non
invenerunt, Regula II. *Gratia sufficiens*
in sensu Thomistarum ex S. Augustino erui-
tur, quamvis eam nunquam aut ferme nun-
quam simpliciter appellat gratiam aut gra-
tiam Dei, vel gratiam Christi, sed quan-
doque charitatem, vel voluntatem par-
vam, invalidam, imperfectam. Id pro- De grat. &
babat Mabillonius ex ipso S. Augustino, lib. arbitr.
qui D. Petro parvam & imperfectam cha- cap. 17.
ritatem non defuisse dicit, dum dicens
Domino: *Animam meam pro te ponam, pu-*
tabat se posse, quod se velle sentiebat, & Libr. de
rursus ait: qui vult facere Dei mandatum, perf. just.
Oo 3 & cap. 6.

Sæc. XVII. & non potest, jam quidem habet voluntatem
 A.C. 1680. bonam, sed adhuc parvam & invalidam,
 ac denique peccatum est, cum vel non est
 charitas, quæ esse debet, vel MINOR est
 quam debet. Quamvis ergo Benedictini
 ad hos textus non annotarint gratiam
 sufficientem, eoquod in textu hoc nomen
 sufficiens non invenerint, immerito tam
 culpantur, perinde ac si corrup-
 sent textus, quibus Catholici ad sta-
 biliendam gratiam sufficientem uti-
 tur. Regula III. *Loca*, quæ aduersari
 ex S. Augustino pro gratia sufficienti alle-
 gent, potius intelligenda sunt de gratia
 efficaci.

Hoc Mabillonius demonstrabat ex
 textibus libri de correctione cap. 7. &
 Enchirid. cap. 94. quos Abbas allegat,
 carpens hanc notam, si velles, id est,
 si eadem voluntas maneret, quasi illusio-
 nes expressione diceretur, perseverabis, si
 perseveraveris. Igitur Mabillonius ostendit,
 quod S. Doctor, vanam esse excusationem dicentium, quod immerito
 reprehendantur, si non perseverarunt,
 quia perseverandi donum non recepe-
 runt, ex eo probare intenderit, quia
 nec infidelibus prodesset excusatio, si
 dicarent, non audivimus Evangelium:
 justior tamen, ait S. Augustinus, esset
 horum excusatio, quoniam posset dici ho-
 mini in eo, quod audieras & temueras, in
 10

eo perseverares, si velles, nullo modo au- Sæc. XVII.
 tem dici potest id, quod non audieras, cre- A.C. 1680.
 deres, si velles. Si autem, inferebat Mabillonius, hic textus probaret gratiam sufficientem pro Justis, qui non perseverarunt, probaret eandem gratiam etiam pro infidelibus, ergo probat gratiam efficacem, quia hi justi non vellent perseverare, nisi Deus præpararet eorum voluntatem ad volendum: *in vanum enim, juxta S. Augustinum justus perseverare vellet, nisi Deus ficeret, ut velit: ita autem velle perseverare, ut persevereret, est effectus gratiæ efficacis: nec illusoriam esse Benedictinorum notam ostendit Mabillonius; ipse enim S. Augustinus quæren* Cap. 8.
rituram fidem Petri, si ea, quæ fideli erat, voluntas ipse deficeret, & permansuram, si eadem voluntas maneret, item, si Adam Cap. 10. perseverantiam non habuit, hocque Dei dono tam necessario caruit, quomodo sine vitio fuit? facile respondeatur, Adamum eam perseverantiam non habuisse, quia in eo bono, quod sine vitio fuit, non perseveravit, si ergo hæ propositiones non sunt identicæ, nec illa Benedictinorum nota, quam ideo apposuerunt, ne sibi contradixisse videretur S. Augustinus, qui

Oo 4 una-

Sæc. XVII. unacum Pelagio perseverantiam voluntatis, perinde acsi voluntatis fuisse, A. C. 1680. seu quod non perseverarit, tribuere visum est, cum tamen totis viribus contra Pelagium propugnarit, quod in hominis voluntate non sit perseverare viribus humanæ voluntatis, nisi Deus ei dedit donum perseverandi: Circa alterum textum: *cum salvi esse possent, si vellent*, Mabillonius ostendit, quod S. Doctor generaliter de omnibus reprobis tam infantibus quam adultis loquatur, infantes autem usu rationis destituti velle non possint: Insuper ex trigesima sexta MS. viginti quinque legunt, *si vellent*, imo etsi legeretur: *si vellent*, inde non probaretur gratia sufficiens, quia agitur de tali voluntate, qua quis salvari posset, proin de voluntate, quæ non datur nisi per gratiam efficacem.

Regula IV. *S. Augustinus præcepta Dei esse impossibilia, omnino negat, libero autem arbitrio gratia efficaci adiecto, adimplendi potestatem ita concedit, ut in iustis alias internam gratiam, quæ præcepta reddit possilia, non excludat.* Hanc Regulam postea ad Bossuetii consilium Mabillonius ita immutavit: *Quamvis S. Augustinus re ipsa admittat possibilitatem præceptorum, ob errorum tamen Pelagianorum fortius institit gratiæ efficaci, quæ adimpleatur.*

Mabillonius ex his Tridentini Con- Sæc. XVII.
cilii & S. Augustini verbis: *Deus im-* A. C. 1680.
possibilia non jubet, sed jubendo admonet,
& facere, quod possis & petere, quod non Lib. de nat.
possis, infert, quod homo ex libero arbi- & grat.
cap. 43.
trio habeat potentiam adimplendi præ-
cepta, actu autem adimplere non possit
sine Dei adjutorio, quamvis ergo S. Au-
gustinus completam potentiam ad actu
adimplenda præcepta gratiæ efficaci
attribuat, non tamen inde sequatur,
quod justi, qui eam non habent, alia
gratia interiore nova opus habeant,
quæ ipsis reddat præcepta possibilia;
nam præter gratiam sanctificantem ha-
bent pias motiones & illustrationes,
quibus si consentiunt, aquirunt gratiam
efficacem, & possunt his illustrationibus
consentire, si volunt, & si non volunt,
eorum culpa sit: hæ autem motiones
&c. sunt gratiæ sufficientes, de quibus
in Regula VII. Ordinarie tamen, sub-
jungit Mabillonius, S. Augustinus dun-
taxat loquitur de potentia completa
adimplendi actu præcepta, quæ nonnisi
charitati, vel voluntati plenæ per gra-
tiam efficacem inspiratæ possibilia dicit;
cum enim hæreticos debellaret, qui
nonnisi vires naturæ, ut homo possit
actu adimplere præcepta, statuebant,
illis gratiam efficacem opponere debuit,
sine qua homo ea adimplere, non potest

Oo 5 poten-

Sæc. XVII. potentia conjuncta omnibus causis &
A. C. 1680 conditionibus ad agendum necessariis.

Si autem duntaxat gratiam a libero arbitrio dependentem opposuisset, Pelagiani affirmassent, voluntatem humanam posse semetipsam discernere. His positis Mabillonius infert, haud immitto a Benedictinis has notas fuisse additas: *Deus dat, quod præcipit, & quod libet est charitati facile.*

Regula V. Pelagiani tenebant, quod liberum arbitrium etiam post lapsum Adam æquales habeat vires ad bonum & malum, *id vero negat S. Augustinus.*

Id probat Mabillonius ex lib. 2. contra Julianum num. 20. & ait, quod S. Augustinus doceat, liberum arbitrium fuisse infirmatum per peccatum originale, ac vires, quas ante peccatum ad bonum habuit, perdidisse, nec sanari, nec integræ libertati restitui posse, nisi per gratiam Christi. Observat autem Mabillonius, quod S. Augustinus distinguat liberum arbitrium a libertate, ita ut liberum arbitrium manferit post peccatum, non autem libertas, id est felix illa facilitas operandi bonum, quam iterum aquirit per gratiam Christi lib. 1. contra Jul. cap. 94. His evertit Abbatis Germani cavillationem, qua Benedictinorum notas: *liberum arbitrium quid juxta Julianum? carpferat, eique oppo-*

nit tres S. Doctoris textus, in quibus Sæc. XVII.
hanc libertatis definitionem a Juliano A.C. 1680.
propositam refellit, eoquod hic talem
statuit libertatem, cui ex seipsa ad vi-
tandum peccatum nihil desit, & quæ
ipsum peccatum originale excludat.

Regula VI. *Juxta S. Augustinum, nec Lib. I. contra*
vis invincibilis & victrix gratiæ tollit me- *Jul. l. 78.*
ritum nec certa necessitas peccandi, quæ sine *ibid. n. 87.*
gratia est sequela peccati, impedit demeritum *l. 6. op. imp.*
Regulam Mabillonius in sua præfatione *n. 9. & 10.*
ita explicabat: Juxta S. Aug. nec vis *arb. c. 18.*
invincibilis & victrix gratiæ, nec certa *l. de duab.*
necessitas peccandi, quæ sine gratia est *anim. lib. de*
sequella peccati, destruit libertatem, *perf. just.*
proin nec meritum aut demeritum: qua-
propter Mabillonius maluisset hanc no-
tam Benedictinorum ita concipi: non
quævis necessitas pugnat cum arbitrio volun-
tatis, quia necessitas infallibilitatis non
est contraria libertati.

Id probat Mabillonius ex his S. Au-
gustini verbis: *fides Catholica non destruit*
liberum arbitrium sive ad malum, sive ad
bonum, sed fides non admittit libero arbitrio,
ut possit aliquid sine gratia, ut possit ex
malo bonum fieri, semper constantes novos
progressus in bono facere, aut ad vitam æ-
ternam pervenire. Infert igitur Mabillo-
nius, etiam in homine lapso admitten-
dam esse indifferentiam activam tam ad
bonum, quam ad malum, quæ tamen
nisi

Sæc. XVII. nisi adjuta per gratiam non est activa,
 A. C. 1680. est tamen activa ad malum ex ipsa na-
 tura liberi arbitrii, quæ in sua cratione
 erat talis, ut pro sua voluntate ad bo-
 num vel malum tendere potuerit: Ex
 his vindicat hanc Benedictinorum no-
 tam: *Necessitas non pugnat cum arbitrio
 voluntatis*, maxime cum sit confona
 textui, in quo S. Doctor sequens Pe-
 lagii principium confutabat, quod *na-
 liberum arbitrium nec deliberatio detur, ubi
 datur necessitas naturalis*, cum tamen
 Deus necessario non possit velle pecca-
 tum, & homo necessario amet bonum
 in genere.

Regula VII. *S. Augustinus voluntatem
 Dei salvandi omnes homines non restringit
 ad sola genera singulorum, excludendo or-
 luntatem generaliorem salvandi omnes: Deos
 omnes enim salvos fieri vult volun-
 tate antecedente. Sanctus Augustinus
 autem post Pelagianam hæresin ferme
 semper loquitur de voluntate conse-
 quente, ac propterea Dei voluntatem
 salvandi omnes homines non explicat
 de singulis generum, sed de generibus
 singulorum: id probat Mabillonius ex
 Cap. 15. lib. de corrept. & grat. & ex
 commentario in Psalm. 118. & ex cap.
 33. de Spiritu & lit.*

*His regulis Mabillonius in sua pre-
 fatione addidit adhuc sequentes. I. Hoc
 lo-*

loquendi modo: *perseverares, si velles*, Sæc. XVII.
 aliisque similibus S. Augustinus denota- A. C. 1680.
bat culpabilem voluntatis defectum, si non
 perseveretur, non autem auxilium gra-
 tiæ. II. S. Augustinus in hoc statu non
 agnovit ejusmodi gratias sufficientes,
 quas sola voluntatis liberæ determina-
 tio sine alio potentiore auxilio efficaces
 redderet. III. Pelagiani docebant,
 quod liberum arbitrium in homine æ-
 quales vires habeat ad bonum & ma-
 lum, ad peccandum, & non peccan-
 dum, quod S. Augustinus negabat.
 IV. Ex antiquis MS. dependet Editio-
 num bonitas (*).

§. XXXIII.

Hujus controversiæ successus.

Hæc Mabillonii vindiciæ, et si com- *Index lib.*
 munis omnium applausu fuissent ex- *proh. Lit. L.*
 ceptæ, non tamen libellos famosos con- *pag. 153.*
 tra Editores divulgandi libidinem re- *Le Cerf.*
 frænarunt: quam primum enim P. Ma- *Bibl. des*
 billonius Parisiis Rhemos contenderat, *Auth. de la*
 publicam lucem aspexerat alias ejus-
 modi libellus sub hoc titulo: *De agendi*
ratio-

(*) Hæc quantum ad doctrinam duntaxat
 narrando referimus, nec tamen nostra faci-
 mus, Historici, non Theologi partes agere
 intenti.

Sæc. XVII. *ratione*, quam Benedictini post impugna-
 A. C. 1680. tam editionem S. Augustini tenuerunt un-
 cum reflexionibus: Similior erat hic li-
 bellus fabulis, mendaciis & calumnis
 male confarcinatæ satyræ, quam so-
 lidæ confutationi: inter alias fallitatem
 quam plurimas Author referebat, ju-
 venes Benedictinos a Sacris Ordinibus
 a Bellovacensi, & Podniensi Episcopis
 fuisse exclusos, eoquod juxta Jansenii
 dogmata in examine respondissent:
 Percepta autem hac calumnia Arma-
 dus de Bethuna Podniensis Episcopus
 die vigesima secunda Septembris anno
 hujus saeculi nonagesimo nono palam
 testatus est, quod triginta quinque con-
 tinuis annis, quibus huic Diæcæli pre-
 fuisse, semper omnibus Benedictinis,
 utpote doctrina & pietate conspicuis,
 S. Ordines sine omni cunctatione con-
 tulisset. Eodem tempore ad vindican-
 dum Congregationis honorem famosis
 ejusmodi libellis ab ignotis calamis op-
 ponebantur varia scripta, atque inter
 alia: *Epistola ad Sorbonæ Doctorem circa*
relationem cuiusdam Theologæ Doctoris ad
Franciæ Præfules, necnon *Expositio*
Apologistæ pro Benedictinis ad Franciæ
Præfules circa libellos diffamatorios contra
Editores S. Augustini unacum ejusmodi Au-
thorum provocatione comparendi coram Ar-
chiepiscopo Parisiensi: In hoc libello

P.La.

P. Lami Benedictinorum Apologista Sæc. XVII.
cunctis ejusmodi libellorum Authori- A. C. 1680.
bus denuntiat, eos tanquam calumnia-
tores, illorumque libellos tanquam in-
fames esse proscribendos, nisi intra bi-
mestre Parisiis comparituri sint: nullo
autem comparere auso, calumniæ
stigma eorum fronti pressius inhæsit,
anno autem sequenti Romæ die secunda
Junii tam Abbatis Germani, quam Be-
neditini non reformati, & Commen-
datarii epistolæ, necnon relatio Docto-
ris Theologiæ, & libellus *de agendi ra-*
tione &c. fuerunt proscripta: Pariter an-
no Christi millesimo septingentesimo
quadragesimo nono die vigesima Se-
ptembris *Bibliotheca Janseniana* a Patre
de Colonia, necnon *Dictionarium Jan-*
senisticum a P. Patuel editum, eoquod
in utroque præter alias præclari nomi-
nis Viros etiam Mabillonum, Mont-
fauconium, pluresque insignes hujus
Congregationis Monachos in Jansenista-
rum censu accepissent, necnon anno se-
quenti die sexta Maij *epistola Doctoris*
Sorbonici ad Amicum Belgam novo S.
Congregationis decreto tanquam libelli
famosi, propositionibus falsis, temera-
riis, scandalosis, seditiosis atque Apo-
stolicæ Sedi injuriis scatentes dam-
nati fuere. Cum autem ejusmodi li-
belli passim Jesuitis adscriberentur, hi
autem

Sæc. XVII autem eorum Authores non essent,
 A. C. 1680. hinc questum accessere Argensonum
 Episcopum, qui etiam rem ad Archi-
 episcopum Parisiensem detulit, ipsum
 que Regem de hac contentione fat-
 periculosa certiorem reddidit: Eapropter
 Ludovicus Rex Pontchartrenio, suo a-
 sanctioribus commentariis Ministropre-
 cepit, ut Parisiensi Archiepiscopo in-
 jungeret, quatenus tam Congregati-
 onis, quam Societatis Superiores ad
 suum Palatium venire juberet, eisque
 interdiceret, ne deinceps circa S. Au-
 gustini editionem ore vel calamo de-
 certarent. Igitur Archiepiscopus Can-
 dio Boistardo supremo Benedictino-
 rum Praeposito die decima tertia No-
 vembris hanc in rem Regias literas die
 undecima præfati Mensis Versaliis da-
 tas exhibuit. Hic ergo mox die deci-
 ma septima ejusdem Mensis ad cuncta
 Congregationis Monasteria has dedit
 literas: „Cum Regiæ iuæ Majestati in-
 „notuisset, quod contentio inter Jeli-
 „tas, nostrosque Religiosos circa novam
 „S. Augustini editionem in dies magis
 „incalesceret, ac libelli utrinque typis
 „vulgarentur, quibus acrius hac dif-
 „fidia non sine pacis & charitatis lœ-
 „sione, ipsiusque Ecclesiæ scandalo el-
 „fervescerent, hinc Rex per Parisien-
 „sem Archiepiscopum utriusque Ordinis
 „Supp-

„Superioribus inhibuit, ne circa hanc Sæc. XVII.
 „controversiam scriberent, vel loque- A.C. 1680.
 „rentur, sed integra fide omnes utrin-
 „que editos libellos, secus Regis
 „indignationem incursum, supprime-
 „rent, hinc omnibus præcipio, ut huic
 „Regis voluntati exakte obediatis,
 „hancque meam epistolam in Capitulis
 „prælegi faciatis, simulque omnes &
 „singulos adhortari curetis, quatenus
 „unionem & sinceram concordiam, ut
 „antea, cum Jesuitis restituant &c.,
 Has literas Generalis ad Parisiensem
 transmisit Archiepiscopum, qui ean-
 dem Patri Dez Jesuitarum Provinciali
 exhibens, ab eo sciscitabatur, an non
 ipsem suos quoque subditos pari epi-
 stola ad concordiam animare vellet?
 Hic vero Archiepiscopo respondit, quod
 P. de La Chaise de toto negotio Regem
 instruendi curam in se suscepisset: ni-
 hilominus paucis post diebus comper-
 tum erat, quod ipse etiam missis ad
 suæ Provinciæ Collegia literis silen-
 tium suis imposuerit, eoquod de om-
 nibus, quæ in editione essent carpenda,
 Episcopi abunde edocti fuissent. Per-
 lectis itaque Regiis literis in omnibus
 tam Congregationis, quam Societatis
 Monasteriis, inter utrumque Ordinem
 pristina resfloruit pax, atque unio, in
 cuius signum Jesuitæ Patrem Charlier
Hist. Eccles. Tom. LXIV. Pp. inter

Sæc. XVII. inter Benedictinos celeberrimum Eccl. A. C. 1680. clesiasten rogarunt, ut in S. Ignatii festivitate in eorum Ecclesia sermonem haberet.

Nihilominus tamen quidam Sabaudiæ Abbas edito libello spargebat, quod Benedictini a suis adversariis devicti, Regis etiam auctoritate ad silentium redacti fuerint: prodiit etiam eodem anno libellus livido dente contra Benedictinos scriptus, sub hoc titulo: *Tumulus Theologiae scholasticæ in Thesibus Sandionysianis Anno 1699.* cui Benedictini opposuere, *Tumulum Philosophie Sophisticæ in Thesibus Sandionysianis anno 1699.* mox autem de violato Regis mandato Benedictini per Argensonum apud Parisinum Archiepiscopum deferruntur, hanc vero accusationem levibrachio diluit Congregationis Sanmarijanæ Præpositus Generalis, demonstrans, quod Mense Augusto *Tumulus Theologiae*, & ante Regis edictum Mense Octobri *Tumulus Philosophiae* prodiisset.

Sub idem tempus Rhemensis Archiepiscopus & Bossuetius Episcopus Meldensis Præfationem, quam Mabilioni editioni præfigere meditabantur, recognovere, multaque in ea corrigerunt, Bossuetius quoque Mabilionio injunxit, ut ex ipso S. Augustino volueret.

voluntatem Dei antecedentem salvandi **Sæc. XVII.**
 omnes homines, indifferentiam acti- **A. C. 1680.**
 vam &c. & gratiam sufficientem, quæ
 veram dat potentiam, disertis verbis
 probaret: petiit insuper, ut in secunda
 editione hæc nota, *si eadem voluntas
 maneret &c.* iterum reponeretur, quam
 tamen postea a Blampino in secundo
 prælo deletam fuisse compertum est:
 Paruit Mabillonius, ejusque præfatio
 utriusque Episcopo, totique Clero Galli-
 cano probabatur: hi vero, qui sese Divi
 Augustini discipulos jactitant, variis
 cavillis eam impetebant, indignantibus,
 quod plena etiam Romæ obtenta victo-
 ria, Mabillonius victoriæ fructibus Con-
 gregationem spoliarit, eo quod utriusque
 parti satisfactus, utramque offendis-
 set, & quasdam adversantium accusa-
 tiones approbando, necessitatem admit-
 tendi gratias sufficientes in omnibus
 hominibus agnovisset, necnon gratiam
 Molinisticam puræ possibilitatis his ver-
 bis: *gratia sufficiens effectu suo caret, at-
 que in Sanctis & peccatoribus cum S. An-
 tistite minores gratias, easque sensu Tho-
 mislico sufficientes admisisset.* Insuper non
 modo exteri, sed ipsi etiam Congre-
 gationis Benedictini hanc Mabillonii
 præfationem suggillabant, atque inter
 eos celeberrimus quidam Theologus
 scriptum edidit sub hoc titulo: *Theo-
 logi*

Pp 2

Sæc. XVII. logi Parisiensis ad Doctorem Belgam epistola.
A. C. 1680. Alii ægre ferebant, quod Mabillonius

Apol. Monach. Scyth. cap. 2. §. 2. Præf. somn. 10. tam Jesuitarum, quam Benedictinorum libellos appellari furtivas ex utraque parte velitationes: E contrario autem excellentissimus quidam Congregationis Theologus bina epistola Mabillonii

præfationem contra omnes objectiones solidissime vindicabat, ac ipsem Norisius Cardinalis summis laudibus hanc Congregationem celebravit, & Pater Macedo ad Mabillonium hæc perscripti: ingens tuorum sodalium, quos inter principes haberis, erga S. Augustinum cultus, atque in ejusdem Patris volumibus, evadatissimis typis recudendis, labor ac diligentia jure suo poscunt &c. Denique ipse met summus Pontifex Clemens XI. Mabillonum uno ante obitum suum anno commendabat, die decima nona Aprilis Anno 1706. datis ad Claudium Boistardum Congregationis Generalem hisce literis:

„Dilecte fili, Salutem & Apostoli, „cam Benedictionem. Diutius præ- „rire silentio non possumus, quanto- „pere nobis acceptum probatumque sit „studium, quod Congregatio tua San- „ctorum Ecclesiæ Patrum operibus re- „censendis, iisque nitidiori, quam an- „tea, cultu publicam in lucem profe- „rendis impendit. Quod quidem flu- „dium

„dium & professione virtuteque vestra Sæc. XVII.
„maxime dignum ducimus, & non vo- A. C. 1680.
„bis duntaxat gloriosam, verum etiam
„rei Christianæ, ac Orthodoxæ impri-
„mis religioni saluberrimum fore con-
„fidimus. Quamobrem te, Monachos-
„que tuos in Domino hortamur, ut in
„egregio hoc instituto strenue diligen-
„terque pergatis, pro certo habentes,
„quidquid in honorem commodumque
„vestrum a Pontifícia Benignitate po-
„terit proficisci, id vobis nullo unquam
„tempore defuturum. Interea vero
„mitti ad te jussimus sacra quædam
„munuscula, iis potissimum eruditis Vi-
„ris arbitratu tuo distribuenda, qui e-
„jusmodi Editionibus adornandis in-
„cumbunt, ut ipsis argumenta sint pa-
„ternæ, qua eos eorumque studia com-
„plectimur, Charitatis. Tibi autem,
„Dilecte Fili, præcipue Benevolentiae
„pignus, Apostolicam Benedictionem
„peramanter impertimur.,,

§. XXXIV.

Principum atque illustrium obitus.

Inter Principes hoc anno defunctos me-
morari meretur Elisabetha Friderici
V. Palatini Electoris Filia, quæ inter
ævi sui Heroas vel ideo recenseri digna
est, quod liberalibus disciplinis apprime

Pp 3

im-

Sæc. XVII. imbuta, ac Philosophicis prælertim
A. C. 1680. Cartesii placitis usque ad effætam se-
nectutem addicta permanserit. Dudum in Brandenburgici Electoris Aula mora-
batur, donec in Herfordiæ Abbatissam
electa, atque Joannis Labbadæi, &
Annæ Mariæ Schurmanin fanaticis de-
liriis inescata, tandem anno ætatis suæ
sexagesimo secundo die octava Februario
decederet. Ex eadem familia die vi-
gesima octava Augusti Carolus Ludo-
vicus Elector Palatinus Elbingæ in horto
sub nuce anno ætatis sexagesimo tertio
obiit, qui eodem anno, quo Fridericus
Carolus Wirtenbergæ Dux sæculare spa-
tium, quo *concordia* liber a tot Pro-
testantibus infamiae nota aspersus, primo
lucem aspexit, celebrabat, Elector Fridericoburgi in Palatinatu inferiore
legans Templum, cui *concordia* nomen
imposuit, die vigesima septima Junii
erexit, ac solemni ritu sacrari voluit,
eo fine, ut primo Calvinistæ, postea
Lutherani, ac tandem etiam Catho-
lici ibidem suæ Religionis ritibus fun-
gerentur: Pari fato sublatus est Joannæ
Georgius II. Elector Saxonæ, re-
licto dignitatis suarumque ditionum
hærede Joanne Georgio III. ejus Filio.
Denique apoplexia tactus in Hungaria
postremum vitæ suæ diem egit Geor-
gius Scelepesenius Strigonienlis Archi-
episco-

episcopus, generosus fidei Catholicæ Sæc. XVII.
 Athleta. Scripsit Leopoldum Cæsa- A.C. 1680.
 rem ac Hungariæ Regem ad conter-
 rendos seditiosos Protestantes, hære-
 dem omnium suorum bonorum, quæ
 quinque aureorum milliones excellisse
 dicuntur.

§. XXXV.

Diversæ Innocentii XI. Papæ Constitutiones.

Hoc item anno Innocentius XI. Pon-
 tifex Maximus Institutum unacum
 Constitutionibus Clericorum sæcula-
 rium in commune viventium a Ven. Bar-
 tholomæo Holzhauser Vicario Chie-
 mensi inchoatum, necnon Ecclesiæ uti-
 lissimum ad preces Cæsaris, Bavari &
 Moguntini Electorum, plurimumque Epi-
 scoporum confirmavit. Floret etiam-
 num hoc institutum non sine magno
 Clericalis vitæ, Pastoralis curæ, &
 animarum emolumento. Extendit quo-
 que Pontifex festum B. Mariæ de Mer-
 cede ad omnia Regis Catholici domi-
 nia, cum Missa & Officio celebrandum.
 Denique confirmavit decreta, quibus
 statutum, ut in statu Ecclesiastico, ex-
 clusis sœminis, masculi agnati ad con-
 servandas familias succedant.

Pp 4

§. XXXVI.

Sæc. XVII.

A. C. 1680.

§. XXXVI.

*Variæ S. Congregationum decisiones.*Decis. SS.
Congreg.

Occurrentibus diversis dubiis præ-
pue circa Ritus Sacros, plura SS.
Congregationum decreta emanarunt,
ac primo quidem sacra Rota die deci-
ma nona Februarii decidit, quod ad
Vicarium perpetuum Ecclesiæ Colle-
giatæ spectent functiones Ecclesiastice,
quæ respiciunt tantum curæ exerci-
tium & Sacramentorum administratio-
nem: ad Canonicos autem in choro
pertineant horæ Canonicæ, Vespere
solemnæ, Missæ Majores, Benedic-
tiones fontis Baptismalis &c. Declaratum
quoque die vigesima sexta Junii, quod
jus privative faciendi processionem in
festo Corporis Christi competit illi Ec-
clesiæ, quæ probat, se ab antiquo pri-
vative quoad alias fecisse. Die autem
septima Decembris sacra Rituum Con-
gregatio definivit, quod officia Santo-
rum, quæ de Mense Decembri ali-
quando supersunt, transferri possint, &
fieri in prima die non impedita sequen-
tis anni, quando autem eadem die duo
festa duplia infra octavam Corporis
Christi concurrunt, non sit de trans-
lato agendum immedieate die sequenti
non impedita, sed post prædictam octa-
vam

vam, officium quoque particulare ali- Sæc. XVII.
cujus Diæcesis, vel Religionis, quod A.C. 1680.
occurrit die 25. Februarii, sit transfe-
rendum in Anno Bissextili ad primam
diem non impeditam, nisi esset festum
tituli, seu Patroni Ecclesiæ, si denique
occurrat officium novem lectionum de
pluribus SS. Virginibus & Martyribus
eodem die, quo cadit festum simplex
eiusdem qualitatis, servanda sit pro
commemoratione simplici antiphona:
Istarum est enim Regnum cælorum, uti in
festo SS. Perpetuæ & Felicitatis.

§. XXXVII.

Synodi Antverpiensis decreta.

Celebrabat hoc anno die secunda Concil. Ger-
Martii Joannes Ferdinandus de man. t. 10.
Beughen Antverpiensis Episcopus Sy-
nodum suam, in qua Clerum suum ad
observanda Concilii Tridentini decreta
hortatus, præcepit, ut illi, qui S. Or-
dinibus initiari petunt, prius saltem
cum Parocho vel Viro prudente de vo-
catione sua deliberent: postea Synodus
eisdem vitæ Sacerdotalis præcepta præ-
scripsit, eaque quibusdam sententiis
firmavit.

Pp 5

§. XXXVIII.

Sæc. XVII.
A. C. 1680.

§. XXXVIII.

*Synodi Diæcesanæ Tornacensis
statuta.*

Pariter Gilbertus Choiseulius Tornacensis Episcopus die septima Maii ejusdem anni suam celebravit Synodum, in qua illos, qui ab ea ob nullam legitimam caussam absentes erant, adesse jussit, ut se poenas a jure statutas incurrisse, declarari intelligent. Præcepit etiam, ut nullo alio catechismo, nisi quem ipse imprimi jussit, Parochi utantur, ne ex varia catechisandi methodo confusio oriatur: denique nonnulla priorum Synodorum decreta innovavit.

§. XXXIX.

Monasteriensis Concilii decreta.

Insuper Ferdinandus de Fürstenberg Monasteriensis Episcopus ad Prædecessoris sui exemplum hoc item anno die decima quinta Octobris rursus Autumnalem habuit Synodum, in qua vehementer declamabat contra quosdam Clericos, qui ornati incedunt, quasi castralia, non Ecclesiastica merent stipendia; cum ergo ab Innocentio XI. Papa monitus fuisset, ut per-

niosam hanc corruptelam prorsus eli- Sæc. XVII.
 minaret, hinc sub poena suspensionis & A. C. 1680.
 sub privatione proventum præcepit, ut
 intra trimestre vestes laicales deponant,
 & deinceps vestem nigrum, togamque
 ultra genua protensam palliumque iti-
 dem nigrum deferant, idque se factu-
 ros jurent. Denique jussit, ut campa-
 narum pulsus ad festivitates nunquam
 ultra horam protrahatur.

§. XL.

Scriptorum Catholicorum funera & lucubrationes.

Non pauci ex *Scriptoribus religione Catholicis* hoc anno obiere, quos *Vita Pessin.*
Le Cerf.
 inter præcipue suis lucubrationibus ce- *Bibl. de*
 lebres sunt. I. Joannes Thomas *Auth. de la*
Pessina *Pragensis Decanus*, ac *Samandrien-*
fis Episcopus, qui publici juris fecit
Phosphorum septicornem de gloria &
Majestate Ecclesiæ S. Viti Pragensis,
S. Mercurium maximum Orientis Mar-
tyrem, Martem Moravicum, & Pro-
dromum Moravographiæ, dumque præ-
 lo reliquos hujus operis tomos para-
 bat, morte præventus est. II. Petrus
Lambecius, qui ejurata secta sua Ro-
mæ palam fidem Catholicam professus,
edidit Prodromum Historiæ Literariæ,
Chronologiam, syntagma originum &
anti-

Sæc. XVII. antiquitatum Constantinopolitanarum,
A. C. 1680. Diarium sacri itineris Cellensis, com-
mentaria in Bibliothecam Vindobonen-
sem præter plurimas epistolas atque
orationes. III. Christophorus Daven-
port Ord. S. Francisci Catharinæ An-
gliae Reginæ Sacellanus, scripsit tra-
ctatum contra Astrologiam judiciariam,
de prædestinatione, meritis & remis-
sione peccatorum, expositionem articu-
lorum confessionis Anglicæ, sistema
fidei de Concilio universali, Apologiam
Episcoporum, præter alia valde erudita
opuscula. IV. Bernardus Planchete
Benedictinus Congreg. S. Mauri typis
vulgavit vitam S. Benedicti Galliarum
Reginæ nuncupatam, Historiam mira-
culorum per intercessionem B. V. in
Abbatia S. Petri patratorum, & volu-
men Panegyrum de Sanctis. V. Joan-
nes Jaffenet ex eadem Congregatione,
qui plures Sanctorum vitas notis criti-
cis illustravit, & in Historiam Eccle-
siasticam plura congesit, quæ tamen
prælo subjecere, præmatura nimis morte
præpediebatur. VI. Athanasius Kirche-
rus e Societate, scripsit Musæum Ro-
manum, mundum subterraneum, iter
extaticum cælestis, Turrim Babel, ar-
cam Noe, Chinam monumentis sacris
& profanis spectabilem, Historiam Eu-
stachio-Marianam, pluraque alia selecta-
sima.

simarum materiarum opuscula. VII. Cy-
prianus a Nativitate B. V. Carmelita Dis-
calceatus typis mandavit Praxin veræ
fidei, pacis & pietatis Regiæ trium-
phum, tractatum contra pugnantes in
Duello, Sanctam cæcitatem & ingra-
titudinem, meditationes de æternitate,
consilia spiritualia, descriptionem Ere-
morum, ac vitæ Eremiticæ, modum
sancte vivendi in quolibet statu præter
plurima alia partim a se exarrata, par-
tim ex Hispano idiomate in Gallicum
translata.

§. XLI.

Opera & fata Scriptorum Pro- testantium.

Obiere ex Scriptoribus Acatholicis *Freher*
hoc anno sequentes, I. Joannes *Theatr. e-*
Ludovicus Hartmannus, qui omnia *rud. part. I.*
concordia & colloquia a nato Christo us-*sett. 3.*
que ad Casselanum edidit, scripsit quo-*Witte diar.*
que tractatus de disciplina Ecclesiastica *Carol. mem.*
revocanda, de Elencho morali & Do-*Sæc. XVII.*
ctrinali, de impedimentis propagandæ
pietatis, collegia super catechismum
Lutheri, Prodromum in commenta-
rium Biblicum, Manuale & Pastorale
Evangelicum, præter quamplurima
Exegetica. II. Nicolaus Arnoldus po-
steris reliquit confutationem Catechismi
Raco-

Sæc. XVII. Racoviani, Anti-Bidellum, commen-
A. C. 1680. taria in epistolam ad Hebræos, & di-
sputationes variæ. III. Carolus Pati-
nus vulgavit relationes historicas, Iti-
nerarium Comitis Briennæ, familias
Romanas ex antiquis numismatibus,
præter plura alia ad scientiam numis-
maticam perutilia. IV. Christophorus
Crellius, prælo subjecit dissertationem
de virtute Christiana & gentili, collo-
quium Racoviense inter Catholicos, &
unitarios, præter alia pauca. V. Joan-
nes Hilpertus publici juris fecit dis-
quisitionem de Præ-Adamitis, dispu-
tationes de Judæorum flagellationibus,
de gloria Templi posterioris, de pe-
feverantia Sanctorum, de Agapis, de
Hebræorum Philosophia contra Ju-
dæos, & tractatum de pœnitentia.
VI. Joannes Paulus Deroldus enuclea-
vit quæstionem, an hodierni Calvinistæ
ab antiquis & horrendis dogmatibus
suis recesserint, & ad Lutheranos pro-
pius accesserint. VII. Thomas Barto-
linus, scripsit de latere Christi aperto,
de paraliticis novi Testamenti, de Cruce
Christi, & de variis Christianæ Reipu-
blicæ morbis. VIII. Henricus Flockenius
edidit Angelographiam operum Theol.
& prolegomena Theologiae Catholicæ.
IX. Georgius Crauser scripsit Horeolo-
giam Christianam, & Phosphorū
seu

feu declarationem Græcarum vocum, Sæc. XVII.
& phrasum Novi Testamenti.

A. C. 1681.

§. XLII.

*Sexdecim Præfules Romana Purpura
ab innocentio XI. Papa decorati.*

Ineunte anno hujus saeculi octogesimo primo Estræus Theatr. Europ. t. 12. Cardinalis Gallici Orationis Frater Romam venerat, cum summo Pontifice de Regaliæ negotio actu-
rus: Hic ergo præprimis petebat, Godefrid. Hist. Chron. cont. t. 3. sibi adjungi Præfulem Pontificia au-
toritate munitum, quocum de Galliæ Priet. An-
nal. cont. Regis, Franciæ Præfulum, & Sorbo-
næ postulatis prævie conferre posset. Igitur ex Sacri Collegii consilio singu-
laris hanc in rem erigitur Congregatio, cui præfesset Ludovisius Cardinalis: Processerat hoc negotium lento admo-
dum pede, eoquod Estræus, ceterique Cardinales Gallicis partibus addicti illud oretenus, Pontifex autem scriptotenus agitari vellent, aliunde vero Papa haud leviter Franciæ Præfulibus indignare-
tur, quod nuper non sine Pontificiæ auctoritatis læsione jus Regaliæ Regi asseruissent. Præterea in amaras ef- fundebatur querelas, eoquod non sine Sedis Apostolicæ contemptu Historia Conciliorum generalium ab Edmundo Richerio Sorbonico Doctore edita com- muni

Sæc. XVII. muni applausu in Galliis divulgaretur;
A. C. 1681. eapropter eandem die decima septima
Martii edito decreto ad libros legi ve-
titos rejicit, simul tamen eo acrius le-
gentium aviditatem ac orexin acuit,
sub idem tempus non modo calamita-
tes, quibus Catholici in Anglia preme-
bantur, sed & bellici Turcarum appa-
ratus, anxium tenebant summi Pontifi-
cis animum; præprimis igitur bis cen-
ties mille aureos in Angliam ad Jesu-
itas transmisit, ut has pecunias in pau-
peres Catholicos erogarent, simulque
Ordinum Superiores hortabatur, ut
indictis publicis precibus Deum ad a-
vertenda pestilentiae, Turcicique belli
mala flectere satagerent: Polonis quo-
que quolibet Mense quinquaginta flo-
norum millia pollicebatur, si rursus
Turcas bello petere vellent. Cum au-
tem nonnullas mulieres Romanas con-
tempta nuperi edicti, ac poenarum se-
veritate adhucdum nudato pectore in-
cedere intelligeret, hinc Ecclesiasticos
oscitantiæ in exequendis Papæ man-
datis incusans, anathematis poenam
intentabat in eas, quæ indecentius
vestitæ deprehenderentur: cum vero
Pontifex unice tollendis Curiæ, urbis-
que Romanæ corruptelis hucusque in-
tentus esset, Sacrum Purpuratorum
Collegium augere distulit: defunctis
autem

autem jamjam viginti septem Cardina- Sæc. XVII.
libus, tandem præter omnium expecta- A. C. 1681.
tionem importunis plurium Principum
precibus, necnon Urbis & Orbis Ca-
tholici votis annuens, die prima Se-
ptembris sexdecim Viros, quos ob pro-
bitatem, generis nobilitatem, ac do-
ctrinæ præstantiam maturo judicio di-
gniores censuerat, Romana decorabat
Purpura. Horum primus erat Joannes
Baptista Spinula Genuensis Archiepi-
scopus, ac Romanæ Urbis Gubernator.
II. Antonius Pignatellius patria Nea-
politanus, ibidemque Archiepiscopus
& antea Leccensis Episcopus, Cardi-
nalis Presbyter tit. S. Pancratii, ac
postea Pontifex *Innocentius XIII.* nun-
cupatus III. Stephanus Brancaccius iti-
dem Neapolitanus, Episcopus Viter-
biensis, ac sacræ Congregationi Con-
cilii a secretis. IV. Stephanus Augu-
stini patria Foroliviensis Archiepisco-
pus Heracleensis & Datarius. V. Fran-
ciscus Bonvisius patria Lucensis Thes-
salonicensis Archipræsul, atque Apo-
stolicus in Germania Nuntius, cui ipse-
met Cæsar rubrum galerum Sopronii
die prima Novembris imposuit. VI.
Savus Melini Romanus Cæsareensis
Archiepiscopus, & Pontificius in Hi-
spania Nuntius. VII. Fridericus Vi-
cecomes, patria Mediolanensis, ibi-
Hist. Eccles. Tom. LXIV. Qq dem-

Sæc. XVII. demque Archiepiscopus, necnon Rotæ
 A.C. 1681. Romanæ Auditor. VIII. Marcus Gal-
 lius Senensis, Ariminensis Episcopus
 IX. Flaminius del Taya pariter Sene-
 sis, Rotæ Auditor. X. F. Raymun-
 dus Capizuchius patria Romanus ex
 Ord. FF. Prædicatorum, sacri Palati
 Magister. XI. Joannes Baptista de
 Luca, Veronensis, utriusque Signa-
 turæ Referendarius, & summi Poni-
 ficiis Auditor. XII. F. Laurentius Bran-
 catus de Laurea Ord. FF. Minorum
 Conventualium, SS. Theologæ Pro-
 fessor, & Apostolicus Vaticanæ Biblio-
 thecæ Custos, necnon Episcoporum
 Examinator. XIII. Urbanus Sacche-
 tus, Florentinus Generalis Auditor
 Cameræ Apostolicæ. XIV. Joannes
 Franciscus Gineti, Romanus, ærari
 Pontificii Magister. XV. Benedictus
 Pamphilus patria Romanus, Eques
 S. Joannis Jerosolymitani. XVI. Mi-
 chael Angelus Ricci, itidem Romanus
 Congregationis Indulgentiarum Secre-
 tarius. Fingunt quidem Protestantes
 Historici, quod Regem Ludovicum,
 eoquod nullus e Gallica natione ad Pur-
 puram a Papa fuisse assumptus, hic con-
 temptus tædio afficerit non exiguo;
 ast Innocentius, nec Hispanum nec Ger-
 manum &c. assumpsit, eoque fine un-
 decim adhuc Sedes reliquit vacantes,

ut

ut alio tempore illos, qui a Regibus no- Sæc. XVII.
minari solent, creare posset. A. C. 1681.

§. XLIII.

*Comitia Sopronii in Hungaria pro
sedanda Protestantium rebel-
lione habita.*

Habebatur hoc anno die decima octa-
va Martii Tyrnaviæ Hungariæ Pro- *Wagner vit.*
cerum conventus, cui Esterhasius & *Leop. lib. 8.*
Forgatsius natione Hungari, ut intrusæ
gentis Germanæ calumnia declinare-
tur, præerant: Speratæ tamen pacis
successum rursus intercidebant Prote-
stantes, qui recoctis veteribus querelis
Hungariam Germano milite liberari,
omniaque Templa reddi pertinaciter
petebant: cum autem ejusmodi postu-
lata tam Cæsaris dignitati, quam Rei-
publicæ bono adversarentur, omnibus-
que probe perspectum esset, quod con-
cessa sectæ libertate, Protestantium per-
duellioni atque impietati ad quævis
audenda habenæ laxarentur, aliunde
vero Cæsar jam antea eis Templa suo
ære constructa concessisset, hinc non
modo Emericus ex Ordine Capucino-
rum Viennensis Episcopus, ac Clerici,
sed ipsi etiam Hungariæ Proceres eo-
rum petulantia irritati, illis exprobra-
bant, quod insuper Ecclesias Catho-

licis,

Qq 2

Sæc. XVII. licis, ac vetustissimis earum Possessioni.
A. C. 1681. bus, nonnisi armatæ rebellionis, ac

Turcicæ violentiæ auxilio per vim e-
reptas, nec ullo unquam aut comitio-
rum, aut Regis, vel Palatini consendo-
usurpatas extorquere præsumerent, &
propterea seditionem suam Religionis
velamini tegentes, universum Regnum
tumultibus permiscerent. Simulata
Emericus Töckelius rebellium Princeps
animum ad pacem propensum, seque-
fore Catholicum spondebat, si com-
pensatis damnis Cæsar, ut Helenam
Ragotsiam ducere posset, consentiret:
Verum Leopoldus seditionis faces nu-
ptialibus tædis, indeque nova preci-
puorum rebellium affinitate acrius ex-
arsuras restinguere, inconsultum ratus,
prius positis armis, dimissisque extensis
militibus, & composita rebellione ce-
tiora fidei argumenta ab eo dari petuit:
Hac repulsa offensus Töckelius, capta
Bartsfelda totam circum regionem fæde-
devastabat, ac Zatmaria incassum ten-
tata tripartitum exercitum suum di-
visit, partemque Balasso ad diripiendam
Moraviam, Petrozio alteram ad
invadendam Silesiam tradidit, ipse vero
cum reliquis Cæsareos in Hungaria op-
pugnare statuit; cunctorum tamen mo-
limina Starenbergius & Caprara Cæ-
farei exercitus Duces everterunt. In-

terim

terim vero de comitiis Sopronii haben- Sæc. XVII.
dis Viennæ deliberatum est. Præfigi- A.C. 1681.
tur Mensis Majus, convocat publicis
literis Ordines Paulus Esterhasius, con-
veniunt magno numero Hungariæ Pro-
ceres, unacum Strigonensi Episco-
po, & Forgatsio Comite. Töckelius
tamen Gallorum opibus, Turcarum &
Polonorum copiis tumidus, ut ad co-
mitia veniret, permoveri haud potuit,
etsi induciæ, sectæque libertas ul-
tra Tibiscum profitendæ suis promitte-
retur, ac ipse met Cæsar jam vigesima
secunda Maij solemni apparatu adve-
nisset: Altera igitur die Leopoldus Im-
perator ornatissima oratione latina co-
mitiis initium fecit, ac præprimis Re-
gni Palatinum eligi præcepit. Nomi-
nati sunt ad delectum Joannes Colo-
nitus Hungaricæ Curiæ Præses, Ni-
colaus Erdödus Croatiæ Prorex, Pe-
trus Czackius, & Paulus Esterhasius,
qui postremus etiam unanimi omnium
calculo die decima tertia Junii electus,
eadem die Cæsari juratum fidelitatis
homagium exsolvit. His peractis age-
batur de rei deliberandæ summa, quæ
ad duo Religionis, Germanique militis
capita reducebatur: Protestantes igitur
præ ceteris querebantur, Templa esse
erepta, proscriptos Prædicantes, Re-
ligionis indultæ exercitia interdicta,

Q q 3

Pro-

Sæc. XVII. Protestaness Magistratibus exclusos,
 A. C. 1681. plurimosque metu, minis & verberibus
 ad Catholicorum sacra adactos: Ad
 hasce criminationes responderunt Ca-
 tholici, anno quidem hujus sæculi deci-
 mo sexto non ex debito, sed Cæsaris beni-
 gnitate eis sectæ libertatem fuisse indul-
 tam, ea tamen lege, ne exinde Catholicis
 religioni præjudicium fieret: non fuisse
 erupta eis Templa, sed duntaxat recu-
 perata Catholicis propria, quæ ipsi con-
 culcata vera religione Regno coæva.
 Sacerdotibus barborum more excarnifi-
 catis, contemeratis omni impietate fa-
 crosanctis mysteriis, direptisque petu-
 lanter ornamentis, nonnisi armata Tur-
 carum ope Catholicis suffurati essent:
 sique aliquamdiu hæc Templa usurpa-
 fent, ea tolerandi indulgentiam &
 temporum iniquitate, & resistendi im-
 potentia extortam fuisse. Prædicantes vero
 non ob religionem, sed horrenda sce-
 lera, conjurationes, sacrilegia, & inhu-
 manas in Catholicos crudelitates fuisse
 mulctatos, ex æquissima sententia judi-
 cum, quorum dimidia pars ex ipsis Pro-
 testantibus constitisset patere, Catholicos
 autem, si Protestantes ab officiis publicis
 exclusissent, nonnisi vices rependisse:
 in quatuordecim tamen comitatibus,
 totaque ferme superiore Hungaria Cal-
 vinistas & Lutheranos dominari, eos
 que

Verwürftes
 Ungerland.
 pag. 270.

que nequidem Catholici nominis vesti- Sæc. XVII.
gium reliquisse: cum autem interim A. C. 1681.
nuntiatum esset, quod Calvinistæ
rebelles Hamonam urbem intercepe-
rint, eaque penitus direpta, plurimis-
que ædibus atque Ecclesiis in cineres
redactis quatuor Franciscanos barbara
cruelitate trucidarint, cunctosque Sa-
cerdotes Catholicos, quos infausta sors
in manus dedit, pari sævitia, tollen-
dos minitati essent, ac insuper Töcke-
lius audacter solvenda Turcis tributa,
quæ datis in pignus uxoribus prolibus-
que spoponderat, Cæsari imponeret,
& cum duodecim rebellium millibus
trajecto Tibisco in Hungariam irrum-
pere pararet, hinc Imperator rursus
majoris mali metu territus, necnon
Gabrielis Oxenstirnii Sueci Oratoris pre-
cibus ac minis expugnatus, seditionis
tam Helveticæ, quam Augustanæ Con-
fessionis Proceribus, si ad obsequium
reversi, nec Parochis nec Dominis, in
quorum fundo degunt, molestiam sint
causaturi, sectæ libertatem pollicitus est,
insuper concessit, ut Templa, quæ in
permixtæ dominationis urbibus possi-
dent, retinerent, & reliqua, qua anno
septuagesimo conditione fuerint, recu-
perarent, necnon Posonii, ceterisque
Regiis oppidis in loco proxime desig-
nando unum Templum suo ære ex-
Qq 4 strue-

Sæc. XVII. struere valerent. Verum hæc ipsa Cæ.
A. C. 1681. satis indulgentia omni exspectatione
 major Protestantes ad obsequium emollire haud poterat; hi enim, quamvis
 a Bauningio Batavorum Oratore ad
 moderandum in Catholicos odium ad-
 moniti essent, a postulatis suis de-
 tum unguem desistere statuerunt, eo-
 rum audaciam inflammante Töckelio,
 qui unacum Abaffio Transylvaniæ Prin-
 cipe, Turcis, Transylvanis, Valachis,
 Moldavisque Scepusium, Beserminum,
 Kaloam montanasque urbes intercep-
 totamque trans Tibiscanam Regionem
 incendiis, terrore, ac latrociniis depo-
 pulatus est. Rursus etiam Abaffio
 Zatmariam urbem arcta obsidione cir-
 xit, Transylvaniam vero novo servitu-
 tis jugo adstringi veritus, e medio co-
 natu se recepit, ab insequentibus Hul-
 faris multa cæde, spoliisque multatus.

§. XLIV.

Comitiorum successus.

*Theatr. Eu-
 rop. Priet.
 Annal cont.
 pag. 963.* **I**ndignabatur vehementer Leopoldus
 Imperator, quod, Protestantium fe-
 rociam nulla re magis, quam sua in-
 indulgentia irritari, iterato experimento
 comprobatum cerneret, quocirca dilato-
 tam Catholicorum quam Protestantium
 quere-

querelas discuti jussit. Hi ergo die se- Sæc. XVII.
ptima Septembris petebant, ne dein- A.C. 1681.
ceps rebus pacatis exteri milites sine
Regni auctoritate inducerentur, ab
iisque Nobiles ac populi non molesta-
rentur, Hungari præsidiarii in arcibus,
oppidisque Regiis ex Cæsaris ærario a-
lerentur, atque instaurandis limitum
præsidiis Papa & Hispaniæ Rex stipem
conferre rogarentur. Nobiles ad ex-
tera tribunalia non raperentur, nec de-
cretæ in perduelles pœnæ ad Filios
pertraherentur, Regnum exactionibus
insolitis non gravaretur, & Nobiles a
tributis eximerentur, Hungariæ finibus
tandem designatis, libera mercium ne-
gotiatio non interdiceretur, graviora
Regni negotia non sine comitiorum au-
toritate pertractarentur, præter Cæ-
fareum etiam Hungarus Orator Con-
stantinopoli foret; Regni dignitatibus
non exteri, sed Hungari præessent, at-
que ad reliqua gravamina maturius di-
scutienda Posonii nova celebrarentar
comitia. Ad hæc Cæsar respondit, nil
sibi gratius fore, quam si extincta se-
ditione copias suas alibi necessarias re-
ducere posset, nunc vero Protestantis
cum triginta suorum millibus, Tur-
cisque cum ingenti exercitu Austriæ
ruinam minitantibus id insanum fore,
si vero milites sui licentius egissent,

Qq 5

co-

Sæc. XVII. cognita culpa eos omni severitate ple-
A. C. 1681. ctendos, minus autem æquum esse,
ut copiæ unice in Hungarorum se-
ritatem pugnantes, alieno sumptu pe-
nitus alerentur, de cetero autem Ma-
jestatis læsæ reos, petita venia, libe-
ros esse dimittendos, ac cessante bello
Nobiles quoque nullis exactionibus elle-
gravandos, in belli autem impendium
& limitaneas munitiones subsidia con-
ferre, necesse esse, concessam negotia-
tionis libertatem revocatum, & Hun-
gariæ fines præcipue ad Moraviam,
Silesiam &c. proxime descriptum in:
Cetera omnia Magnatum postulata in-
dulgentissimus Cæsar pauculis immu-
tatis probavit, atque in leges referri
concessit. Nec tamen his contenti
Hungariæ Proceres, insuper Colonitium
Comitem Hungaricæ Curiæ Præsidem
suo munere amoveri, ac Nationis sive
laicum subrogari, & rebellium Comi-
tum nuper capite plexorum bona eor-
um familiis restitui, ac Protestantibus
liberrimum ubique sectæ exercitium,
imo mille Ecclesiæ eis reddi postula-
bant: Attamen Cæsar se præter jam
concessa nil amplius indulturum, nec
Colonitium optime meritum sine omni
culpa tanta infamia affecturum respon-
dit: nihilominus Comes, ut eo facilius
rebelles compesci, & pax restitui posset,
ultra

ultra sese suo abdicavit officio, ipse e- Sæc. XVII.
tiam eadem ex caussa Strigonensis Ar- A.C. 1681.
chiepiscopus juri, vi cuius defuncti Pa-
latini vices agere ab antiquo concessum,
sponte cessit. Postquam igitur Cæsar
ac Catholici Magnates ferme omnia
rebellibus clementer indulserant, quæ
vel nutantem vel fractam eorum fidem
ad debiti obsequii leges denuo compo-
nere possent, concordiæ spes affulgere
videbatur: verum Turcarum Impera-
tor, quamvis eodem ferme Mense Al-
berto Capraræ Cæsaris Oratori pacem
ad alios duodecim annos se protracturum
spopondisset, Tökelii tamen ac rebel-
lium impulsu, tredecim Janissarorum,
& viginti Equitum millia seditionis sub-
misit, datusque literis Abafium jussit,
ut sese cum toto Transylvanorum, ac
Valachorum robore illis nulla mora con-
jungeret. Paruit huic mandato Abaf-
fius, atque jactato tuendæ Religionis,
libertatisque obtentu in Superiorem
Hungariam irrupit, rursusque incassum
tentata Zatmaria urbe octo pagos di-
ripiuit, ac inde plusquam mille juvenes
abstractos Turcis submisit: paulopost
tamen Baragotsius Hungaro - Cæsarei
exercitus Dux rebellium agmen ador-
tus, trucidato eorum Ductore, aliisque
octoginta novem, quamplurimos captos
abduxit, iteratoque prælio cæsis plus-
quam

Sæc. XVII. quam quadringentis ceteros in fugam
A. C. 1681. egit, & Barbaros in Turcarum ditiones
retrusit. Interim fideles Hungaræ
Magnates Töckelium, ut ab infami Tur-
carum societate desisteret, oblatamque
Cæsaris gratiam admitteret, maximo-
pere hortabantur, ipse etiam Cæsar
Saponaram Baronem ad eundem able-
gavit, eique plenam præteritorum ob-
livionem, omne clementiæ officium,
necnon Ragotsiam ducendi licentiam
obtulit, dummodo dimisso milite co-
mitiorum legibus obtemperaret. Hic
ergo se errorem suum, & Cæsaris cle-
mentiam agnoscere simulans, rogabat,
ut Cæsar inducias concederet, se int-
rim Budam profecturum, ibidemque
cum Bassa, apud quem plurimum gratia
valeret, rem conseretur. Enimvero
Budam venit, sed ad Turcarum Sena-
tum admissus, exposuit, se adventasse,
ut se, suamque nationem Sultano tri-
butariam redderet, atque ad restauran-
dam sectæ, patriæque libertatem ejus
opem imploraret: postea Protestantis
bus maximo numero ad sua signa con-
volantibus, tacito nomine per Hunga-
riam seditiosum disseminavit libellum,
quo Hungaros, ne fallacis clementiæ
velamine sese excæcari permetterent,
ad armorum societatem provocare ni-
tebatur. Cognita igitur rebellium per-
fidia,

fidia, ac Protestantium pertinacia, Sæc. XVII.
 cum ad præstitutum terminum nec com- A. C. 1681.
 paruissent, nec oblatam veniam ac in-
 ducias acceptassent, sonantibus tubis
 ac tympanis, omnibus privilegiis ac li-
 bertatibus tanquam jurati hostes exci-
 disse, omnium Procerum consensu de-
 clarati sunt. Postmodum Magda-
 lena Theresia Cæsaris Conjux more ma-
 jorum in Hungariæ Reginam die nona
 Decembris a Strigonensi Archiepiscopo
 uncta ac coronata est, quibus peractis
 horum comitiorum acta die decima ter-
 tia Decembris ab Hungariæ Magnati-
 bus subscripta a Cæsare confirmata
 fuere, denuo, frustra tamen, reclaman-
 tibus seditionis Protestantibus, quibus
 a clementissimo Cæsare in Regno tole-
 rari, satis non erat, sed dominari ge-
 stientes, ubicunque erant, primo tal-
 parum more occulta Reipublicæ fun-
 damenta suffoderunt, mox autem aucto-
 suorum numero per apertas seditiones
 integrum Regnum evertere moliti sunt.

§. XLV.

Hugonottæ in Galliis repressi.

Quamvis Ludovicus Rex protendendi *Carol. mem.*
 sui Regni cupidine incitatus, re- *pag. 286.*
 belles Protestantes in Hungaria adver- *Hode Hist.*
 sus Cæsarem omni subsidiorum genere *XIV. l. II.*
de Louis
fulci- pag. 222.

Sæc. XVII. fulciret, ipsa tamen noxia eorum rebel-
A.C. 1681. lione ac potentia territus, ex alieno
periculo propriæ suæ domui prospicere
edocebatur; eapropter succisis Hugo-
notarum viribus, sensim a periculosa
hac peste Regnum suum expurgare fa-
tuit; ad pii hujus consilii executionem
viam magis expeditam sternebat arma-
rum felicitas; postquam enim mortuo
Friderico Ludovico Duce Bipontino
hunc Ducatum sibi vendicaverat, eum-
que Christiano Birkenfeldano Duci ob
præstitum sibi fidei sacramentum feudi
nomine tradiderat, conversis in Alfa-
tiam armis Argentinensem urbem in-
opina celeritate adortus, ad deditio-
nem compulit, omnesque Alsatiæ No-
biles atque incolas Brisaccum venire
jussos ad præstandum homagium ade-
git. Die vigesima tertia Octobris Ar-
gentinam victor ingressus, hanc Dia-
cesin Francisco Egoni de Fürstenberg,
ædem vero Cathedralem a centum quo-
quaginta duobus annis a Lutheranis
usurpatam Canonicis restituit, ceteras
que Ecclesiæ profano ritu pollutas rur-
sus ad verum Dei cultum sacrari iussit,
indulta adhuc Lutheranis libertate, ut
destinata hora ibidem suas cantilenas
deblaterare possent: anno autem se-
quenti tam in Alsatia, quam in vici-
nis locis nuper subactis Sectarios hor-
taba-

tabatur, ut vel Catholicam fidem am- Sæc. XVII.
rebel- plecterentur, ac Missæ Sacrificium fræ- A. C. 1681.
alieno- quentarent, vel Regiis ditionibus exu-
spicere- larent, & Argentinenses Templum
Hugo- Thomanum Jesuitis cum omnibus pro-
iculola- ventibus cederent, iisdemque de com-
ire sta- modo exstruendi Collegii loco prospic-
tionem- terent; quibus etiam tandem Cano-
armo- nicorum Collegium seu ædes illæ, quæ
nortuo- vulgo *Aula Fratrum* seu *Brüder-Hof* vo-
ontino- cantur, assignatæ fuerunt. Postquam
eum- vero Ludovicus Rex Casalem urbem in
Duci ob Italia sibi a Duce Mantuano permisam
feudi- occupaverat, simulque Comitatum Chi-
Alfa- miensem, quem ob neglectum ab Hi-
em in- spano Rege homagium feudi titulo ad
leditio- Barrensem Ducatum Curia Metensis de-
æ No- volutum pronuntiabat, sibi vendicarat,
venire- promulgato edicto Hugonotis in Galliis
n ade- omnia Templa, quæ feudi rationem
is Ar- habebant, ademit, eoquod eorum pos-
Diae- ssores religione Catholici essent. Ad
nberg- Regis exemplum pariter Metensis Epi-
a quor- scopus Lüzelsteinii sectatorum Ecclesiæ
eramis- Catholicis, quibus jure debebantur,
eteras- restituit, importunis tamen, ac pene
as rur- armatis precibus devictus, Ecclesiæ
jussit, partem tabulatis segregatam, illis re-
te, ut linquere cogebatur. Præterea Rex in
tilenas- Normania quatuor Calvinistarum Tem-
m se- pla contra Nannetense edictum erecta
i vici- folo æquari jussit, alioque decreto
s hor- Cha-

Sæc. XVII. Charentonii, Rupellis atque in Occi-
 A.C. 1681. tania præcepit, ut Hugonotarum
 pueri ac puellæ septimum ætatis
 annum egressi Sacerdotibus, ut e-
 tiam de rebus Catholicæ fidei imbuti
 inter utramque religionem discernere
 possent, instituendi traderentur, ac
 postea eis optio fieret, quam velint re-
 ligionem amplecti: quoniam vero in
 Sedanensi Academia juventuti dogmata
 non modo veræ fidei, sed etiam Regi
 tranquillitati noxia fuissent instillata,
 hinc Rex præfatam Scholam Jesuitis
 pollicitus est, omnibusque Notariis,
 Procuratoribus, ac Curiæ Mimitris
 significari jussit, ut vel sectæ vel officio
 suo nuntium mitterent.

§. XLVI.

*Joannis Everhardi Nidardi Cardi-
 nalis obitus.*

*Eggs Pur-
 pura dofta.* Prima hujus anni auspicia Joannes
 Everhardus Nidardus vitæ suæ ex-
 tialia habuit, Romæ diæ trigesimo Ja-
 nuarii defunctus. Hic in Austriae Su-
 perioris arce Falckensteiniana anno hu-
 jus sæculi septimo natus, Societatem
 ingressus est, ubi emensis studiorum
 stadiis in Græcensi Academia Profel-
 forem aliquamdiu egit, donec Maria
 Annæ Ferdinandi III. Cæsaris Filiae &
 Leo.

Leopoldi I. a confessionibus esse jussus, Sæc. XVII.
 ipsam Mariam Annam Philippo IV. Regi A. C. 1681.
 desponsatam in Hispaniam comitaretur:
 Quamdiu Rex vita superstes erat, Ni-
 dardus universæ Aulæ cumulate satis-
 fecit, eo autem vivis sublato, cum Re-
 ginæ animo dominari, Regnumque pro-
 supremo arbitrio administrare arguere-
 tur, ab Aulæ Proceribus, præcipue
 Joanne Austriaco tam dire impeteba-
 tur, ut dimisso Inquisitoris Generalis
 officio a Regno exulare cogeretur, ne-
 quaquam tamen ab Hispaniæ Regina
 derelictus, ad cuius preces Edessensis
 Archiepiscopus, ac demum Cardinalis
 renuntiabatur, tandem vero annis æ-
 que ac meritis gravis anno ætatis suæ
 septuagesimo quarto decepsit. Edidit
 Nidardus quædam in laudem immacu-
 latæ Conceptionis.

§. XLVII.

Cælii Piccolominei Cardinalis ex- trema.

Hunc pari mortis necessitate sequeba- *Old. in con-
 tur Cælius Piccolomineus patria
 Senensis, qui literis insigniter imbu-
 tus, ac Doctoratus laurea, & Magistrali
 Cathedra in Senensi Gymnasio donatus,
 ab Urbano VIII. Cameræ Apostolicæ
 Prælatus renuntiabatur, ab eodemque
Hist. Eccles. Tom. LXIV. Rr ad*

*Ciacon.
 in vit.
 Alex. VII.*

Sæc. XVII. ad sedandos belli tumultus circa Ca-
A. C. 1681. strum exortos Legatus ad Ludovicum

XIV. Franciæ Regem decernebatur:
Mortuo autem hoc Pontifice, cum for-
tunæ cursum interruptum cerneret,
rursus defendendis forensibus cauiss
animum applicuit, donec reslorescente
fortuna sub Alexandro VII. intimus Cu-
bicularius, libellorum supplicum Ma-
gister, Basilicæ Vaticanæ Canonicus,
ac demum Cæsareensis Archiepiscopus
crearetur, quo munere auctus, ab eo-
dem Pontifice in Gallias mittebatur,
ubi mira sua prudentia animique can-
dore Franciæ Regem Pontifici propen-
sum reddidit, eumque suspenso in Cæ-
sarem bello ad ineundum fœdus contra
Turcas permovit, exortamque inter
Corsos & Gallicos milites contentionem
feliciter sedavit: unde in rei bene gestæ
præmium Romana Purpura, atque Ex-
archatus Ravennatensis Præfectura de-
coratus, utrumque munus cum ma-
ximo decore, justitiæ encomio, & po-
pulorum proventu sustinuit: variis de-
mum ac præcipuis Patrum Cætibus ad-
scriptus, necnon Senensi Insula dona-
tus, ibidem die vigesima quarta Maij
annos natus septuaginta duos meritis
ac senio gravis mortalitatem exuit:
Scripsit varia ad jurisprudentiam spe-
ctantia, tersas epistolas, carmina

Etr.

Etrusca, orationes, acta suarum lega- Sæc. XVII.
tionum, & nonnulla alia. A.C. 1681.

§. XLVIII.

Petri Vidoni Cardinalis funus.

Ambos hosce Cardinales æternitatis
itinere præcesserat Petrus Vidonus
patria Cremonensis, qui in celebriori-
bus Italiae Academiis sacratores literas
promerita etiam laurea hausit, atque
in ipso Juventutis flore ab Urbano VIII.
ad summas administrationes, ardua
Ecclesiæ negotia, & ad varias urbes
moderandas adhibitus est. Rexerat
etiam verus Pastor Ecclesiam Lauden-
sem, quam non modo sacra suppelle-
tile exornavit, sed etiam ære alieno
pressam suis pecuniis liberam reddidit,
populumque optimis legibus, moribus-
que instruxit: inde vero ab Innocen-
tio X. Romam evocatus, ad Joannem
Casimirum Poloniæ Regem Apostolicus
Sacræ Sedis Nuntius decernebatur,
qua legatione strenue defunctus, ab
Alexandro VII. Cardinalium Collegio
adscriptus est, paulopost ad Bononien-
sem Legationem nominatus, cui, cum
per triennium, necnon variis Cardi-
nalium Congregationibus præfuisset,
Romæ die sexta Januarii vivis valedixit,
anno ætatis suæ septuagesimo primo.

R r 2

§.XLIX.

Sæc. XVII.

A. C. 1681.

§. XLIX.

Caroli Rosetti Cardinalis obitus.

Palat. Fast. Postremus ex Purpuratis hoc anno de-
Card. cessit Carolus Rossetus patria Fer-
Ciacon. in rariensis, qui a summo Pontifice Lon-
vita Urb- dinum ad Angliæ Reginam Nuntius
ban. VIII. missus, quanta ibidem ob Religionis
Balanc. des Card. p. 214. studium perpeti coactus fuerit, jam a-
V. d. supra t. 199. §. 98. libi memoravimus, inde ergo redux
t. 60. p. 331. t. 497. 507. ad Colonensem pacis conventum de-
654. cretus, Gallorum invidiam sibi acce-
 sebat, eoquod Hispanis nimium ad-
 dictus crederetur: Biennio tamen Co-
 loniæ moratus, ac Galliarum Reginæ,
 quæ tum Coloniæ degebat, percharus,
 primo Faventinus Episcopus, ac paulo
 post ab Urbano VIII. Cardinalis renu-
 tiabatur: cum autem virtutibus, pru-
 dentia, animique sinceritate præfansi-
 esset, ad Monasterensem Conventum
 Legatus a latere nominabatur, minus
 tamen bene cum Chisio Cardinale
 conveniebat, quo circa Romam reverius
 ipso Cardinale sub nomine Ale-
 xandri VII. ad Petri Cathedram evecto
 omnino ad suum Episcopatum conten-
 dit, ubi ipsem frequenter ad popu-
 lum dicens, suis fidelibus Sacra-
 menta administravit, cunctasque boni Pastro-
 ris partes explevit, ac vitæ innocentia,
 morum.

morumque integritate cunctis exemplo Sæc. XVII.
ad virtutem præluxit, donec tandem A.C. 1681.
Faventiae hoc anno beato fine quie-
visset.

§. L.

*Diversæ Innocentii XI. Constitu-
tiones.*

Pluribus cauissis hoc anno ad Sacram *Bull. magn.*
Sedem delatis Innocentius XI. va- *Innoc. XI.*
ria edidit decreta, ac præprimis SS. *Conſt. II.*
Joannis de Matha, & Felicis Valesii
Festum, quod Clemens X. in tota Hi-
spania celebrari indulxit, ad universam
quoque Galliam, sicut etiam festum
S. Rosæ Limanæ ad Lusitaniam exten-
dit: cum autem quidam Christiani a
Judæis descendentes, & ob imputata
crimina in Inquisitionis Lusitanæ car-
ceribus detenti apud Papam quererentur,
quod non sine justitiæ læsione ad
publicam abjurationem cogerentur,
hinc jam Clemens X. horum cauissam,
& acta ad Cardinalium Congregatio-
nem evocabat, postea autem Innocen-
tius XI. Verissimo Inquisitori Generali
& Braccarensi Archiepiscopo per Mar-
cellum Sedis Apostolicæ Nuntium po-
testatem reddidit, ut servato juris or-
dine, juxta justitiæ & Constitutionum
Apostolicarum Regulas in hosce reos,

Rr 3

non

Sæc. XVII. non tamen ad perpetuas triremes, aut
 A.C. 1681. bonorum confiscationes, procedere pos-
 sit, actaque Romam mitteret, cum au-
 tem Verissimus morem gerere detrecta-
 ret, pœnam suspensionis incurrisse de-
 clarabatur, tandem vero, quia duo ex
 hisce actibus ad sacram Sedem trans-
 misisset, a suspensione relaxatus est:
 Pontifex tamen certam de rebus in lo-
 quitionis officio gerendis normam die
 vigesima secunda Augusti præscriptit.
 Sub idem ferme tempus Hispaniæ Le-
 gatus Regis sui nomine pretiosissimum
 turribulum plusquam bis mille corona-
 tis constans Romæ in Templo S. Rochi
 obtulit, Pontifex vero plenariam indul-
 gentiam concessit omnibus, qui ibidem,
 necnon in Ecclesia S. Mariæ Majoris
 Deum exorarent, ut ab Hispaniæ Re-
 gnis ac Provinciis pestiferam luem
 clementer avertere velit. Denique sum-
 mus Pontifex Alexandri Sigismundi
 Comitis Palatini Rheni electionem in
 Coadjutorem Joannis Christophori de
 Freyberg Augustani Episcopi a Capitulo
 factam confirmavit.

§. LI.

*Variæ SS. Congregationum de-
 cisiones.*

Inter

Inter varia dubia subinde proposita, Sæc. XVII.
atque a Sacris Congregationibus Ro-

A. C. 1681.

manis decisa, etiam die undecima Ja-
nuarii Sacra Rituum Congregatio de-

Decis. SS.

Congr. Rit.

Off. Rotæ

Ecc.

claravit, quod occurrente festo Purifi-
cationis in Dominicis septuagesimæ vel
aliis, ubi hoc festum transfertur, die
secunda Februarii post Completorium
recitanda sit antiphona: *Ave Regina
cælorum*, si vero eadem die occurrant
duo officia, quorum unum sit particu-
lare Ordinis, alterum vero descriptum
in universali Calendario, & utrumque
eiusdem ritus, tunc transferendum sit
officium de Calendario, & recitandum
officium sancti proprii, dummodo sit
antiquior: pariter officium SS. Ange-
lorum Custodum concurrens cum alio
duplici minori, debeat habere integras
utrasque vesperas. Die autem vigesima
eiusdem Mensis decisum, quod quam-
vis in Missa solemini in die obitus, vel
Anniversarii solemnis dicenda sit unica
oratio, id tamen locum non habeat in
die prima Mensis, vel feria secunda,
dum Missa principalis fit pro defunctis.
Postrema autem hujus Mensis die
S. Congregatio Indicis damnavit hunc
librum: *Resolutio Theologica moralis, in
qua occasione cujusdam casus occurrentis
propugnatur, licite permitti posse meretri-
ces, ubicunque majora mala aliter vitari*

Rr 4

non

Sæc. XVII. non possunt. Die autem decima Maij A. C. 1681. S. Concilii Congregatio declaravit, quod Parochi teneantur pro Parochianis Sacrificium applicare, & quidem, si reditus sint pingues, singulis diebus, si tenues, saltem diebus festivis: Eadem quoque Congregatio die quinta Julii decidit, quod Beneficiati debeant obsequi Canonicis, nec iis æquiparari. Denique die vigesima tertia Augusti censuit, quod Abbates Cisterciensium possint per Abbatem Generalem vel Vicarios Generales, aut alios ab eo subdelegatos benedici, etsi Abbates provideant a Dataria cum clausula, ut recipiant benedictionem a Catholico Antistite.

§. LII.

Natalis Vieuville a Sorbona multatus.

*Argentre
Collett. Jud.
t. 3. part. 2.*

Habebat die decima octava Augusti Natalis Vieuvilleus Baccalaureus pro obtainenda prima Doctoratus Laurea suam disputationem, in qua præteralias propositiones Parisiis propugnabat, libidinem sentiendi, nunquam esse sine peccato, ac Doctoribus, qui hanc thesin impugnabant, respondebat, motus concupiscentiæ primo primos esse peccata, necnon peccata dari quædam involuntaria & necessaria &c. cum ergo de ejus.

ejusmodi responsionibus plurimi que- Sæc. XVII.
rerentur Doctores, Edmundus Pirotus A. C. 1681.
Sorbonæ Syndicus conscriptam tradi-
dit sanæ doctrinæ declarationem, quam
Natalis in proxima disputatione die trige-
sima præfati Mensis prælegeret. Verum
Baccalaureus, incassum etiam hortante
Præside, id facere recusabat, quapro-
pter Facultas Parisiensis Theologica
septem nominavit Doctores, qui hanc
causam discuterent, & desuper in pro-
ximis comitiis referrent. Hi ergo præ-
stituta die declararunt, quod præfati
Baccalaurei thesis in multis propositio-
nibus subdole & maligne esset contexta,
ac ipsemet disputans inter responden-
dum multa protulisset minus ortho-
doxa, & damnatis Jansenii propositio-
nibus consona; jubebatur igitur, pa-
lam profiteri, se quinque Jansenii pro-
positiones in ipsius sensu damnare, id
vero non semel, sed iterato, ac perti-
nacissime renuit, hinc ob tantam perva-
ciam censuerunt Doctores, præfa-
tum Natalem peccasse in Constitutiones
Apostolicas, & Facultatis censuras, qui-
bus Jansenii doctrina damnatur, proin-
pœnis ibidem statutis eum subjacere,
atque omni jure ac Doctoratus laurea
privari, suoque gradu illum excidisse:
Hoc deputatorum judicium Facultas
post maturam deliberationem die octava

Rr 5

No-

Sæc. XVII. Novembris executioni dedit. Sub idem
A. C. 1681. tempus David Clericus apud Antistites
Cleri Gallicani Parisiis congregatos ac-
cusabatur, quod in suo libro *de Cano-
nicis Episcoporum judiciis* docuisset, Epi-
scoporum cauſas in primo congreſſo
ad Tribunal Pontificis deferri posſe, nec
ſine auctoritate Romani Pontificis quic-
quam ab Episcopis in Concilio congre-
gatis definiri posſe, Romanumque Pon-
tificem in dijudicandis etiam quæſio-
nibus facti infallibilem eſſe. Hæc ex
ſuo libro perperam deduci, ſibique im-
poni, David scriptotenus declarare co-
gebatur, ut Gallorum Antiftitum, qui
ſe immotos Pontificiæ auctoritatis vin-
dices verbiſ profitebantur, indignatio-
nem, severasque poenās evitare poſſet.

§. LIII.

Synodi Tornacenſis decretum.

Concil. Ger- **H**oc item anno die vigesima secunda
man. t. 10. Aprilis Gilbertus Choifeulius Torn-
acenſis Episcopus denuo ſuam Diœceſanam celebравit Synodum, in qua
ſublatis quibusdam corruptelis prohibi-
tum, ne infantes, antequam primum
a nativitate annum compleverint, in
Parentum lectis ponantur, nec etiam
nocturni conuentus inter utriusque ſe-
xus Personas fiant. Præcepit in iuper
Syno-

Synodus, ut in omnibus Bibliopola-
rum officinis diligens fiat inquisitio in A. C. 1681.
libros scandalosos, infames, atque hæ-
reticos. Denique statutum, ut quando
petitur portio Canonica, antiqui redi-
tus abdicentur in favorem decimato-
rum, prius tamen petita Episcopi li-
centia: Paschalis autem communio in
illa Parochia suscipiatur, in qua quis
majore anni parte degit.

§. LIV.

*Innocentii XI. epistola contra intrusos
Apamensis Ecclesiæ Vicarios.*

Postquam Michael Daubredus a Capi- *Gall. vind.*
tulo Apamensi electus Vicarius Ge- *p. 82. & 304.*
neralis, eoquod contra Regalistas Ec- *Acta Cleri*
clesiæ immunitatem ad defuncti Anti- *Gall. t. 7.*
stitis sui exemplum strenue defendisset, *Hode Hist.*
primo in exilium ac postea in carceres *de Louis*
detrusus fuerat, idem Capitulum Joan- *XIV. l. 40.*
nem Cerlem Canonicum ac Præcento- *Mem. Chrou.*
rem Daubredo suffecit: Cum autem *& Dogm.*
Innocentius XI. Papa perceptis Rega-
listarum artibus ac violentiis probe pro-
spiceret, haud dubie ab iis alios intru-
sum iri, hinc non modo præfati Cerlis
electionem confirmavit, sed etiam
cuncta ab iis, qui profana potestate
muniti hoc officium usurpati essent,
attentanda omnino irrita declaravit,
datis

Sæc. XVII. datis die prima Januarii ad Cerlem,
A.C. 1681. ceterosque Canonicos hisce literis:

„Quoniam novas in dies prodire accipi-
„mus Sathanæ artes, & machinatio-
„nes, ut quæ a piæ recordationis Fran-
„cisco Episcopo Vestro pro istius Eccle-
„siæ, & Diæcesis utilitate salubriter
„statuta fuere, penitus evertat, & eo-
„rum, quæ hucusque acciderunt, ex-
„perientia nos admonet, non defuturos
„filios perditionis, errare facientes in
„via plurimos, qui miscere, ac turbare
„nituntur omnia, perperam interpre-
„tando literarum ac mandatorum no-
„strorum sensus, ut excusent pro more
„suo excusationes in peccatis. Nos ne-
„llum hujusmodi hominum molitioni-
„bus locum relinquamus, ad literas,
„quas die secunda mensis Octobris, su-
„per negotio Vicariatus Capitularis ad
„vos dedimus, uberioris explicandas per
„Præsentes addendum duximus. Quod
„si quis præter Vicarios Capitulares,
„qui a vobis verum Apamensis Eccle-
„siæ Capitulum constituentibus, Cano-
„nice, & de more electi fuerunt, vel
„pro re nata eligentur, quos authori-
„tate Apostolica, quatenus opus sit,
„confirmamus, & respective confirma-
„bimus, Vicariatus ejusmodi nomen,
„auctoritatemve quocumque titulo e-
„lectionis, vel deputationis faciæ ab

CVIII.
erlem,
iteris:
accipi-
natio-
s Fran-
Eccle-
abriter
& eo-
at, ex-
futuros
ntes in
urbate
erpre-
m no-
more
Nos ne
itioni-
teras,
s, su-
ris ad
as per
Quod
laries,
Eccle-
Can-
, vel
uthori-
is sit,
firma-
men,
ilo e-
æ ab
„id-

„intrusis in Canonicatus ejusdem Ca- Sæc. XVII.
„thedralis, quos idem Episcopus pro- A.C. 1681.
„mulgavit obstrictos censuris Concilii
„Lugdunensis; vel ab ipso Metropoli-
„tano, vel ab alia quacunque potestate
„usurpare præsumplerit: omnia ab ipsis
„eo nomine acta vel agenda, decreta
„vel decernenda, cum omnibus & fin-
„gulis inde secutis, & quomodolibet
„secuturis, temeraria, & a non haben-
„tibus potestatem attentata, ideoque
„irrita & inania, ac nullius roboris
„fuisse, nec unquam fore declaramus;
„eisque, qui prætextu electionis, vel
„deputationis ejusmodi ullam juris-
„dictionem exercere ausi fuerint, in
„virtute sanctæ Obedientiæ, & sub
„pœna majoris excommunicationis, pri-
„vationis dignitatum & Beneficiorum,
„quæ obtinent, & ad alia obtinenda in-
„habilitatis perpetuæ ipso facto incur-
„rendæ districte prohibemus, & inter-
„dicimus, ne id facere ulterius præ-
„sumant. Eos quoque, qui iis quo-
„modolibet paruerint, aut favorem,
„consilium, & auctoritatem quocunque
„modo præstiterint, cujuscunque ordi-
„nis, gradus ac dignitatis sint, tam
„Laicos, quam Clericos, tam Sæcu-
„lares, quam Regulares, etiam Patres
„Societatis Jesu, & Metropolitanum
„ipsum, quem cæteroqui præter caussæ
„meri-

Sæc. XVII. „meritum, perspecta voluntas nostra,
 A. C. 1681. „& per nos admissa appellatio ab ejus
 „sententiis, debent in officio continere,
 „similibus respective poenis eo ipso &
 „absque alia declaratione innodamus,
 „& innodatos fore decernimus, ac man-
 „damus; ac earumdem poenarum ab
 „solutionem, & relaxationem Nobis &
 „Romano Pontifici pro tempore existen-
 „ti duntaxat specialiter reservamus:
 „monentes insuper utriusque sexus fi-
 „deles, de quarum æterna Salute sol-
 „liciti esse debemus, invalidas esse ac
 „fore confessiones, quas Presbyteri Sæ-
 „culares, vel Regulares vigore facul-
 „tatis a prædictis nulliter electis, vel in
 „deputatis Vicariis, audierint, vel in
 „posterum audient: nulla & invalida
 „matrimonia coram Sacerdote aut Pa-
 „rocho, non Canonice ingresso, con-
 „tracta, vigore licentiæ ab eis con-
 „cessæ, ac proinde sic contrahentes in
 „concubinatu victuros: idemque de Pa-
 „rochiis, & aliis Beneficiis per eos
 „collatis decernimus, & ordinamus;
 „& de Licentiis concionandi, & de
 „quocunque alio actu, aut decreto per
 „eos facto, vel faciendo. Vos interim,
 „dilecti Filii, loci & muneris vestimenta
 „mores, in creditam vobis curam dili-
 „genter incumbite, & haustam ab e-
 „gregio Pastore, & Patre vestro disci-
 „pli-

„plinam, Apamiensis Ecclesiæ bono, Sæc. XVII.
„& aliarum incitamento constanter re- A.C. 1681.
„tinete.,“

Verum vix ulla Parisiis Pontificiæ indignationis ratio habebatur, quin imo Parisiense Parlamentum die vigesima quarta Januarii publico edicto scriptum Romæ impressum sub forma Bullæ ab Innocentio XI. die decima octava Decembris anni præcedentis editæ suppressit, typisque edi, aut legi, vel retineri inhibuit: idem quoque fatum subiit mox allegata Innocentii epistola. Quamprimum vero Pontifex intellexerat, has suas literas a Parlamento fuisse suppressas, earum exempla Tolosanis & Apamiensibus Jesuitis submisit, præcepitque, ut ea divulgarent, publicique juris facerent. Hi vero rem silentio prefferunt, se dubitare simulant, an hæ literæ re ipsa Roma venissent. Inde vero irritatus Pontifex Patri Olivæ Societatis Generali injunxit, ut præfatæ epistolæ exempla Parisiensi & Tolosano Provincialibus traderet, ac disertis verbis præciperet, ut ea promulgarent, suisque subditis injungent, quatenus, ea ab ipsis Pontificis calamo re ipsa profluxisse, declararent, ut hac ratione scandalum, quod affectata sua incredulitate Tolosani & Apamienses Jesuitæ dedissent, aliquatenus

Sæc. XVII. tenuis repararetur: Denique etiam præ-
 A. C. 1681. fato Generali Præposito præcepit Pon-
 tifex, ut responsa, quæ desuper a suis
 subditis tulisset, Inquisitionis Assessor
 manifestaret. Hæc Pontificis mandata
 per ipsos, ut creditum est, Jesuitas in-
 notuere Parlamento, quod illoco die
 decima octava Junii decrevit, ut Par-
 siensium trium Collegiorum Superiores
 nulla mora in Curia comparerent, ac
 de Pontificis epistola & mandato ra-
 tionem redderent. Paruere hi, mox
 que Parlamentum condito decreto Je-
 suitis inhibuit, ne quovis pacto Ponti-
 ficiis mandatum exequi præsumerent,
 nec cujuscunque Ordinis vel Congre-
 gationis Superiores aut Religiosi ullam
 Bullam vel Pontificis epistolam, præ-
 ter illas, quæ internam atque ordina-
 riam sui Conventus disciplinam concen-
 nunt, publici juris facere aut exequi
 auderent, ni omnibus gratiis & privi-
 legiis hucusque concessis spoliari velint.

§. LV.

*Joannes Cerles a Regalifis graviter
 vexatus, atque officio amotus.*

*Gall. vind.
 pag. 302.*

Nondum Joannes Cerles Innocentii
 Pontificis epistolam acceperat, cum
 jamjam illi, qui nuper ob usurpata Ec-
 clesiæ beneficia anathemate percul-
 fuerant,

fuerant, in eum tota rabie insurgerent; Sæc. XVI.

A. C. 1681.

præprimis enim hunc insimularunt, quod usurpata potestate, sibi Vicarii munus

vindicasset: His quoque pro more suo suffragabatur Tolosanus Archipræsul,

qui sine prævia caussæ cognitione, ser-

vato nullo juris ordine, factam Cerlis

electionem edito decreto irritam de-

claravit, & Fortasimum, quem ab Elec-

mosynis habebat, in Cerlis locum, Vi-

carium Generalem atque Officialem de-

signavit: In tanta rerum confusione,

ac calamitatum cumulo Joannes Cerles

die septima Januarii ad summum Pon-

tificem sequentes transmisit literas:

„Quanta sit hæc nostra tribulatio, Pa-

„ter Sanctissime, enarrare quis queat?

„dum enim Sanctitas Vestra, pendente

„istiusmodi negotii tractatione, non fo-

„lum poneret fulmina, sed etiam ef-

„feratos tot adversariorum nostro-

„rum animos, omnimodis Paternæ

„Clementiæ officiis delinire conaretur,

„nobisque, & induciarum fides, & spes

„propediem ad futuræ pacis securita-

„tem pollicerentur; ecce repentina tem-

„pestas ingruit. Quodque sede vacante

„nihil innovari passi simus, & nulla

„ratione adduci unquam potuimus, ut

„anathematizatos, & publice denun-

„tiatos Regalistas in communionem

„nolstram admitteremus, bonis, patria,

Hist. Eccles. Tom. LXIV. Ss. ,li-

Sæc. XVII. „libertate spoliamur; erramus in soli-
 A. C. 1681. „tudinibus, egentes, & angustiati,
 „vinculis, catenisque constricti, per
 „oppida circumducimur ad terrorem
 „omnibus incutiendum; cum sicariis
 „ac parricidis teterrimis ergastulis con-
 „clusi, suspria mittimus surdis auribus
 „suscipienda; quid plura? Maledici-
 „mur, & blasphemamur: extra Syna-
 „gogas faciunt nos: & ne quid malis
 „nostris desit, in occisionem quoque
 „mittimur. „

„Stupenda, sed vera loquor, Pater
 „Sanctissime! extinctus enim est, sub-
 „latusque durissimi carceris incommo-
 „dis R. P. Carla, Canonicus ac Prior
 „noster, felix, quod libertatis Eccle-
 „siasticæ prima victima cecidit. Fuerat
 „ille venerabilis Episcopi nostri in re-
 „stauranda hujus nostri Capituli san-
 „ctiore disciplina adjutor, & administer
 „præcipuus: jamque senescebat, suæ
 „nostræque saluti sedulo invigilans;
 „cum ecce afflictis nobis, & lacryman-
 „tibus repente ac violenter eripitur.
 „Nulla innocentissimo Seni, qui vel
 „vultu Sanctimoniam spirabat, habita-
 „est reverentia; laboribus, morbis, &
 „extrema macie confectus rapitur, tra-
 „hiturque in ultimos Gallæ recessus,
 „ibique in quadam arce includitur, que
 „cum sit ad littus Mediterranei maris,
 „sub

„sub pestilenti aere posita, optimo Seni Sæc. XVII.
„exitio fuit. Morienti, ac tantum be- A. C. 1681*
„neficium cum lacrymis postulanti, Ec-
„clesiæ Sacraenta negata sunt; quod,
„cujus scelere factum sit, nondum pla-
„ne scire potuimus. R. P. Michaelem
„d'Aubarede Presbyterum virtutibus
„quam natalibus nobiliorem, quem pu-
„tabamus exilio tantum multatum,
„audivimus ductum Cadomum, ibique
„in carcerem detrusum. R. P. Rech
„tam arcta custodia inclusus, constri-
„ctusque est, ut quid de eo factum sit,
„penitus ignoremus, nisi quod a non
„levi auctore didicimus, multas illum
„initio præsertim, ærumnias esse per-
„pessum: quodque fidem superare vi-
„detur, multi temporis inedia crucia-
„tum. Cæteri Canonici Regulares,
„Fratres mei sedibus suis pulsi, in va-
„riis oppidis inter se, & a nobis diffi-
„cis, tristissimam (secundum hominem
„loquor) mæstissimamque vitam agen-
„tes, exulant. ,

„Ego peccator peccatorumque pri-
„mus, solus relictus sum, ut hæc nun-
„tiarem Sanctitati Vestræ. Quamquam
„quis relictum intactumque putet, ho-
„minem toties proscriptum, publica-
„tumque, tam diligenter quæsitum?
„quem si quis in domum admiserit, in
„summe bonorum libertatisque periculo

Ss 2

„ver-

Sæc. XVII. „versatur? ad quem capiendum Guber
 A. C. 1681. „nator & Præses Provinciæ ingentis
 „mercedis pollicitatione omnes ac fin-
 „gulos cohortatur? cui vincula tri-
 „mes, & acerbiora fortasse supplicia
 „parata sunt? Sed hæc mala, Beatissi-
 „mæ Pater, culpæ meæ, atque adeo
 „flagitia, in caput meum, justo Del-
 „judicio invexerunt: cum sodales mei
 „quorum consortio nec Mundus, nec
 „ipsi digni sumus, non ut hostes, sed
 „ut filii, non in pœnam, sed in pro-
 „bationem, & in præmium flagellentur.

„Sic premimur, sic affligimur, Pa-
 „ter Beatissime. Nec mitius habentur,
 „quicunque suspecti sunt, auxilio nos,
 „consilioque juvare suo, aut proper-
 „siore benevolentia nos prosequi. Non
 „modo periculosa, sed etiam exitiosa
 „res est amicitiæ nostræ, quemadmo-
 „dum multi experti sunt. In his est
 „Albiensis Ecclesiæ Theologus, nomine
 „Dufurier, vir inter nostrarés, si quis
 „quam alius, de Ecclesia bene meritus,
 „pietate, eloquentia, rerum Ecclesia-
 „sticarum peritia conspicuus, quem bo-
 „nus quisque Episcopus non modo com-
 „pletitur ut filium, sed etiam audit
 „ut Magistrum, reveretur ut Patrem.
 „Hunc in extremam Senectutem ver-
 „gentem, in ultimos Burgundiæ fines
 „ablegarunt, non aliud certe criminis
 „reum.

„reum, nisi quod adversariis in suspi- Sæc. XVII.
 „cionem venerit, venerabili Episcopo A. C. 1681.
 „nostro, & nobis consilium aliquando
 „dedisse. Simili pœna, & ob eamdem
 „caussam affectus est Presbyter alias
 „nomine Jacobus Cazanave, qui Eccle-
 „siam Tolosanam eximia pietate, &
 „Academiam singulari doctrina coho-
 „nestat..”

„Oboriuntur mihi lacrymæ, cum
 „de nobili quodam adolescenti mentio-
 „nem facio, qui, quod mandatum ali-
 „quod nostrum Apamiensis Ecclesiæ
 „foribus appendisset, in horrendas car-
 „ceris tenebras projectus est, ibique
 „sœtore, aliisque loci molestiis prope-
 „modum enectus, ut pro magno be-
 „neficio habuerit, hinc eductum, ad
 „Tribunal extraordinarii Judicis magna
 „cum ignominia trahi, capitisque pe-
 „riculum adire. Plus illi nocuit unus
 „e nostris, qui consanguineus ejus est,
 „quam profit habere Patrum insignem
 „militia Virum, & rebus gestis toto
 „orbe conspicuum. Qua re profecto,
 „si quo alio arguento, intelligi potest,
 „quanta sit adversariorum acerbitas,
 „odiorumque magnitudo..”

„Alios permultos omitto, Pater
 „Sanctissime, pro caussa Dei extrema
 „quæque subeentes. Sed hæc quanta
 „sint, levia fortasse videbuntur, si con-

Ss 3   „feran-

Sæc. XVII. „ferantur cum lugendo illo schismate,
A. C. 1681. „quo in Ecclesia Apamensi tunica
„Christi inconsutilis scinditur.„

„Illustrissimus Archiepiscopus Tol-
„sanus non dubitavit Presbyterum quem-
„dam mittere, qui per summam vim,
„nobis omnibus expulsis, in illa Eccle-
„sia, sede vacante, vices illius ageret,
„revera, ut Sponsam Christi Regaliss.
„ut vocant, conculcandam, adul-
„randamque traderet.„

„Religio magna est, ac summa pie-
„tas Vicario Generali, partam contra
„Canonicas Sanctiones auctoritatem
„armis, quibus tota Regio perfidie-
„afferere: anathemate percusso homi-
„nes altariibus admovere: plebem Chris-
„tianam ad celebranda cum excom-
„municatis mysteria, & ab iis suscipie-
„da Sacra menta, renuentem licet, &
„fidem sacrarum legum obtestantem,
„immissis militibus adigere: Monachos,
„& Sanctimoniales in obsequio rema-
„nentes, ab usu Sacramentorum arcere,
„& Monasteriis suis ejicere: Sororem
„Episcopi nostri, alteram i Tabitham,
„viduam Dynastæ Mirapicensis (quod
„nomen inter Primates Regni perce-
„lebre est) quæ jam multos annos e-
„rudiendis in Christiana disciplina pa-
„peribus puellis, cum nonnullis pueri-
„mis Virginibus, quas secum alebat,
„sum:

„summa cum humilitate vacabat, Apa- Sæc. XVII.
 „miis expellere: Seminarii domum, A. C. 1681.
 „qui locus orationi, piis lectionibus,
 „religioso silentio facer hucusque fue-
 „rat, Regalistarum clamoribus, aleis,
 „computationibus, in multam noctem
 „protractis, fœtandam relinquere: Apa-
 „miarum Prætori, Provinciæ Fuxensis
 „Proregi, Aquitaniæ Præsidi, eorum-
 „que Ministris Ecclesiæ ac Monasteria
 „diripientibus, rapinisque, ac sacrile-
 „giis cuncta miscentibus, non solum
 „non resistere, sed etiam omni ope fa-
 „vere, adniti, præsto esse.

„Tot tantisque flagitiis, ex uno
 „schismate, tanquam ex suo fonte pro-
 „fluentibus, accessit hæresis. Ajunt
 „enim homines isti Ecclesiæ perduel-
 „les, ac publicis instrumentis consi-
 „gnant, jus istud Regaliæ, non aliunde
 „adscitum, non Ecclesiæ, aut sanctæ
 „Sedis beneficio partum, sed ipsis Re-
 „gibus innatum, ipsorumque sceptro,
 „ac diademati naturæ legibus ita esse
 „conunctum, ut ab iis nulla ratione
 „divelli possit: hoc est, licere Laicis qua-
 „tenus Laici sunt, si modo rerum potian-
 „tur, præcipua Episcoporum obire munia:
 „Canonicos, qui sede vacante spiritualem
 „jurisdictionem habent, efficere: Theolo-
 „gos ad prædicandum Dei verbum mitte-
 „re: Parochis curandas animas tradere,

Ss 4 &

Sæc. XVII. „& alia id genus multa præstare. Qui
 A. C. 1681. „error, Pater Sanctissime, Henricianæ
 „hæresi, toties a sancta sede profligatae,
 „non modo simillimus est, sed ea multo
 „pejor, multoque pestilentior. Quod
 „enim Henriciani obscure, & quasi per
 „ambages innuebant, isti palam pro-
 „tentur, & prædicant. Ex investitu-
 „ris veniebatur quidem ad hæresim; at
 „sensim, nec nisi per multos gradus.
 „At in Regalia statim se prodit, & quæ
 „olim in investituris erubescet, os
 „frontemque meretricis assumit hæresis.
 „Hujus præcipui fautores, Beatil.
 „sime Pater (horrens, lugensque dico)
 „RR. PP. Societatis Jesu censentur, &
 „sunt. Non mentior Petro, quem scio
 „coram se mentientes verbi sui mucrone
 „aliquando interemisse. Hi enim pri-
 „vatis colloquiis, publicis professorum
 „prælectionibus, libris quoque in lo-
 „cem editis, Regnantum in rebus Ec-
 „clesiasticis autoritatem evehunt, &
 „extollunt. Hi summos Pontifices,
 „quorum constantia in vindicanda Ec-
 „clesiæ libertate omnium Sæculorum
 „venerationem promeruit, tamquam
 „aut plus æquo credulos, aut nimium
 „in consiliis præcipites, aut gerendæ
 „rei parum idoneos spernunt, scomma-
 „tis, dictieriisque proscindunt. Non
 „habent alios Regalistæ consiliarios,
 „patro-

„patronos, amicos, per hos fit illis in Sæc. XVII.
„Aulam aditus, horum consilio, suasu- A.C. 1681.
„que multi, quos ante religio impedi-
„bat, fractis tandem conscientiæ repa-
„gulis, in Beneficia Regaliæ, ut men-
„tiuntur, obnoxia, impetu facto irrue-
„runt. Ut non immerito quispiam di-
„xerit, Regaliæ parentem esse Patrem
„Ferrier: Nutritum, & educatorem
„Patrem de la Chaise: Præconem Pa-
„trem Maimburg: Defensores, & Ad-
„vocatos, atque adeo milites, cæteros
„omnes Jesuitas. Quod quidem mirum
„nullatenus videri debet; pinquiores
„enim Regaliæ fructus Societas perci-
„pit; nam cum hujusmodi Beneficia
„ex nutu fere, ac voluntate Confessarii
„conferantur a Principe, nulla re ma-
„gis Societatis potentia provehitur.
„Hoc illi familias devincit, hoc innu-
„merabilem clientum multitudinem illi
„conciliat. „

„Quod pertinet ad Archiepiscopum
„Tolosanum, ut est Jesuitis in cæteris
„rebus addictissimus, ita in opprimen-
„dis nobis conjunctissimus. Hujus erga
„Sanctam sedem animum nulla res ma-
„gis demonstrat, quam quod nuper
„recepto Apostolico Brevi præstitit. Vo-
„cat illico Regium Notarium, jubetque
„scribere: nefas esse, sibi ullum Pon-
„tificium rescriptum injussu Regis, aut

Ss 5   „lege-

Sæc. XVII. „legere, aut aperire. Eam esse Con-
 A. C. 1681. „cordatorum fidem: sic ferre Ecclesiæ
 „Gallicanæ libertates. O miseram li-
 „bertatem, omni servitute crudelitatem!
 „qua durissimo sæcularium potestatum
 „jugo Gentium Regina subjicitur, tot-
 „que habet ergastula, quot sunt in Gal-
 „lia Jurisdictionum Curiæ.

„Ad istiusmodi calamitosam liber-
 „tatem pertinet, quod nuper in Senau
 „Tolosano, authore Illustrissimo Archie-
 „piscopo, factum est. Nam cautum
 „fuit, ne quis in posterum ullum Apo-
 „stolicum Breve reciperet, quod non
 „esset prius in Consilio Regis excusum,
 „ipsique probatum, multaque immensa
 „dicta eis, qui securus fecerint. Ego vero,
 „quod Breve miserim, ac unus e Ca-
 „nonicis nostris, quod obtulerit, in pre-
 „nam nescio quam (gravissimam certe)
 „diligentissime quærimur..

„Ecce, Sanctissime Pater, non Apa-
 „miensis modo, sed totius Ecclesiæ
 „Gallicanæ miseria, & ærumpens con-
 „ditio, hæc ad Sanctitatem Vestram
 „supplices manus tendit, quantum per
 „vincula, quibus atteritur, tendere
 „licet. Consolamini, precor, mæren-
 „tem, erigite conculcatam, vincam,
 „captivamque redimite. Pereat, Pa-
 „ter Sanctissime, spes adversariorum
 „nostrorum, qui totam vincendi fidu-
 „ciam

„ciam in eo collocant, quod tristissi- Sæc. XVII.
 „mum, acerbissimumque luctum uni- A. C. 1681.
 „verso Christiano orbi afferre debet.
 „Quorsum enim negotium istud in tam
 „longas, tamque affectatas moras pro-
 „trahitur? sperant nimirum, nec dissili-
 „mulant, extinctis tum Alectensi, tum
 „Apamensi Venerandis Præsulibus, qui
 „duo soli conatibus eorum adversaban-
 „tur, litem ipsam ex ipsorum voluntate,
 „sub alio summo Pontifice, finem pro-
 „pediem habituram.

„Quod quidem, vel cogitasse sce-
 „lus, & parricidio simillimum. Sed
 „hæc tam impia, tam crudelis expecta-
 „tio divinæ providentiæ munere deci-
 „pietur. Vivet, vivet in multos annos
 „Sanctitas Vestra, Ecclesiamque Gal-
 „licanam non modo Regaliæ compedi-
 „bus liberabit, sed alia quoque vetu-
 „stiora ipsius vincula, catenasque con-
 „fringet. Cujusmodi sunt extincta pror-
 „sus Ecclesiastica jurisdictio, Clerico-
 „rum omnium pessumdata dignitas, &
 „ea portenta, quæ vocant appellatio-
 „nes ab abusu, quibus quidem per sum-
 „mam temeritatem, & supra Episco-
 „pale fastigium, & supra Sanctam se-
 „dem erigit se fæculare Tribunal.

„Hæc sunt vota, Sanctissime Pater,
 „non nostra duntaxat, sed omnium fere
 „tum Clericorum, tum Episcoporum
 „totius

Sæc. XVII. „totius Galliæ, quorum eadem est no-
A. C. 1681. „biscum Sententia, etiamsi præ metu
 „longe sit dispar agendi ratio.

„Quod ad nos attinet, Pater Bea-
 „tissime, immensas Sanctitati Vestræ
 „gratias referimus, non solum quod
 „nos, cauſamque nostram, Paterna
 „benignitate prosecuta sit, sed etiam,
 „quod ad nostram tenuitatem indignum
 „Apostolico vertice minime putaverit.
 „Qua in re, Pater Beatissime, sicut in
 „cæteris omnibus, summorum Aposto-
 „lorum vestigiis insistitis; nam & Pau-
 „lus pro Onesimo fugitivo mancipio,
 „& Discipulus Domini, Electæ fœminæ
 „Canonicam scripsit Epistolam. Nos
 „vero ea res & honore cumulat, & fo-
 „latio plurimum afficit. Nam quemad-
 „modum Machabæi inter tot adverſa
 „nullum aliud rebus suis refugium fo-
 „mentumque quærebant, habentes fo-
 „latio Sanctissimos libros; ita nos tot
 „malis jaetati, tot incommodis afficti,
 „vix tanti doloris acerbitatem sentimus,
 „habentes solatio Apostolicas literas.
 „Ignoscat precor, Sanctitas Vestræ,
 „quod ad ipsam minus decenti charta
 „scribere non dubitaverim, istud non
 „meæ culpæ, sed fugæ tribuendum.”

§. LVI.

est no-
metu
Bea-
Veltræ
quod
aterna
etiam,
ignum
avent,
icut in
Apolo-
& Pau-
cipio,
eminæ
Nos
& lo-
emad-
dvera
im fo-
tes fo-
os tot
affecti,
timus,
iteras.
elstra,
charta
d non
om.
.LVI.Sæc. XVII.
A. C. 1681.§. LVI.
Joannis Cerlis Vicarii Apamiensis vindiciae.

Transmissis Romam hisce literis Joan- *Sfondrat.*
nes Cerles libello palam divulgato *Gall. vind.*
dignitatem suam frivole impugnatam, *pag. 84.*
atque iniquius sibi erectam vindicare *Abregé de l'Hist. Eccl.*
nitezatur: ut vero eo securius viola- *t. 10. p. 437.*
tam Capituli jurisdictionem, suæque
Ecclesiæ jus defendere posset, se in tu-
tum locum recepit, inde vero regalists,
ac præcipue Montpezato Tolosano Ar-
chiepiscopo aliud opposuit edictum, in
quo eidem præpostoram agendi ratio-
nem exprobans, illum injustitiæ insi-
mulabat, eoquod nullus Metropolita
in vacantem Diæcesin jus sibi arrogare
valeret, nisi Capitulum aut negligen-
tia, aut malitia delinqueret, neu-
trum vero contigisset, aut si quæ
eiusmodi culpa intervenisset, partes
vocari, & caussa, necnon Vica-
riorum electiones examinari debu-
sent, de cætero autem pro earum va-
lore jura præsumerent, nisi contrarium
probetur: nunc vero nec vocatis par-
tibus, nec discussa caussa, canonicas
electiones everti, electos amoveri,
eisque exteris, ignotosque invito &
reclamante Papa & Capitulo subrogari,
sic-

Sæc. XVII. sicque Ecclesiam Apamensem suo Pa-
A. C. 1681. store viduatam, ac recentibus adhuc-
dum lacrimis mæstam, novo schismate
funestari, inhumanum esset, præcipue
cum Archiepiscopus. ejusque sententia
nonnisi vanis innitatur rationibus,
quas adversarii suggererant, cau-
tes, invalidas esse Vicariorum electio-
nes, eoquod le juge, qui nonnisi Re-
galæ obtentu intrusus fuerat, præter-
missus fuisset, cum tamen nemo igno-
ret, hunc nominatim excommunicata-
tum fuisse, tamque pertinaciter cen-
suram neglexisse, ut ne absolvi quidem
curasset: aliunde vero hic neque ex
numero Regularium Capitularium esset,
proin, cum alterius instituti socius, &
Canonicorum Regularium vitam ne-
quidem tyrocinio expertus, ad Re-
gularium Conventum vocari nequidem
potuisset, minus vero ob ejus absen-
tiam aliorum electiones, pro irritis ha-
beri deberent. Hæc pluraque alia ab
Apamensi Vicario tanta rationum effi-
cacia, veritatisque testimonio profere-
bantur, ut ne ipsi etiam ejus hostes
quidpiam inficias ire auderent: quo-
circa Archiepiscopus Tolosanus, ne er-
raffe aut cessisse videretur, cunctos au-
licæ artis fontes exhausit, ut Fortaffi-
num hoc officio tantopere indignum
removeret, simul tamen celando pu-
dori

dori honestum quæreret obtentum: Sæc. XVII.
cum ergo exilia, carceres, spoliationes, A. C. 1681.
equitum turmas, & quicquid in hostes
parari solet, nulla sacrorum ordinum
habita ratione, nulla Canonicorum,
dignitatis aut senii discriminé admovi-
set, imo quosdam duntaxat eo ex ca-
pite, quod defuncto Apamensi Episcopo
amicitia juncti fuissent, contumaciæ
reos fecisset, necnon seniculum Rous-
seum Canonicum ac tum Ecclesiæ
Parochum in publicos Urbis carceres
conjecisset, sub obtentu, quod in Vi-
carii decreto quædam immutasset, cum-
que Domini ani, etsi propterea P. Prior
in exilium detrusus & Philosophiæ ca-
thedra eis adempta Jesuitis fuisset adju-
dicata, hunc Vicarium agnoscere de-
trectarent, necnon Sanctimoniales Con-
fessarium sibi a Fortassino designatum
recusassent, dicentes, *male se semel in an-*
no ad Ecclesiæ præscriptum expiari, quam
ignoto, intrusoque subjici, ex his omni-
bus turbis Archiepiscopus opportunam
arripuit occasionem, ut Fortassino sua-
deret, quatenus veluti tot tumultuum
& ærumnarum tædio affectus, Vicarii
officio, quod acceptare coactus fuisset,
ultra abiret: Re ad Parisiense Parla-
mentum delata, illud hujus Vicarii e-
lectionem sacris Canonibus adversam
fuisse haud obscure declarabat, novo-
que

Sæc. XVII. que decreto præcipiebat, ut Canonici
A. C. 1681. Apamienſes intra triduum convenirent,
et viduatæ Ecclesiæ Vicarium præficerent, nisi id facerent, Metropolita supple-
ret. Attamen omnibus notumerat, cun-
ctos Canonicos, aut proscriptos, aut car-
ceribus inclusos fuisse, totamque Galliam
exulantibus esse impletam: aliunde et
iam Vicarios a se legitime electos, at-
que a Papa confirmatos exauktorare,
eisque novos subrogare, ipsis haud in-
tegrum effet: nihilominus Archipræſul
Tolosanus, etſi intentato etiam anathe-
mate Joannem Cerlem in suo Vicarii
officio turbare, a Papa prohibitus effet,
Canonicos in vinculis detentos, ac con-
venire prohibitos, velut contumaces
declarans, paulo post rescripsit: *quia ex
Parisiensis Parlamenti præscripto Canonici
Apamienſes non conveniſſent, nec Vicarium
vacanti Ecclesiæ dediſſent, ſe vices negli-
gentium ſupplere, & Epifcopum Leonen-
ſem in Vicarium deſtinare.* Verum Leo-
nenſis tam foedæ actioni implicari ab-
horrens, hoc munus etſi a Rege ad Epi-
ſcopatum Apamienſem jam nominatus
fuifſet, ac propterea ſeſe Parisios iti-
neri accinxifſet, compertis tamen iis,
quæ Apamiiſ contigifſent, continuo
iter relegit, generoſoque contemptu in-
fulas tam indigne jaſtatas recuſavit:
Cum ergo alii deeffent Vicarii, Tol-
ſanus

fanus Dandaurum, qui Archiepiscopo Sæc. XVII.
crucem præferre solebat, Virum non mi- A. C. 1681.
nus indignum in Vicarium designabat,
simulque Parlamento Tolosano supplica-
bat, ut in Joannem Cerlem, eoquod in-
fami edito Metropolitanum suum impe-
tiisset, tanquam calumniatorem ac per-
tinacem inquireret, eumque tanta pœ-
næ severitate plecteret, ut hujus exem-
pli ceteri terrentur, debitæque obe-
dientiæ monerentur. Verum Tolosanus
Senatus tunc nondum immoderatæ Ar-
chipræfusilis intemperantiæ ancillari,
consultum censebat.

§. LVII.

Joannis Cerlis querelæ ad Innocen- tium XI. Papam.

Interim Joannes Cerles Vicarius ad nu- Gall. vind.
peras suas literas responsum a Papa pag. 309.
accepit, inde ergo accepta occasione
eidem novas, quibus ipse, ceterique
Canonici premebantur, ærumnas die
decima quinta Martii datis hisce literis
fusius exposuit: „Acceptis flexis geni-
bus, pronoque in terram vultu, San-
ctitatis Vestræ literis ad meam tenui-
tatem die prima Januarii datis, dixi
cum Paulo: *Benedictus Deus, & Pater*
Domini Nostri Iesu Christi, Pater miseri-
cordiarum, & Deus totius consolationis,
Hist. Eccles. Tom. LXIV. T t qui

Sæc. XVII. qui consolatur nos in omni tribulacione
A. C. 1681. nostra.

„Quæ enim tanta est. Beatissime
„Pater, tamque acerba tribulatio, quam
„non deliniat vel sola tanti tamque mi-
„rabilis Pontificis de nobis recordatio?
„qui se tum in universos fideles, tum
„peculiariter in nos, quantumvis im-
„meritos, Christi Vicarium exhibet,
„non solum in plenitudine potestatis,
„verum etiam in plenitudine charita-
„tis? quæ tanta est præ malorum po-
„dere animi abjectio, quam non en-
„gat invictum illud animi robur, quod
„in Sanctitate Vestra pro tuenda Eccle-
„siæ libertate pii omnes hujus Sanctæ
„Matris Filii demirantur, illaque Se-
„dium ipsius affitrix Sapientia, cuius
„ope atque lumine inter calumniarum
„tenebras, & mendaciorum caliginem,
„veritatem atque justitiam tam perfic-
„criter internoscit?

„Sunt equidem, Beatissime Pater,
„etiam in Gallia non pauci Sacerdotes,
„Monachi, Senatores, omniumque Or-
„dinum homines, qui etiamsi aliter pa-
„lam loquantur, etiamsi opem nullam
„ferant: etiamsi metu potestatum in-
„fensos sese simulent, nobiscum tamen
„sentiunt, & ubi fidos arbitres nati
„fuerint, quantum nobis condoleant,
„dissimulare non possunt. Hæc ani-
„morum

„morum circa caussæ justitiam consen-
„sio non parum affert consolationis, sed Sæc. XVII.
„A. C. 1681.
„nisi Sanctitatis Vestræ frequentes con-
„solationes, & quod jam experti sumus,
„multoque magis quod adhuc spera-
„mus, efficax auxilium, confirmarent,
„fortasse quos calamitatum acerbitas
„nondum dejecit, diuturnitas tandem
„opprimeret: adeo enim non minuitur
„incendium, quo jam pridem flagrant
„Apamiæ, ut majores in dies vires
„capere videatur, pergentibus nos af-
„fligere atque conterere, iisdem qui
„antea hominibus.„

„Abuterer, Beatissime Pater, San-
„ctitatis Vestræ benignitate atque pa-
„tientia, si quæ illi postremis literis mala
„percensui, adhuc commemorarem. Id
„unum affirmo, tantum abesse, ut quæ
„his literis continebantur, veritatem
„excederent, ut etiam plurima omissa
„fuerint. In his sunt exilium Canonici
„Ecclesiæ Collegiatæ Apamensis, no-
„mine Mascaras, qui, quod divinis in-
„teresse cum Regalisticis excommunica-
„tis constantissime recusaverit, in urbem
„Brivam Diæcesis Lemovicensis rele-
„gatus est: exilium Procuratoris Fisca-
„lis Reverendissimi Patris Nostri Epi-
„scopi Apamensis in oppidum Daubus-
„son relegati, eoquod inter concionan-
„dum fideles ad fundendas in præsentि-

Tt 2 , bus

Sæc. XVII. „bus Ecclesiæ necessitatibus preces sui-
 A. C. 1681. „set cohortatus: ærumnæ Parochi ad
 „Beatum Genesium ob publicatam signi-
 „ficatamque ordinationem nostram, &
 „Vicarii B. Magdalæ de Saurat, ob
 „solam de affixa Ecclesiæ foribus eadem
 „ordinatione suspicionem, in carcere
 „detrusorum: pecuniarum somma ab
 „aliis extorta ob dilationem in agno-
 „scendo Vicario generali a Reverendissimo
 „Metropolita delegato: Patribus
 „Prædicatoribus Apamensisibus, quod
 „eidem Vicario parere, & officia Divina
 „coram Clericis sub prætextu Regalitatem
 „in beneficia nostra intrusis, ideoque
 „publice declaratis pro excommunicatis
 „celebrare recusaverint, erpta schola
 „Philosophica cum suis stipendiis, &
 „in Jesuitarum Gymnasium transve-
 „addita insuper pravæ doctrinæ crimi-
 „natione. Verum quæ omnia vix longe
 „possent enumeratione comprehendendi,
 „ex immanni superioris Aquitanæ Pre-
 „fidis voce conjici poterunt: Tadet nos,
 „inquit, exiliis tantum atque carceribus in-
 „sanos istos homines plectere: jam crucibus
 „res agenda est, ut perduelles, qui aha-
 „ratione domari non potuerunt; ista tollantur,
 „Ex illis, quæ postmodum subse-
 „cuta sunt, Beatissime Pater, pauca
 „seligam. Vix e manibus emissæ fue-
 „rant posteriores nostræ ad Apostolicos
 „San-

„Sanctitatis vestræ pedes literæ, cum Sæc. XVII.
„Prætor Apamensis in optimos quos- A. C. 1681.
„que Parochiarum Rectores truculen-
„tissime irruit, propterea solum, quod
„putaverint oportere Deo magis obe-
„dire, quam hominibus. Quos quidem
„capere potuit, ut Parochos S. Petri
„d'Ornolac, S. Juliani d'Axiat, S. Lau-
„rentii de Verniole, S. Petri de Bonac,
„tam arctæ custodiæ mancipavit, ut
„nec Missæ audiendæ, etiam diebus
„Dominicis, nedum celebrandæ facul-
„tas concederetur. Aliorum, qui fuga
„saluti consuluerant, supellectilem, pe-
„cunias, frumentum, & quicquid ju-
„vandis alendisque Christi pauperibus
„provida paraverat charitas, invasit.
„Quo pacto impletum est, nec uno mo-
„do, illud Isaiae: *Parvuli petierunt panem,*
„*& non erat, qui frangeret eis: nam &*
„corpori suus panis, & animæ suus ab-
„latus est. Expulsis veris Pastoribus
„substituti sunt lupi, qui non solidum
„dispensant Evangelii cibum, sed vene-
„natam propinant doctrinam, laxam
„vivendi rationem non modo conceden-
„tes, sed ad eam etiam invitantes. Pa-
„rochi, qui non animarum tantum,
„sed & corporum necessitatibus pater-
„na providentia consulebant, vilioribus
„cibis dubiam & ærumnosam vitam to-
„lerant, solisque interdum lupinis ve-

Tt 3 scun-

Sæc. XVII. „scuntur a suis Parochianis emendatae.
A. C. 1681. „tis, noctuque quæsitis, & in suspicio-
„sissimis temporibus tremula manu da-
„tis, acceptisque.

„P. Franciscus Rousse, qui solus e
„Fratribus nostris Canonicis, non in
„civitate (ibi enim ne unus quidem fu-
„pererat) sed in quadam hujus Diœc-
„sis Parochia hactenus relictus fuerat,
„sive quod adversariorum oculis nonita-
„frequenter esset obvius, sive quod pro-
„pter optimæ indolis innocentiam pa-
„rum ipsorum studiis nociturus crede-
„retur, tandem & ipse post graves mi-
„nas, & convitia, Viro religioso, &
„Sacerdote indignissima, conjectus et
„in carcerem, ubi quæ ad sustentan-
„dam vitam necessaria erant, cum nec
„Amici possent, nec inimici curarent
„suppeditare, appenso ad fenestras fac-
„culo, dum hæc ad Sanctitatem velram
„scriberem, emendicare meditabatur.
„Sic nempe plectendum erat crimen ipsi-
„objectum, quod scilicet in quadam or-
„dinatione nostra paucos Typographi
„errores emendasse incusaretur.

„Similem experti sunt ultiorem Vi-
„carii ad S. Baudelium de Signer, & ad
„S. Petrum de Mauleon, licet non ipsi-
„sed Parochi, rei judicarentur: alter
„quidem, quod Concionatorem a Vi-
„cariatus Generalis Usurpatore missum
„ad.

„admittere recusaret: alter, quod me ab Sæc. XVII.
„insectantium ira fugientem hospitio ex- A.C. 1681.
„cepisse, falso crederetur. Affliguntur
„enim non modo, qui Ecclesiæ juribus,
„aut ea defendantibus favent, sed &
„qui vel minima circa hoc laborant su-
„spicione.

„Non est, B. P. habita sexus ratio:
„exulavit Mater Anna Carmelitarum
„Virginum e numero prudentum Præ-
„posita, cuius precibus, operibus, &
„præsertim uberrimis pœnitentia fru-
„ctibus non parum, uti putamus, apud
„Deum res nostræ juvabantur: non alia
„ex cauſa, quam quod Sanctitatis ve-
„ſtræ literis cohibita, non potuerit, nec
„ipſius Alumnæ, ſpretis nobis, Vicario
„Generali ab Archiepifcopo Tolosano
„Apamias miſſo, obedientiam ex-
„hibere.

„Male habetur Urbanistarum S. Cla-
„ræ Virginum Conventus constantissime
„nobis ſemper adhærens, quia illarum
„Prioriſſa non receptis Sacramentis de-
„ceſſiſſe creditur, repulſis ſcilicet Sacer-
„dotibus a prædicto Vicario Generali
„comiſſiſis, eaque offerentibus: quam-
„vis Divina ſic ordinante providentia
„non defuerit, qui a nobis legitime ap-
„probatus neceſſaria omnia occulte &
„quasi furtim, administraverit.,”

T t 4

„Eo

Sæc. XVII. „Eo devenerunt cæcitatibus tot malo-
 A. C. 1681. „rum auctores, ut non a nostris tantum
 „ordinationibus, sed etiam a Sancta-
 „tis vestræ censuris tutos se arbitrentur,
 „si literis illas continentibus omnes adi-
 „tus præcludant. Excubant in civita-
 „tis Apamensis muris, ad ejus portas,
 „& extra in via custodes, qui acceden-
 „tes quosque excutiant, ne forte aliquis
 „actus minus gratus illuc clanculum in-
 „feratur. Si mihi, B. P. Ecclesiæ hu-
 „jus jura aliunde non constarent, vel
 „ipse introducendæ in eam Regalizæ mo-
 „dus suaderet, caussam justitiae non nisi,
 „quæ tam violentis, tamque a Chri-
 „stiana charitate, atque a Canonica
 „disciplina alienis viis, ad finem inten-
 „tum promoveatur.

„Sed si juxta incarnatæ Veritatis
 „oraculum a fructu arbor certissime co-
 „gnoscitur, quomodo potest esse bona,
 „quæ tam malos fructus facit? Qui a
 „nostris nos beneficiis exturbarunt, eo-
 „rum redditus in ludos, & compositio-
 „nes expendunt. Dominica tertia in
 „quadragesima, tres ex illis post lau-
 „tam Cænam apud quemdam ex his
 „Urbis Magistratibus usque ad tertiam
 „post mediam noctem horam, vigiliis
 „protraxerunt, ut, cum fœminis quibus-
 „dam cœnaverant, operam choreis da-
 „rent. Quæ in re eo majus creavit eo-
 „rum

„rum licentia scandalum, quod erat a Sæc. XVII.
„moribus sub prædicto Episcopo viven- A.C. 1681.
„tium remotissima. Vicarii Generalis
„ab Archiepiscopo missi præsentia, licet
„non per totum illud tempus, interces-
„sit. Domus illa, quam Doñum oratio-
„nis dicere non dubitabo, in qua nos Re-
„verendissimus Pater noster Episcopus
„Apamensis, nuper in Christo rursus
„genuerat, foaverat, enutrierat, suis ver-
„bis & multo efficacius exemplis ad om-
„ne virtutum genus instruxerat; domus
„illa, inquam, dum Episcopus morbo
„extremo laboraret, aut etiam dum gra-
„tissimum Deo Spiritum redderet, pro-
„priæ ipsius Sorori, quamvis pietate in
„tota Gallia celebri, ac Diæcesi Apa-
„miensi ob institutam Virginum socie-
„tatem, ad erudiendas in Christiana di-
„sciplina puellas optime meritæ, non est
„concessus introitus, Domus, inquam,
„illa nunc domicilium Regalistarum est,
„qui non inter se folum, sed aliquando
„etiam cum mulieribus ibi laetius epu-
„lantur. In eo horto, ubi nonnisi spiri-
„tualia colloquia fere habebantur, vi-
„sæ sunt adolescentulæ cum novis istis
„Canonicis profana colloquia miscentes.
„Liceat hic exclamare cum Propheta:
„Deus, venerunt gentes in hæreditatem tuam,
„polluerunt Templum sanctum tuum.

Tt 5

„Quam

Sæc. XVII. „Quam felix esset Apamensis Eccle-
A. C. 1681. „sia, si cum exteris hostibus sibi pu-

„gnandum esset, si paratæ ab Ethnici
„cruces, equulei, rogi, craticulæ, in or-
„bitatem conjicerent. Ast Ecclesiam
„cum Ecclesia dimicare, luctuosissimum,
„miserrimumque est. Vix dici, vix capi
„potest, Beatissime Pater, quam mul-
„tis, iisque gravissimis vulneribus Ar-
„chiepiscopus Tolosanus Christi Spon-
„sam in nostra Diæcesi affecerit, pa-
„ternas Sanctitatis vestræ commonitio-
„nes, imo & literas ipsas parvi pendens.

„Scio, Reverendissimos Episcopos
„in comitiis Occitanie congregatos, &
„gerrime tulisse, quod Præsul ille ne-
„fas sibi duxisset, Apostolicas literas
„legere, priusquam Regi fuissent exhibi-
„bitæ. Quod quid aliud est, ajebant,
„quam turpissimum cervicibus nostris
„jugum imponere, quam sacra inter Pa-
„trem & Filios commercia præpedire,
„quam æternum afflictorum Episcopo-
„rum asylum objecto novo isto obice
„claudere?

„Ea est, Beatissime Pater, Metro-
„politani nostri erga Apostolicam Sedem
„observantia, de qua, ut accepimus,
„in suis ad Sanctitatem vestram literis
„gloriatur, & brevissimo intervallo
„post oblatum sibi Breve, die secunda
„Octobris datum, ordinationem edide-
„rat,

„rat, quam & alias antea editas exe- Sæc. XVII.
 „cutioni mandari præcipiebat, non ob- A. C. 1681.
 „stante quacunque appellatione vel jam
 „emissa, vel in posterum emitenda,
 „quæ clausula nonnisi ad Sanctam Se-
 „dem referri poterat, tum quia Eccle-
 „sia Tolosana aliam a Romana superio-
 „rem non agnoscit, tum quia eo tende-
 „bat hæc ordinatio, ut aliam a nobis
 „promulgatam abrogaret, qua interpo-
 „sitæ jam appellationes ad Sanctam Se-
 „dem rursus declarabantur.

„Infremuit nuper Tolosa, cum in-
 „audiisset variis commonitoriiis, præ-
 „fati Metropolitani auctoritate, ana-
 „thema proclamari ad inquirendum in
 „eos, qui Apostolica de rebus nostris
 „Brevia aut gallice reddidissent, aut
 „typis mandassent, aut populo legenda
 „proposuissent; videlicet crimen est igni
 „& ferro vindicandum, in re tanti mo-
 „menti doceri fideles, quodnam sit de
 „tam celebri lite Sanctitatis vestræ ju-
 „dicium, & quisquis vel auctores vel
 „fautores novit, ad denuntiandum ex-
 „communicationis gladio sit adigendus.
 „Tanta commotus audacia gravissimus
 „Senator ait, fore propediem, ut co-
 „ram Officiali Tolosano dies summo Pon-
 „tifici diceretur.

„Solet identidem præfatus Archi-
 „episcopus Tolosanus & nos & defun-
 „ctum

Sæc. XVII. „Etum Venerabilem Patrem nostrum Epi-
A. C. 1681. „scopum Apamensem infanos vocare,

„quod pro re tantilla, & ad disciplinam
„tantum pertinente, tot adversa per-
„pessi simus. Verum quocunque no-
„mine res ista nuncupetur, malumus
„cum Gregorio VII. Gelasio II. Ansel-
„mo, Thoma Cantuariensi, aliisque
„Sanctis Pontificibus, quorum vestigia
„in hoc stadio preimus, malumus,
„inquam (quod pace illius dictum sit)
„cum ipsis Ecclesiæ luminibus infanire,
„quam cum Tolosano Antistite sapere.

„Miror istam sapientiam non per-
„spicere, quod insaniam nostram non
„quam latere potuit, videjicet, non
„disciplinæ splendorem tantum, sed
„Regiam Ecclesiæ dignitatem, sed si-
„dem plane hoc in negotio in discrimen
„vocari. Volunt adversarii licere Regi
„decimas, rem Sacram, Sede vacante,
„capere, dignitates, aliaque Beneficia
„pleno jure tribuere, non simplicia mo-
„do, verum etiam ea. quibus animarum
„cura conjuncta est, imo & meras Pa-
„rochias. Quo pacto, ut de aliis fileam,
„Archipresbyteratu Aquensi, clarissi-
„mo Magistro Dorat erepto potitur in
„præsentiarum Regalista Morean, unius
„ex Patribus Societatis Nepos, quem
„hac de caussa excommunicatum ab
„Illustrissimo Domino Episcopo Apa-
„mien-

„mienſi declaratum, Archiepiscopus Sæc. XVII.
„Tcloſanus abſolvit. A.C. 1681.

„Affulſerat, Beatissime Pater, ſpes
„aliqua, fore, ut ab ILLUSTRISSIMO Ar-
„chiepiscopo Tolosano pace frueremur,
„ſparſa ſcilicet fama, iſum ad Sancti-
„tatem vestrā literas ſcripſiſſe, quibus
„ſe imposterum a rebus noſtris velle pe-
„nitus abſtinere proſiſteretur. Sed e-
„vanuit citiſſime, multiplicatiſ a præ-
„ſato Præſule Vicariorum Generalium
„pro noſtra Diæceſi nominationibus.
„Cum enim primæ a ſe factæ, & ab
„iis ipliſis, quos conſuluerat, damnatæ,
„vitium tandem agnoviſſet, jam qui-
„dem revocavit, ſed poſt Senatus Pa-
„riſiensis placitum, cui in edicto ſuo ſe
„obſequi protestatur, ILLUSTRISSIMUM Epi-
„ſcopum Leonenſem nova præſumptio-
„ne Vicarium Generalem creavit. O
„ſummuſ Sacerdotem de Regali Sa-
„cerdotio magniſice ſentientem! o Ec-
„clesiæ bene conſulentem! ſanctiora
„ſunt ei Parlamenta, quam Concilia,
„minusque veneranda Sancti Petri Ca-
„thedra, quam profana ſæcularium Ju-
„dicuſ ſubſellia.

„ILLUSTRISSIMO Epiſcopo Leonenſi, ab
„hujusmodi Vicarii Generaliſ munere
„abhorrente, & ut paſſim creditur,
„Sanctitatis vestræ cenſuſam perti-
„ſcente, Presbyterum quemdam do-
„,meſti-

Sæc. XVII. „mesticum suum, & Cruciferum, re-
 A. C. 1681. „gendæ huic Ecclesiæ præfecit: itera-
 „tis illis nominationibus significans,
 „quam parum valuissent apud illum Apo-
 „stolicæ literæ die secunda Octobris,
 „tum ad nostrum Capitulum, tum ad
 „illum ipsum datæ. Obtemperavit Cru-
 „cifer, ab eo longe dissimilis, cuius con-
 „filio atque increpatione Divus Thomas
 „Cantuariensis erectus, firmatusque est,
 „cum nimio pacis amore, nimiaque de-
 „liniendi Regis cupiditate pene subver-
 „sus esset.

„Tentavit & ipse, commonitorio,
 „& censurarum interminatione in Di-
 „cesi Apamensi, Sanctitatis vestræ li-
 „terarum interpretes, Typographos,
 „promulgatores, executoresque dete-
 „gere: conscientiæ tamen stimulis ex-
 „gitatus, aliquando post Tolosam repe-
 „tiit: Verum Archiepiscopus, qui ad
 „versus Sanctitatis vestræ literas studet
 „impavidus videri, postridie quam Ar-
 „chiepiscopalis Palatii valvis affixum
 „suit Breve Kalendis Januarii datum,
 „præfatum Vicarium Apamias remisit,
 „pristinumque locum resumere coegit;
 „utque contentam in Brevi excommu-
 „nicationem, in quam inciderat, se pa-
 „rum reformidare universæ plebi sua-
 „deret, Sanctissimum Missæ Sacrificiom
 „publice, aliaque Divina Officia solem-
 „niter

„niter celebravit, a quibus per sex Sæc. XVII.
„Menses abstinuerat. A. C. 1681.

„Non est, Beatissime Pater, tam
„parum Christiana Gallia, ut prædictus
„D. Archiepiscopus Sanctissimæ Sedis
„contemptum posse non improbari ar-
„bitretur: quamobrem tam odiosam a
„se opinionem amovere nititur, falsita-
„temque literis a Sanctitate vestra emis-
„sis affingendo, atque ut res verosimi-
„lior evadat, affirmando falsitatem non
„modo a Sanctitate vestra fuisse dete-
„ctam, sed & vindicatam, ejetto Secre-
„tario, hujusmodi Brevium fabricatore.

„Huic rumori adstipulantur quasi
„testes certissimi, aut verius auctores
„sunt Patres Societatis Jesu, præsertim
„Pater Roques. Non alio fere Consi-
„liario, non alio rerum suarum scriptore
„utitur Reverendissimus Archiepiscopus
„Tolosanus. Utinam unius, aut paucorum
„tantum, & privatorum hujus Socie-
„tatis hominum esset hæc erga Eccle-
„siam affectio, ac propagandæ Regaliæ
„studium. Unus eorum, nomine Mey-
„nier (ut ceteros omittam) eum ex
„novo Regaliæ jure fructum jam per-
„cepit, ut tres suos Nepotes totidem
„beneficiis, ut ipse putat, auxerit, ut
„ego existimo, jugularit.

„Quot Episcopos eo nomine invisos
„aulæ fecerunt, ex iis præsertim, qui
„opti-

Sæc. XVII. „optime ministerium suum implet,
A. C. 1681. „quiue Sanctitatem vestram æmulati,
„corruptissimam illam de moribus do-
„ctrinam e suis Diæcesibus eliminant?

„Quod nobis a Patribus Societatis
„Apamensibus obsequium hucusque
„denegatum sit, de sententia atque de-
„creto primorum Provinciæ factum est.
„quos accepimus eam ob cauillam To-
„losæ in unum convenisse: utrum non
„adversus Dominum, & adversus Chri-
„stum ejus? quid in eo cætu delibera-
„tum, conclusumque fuerit, subsecuta
„demonstravit contumacia, quæ neque
„per Sanctitatis vestræ literas, pœnam
„excommunicationis latæ sententie
„continentes, comprimi potuit. Siqui-
„dem etiamnum publice sacerdotalium
„Confessiones excipere pergunt, & ani-
„mas Christi sanguine redemptas diaboli
„laqueis irretiunt, hoc est absolutioni-
„bus, quas Sanctitatem vestram nullas
„declarasse, non ignorant.

„Hæc tanta mala, Sanctissime Pater,
„quis crederet, non alio de fonte pro-
„fluere, quam ab eorum de probabilitate
„doctrina? narrabant non ita pridem Pa-
„ter . . . & Pater . . . non esse qui-
„dem indubitatum jus Principis circa
„Regaliam, esse summo Pontifici ratio-
„nes suas, & Regi suas, & nihilomi-
„nus fas esse Regi, probabilem sen-
„,tea-

„tentiam secuto, jus suum tueri, nec Sæc. XVII.
 „debere eum istius controversiæ Judicium A.C. 1681.
 „Sacræ Sedi permettere, qui sermo ad-
 „eo perculit quemdam adolescentem
 „Clericum, Nobilem, doctum ac pium,
 „ut instar Danielis insurrexerit in istos
 „senes, qui non Susannam, sed Spon-
 „sam Christi charissimam summa con-
 „tumelia afficiebant.

„Hæc sunt B. P. quæ Beatitudini
 „vestræ significare, e re Ecclesiæ esse
 „putavi, non ad condemnationem eo-
 „rum, de quibus locutus sum (erunt
 „enim semper in cordibus nostris ad
 „commoriendum & ad convivendum)
 „sed ut eos Sanctitas vestra in gremio
 „suo tanquam filios non quidem optime
 „valentes, amanter diligenterque con-
 „fovendo, pristinæ sanitati restituat.

„Quod vero calamitates nostras ocu-
 „lis vestris subjecerim, non alio con-
 „filio factum est, quain ut iis reme-
 „dium a S. V. quereretur. Minuuntur
 „quidem mala, quæ tam sacris auribus
 „excipiuntur, deliniuntur filiorum vul-
 „nera, quæ videt & dolet tantus
 „Pater. Verum ingravescens doloris
 „magnitudo nonnisi validioribus medi-
 „camentis curatur. Non precor adver-
 „sariis, quæ merentur pœnas; expo-
 „nam tantum, impunitate, aut potius
 „paterna Sanctitatis vestræ patientia

Hist. Eccles. Tom. LXIV. Uu ,il-

Sæc. XVII. „illos ad conterendum nos audaciores
 A. C. 1681. „jam effectos. At inquiunt Viri secun-
 „dum carnem prudentes, concedendum tem-
 „pori, indulgendum Potestatibus, a qui-
 „bus multum metuas, spores plurimum:
 „scilicet istis artibus imperium Christi
 „partum est? has docuit Apostolos Do-
 „minus artes? sic indulgendo, palpan-
 „do, exivit in omnem terram sonus eo-
 „rum? Nequaquam sane, sed Marty-
 „rum cruento irrigata crevit Ecclesia. &
 „persecutionum fluctibus jactata firmius
 „stetit. Quid vero ista indulgentia, ista
 „aulica obsequia, istæ demum saeculi,
 „non æternitatis artes, Ecclesiam con-
 „tulerint, nec me sacræ literæ, nec me
 „Ecclesiastica monumenta docuerunt.

„Flesto genua cordis mei, Beati-
 „fime Pater, vestræque Sanctitatis, pa-
 „cem Evangelisantis bona, speciosos pe-
 „des deosculor. Iisque in spiritu affixus
 „peto, precorque, primo quidem mihi
 „peccatorum omnium miserrimo, dein
 „Collegis meis, atque in Deo Parenti-
 „bus, Reverendo Patri d'Aubredo, R.P.
 „Rech vinctis in Domino, postremo ce-
 „teris Canonicis Regularibus, aliisque
 „omnibus, carceres, exilia, vel qua-
 „lescunque ærumnas pro causa Dei
 „subeuntibus Apostolicam benedictio-
 „nem, quæ a dextera bonis tot operi-
 „bus

„bus secunda, non potest non admo- Sæc. XVII.
„dum copiosa in capita nostra desluere, A. C. 1681.

§. LVIII.

*Tolosani Senatus in Joannem Cer-
lem Vicarium Apamensem capit
sententia.*

Interim Tolosanus Archiepiscopus suam *Abregé*
auctoritatem a Joanne Cerle Vicario *Chronol. ad*
graviter læsam ratus, dolorem suum ex *l' Hist. Eccl.*
ejus contemptu conceptum severissima *tom. 3.*
ultione explere meditabatur: iteratis
igitur literis a Tolosano Senatu petiit,
ut pronuntiata mortis sententia, ultimum
supplicium in hunc Vicarium decerne-
ret: Tam horrendam injustitiam primo
exequi detrectabant Judices Tolosani,
haud ignari, quod præfatus Cerles nulla
alia gravaretur culpa, quam quod in-
nocens esset, & juramenti Ecclesiæ suæ
ac summo Pontifici præstiti tenax, Ec-
clesiæ suæ jura contra Metropolitæ &
Regalistarum violentias propugnarit:
quocirca omnes Tolosani Senatores ju-
dicum recusabant, in quo aut innocen-
tia damnari, aut Tolosanus Antistes of-
fendi deberet. Verum hic de Parisien-
sis Archiepiscopi & Regii Confessarii pa-
trocinio tutus, ad Regium Senatum
graves admodum dedit literas, verbis
imperio similioribus postulans, ut in im-

Uu 2 pro-

Sæc. XVII. probum Cerlem insigne vindicis justitiae
A. C. 1681. exemplum constitueretur: Denuo ser-
cioribus literis instabat Archiepiscopus,
ut Tolosanus Senatus mortis sententiam
in Vicarium ferre haud ultra cunctare-
tur: Renuunt hi tam indigno facinore
judicii sui sanctitatem contaminare; cum
autem Archiepiscopus a Regio Senatu
decretum extorsisset, quo Judices Tol-
sani Cerlem severius judicare jussi, ob-
ignaviam, morasque graviter reprehen-
debantur, inde territi sententiae diem
dixere: Præstituta igitur die Archiepi-
scopus summo mane Curiam ingressus,
vultu minaci ac torvo Judices objurge-
vit, eosque ad maturandam sententiam
vehementi oratione in Vicarium decla-
mata accendit: Obtendebatur ad hone-
standas enormes hasce injusticias Regis
quantumvis inscii auctoritas, voluntas-
que: obstupuere Judices, Religiosum,
Sacerdotem, primæ dignitatis Eccle-
siasticum, Virum doctrina ac pietate
conspicuum, ab ipso summo Pontifice
in suo jure firmatum, accusante & ur-
gente Archiepiscopo suo ad extremum
supplicium expeti: nihilominus Regis,
ac Regiorum indignationem veriti, di-
gresso Archiepiscopo, communis suffra-
gio innoxium hunc Vicarium ad mor-
tem damnarunt, tanta etiam judicii
præcipitantia, ut quidam ex hisce Ju-
dicis

dicibus fese haud continere potuerit, **Sæc. XVII.**
qui exclamaret; *nunc vero constat, quam A.C. 1681.*
magna, quam mira sit timoris potentia;
ecce enim vos omnes ob metum damnatis,
quem tamen omnes innocentem creditis: In-
terim rumor per urbem spargebatur,
Cerlem nonnisi capitis suppicio dam-
nandum esse; cum autem hoc mortis
genus horrendæ hujus scænæ Authori-
bus minus infame esse videretur, mox
mutata sententia laqueo perimendus
decernitur. Indicitur executioni dies
decima sexta Aprilis: lictor tamen ma-
gis humanus intempesta adhuc nocte
unacum uxore aufugit, ne se tam ini-
quo facinore contaminaret: nihilomi-
nus indigna hæc sententia, cuius etiam
ultimæ fortis hominem pudebat, con-
tra Vicarium fuga dilapsum non modo
Apamiis, Tolosæ, Foxiæ, sed in plu-
ribus aliis Regni urbibus executioni da-
tur, hoc modo, Vicarii simulacrum pa-
leis & centonibus suffultum, & ne quid
ludibrio deesset, superpelliceo albo, quo
vestiri solent Canonici Regulares, tectum
plaustro imponitur, ac per omnes Urbis
plateas ad populi spectaculum circum-
ducitur, tandem ad eum locum, ubi
malefici puniri solent, delatum in pati-
bulo suspenditur: Hujus rei indignita-
tem ipsem Pater Cerles descripsit in
quadam epistola die decima quarta Ju-

Uu 3. nii

Sæc. XVII. nii ad Innocentium Papam data, quam
A. C. 1681. integrum huc referre, plenior hujus
facti notitia deposcere videtur:

„Securior jam, perscripsit Cerles,
„audaciorque, ad Vos Sedemque Apo-
stolicam, iterum, iterumque venio;
„ . . . Olim humi repens, vermi quam
„homini similior, nunc cæpi surgere,
„jamque cælum, sanctamque Sedem,
„quæ tota Cælestis est, propius intu-
„eor, nimirum factus de Cruce celior,
„de furca & patibulo sublimior. Sum
„certe, nec diffiteor, hominum vilissi-
„mus, omniumque pedibus conculan-
„dus: videtur tamen non contemne-
„dus, quem confessionis umbra nobili-
„tat, & imago Martyrii. Insipiens fa-
„ctus sum, Pater Sanctissime, mente ex-
„cedo, sed sobrium esse non licet sub
„tanto gloriæ pondere, in tanta gaudii
„superabundantia.

„Porro gloriam illam, illudque gau-
„dium debo Tolosano Senatui, qui sine
„sponte sua. seu potius Reverendissimi
„Archiepiscopi Tolosani impulsu, Au-
„licisque mandatis, capitis sententiam,
„quam pridem meditabatur, tandem
„aliquando in me dixit. Damnatus sum
„peccatorum primus, miserrimusque,
„ut olim celeberrimi quique fidei Con-
„fessores, Christique Athletæ, qui om-
„nes tanquam publicæ quietis pertur-
„bato.

„batores, patriæ proditores, Princi- Sæc. XVII
„pum ac potestatum obtrectatores (con- A. C. 1681
„fictis scilicet sathanæ auctore, criminis
„bus) feliciter perierunt.

„Ita perire nondum mihi tribuit
„Deus, Pater Sanctissime, qui dum a-
„lieni insurgentes adversum me e Sy-
„nagoga potentium quærerent animam
„meam, in nomine suo salvum me fe-
„cit, susceptorque fuit animæ meæ.
„Verum spe sua frustrata crudelitas,
„cum nostro satiari cruento non potuif-
„set, summo nos dedecore, contume-
„liaque afficere tentavit. Circumducta
„est a Carnifice in curru, vehendis ad
„supplicium reis destinato effigies nostra
„per frequentiores Tolosæ vicos & com-
„pita, ferali pompa, insolentique ritu:
„mox in celebri foro præcelsæ trabi su-
„spensa; magnum afflictæ Religionis lu-
„dibrium! ingens ferocientis impietatis
„trophæum? Ita Pater Sanctissime,
„mundo & hominibus utinam & Ange-
„lis, spectaculum facti sumus.,

„Visebatur in illa tabella, vir Reli-
„giosus veste candida unacum superpel-
„liceo indutus, qui Canonicorum Re-
„gularium habitus est. Stabat retro
„pictus carnifex, truci vultu, bipen-
„nem vibrans, ac genuflexi cervicibus
„imminens. Ad hujusmodi lætum ad-
„versariis, mihi profecto non lugendum

Uu 4 „spe-

Sæc. XVII. „spectaculum, tremere omnes boni, &
 A. C. 1681. „indignari cæperunt. Quid? ajebant,
 „Sacræ & Religiosæ vesti tam procaci-
 „ter illudere? Ceteri Rei demptis vesti-
 „bus interficiuntur, ut dum scelus ple-
 „titur, dignitati parcatur. Vere Re-
 „ligionis ludibrium totum illud est, non
 „hominis supplicium. Felix, qui sic
 „probro afficitur! ita olim Martyres in
 „stola candida & amictu nitidiori ad ne-
 „cem tanquam ad nuptias procedebant
 „fuit quoque S. P. qui argute simul &
 „sapienter diceret: quicquid in ea ta-
 „bula penicillus expresserat, videri sibi
 „earum rerum, quæ intra Gallias ea
 „tempestate gerebantur, emblema. Sub
 „illo superpelliceo candidoque amictu
 „Ecclesiam Gallicanam latere, mis-
 „ram prorsus & ærumnosam, cui schis-
 „ma Regalistarum, stricto gladio, ca-
 „put amputare pararet, dum eam a
 „summo Pontifice capite suo, valido
 „quidem, sed casso conatu divellere
 „niteretur. Hæ sunt, P. S. proborum
 „omnium querelæ, sic sentiunt, sic lo-
 „quuntur, quicunque apud nos plus
 „Deum timent, quam hoc sæculum
 „diligant. „

„Nemo bonus est, qui sine indigna-
 „tione audiat, impios quorumdam per-
 „ditorum hominum, paucorum certe,
 „de instituendo in Ecclesia Gallicana
 „Pa.

„Patriarcha susurros: quasi vero, qui Sæc. XVII.
„juxta antiquos Canones, nequidem A. C. 1681.
„Metropolitanum, sine proprii gradus
„periculo possunt constituere, possint
„sibi præficere Patriarcham? aut mi-
„nus subditus futurus esset Patriarcha
„iste summo Pontifici, quam ii, a qui-
„bus accepturus foret potestatem?
„nisi forte (quod de Gallicanis Præsu-
„libus sentire nefas est) aliud caput
„Ecclesiæ adjungentes, monstrum ef-
„fingere meditentur. Nemo sapiens,
„qui non intelligat, quo consilio petita
„sit a Rege nostro Christianissimo con-
„gregandorum comitiorum facultas,
„præsertim per Reverendissimum Archi-
„episcopum Senonensem, Tolosani Fra-
„trem, ac Parisiensi per omnia obse-
„quentem; nemo verus Ecclesiæ Filius,
„qui non doleat, Regis Regum Spon-
„sam Ecclesiam, nefariis laicorum ju-
„dicum artibus in ordinem redigi. San-
„ctitatem vestram minime latere puto,
„quid contra postremas ad nostram exi-
„guitatem Apostolicas literas Senatus
„Parisiensis statuerit, quantumque ea-
„rum occasione Procurator Generalis
„garrierit. Inter innumeros, quibus
„tota ejus scatet oratio, schisma in-
„hentes errores, hic imprimis est, non
„posse Regni Magistratum decreta
„(quantumvis S. Canonibus & Aposto-
Uu 5 licis

Uu 5

„licis

Sæc. XVII. „licis statutis adversa) ab ulla potestate
 A. C. 1681. „Sacra inhiberi aut infringi; non a Con-
 „cilio Oecumenico. non a Petro, ullo-
 „que Petri Successore, quæ vox pro-
 „fecto Rapsacis cuiusdam potius esse
 „videtur, quam hominis Deum Israel,
 „eiusque Christum confitentis. Audent
 „quotidie Judices laici Synodis de-
 „cretis, Pontificisque rescriptis auto-
 „ritatem omnem demere? non poterit
 „Christi Vicarius, totaque cum ipso Ec-
 „clesia, unius Parlamenti judiciis sele-
 „ opponere, quamquam illa Canonicam
 „disciplinam omnem, jura omnia, Sa-
 „cram forsitan & ipsam fidem subver-
 „terent? Hoc habet in supremis illis
 „Curiis Mater Ecclesia præsidium? sic
 „illis (quod quidem nuperi Aulicorum
 „Episcoporum cætus acta tantopere
 „jactitant) tanquam firmissimis fulcris
 „æternum Christi solium innititur.

„Novissimorum sane temporum ini-
 „quitas est, B. P. ut quicunque bellum
 „Ecclesiæ inferunt, benevolentiam
 „simulent, amicitiam præferant.
 „Olim hostes Ecclesiæ, hostes diceban-
 „tur: divexabant non decipiebant, suo
 „satis proditi nomine. Nunc duplex
 „religioni labor incumbit; nam prius
 „quam se ad hostes suos debellandos ac-
 „tingat, debet illos detegere; quod
 „quidem hodie difficillimum est; cum
 „alii

„alii Reformatores dicantur: alii vo- Sæc. XVII.
„centur Tutores defensoresque: alii A. C. 1681.
„aliis nominibus nuncupentur. Non-
„dam extincto Calvinistarum bello, no-
„vum a Parlamentis exoritur. Illi Ec-
„clesiam reformando dilacerant, isti de-
„fendendo amplectendoque præfocant.

„Gloriabatur olim Lutherus, Lu-
„therique principes asseclæ, se novos
„Prophetas, novosque Apostolos a Deo
„extra ordinem missos, qui non modo
„collapsam Ecclesiam erigerent, sed e-
„tiam extintam penitus, in lucem re-
„vocarent. Nescio, an de novo quo-
„dam, & extra ordinem Apostolatu,
„supremæ nostræ Curiæ glorientur: il-
„lud scio, putare homines istos, sui
„muneris esse antiquos Canones tueri,
„priscamque disciplinam vindicare, la-
„benti Ecclesiæ humeros supponere. Ni-
„mirum dormit in cymba Christus, otia-
„tur Spiritus sanctus, Sponsa Christi
„confenuit, annisque fatiscens, seipsum
„non potest regere. Potuit quidem alias,
„dum juventute vigeret, dum floreret
„annis, Canones condere, leges ferre,
„sibi ipsi cævere: nunc Rectore, Pæda-
„gogoque indiget, nunc est tutoribus &
„actoribus committenda: quicquid ege-
„rit anus decrepita, anus delira, suo-
„rum Curatorum, Parlamentorum in-
„jussu, irritum decernitur, nullumque
„pla-

Sæc. XVII., plane censebitur. O scelera! o verba
 A. C. 1681. „impia! o hostium quam filiorum di-
 „gniora consilia?

„Hæc tanta tamque acerba Eccle-
 „siæ mala, Pater Sanctissime, mala-
 „rum nostrorum sensum adimunt, at-
 „que oblivionem inducunt: de his ta-
 „men malis nostris Vestræ Beatitudinis
 „auribus pergam paucula quædam in-
 „gerere. Cum fuissimus, ea qua di-
 „ximus, ignominia in civitate Tolosana
 „affecti, eadem postmodum Apamii,
 „& in ceteris Diæcæseos oppidis, inusti-
 „fumus: tum contumelia filii, gloriam
 „Patris in memoriam revocavit. Ob-
 „versabatur omnium animis, Patris pa-
 „riter & Episcopi nostri optimarum vi-
 „tutum exemplar, merita quoque &
 „beneficia, quibus tot annis gen-
 „tem nostram cumulaverat. Hanc ergo
 „ajebant, reddunt vicem ei, qui toties
 „nos sua paupertate ditavit, jejunii
 „aluit, periculis securos effecit, opti-
 „mis exemplis ad pie Christianeque vi-
 „vendum provocavit, qui corpus suum
 „exhibens hostiam sanctam, Deo pla-
 „centem, toties in tempore iracundæ
 „factus est reconciliatio? Pro tot, tan-
 „tisque Viri Dei erga nos meritis, di-
 „spersis exteris ejus filiis omnibus,
 „eum, qui unus superesse videbatur,
 „suspicio necare non perhorrescunt.

¶ Fuit

„Fuit tum afflictissimæ hujus Ecclesiæ Sæc. XVII.
„perquam lugubris facies, Rachaele A.C. 1681.
„plorante filios suos & nolente conso-
„lari, quia non sunt.

„Quis fuerit, Pater Sanctissime,
„mansuetorum omnium sensus animus-
„que, ex ipso Apamiensi carnifice con-
„jici potest. Ille, qui toties oculos suos
„humano cruento paverat, cui ars, imo
„ludus erat, homines torquere, urere,
„membratim concidere, omniq[ue] sup-
„pliciorum genere necare, vehementi
„horrore perculsus est, vixque potuit,
„conceptam animo feritatem authore
„Deo deditus, ore pallenti, labenti-
„bus genibus, tremulaque manu, ef-
„figiem nostram cruci appendere: cum-
„que id sibi iterum iterumque præstan-
„dum intellexisset, cum conjuge, re-
„busque suis, noctu fugam capeſſit. Mi-
„ſeras terras! infelix ſolum! cui tanta
„feritas eſt, ut tædio, horrorique ſit
„vel iſpis carnificibus. Abiiffe hominem
„cum comperiffent, prætor Civitatis,
„Præfectusque Provinciæ, mittunt il-
„lico, qui ſedulo fugitivum quærant,
„inventumque vi revocent. Compre-
„hensus ad ſexagesimum circiter millia-
„rium, negat ſe in eam urbem reditu-
„rum, in qua patibulum innocentiae pa-
„ratur, religioni ſecuris imminet: ſe
„miferum atque calamitosum, eſſe ta-
„men

Sæc. XVII. „men Catholicum, nec posse Calvin.
 A. C. 1681. „starum more adversus Ecclesiam bel-
 „lum gerere, eosque necare, quos illa
 „salvos vellet, summaque benignitate
 „prosequeretur: vereri se Dominum Epi-
 „scopum Apamensem, signis & virtu-
 „tibus coruscantem, & suorum haud
 „dubie non oblitum.

„Videtur mihi tortor ille, boni la-
 „tronis constantiam æmulari, qui de
 „Cruce pendens, ausus est confiteri
 „Christum, a scribis & Phariseis accu-
 „satum, damnatum a Magistratibus, a
 „Regibus illusum, ab Apostolis ita vel
 „negatum, vel traditum, vel derelictum,
 „ut unus tantummodo inventus sit, qui
 „staret juxta crucem ejus, ne unquam
 „de magno numero improbitas gloria-
 „retur, aut erubescendum sibi putaret
 „de paucitate pietas: sic nimirum, di-
 „vina disponente providentia, ut inno-
 „centiæ non modo testimonium, sed &
 „præsidium ab eis præstaretur, a qui-
 „bus minus videretur expectandum,
 „cujus præclarum, & a cauſa noſtra
 „non alienum legitur in Annalibus Ec-
 „clesiaſticis exemplum.

„Edinero referente, contendebat
 „Sanctissimus Præſul Anſelmus cum
 „Henrico Anglorum Rege circa investi-
 „turam & Regaliam: Mittit uterque
 „Legatos Romam ad ſumnum Pontifi-
 „cem

„cem Paschalem, & suum utriusque Sæc. XVII.
 „hac in re, nemine refragante, judi- A. C. 1681.
 „cem: nondum enim aliud suaferat
 „adulatio Christianis Regibus. Caussam
 „Anselmi, id est, Ecclesiæ defenden-
 „dam suscipiunt duo Viri Religiosi, cau-
 „sam Regis, id est sæculi, tres Epi-
 „scopi: Horum unus, qui præerat Ec-
 „clesiæ Norvicensi, nomine Herebertus,
 „exigit ab Episcopo, ne quid imoste-
 „rum contra Anselmum. ejusque Ec-
 „clesiæ dignitatem, aut libertatem co-
 „gitaret, aut faceret.

„Non meæ parvitatis est, S. P. Re-
 „verendissimos Episcopos, Dominos ac
 „Patres meos officii admonere sui. Opta-
 „rem tamen vehementer, ut ista legis-
 „sent, quos nuper in ædes suas, Il-
 „lustriſſimus Archiepiscopus Parisiensis
 „coire jussit. Maluissent profecto, San-
 „ctitati vestræ, pro ipsarum Ecclesia-
 „rum dignitate, tantis laboribus, tan-
 „taque gloria decertanti, gratias agere,
 „quam de Apostolicis literis, pari in
 „Sanctam Sedem contemptu, ac in au-
 „lam adulazione conqueri. Utilius sibi
 „fore putassent, Regem nostrum Chri-
 „stianissimum, ac nunquam satis nobis
 „suspiciendum, precibus, & lacrimis
 „pro extinuenda Regalia, reddenda-
 „que Apamienſi Ecclesiæ tranquillitate,
 „adire, quam cum miseris quibusdam
 „Le-

Sæc. XVII. „Leguleis, de Sacrofæcti Concilii Lug.
 A. C. 1681. „dunensis auctoritate, summo cum Or.
 „dinis sui dedecore, dubitare. Satius
 „existimassent, Præfules nostri, Viri
 „(ut Sanctitas vestra loquitur) vere
 „Apostolici, ac decoris Domus Dei Ze.
 „latores, æmulatoresque fieri, quam
 „iis, qui nos, ejus filios, ad interne.
 „cionem usque persequuntur, socios se.
 „amicosque adjungere.

„Ere sua potius duxissent, Procu.
 „ratoris Generalis Parisiensis, adversus
 „Sanctam Sedem adlatrantis audaciam,
 „furoremque, Ecclesiasticis censuris
 „comprimere, quam eum tanquam egre.
 „gium athletam, invictumque Ecclesiae
 „Gallicanæ libertatum vindicem sum.
 „mis laudibus evehere. Sanctius de.
 „nique commodiusque putassent Archi.
 „episcopum Tolosanum, Regalistas, Re.
 „galistarumque fautores omnes, excom.
 „municationis vinculis innodatos, &
 „Ecclesiam audire nolentes, tanquam
 „Ethnicos & Publicanos habere, & in.
 „terim eos ad faciendos dignos poeniten.
 „tiæ fructus hortari, quam eorum pa.
 „trocinium suscipere, & circa Aposto.
 „licarum literarum formulas cavillando
 „pereuntium cubitis pulvillo consuere,
 „malisque suis indormientibus cervica.
 „lia parare. Sed Benedictus sit Deus,
 „qui ut olim in condenda, ita nunc in
 „ser.

„servanda Ecclesia non multos poten- Sæc. XVII.
„tes, non multos Nobiles, sed ignobi- A. C. 1681.
„lia mundi & contemptibilia elegit, &
„ea, quæ non sunt, ut ea quæ sunt de-
„strueret: nunc pescatores, aliquando
„latrones, postremo carnifex nominis
„sui testes habuit.

„Inter tot vinctos in Domino, qui
„pro justitia persecutionem patiuntur,
„unus ex nostris est, gradu tantummodo
„Novitius, sed probitate, cunctisque
„Religiosi hominis dignis virtutibus,
„antiquioribus conferendus. In ejus
„caput Senatus Tolosanus diligentissime
„quæstionem habet. Accusatur, Apo-
„stolicas literas, nostraque edicta To-
„losam attulisse, novo prorsus & inau-
„dito crimine, propterea cum sicariis,
„ac parricidis in carcerem missus est.
„Quo in loco Pater Sanctissime, vene-
„rabilis Episcopi nostri dignum se præ-
„buit discipulum, filiumque non dege-
„nerem: nihil illo simplicius, mitius,
„humilius, ac rursum nihil fortius, ani-
„mosiusque, agnus simul, leoque vide-
„tur. Interroganti Laico Judici, negat
„Sacerdotem respondere, fas esse: mi-
„nanti ferrum & ignem, hoc unum re-
„fert, quod facis, fac citius. Interim
„semper vigilat, semper orat, semper
„jejunat: sic pugil Evangelicus Martyr
„maturescit, sic Confessor Christi passioni
Hist. Eccles. Tom. LXIV.   Xx   „suæ

Sæc. XVII. „suæ præludit: Conquiruntur undique
A. C. 1681. „testes. Sed quid referant testes? na-
„rat ille, hominem istum semper silere
„aut loqui tantum sermones Dei, aliis
„continuata per multos dies jejunia præ-
„dicat, aliis intentam semper, Deo men-
„tem collaudat, aliis alias ejus virtutes
„commemorant. Nemo est, qui non jure-
„jurando affirmaet, videri sibi hominem
„istum non innocentem modo, sed sau-
„ctum: Quæ cuncta, Pater Sanctissime,
„tantum tamque religiosum timorem
„omnibus injecerunt, ut nonnisi trepide
„ac reverenter ad Reum Judex accedat.
„Istius Athletæ, aliorumque, qui no-
„bis adhæserunt, constantiam Sancti-
„tatis Vestræ literis die prima Januarii
„datis, post divinum adjutorium ac-
„ptam referimus. Sed non unius fuit
„illarum fructus: Rem plane confecille
„videbantur; plurimi ex iis, qui lapili
„fuerant, ad meliorem frugem, peracha
„etiam publica pœnitentia generosiores
„evaferunt. Regalistæ nunc sibi proxi-
„me, loco cedendum esse dubitabant,
„Clerus & populus erga Sanctam Se-
„dem optime affecti, negotio finem jam
„fere impositum gaudebant: Jesuitas
„fortiores Regaliæ propugnatores, San-
„ctæ Sedi resiterte cum puderet, variis
„artibus inobedientiam occultabant,
„præsertim falsitatem Apostolicis literis
„affin-

„affingentes. Ipse met Archiepiscopus Sæc. XVII.
„Tolosanus in tanta erat perturbatione,
„ad fulminis imminentis fragorem con-
„citatus, ut tam conscientiæ stimulis,
„quam pertinacissimæ febris paroxi-
„mis dirius exagitaretur. Verum P.S.
„diuturna Sanctitatis vestræ patientia,
„quæ reos ad perfectam conversionem
„adducere debuisset, nascens pœnitentia
„desiderium præfocavit. Archiepi-
„scopus primum quidem sparsa de falsi-
„tate rescripti Apostolici fama, deinde
„Aulicorum Episcoporum defensione,
„tum literis a S. Congregatione ad ipsum
„scriptis confirmatus est, & Sanctita-
„tem vestrā ulterius non progressuram
„confidens, nos, aliosque Ecclesiæ ob-
„sequentes Clericos & laicos, sive per
„se, sive per Vicarium Generalem a se
„constitutum usque ad exterminium per-
„sequitur. Si quis Ecclesiæ mandatis
„obtemperans, Confessarios quærerit le-
„gitime approbatos, in strictissima vin-
„cula detruditur, aut aliis gravissimis
„pœnis plectitur. Non alterius crimi-
„nis reus est Vir quidam (ut de reli-
„quis taceam) jam pridem in tetro car-
„cere Apamiis distentus, quam quod
„Parochum canonice institutum ad au-
„diendam mulieris pericolosissime de-
„cumbentis confessionem accersisset. A
„Parochiis fugant Vicarios omnes pie

X x 2

, san-

Sæc. XVII. „sancteque viventes, gregique suo se
 A. C. 1681. „dulo invigilantes, qui tenuitatis meæ
 „, vel potius Sanctitatis vestræ vocem au-
 „, diunt, alienosque sequi recusant: quod
 „, que vehementissimi doloris sensum an-
 „, get, substituuntur perditissimi homines,
 „, quorum aliqui publice ebrii videntur,
 „, alii verbis obscenæ fugientes castas
 „, virgines insequuntur, & si compre-
 „, hendere nequeunt, in blasphemias
 „, prorumpunt: nec laudabiliores sunt
 „, Regalistarum mores: eorum unus cum
 „, soluta, cum conjugata alter ita con-
 „, versantur, ut toti civitati maximo
 „, sint scandalo.

„De Jesuitis, utinam! aut nulla
 „, mihi dicenda forent, aut bona! sed
 „, charitas, quæ operit multitudinem
 „, peccatorum, non refugit imo festinat
 „, de errantibus ovibus protinus admo-
 „, nere pastorem. Ignoscat illis Deus non
 „, quidem nescientibus, sed maxime om-
 „, nium scientibus, quid faciunt, dum
 „, Sanctæ Sedi palam illudunt. Post ac-
 „, ceptas a Præposito Generali geminas
 „, literas, quarum altera de ultimarum
 „, Sanctitatis vestræ literarum veritate
 „, certiores illos faciebat, publice Rega-
 „, listarum, aliorumque quorumcunque
 „, ad ipsos accendentium confessiones ex-
 „, cipere pergit, quod a testibus fide
 „, dignissimis ipso Sanctissimo Corporis
 „, Chri-

„Christi die, aliisque visum & confir- Sæc. XVII.
 „matum est. Sperant scilicet, ob Re- A. C. 1681.
 „gionum longinquitatem & pertimescen-
 „tibus cunctis, qui veritatis consciæ sunt,
 „ipsorum iram & in aula Christianissimi
 „Regis favorem, quæ illic notoria sunt
 „usque ad Sanctitatem vestram non per-
 „ventura. Toleranda fors videretur te-
 „meritas, si volentibus tantum nocerent,
 „si solos Regalitas jam excommunicata-
 „tos vinculis innexos hujusmodi con-
 „fessarii solverent, aut verius arctius
 „constringerent, seipsose eisdem vincu-
 „lis innodantes: si cæci cæcos tantum
 „in foveam traherent, sed quod omnem
 „credulitatem supererat, in ruina vel
 „invitæ trahuntur animæ. Rector Col-
 „legii, nomine Espagnac, qui de præ-
 „stito Regalistis auxilio & consilio, in-
 „nocens apud Sanctam Sedem videri
 „voluit, ipsos ad celebranda publice so-
 „lemniterque Divina officia paucis post
 „scriptas suas apologeticas literas die-
 „bus, hoc est in festo Sancti Xaverii,
 „suam in Ecclesiam admisit, & ad con-
 „fessionem fibi aut suis faciendam, non
 „solum ultro venientes, etiamnum ex-
 „cipit, sed refugientes militum metu
 „adigit, quod quam sincera fuerit ejus
 „excusatio, declarat.

„Is est, P. S. deplorandus Ecclesiæ
 „Apamiensis status, cui nisi citissimo

Sæc. XVII. „præsidio a vestra Sanctitate succurrat.
A. C. 1681. „tur, qua possit ratione integrum rati-
„nam vitare, non video. Hactenus e-
„nim venturi a Sancta Sede auxilii spes
„labantes sustentabat; sed jam plerique
„Sanctitatis vestræ longanimitatem, fa-
„lutem non arbitrantes, & insipientium
„errore traducti, excidunt a propria
„firmitate. Moveant, obsecro, pater-
„na Sanctitatis vestræ viscera, non be-
„neficiorum aut bonorum temporalium
„rapinæ, nec carceres, nec exilia, que
„patimur (preiosa Dei munera sunt ista)
„sed parvuli petentes panem, nec ha-
„bentes qui frangat, sed oves, quas o-
„lim regebant pastores ad vitam prædu-
„ces, nunc perdunt, & maestant lopi
„voraces, sed fideles, qui aut sacra-
„mentis carent, aut ea a Ministris ac-
„cipere coguntur, quos Sanctitatis ve-
„stræ literæ, omni potestate delitatos
„declararunt. Qui Ecclesiæ causam
„impugnant, non aliud, quod saltem
„justitiæ, rationisque umbram præ-
„ferat, ostendunt, quam Sanctitatis
„vestræ literas, rescripta esse privata,
„consolationi nostræ indulta, non sen-
„tentias judiciarias, quibus necessario
„sit parendum: Ceterum, altum in
„tanta rerum perturbatione silentium,
„non leve esse inditum, Sanctitatem
„vestram earum rerum momentis, que
„ex.

„exhibitent impressa nuper Conventus ^{Sæc. XVII}
 „Episcoporum acta, eo perductam, ut ^{A. C. 1681.}
 „ea, quæ geruntur, dissimulando signi-
 „ficit, se non justa quidem, sed tole-
 „randa tamen judicare.

„Intret ergo B. P. in conspectu ve-
 „stro gemitus compeditorum, nec di-
 „cant inimici nostri, prævaluimus ad-
 „versus eos. Exurgat, obsecro, San-
 „ctitas vestra, & judicet caussam no-
 „stram: reddat vicinis nostris septu-
 „plum in sinu eorum, vindicet sangu-
 „nem animarum, qui effusus est, imo
 „qui & indies magis effunditur. Ap-
 „prehendat arma & scutum, & exur-
 „gat in adjutorium nobis. Effundat fra-
 „meam, & concludat adversus eos, qui
 „persequuntur nos, & tradat hujus-
 „modi sathanæ in interitum carnis, ut
 „Spiritus salvus sit in die D. N. Jesu
 „Christi. Exurgat & judicet suam &
 „Ecclesiæ caussam, cuius certe si du-
 „bia esset nobis justitia, indubitata
 „facerent, non solum merita venerabilis
 „Patris nostri Episcopi Apamensis, a-
 „ccrimi illius defensoris, sed & mira-
 „cula (parcat verbo Sanctitas vestra)
 „quæ per Pastoralem illius annulum,
 „quem semper mecum gesto, frequen-
 „tissime operatur Deus Optimus Maxi-
 „mus. Firmiorem habebimus prophe-
 „ticum Sanctitatis vestræ sermonem,

Sæc. XVII. „Christi Vicarii judicium lapsos eriget,
 A. C. 1681. „titubantes confirmabit, imo & ipsos
 „adversarios in tenebris & umbra mor-
 „tis sedentes illuminabit, & ad præve-
 „niendam supremi Judicis sententiam
 „excitabit. Nec enim ita omnem extin-
 „ixerunt Religionis sensum, ut si non
 „citius, saltem dum de reddenda Deo
 „ratione cogitabunt, æternam damna-
 „tionem, cuius excommunicatio imago
 „est, non pertimescant. Et si (quod
 „avertat Deus) ipsi perituri sint in ini-
 „quitate sua, Sanctitas vestra liberabit
 „animam suam, & ab ea illorum sanguis
 „non exquiretur.

„Eos omnes, qui pro Ecclesiæ di-
 „gnitate, pro fide, & Religione in ago-
 „ne contendunt, meque ipsum, om-
 „nium peripsema, merumque aborti-
 „vum, Sanctitatis vestræ precibus sup-
 „pliciter & religiose commendo. Fiet
 „enim, B. P. Apostolicis meritis, ut qui
 „servorum Christi tribulationes & an-
 „gustias patimur, servorum quoque
 „Christi vitam, moresque consectemur.

§. LIX.

*Cleri Gallicani conventus in Riga*liæ *cauſa.*

*Abrege de
 l'Hist. Eccl.
 tom. 10.*

Interim Cleres Vicarius ex suis tene-
 bris, in quibus delituit, cunctas Me-
 tropo-

tropolitani sententias irritas declaravit, Sæc. XVII.
 necnon Vicarium Generalem & Promoto- A.C. 1681.
 torem ab eo constitutos anathemate
 perculit; hæc tamen inde Archiepi- *Dupin Hist.*
 scopum Tolosanum adeo non a sua vio- *de l'Eccl.*
 lentia remorabantur, ut multo magis *t.4. p.365.*
 adhuc ira accensus bilem suam in ce-
 teros Apamienses Canonicos effunderet,
 quocirca ejus impulsu Cadulus & Guba-
 retus Canonici Regulares, necnon Ru-
 theus, Ser. nus aliquique Apamiensis Ec-
 clesiastici in carceres detrucebantur,
 extremis miseriis atque ærumnis usque
 ad mortem confecti, nec ipsi etiam Epi-
 scopi Apamiensis Sorori parcebatur,
 quæ unacum puellis, quas Magistris in-
 stituentas tradiderat, ex Diæcesi ejecta
 in Mirapicensem arcem relegata est:
 Enimvero summus Pontifex iteratis li-
 teris horum calamitatibus finem impo-
 nere adlaborabat: incassum tamen om-
 nia; prævalebant enim, quos vel Re-
 gis gratia, vel præmii spes, vel indi-
 gnationis metus Regiis partibus adstri-
 ctos tenebat: ea tamen res vix non ad
 apertum schisma spectare videbatur,
 quocirca Clerus Gallicanus cunctos Epi-
 scopos tum Parisiis tum in Aula agentes
 ad Mensem Majum convocabat, habi-
 toque conventu reque maturius exa-
 minata decrevit, supplicandum esse
 Regi, ut pro componendo hoc negotio

XX 5

aut

Sæc. XVII. aut Concilium Nationale, aut saltem
A. C. 1681. generalem totius Cleri conventum ce-
lebrari permitteret. Hoc postremum
præplacuit Regi; die ergo nona No-
vembris huic conventui datur initium,
ubi Rhemensis Archiepiscopus cetero-
rum Præsulum nomine in favorem Re-
galiae ad Regis, Regiorumque senten-
tiam ac vota prolocutus, cuncta quæ in
Innocentii XI. literis Regi molesta fore
noverat, studiose exaggerabat, inter
alia afferens: *Jus Regalæ servitutem*
esse, quam præsertim collationes Episcopo-
rum quod attinet, imponi, nisi ab Ecclesia,
ejusque consensu, non posset, semper nobis
persuasum fuit. & ideo cum Concilium
Lugdunense Regaliam, ubi hactenus inca-
luerat, tolerandam esse duxerit, ad eas vero
Ecclesiæ, ubi hactenus insueta, extendi om-
nino, & sub pæna anathematis gravissime
interdixerit, sequitur, ut nec illæ hanc ipsam
servitutem recusare debuerint, quæ hacte-
nus eam tulerunt: illæ vero, quæ hactenus
naturali & Canonica libertate fruebantur,
justissime ferre renuerint usque ad Regiam
Anni MDCLXXIII. declarationem, quæ
cunctas Regni Ecclesiæ Regalæ juri
sine discrimine subjecit: Verum ægre
persuadere potuisset hic Archiepiscopus,
quod Ecclesiæ, quæ suam libertatem
naturalem & Canonicam decreto Con-
cilii Generalis firmatam usque ad præ-
fatum

fatum annum conservarunt, eam per Sæc. XVII.
diderint per hanc declarationem: A. C. 1681.

Plura adhuc alia protulit hic Archi-
episcopus, quibus Regiorum Judicium
severitatem circa Regaliæ caussam vin-
dicare, ac demonstrare nitebatur, quod
hæc controversia non a deo facile in Epi-
scoporum favorem decidi posset, ac
Pontifici persuadere, nonnulli conati
fuislent: tandem censuit, ad compo-
nendam hanc caussam omnino peten-
dam esse plenitudinem *Sacerdotum*, ut a-
nimi nimium exasperati deliniri va-
lerent.

In eodem hoc Conventu Præsules
librum Gerbasi *de caussis majoribus*, uti
jam memoravimus, approbarunt, nec-
non Davidi injunxerunt, ut in suo li-
bro *de Judiciis Canonicis Episcoporum* a-
pertius declararet, se admittere, quod
Regis subditi ad exterum tribunal ex-
tra Galliam trahi nequeant, sed Papa
cognitionem caussarum, quæ Regni
Episcopos concernunt, ad Franciæ Ju-
dices devolvere teneatur: insuper idem
Author mentem suam circa Ecclesiæ
Gallicanæ libertates & Regni doctrinas
Ultramontanis contrarias aperte pro-
movere jubebatur.

Denique Præsules in hoc Conventu
Regaliæ jus in omnes Regni Ecclesiæ
Regi quidem adjudicarunt, eidem ta-
men

Sæc. XVII. men exposuere, haud abs re esse, ut
A. C. 1681. illi, quibus Rex Ecclesia vacante, vi

Regaliæ beneficia ejusmodi, quæ annexas sibi habent functiones Ecclesiasticas, conferre voluerit, sese pro recipienda institutione ac Missione Generalibus Vicariis a Capitulo electis repræsentent.

§. LX.

*Innocentius XI. Pontifex Francie
Regem ab Regaliæ extensione ab-
sterere conatus.*

Tandem Estræus Cardinalis a Ludovico Galliarum Rege, ut circa Regaliæ jus cum Papa ageret, Romam advenit; cum autem hic Regem a suo proposito haud discessurum exponeret, ac coram Papa controversam Regaliam eidem asserere non dubitaret, hinc summus Pontifex die tertia Martii sequentes ad Ludovicum Regem literas dedit: „Quo expectatior eo gratior no-
„bis accidit dilecti filii nostri Cardinalis
„d'Estrees in urbem adventus, virum e-
„nim nobis merito suo jam pridem cha-
„rum, judicium de illo tuum, & huc
„proficiscenti munus impositum fecit e-
„tiam chariorem, læto itaque ac per-
„libenti animo eum ad nos adeuntem
„excepimus, & intimo paternæ chari-
„tatis sensu complexi sumus, gaudium
„au-

„autem hoc nostrum non leviter cumula- Sæc. XVII.
„runt redditæ nobis ab eo Majestatis A. C. 1681.
„tuæ literæ, insignibus refertæ notis,
„non solum eximiæ, & vere filialis tuæ
„erga nos, atque erga hanc Sanctam
„Sedem observantiæ, sed etiam præ-
„clari inflammative cujusdam studii,
„pietate & avita gloria digni, de Ca-
„tholica Ecclesia, & de tota re Chri-
„stiana bene merendi, nostrosque in ea
„administranda pastorales labores &
„conatus strenue juvandi. Qua quidem
„pii ac liberalis, & plane regii animi
„tui testificatione nihil evenire nobis
„optatius poterat, in his rerum angu-
„stiis, maximisque periculis, quæ Ec-
„clesiam Dei omni ex parte circumstant,
„quæque cor nostrum de remedio oppor-
„tuno valde sollicitum continenter ex-
„cruciant, cum tibi, & animi tui Re-
„ligio, ac magnitudo suadeant, ut velis,
„& florentissimæ Gallici Regni opes,
„& conciliata nomini tuo apud Barba-
„ras quoque gentes reverentia tribuant,
„ut possis, quæ liberaliter exhibes, effi-
„caciter implere. Ab hoc tamen solatio,
„quod perpetuum & in dies uberioris cu-
„peremus, pene excidimus, ubi idem
„Cardinalis differere nobiscum aggressus
„est de negotio Regaliæ, in quo illum
„Regiæ tuæ mentis interpretem apud
„nos fore ad nostras literas in exitu an-

„ni

Sec. XVII., ni superioris ad te data, rescripte.
A. C. 1681., ras; cum enim & cauſſæ ipsius meri-
„tum, & animi tui æquitas, post inter-
„posita apud Majestatem tuam tot Of-
„ficia precesque nostras, felicem tan-
„dem gravissimo huic, & multis nomi-
„nibus permolesto negotio, exitum pol-
„licerentur; nosque hac una spe lenire
„mus, & longiorem ejus moram in iti-
„nere, & paterni doloris sensum, quo vi-
„scera nostra assidue transfigunt voces Ec-
„clesiarum Galliæ, Apamensis præsertim,
„graviter gementium sub novo jugo per
„decretum, seu arrestum, quod prodidit
„octo abhinc annis mense Februario,
„illis imposito, ea idem Cardinalis tuo
„nomine nobis exposuit, quæ nos ad
„pristinam sollicitudinem mœroremque
„revolvunt; quantum enim ex ejusdem
„sermone conjicere hactenus potuimus,
„non aliud videtur mandatum habere,
„quam explicandi cauſſas, & rationes,
„quibus innititur decretum, quod dixi-
„mus, qua quidem in consideratione
„hæsimus dubii, quid consilii capere
„mus: sed vicit sensus, & vivida vis
„accensi nostri erga te amoris: quam
„vis enim ex certis & indubitatis ra-
„tionibus, & documentis perspecta no-
„bis explorataque sit justitia cauſſæ,
„quam tuemur, & pateat ipsa per se,
„ac propterea fieri non posse credamus,
„ut

„ut Cardinalis quicquam novi afferat, Sæc. XVII.
„quo nos a sententia dimoveat, cum A. C. 1681.
„verum sit vero contrarium; con-
„venire tamen Pontificiæ erga Te cha-
„ritati nostræ duximus, patienter ex-
„cipere, quæ ille nobis exponenda ha-
„bebat, sicuti fecimus. Audivimus e-
„nim illum luculenter, & quantum ei
„libuit, hac de re differentem; si quæ
„addenda præterea habet, iterum audie-
„mus. Sed tolle moras, fili charissime,
„& parentis amantissimi veram tibi,
„solamque, non fucatam & umbrati-
„lem gloriam, tum in hac mortali vita,
„tum in æterna, illa peroptantis verba
„plena salutis libenter audi, & quæ per-
„peram acta sunt, celeriter emenda &
„nos ab hac molestissima cura, & mo-
„lestiore necessitate, pastorale officium
„exequendi, te vero ipsum & regnum
„populosque tuos, quos omni felicitate
„florentes cupimus, a divinæ animad-
„versionis periculo liberes: cui quidem
„magnopere veremur, ne via quampri-
„mum aperiatur, si paternis hortatio-
„nibus, & justissimis postulatis nostris
„aures diutius occluseris; facile enim
„fiet, ut dum nos lenta nimis mitique
„manu (quod utinam divinam non ar-
„met in nos quoque) vulnus Ecclesiæ
„libertati inflictum tractamus, exurgat
„Deus, & judicet caussam suam. Nemo
„est,

Sæc. XVII. „est, qui non intelligat in hac disceptatione summam rerum ecclesiasticarum
A.C. 1681. „in discrimen adduci. Si enim diffimularetur diutius decreti, sive arresti illius malum in dies magis invalescens, brevi profecto fieret, ut disjectis ac rebus vulnis ubique gentium terminis, quos inter utramque potestatem divina ordinazione posuerunt patres nostri, nulla relinqueretur ratio tuendæ discipline, nulla sacerdotio reverentia, nullum episcopali ordini vestigium pristinæ dignitatis. Notum est jam omnibus, & per vulgatum caussæ illius meritum. Neque tu, ut rei veritatem assequare, necesse habes peregrina documenta scrutari, cum amplissima & certissima domi habeas, interroga majores tuos, & dicent tibi. Plura sunt ab iis hac de re edita, eaque regiis tabulariis inclusa, & asservata, quæ omnem dubitationem de medio tollunt, accedente præsertim perpetua & inconcussa quadringentorum annorum servantia. Stamus adhuc ad ostium, & pulsamus, aperi fili charissime, aperi cordis tui sinum vocibus Patris tui, qui te assiduo gerit in visceribus charitatis Christi, non minus anxius de tua æterna salute, quam videt, & magno quidem cum animi sui dolore aperire periclitari, quam de ecclesiistarum „Gal.

„Galliæ libertate, cui sustinendæ ma- Sæc. XVII.
„num applicuit. Exigua sane ab hac A.C. 1681.
„Regaliæ extensione occasio fieret ad
„regiam tuam authoritatem & ampli-
„tudinem; sed non parum nominis tui
„locus accederet, si in animis homi-
„num suspicio oriretur, te rei parum
„consonæ æquitati patrocinium tuum
„præbere: hæc paulo uberiore affectu
„voluimus ad te scribere, ut nihil in-
„tentatum relinquamus, quod Majesta-
„tem tuam possit ab eorum consiliis ab-
„ducere, qui prælare secum, & cum
„rationibus suis actum iri putant, si
„summa illa conjunctio animorum, quæ
„majoribus tuis Galliæ Regibus, Re-
„gnoque ipsi, cum prædecessoribus no-
„stris, atque apostolica sede, semper &
„magna quidem cum utrorumque uti-
„litate, & Catholicæ Ecclesiæ singulari
„solatio intercessit; quamque inter nos
„conservari atque in dies magis mutuæ
„charitatis officiis colligari, in præsens
„si unquam antea, necessarium videtur,
„paulatim debilitari ac dissolvi incipiat,
„quod improbum sane lucrum (quan-
„tum ad nos pertinet) nunquam illi
„affequentur. Te enim, quæcunque
„hominum vel temporum iniquitas in-
„ciderit, intimo & constanti semper a-
„more (salvis Dei honore & Sedis apo-
„stolicæ dignitate) prosequemur, quem
Hist. Eccles. Tom. LXIV. Yy „in-

Sæc. XVII. „interim quasi præsentem in spiritu cha-
 A. C. 1681. „ritatis arcte complectimur, dum Maje-
 „, stati tuæ veram in utroque homine le-
 „, licitatem ab immortali Deo precamur,
 „, & Apostolicam benedictionem aman-
 „, tissime impertimur.„

§. LXI.

*Scriptorum Catholicorum opera
& obitus.*

Decessere hoc anno ex Scriptoribus Catholicis non pauci, quorum opera recensere haud injucundum erit. Die igitur undecima Februarii Romæ obiit Cornelius Margarinus Montis Cassini Abbas, qui tomos duos Bullarii Cassinensis, Dictionarium Longobardicum, discursum apologeticum pro quodam documento familiæ Capifucchianæ, thesaurum historicum Sacrae & politicæ veritatis, & inscriptiones antiquas Basilicæ S. Pauli de urbe posteris reliquit. II. Jacobus Gaffarellus scripsit abdita divinæ cabalæ mysteria contra Sophistas, Paraphrasin in Psalmum: *Super flumina Babylonis*, quæstionem pacificam, an dissidia in religione per Philosophorum principia &c. componi possint, tractatum de fine mundi, & historiam mundi subterranei, quam tam morte præventus elaborare haud poterat.

poterat. Vulgavit etiam *curiositates in- Sæc. XVII.*
auditas, de cuius libri sato jam supra A.C. 1681.

mentionem fecimus. III. Carolus Le
Cointe Sacerdos Congregationis Ora-
torii, qui impigro labore primus Eccle-
siasticam Francorum Historiam ab An-
no Christi 235. usque ad Annum 845.
prosecutus, septem edidit Annalium
Francorum tomos, octavum vero Pater
Gerardus du Bois Caroli Amicus com-
plevit. IV. Christianus Lupus Ord. FF.
Eremitarum S. Augustini strenuus con-
tra Regaliæ cauſam adversarius edi-
dit quinque volumina de Synodorum
Generalium & Provincialium statutis &
Canonibus unacum notis eruditissimis,
& dissertationibus scientia solida non
minus ac profunda claris: scripsit con-
tra Petrum de Marca, Boileau, & Ger-
baisium, tractatum de appellationibus
ad Sacram Sedem, necnon alium de
privilegiis S. Petri, notas in tractatum
Tertulliani de præscriptionibus, disser-
tationem de sensu legitimo SS. Patrum
circa attritionem, vitam & epistolas
S. Thomæ Cantuariensis, Alexandri III.
Ludovici VII. Franciæ, & Henrici II.
Angliæ Regum aliorumque, præter
plurimas dissertationes. V. Joachimus
Pastorius ab Hirtenberg ex Sociniano
Catholicus, & Protonotarius Apostoli-
cus, qui publici juris fecit Aulicum in-

Yy 2 cul-

Sæc. XVII. culpatum, Palæstram Nobilium, vitam
A. C. 1681. Theodosii Magni, Florum Polonicum,

& planiorem Poloniæ Historiam, cui
ultimam manum admovit Georgius
Adamus ejus Filius, itidem Protone-
tarius Apostolicus. VI. Joannes Gar-
nierus e Societate, edidit notas ad E-
clanensis libellum, & Marii Mercato-
ris opera cum notis, quarum prior pars
ea, quæ ad hæresin Pelagianam, alte-
ra, quæ ad Cælestianam spectant, con-
tinet: Eodem anno seu 1673. quo He-
nricus Norisius Cardinalis suam Histo-
riam Pelagianam edidit, easque ad epi-
graphen 90. & 92. epistolarum Synodi-
carum perlegens multis erroribus sca-
tere animadvertisit, Garnieri notæ pro-
dierunt, ideoque Norisius anno sequenti
earum censuram edidit, palam profes-
sus, quod si Garnieri de hæresi Pela-
giana commentarii ante suam Historiam
prodiissent, se suam Historiam non fu-
se editurum, cum multa, quæ ipse de
hac hæresi se primo publicaturum ex-
stimatorerit, Garnierus tam feliciter asse-
catus fuerit, ut ipse absdubio plagi
suspitione cariturus non fuisset, si post
Garnierum eadem repetere voluisse.
Vulgavit etiam Garnierus Regulas fidei
Catholicæ circa Dei gratiam per Jesum
Christum, diurnum Romanorum Pon-
tificum & Volumen primum Theodorei

una.

unacum quatuor Dissertationibus. VII. Sæc. XVII.
Paulus Oliva Societatis Præpositus edi-

A. C. 1681.

dit elegantes epistolas, commentaria,
variosque sermones domesticos. VIII.

Joannes Baptista Gonet Ord. FF. Præd.
edidit decem tomis clypeum Theolo-
giæ Thomisticæ, Dissertationem Theo-
logicam, in qua recentiorum casistarum
laxitates, & Jansenistarum rigores ex
S. Thoma confutat, ubi præcipue alter-
cationes pro resolvendis casibus institui
solitas, velut sæpiissime vanas atque in-
utiles damnat: Iteratis etiam prælis
excusum prodiit ejus Manuale Tho-
misticum.

§. LXII.

Scriptorum quorundam Acatholico- rum opera.

Celebratur inter Scriptores Acatho-
licos hoc anno defunctos præprimis

Carol. mem.

tom. p. 16.

Joannes Musæus, qui variis contentio-
nibus & decemplici exilio notus, scri-
psit de electionis decreto, de Ecclesia,

Witte p. 14.

Syncretismo, S. Scriptura, convercio-
ne hominis ad Deum, conjugio, & usu
principiorum rationis in Theologia præ-
ter introductionem in Theologiam. II.
Joannes Felwinger posteris reliquit con-
cessionem primæ normæ Religionis Pho-

tiniano-Zwinglianæ, solidam demon-
stratio-

Yy 3

stratio-

Sæc. XVII strationem Divinitatis Christi, collatio
A. C. 1681. nem Religionis Lutheranæ cum reli-
gione unitariorum, immodestam mo-
destiam Valentiani Baumgarten, vin-
dicias Incarnationis Christi, speculum
veritatis, auctorium pecuniæ, id est, de
Missis solitariis, examen methodi Au-
gustinianæ, de potentia Dei absoluta,
de natura & essentia luminis naturæ,
& lumine revelationis præter alia non-
nulla. III. Ernestus Müllerus edidit
metrice canticum canticorum, Cate-
chismi praxin, homilias, speculum poe-
nitentiæ, Rigam obseffam, & bucci-
nam pacis ac belli. IV. Petrus Kra-
gelmund elucubravit expositionem Pla-
mi XV. Auxilium a Jehova, & symbo-
lum Christianorum. V. Hermanus Cor-
ringius publici juris fecit defensionem
Ecclesiæ Protestantum, concussionem
fundamentorum fidei Pontificiæ præter
alia tam Historica quam politica. VI.
Joannes Hipstad vulgavit collationes in
Epistolam ad Romanos, & delineatio-
nem Ecclesiæ Dei. VII. Andreas Glauch
scripsit schediasma de usu concordan-
tiarum Biblicalarum, dissertationes de
Adventu Messiæ, de Verbo otioso, de
Corona Christi præter alia. VIII. Geor-
gius Neumarch edidit Davidem victo-
riosum, Abigaelem prudentem, Thea-
trum sapientis Magistratus, coronam Davi-

Davidicam Christiani Principis, ac pre- Sæc. XVII.
ces pro fœminis præter alia, quorum A.C. 1681.
jacturam Orbis literarius certe nun-
quam deplorasset.

§. LXIII.

*Conventus Cleri Gallicani Parisis
continuatus.*

Probabatur Ludovico Franciæ Regi *Regal. Sa-*
nuperum Cleri Gallicani consilium, *cerd. p. 49.*
propositumque restringendæ Regaliæ *Hude vie de*
temperamentum, quapropter ad finem *Louis XIV.*
hujus anni edictum promulgari jussit, *lib. 41.*
vicius Regaliæ titulo provisi Decanati-
bus, Archidiaconatibus, Theologici Do-
ctoris, vel Pœnitentiarii munere, aliisque
beneficiis, in quæ titulares peculiare
jus suo nomine habent exercendi ali-
quam jurisdictionem & functionem Sa-
cram atque Ecclesiasticam, tales æta-
tem, Ordinum gradus & requisitam ca-
pacitatem haberent, necnon Vicariis
electis a Capitulis, si Ecclesiæ adhuc
vacant, vel ab Episcopis, si eas possi-
dent, sese pro approbatione & missione
Canonica obtinenda sisterent, prius-
quam ullam functionem exercere præ-
sumant. Hoc Regis edictum die vige-
simo quarto Januarii ad Parlamenti atta-
relatum est. Quamprimum autem illud
fuit promulgatum, mox Præsules in

Yy 4 suis

Sæc. XVII. suis comitiis congregati eidem sua ap.
A.C. 1681. posuere chirographa, ac die tertia Fe-
bruarii Regaliæ extensioni publico do-
cumento suum addiderunt consensum:
spe freti, summum quoque Pontificem
confirmatione Apostolica eis suffragatu-
rum; eadem ergo die ad eundem has de-
dere literas: „Quam consecrandi fecimus
„Apostolicæ Sedi Canonicæ obedientiæ
„professionem, ea nos impellit, quæ
„Parisiis jussu Regio congregati gessimus,
„ad Apostolatum vestrum referamus, gra-
„vesque metus nostros paternum in si-
„num effundamus (a). Cum enim te Do-
minus gratiæ suæ præcipue munere in Sede
Apostolica collocaverit, talemque nostris
temporibus præstiterit, ut nobis potius ad
culpam negligentie valeat, si apud vene-
tionem tuam, quæ pro Ecclesia suggerenda
sunt, tacuerimus: quam ea possit Sanctorum
Vestra, vel fastidiose, vel negligentiter acci-
pere, non ambigimus, quin magnis periculis
nostris Pastoralem diligentiam adhibere di-
gneris.

„Sane, Beatissime Pontifex, a ma-
„joribus nostris, sanctis, gravibusque
„viris accepimus, Regni & Sacerdotii
„tuta, piaque Concordia res humanas
„niti (b). Dum unum ab altero impugna-
tur

(a) Epist. Concil. Milevit. ad Pap. Inno-
centium inter Epistolas S. Augustini, Epist. 92.

(b) Goffridus Vindocinensis opusc. 4.

tur, periclitari utrumque, ea occasione, & de Sæc. XVII.
 Regno tolli Fusiūiam, & de Ecclesia pacem, A.C. 1681.
 schismata, & scandala fuscitari, & fieri
 animarum perditionem simul & corporum (c)
 sine horum concordia res humanas nec inco-
 lumes esse posse, nec tutas. Hæc Goffri-
 „dus Vindocinensis, hæc Ivo Carnoten-
 „sis, Sanctissimi gravissimique Ecclesiæ
 „Gallicanæ Præsules immortalibus scri-
 „ptis testata reliquerunt. Hos in me-
 „dium afferre, & ad Vestram sanctita-
 „tem allegare juvat, quos pro Eccle-
 „siaistica libertate, atque Apostolica
 „Auctoritate multa perpessos Sancti Ve-
 „stri Decessores non tantum ut probabi-
 „les Magistros, sed ut præcipuos, sin-
 „gularesque filios semper habuerunt.
 „His accedat tertius Clarævallis Ab-
 „bas non Gallicanæ tantum sed universæ
 „Ecclesiæ lumen, Sanctus Bernardus (d)
 „ille Canonum propugnator, ac fortis-
 „simæ cujusque sententiæ gravissimus
 „Auctor, ubi nimio rigore regnum, &
 „Sacerdotium dividi, atque inconsuti-
 „lem Christi tunicam scindi animadvertisit,
 „utili condescensione temperari Cano-
 „nes supplicavit, ac pacem utriusque
 „potestatis, quæ utramque fulciat, re-
 „tineri, præsertim in Gallia (e) ubi

Y y 5

nul-

(c) Ivo Carnot. Epist. 60.

(d) Epist. 219.

(e) Ivo Carnot. Epist. 238.

Sæc. XVII. „nullam unquam regnum inter & S.
A. C. 1681. „cerdotium divisionem fuisse antiquiores
 „Episcopi gloriati erant, ubi denique
 „ipso teste Bernardo, toto orbe colliso,
 „ipsisque Pontificibus gravi toties tem-
 „pestate jactatis, non modo nullæ scis-
 „suræ factæ essent, sed etiam solerent
 „scissuræ aliæ resarciri (f).

„Nec minore studio Apostolici Prä-
 „sules (g) Vestræ Sanctitatis Antecelso-
 „res eam concordiam commendarunt,
 „cum gemina potestate res humanas
 „regi ex sacris literis accuratissime tra-
 „didere, quarum proinde Concordia
 „publicam pacem, totiusque generis
 „humani statum contineri certissimum
 „sit, dicente Propheta: *Ecce vir orient*
 „*nomen ejus, Zorobabel in persona, in*
 „*figura Christus, certe populi Dei Dux*
 „& Princeps; & ipse extruet templum
 „Domino, & ipse portabit gloriam, & si-
 „debit, & dominabitur super solio suo; &
 „erit Sacerdos super solio suo, & consi-
 „lium pacis erit inter illos duos (h) sit
 „ergo utriusque solium, alterum Prin-
 „cipis, alterum Sacerdotis, auxilio mu-
 „tuo, mutua consensione munitum, hinc
 „populi salus, hinc non tantum cor-
 „por-

(f) S. Bernard. ep. 219.

(g) Gelasius Epist. 8. ad Anast. Imp.

(h) Zach. cap. 6. v. 12. 13.

„porum, sed etiam animarum lucra pro- Sæc. XVII.
 „veniant, hinc denique res humanæ A. C. 1681.
 „stabili, ac Deo pariter, hominibusque
 „placita tranquillitate decurrant. Quæ
 „cum ex Patrum traditione, ipsaque
 „adeo prophetica ac Divina Auctoritate
 „descenderint, ubi eam pacem nostris
 „temporibus occasione Regaliæ sollici-
 „tari vidimus, cæpimus cogitare, quid
 „Majores nostri, quid antiqui Sedis
 „Apostolicæ Antistites præscriberent,
 „pro certo habituri, quod verbo pari-
 „ter & exemplo docuissent. Sic autem
 „comperimus, quæ Ecclesiastica Aucto-
 „ritate, æterna lege sancta essent, ma-
 „nere inconcussa; quæ Ecclesiastica pro-
 „hibitione gestarent, in his Ecclesiarum
 „Principes multa pro tenore Canonum
 „districtius judicasse, multa pro tem-
 „porum necessitate tolerasse, ubi non
 „periclitatur fidei veritas, aut morum
 „honestas, quædam instituta tempe-
 „rari, non cæca tamen, & indiscreta
 „relaxatione disciplinæ, sed si adesset
 „necessitas, ex qua leges quoque mu-
 „tari contingeret: Sanctos enim Pon-
 „tifices Antecessores vestros ita præce-
 „pisse: *ubi necessitas non est, Sanctorum*
 „*Patrum decreta manere inconvertibilia* (i).
 „Eadem ergo decreta ex necessitate in-
 „terdum

(i) S. Bernard. tract. de Præcept. & di-
spen. cap. 4.

Sæc. XVII. „terdum temperanda, eam vero necessi-
 A. C. 1681. „tatem esse, si graves dissensiones, si
 „turbulenti motus, tumultusque immi-
 „nerent, quam populorum stragem S. Pa-
 „tres vocant, tunc enim charitatem,
 „quæ summa Ecclesiæ Lex sit, alias e-
 „molire, ac temperare leges, ac (k)
 „detrahendum aliquid canonum severitati,
 „ut majoribus morbis sanandis Charitas in-
 „cera subveniat: hinc nempe profectam
 „a S. Patribus, ipsaque Apostolica sede
 „toties celebratam moderationem Ca-
 „nonum, quæ utili dispensatione, &
 „provida Compensatione librata Eccle-
 „siam ædificet, propulset dissidia, Re-
 „gnum & Sacerdotium firma pace com-
 „ponat. „

„Hæc ex S. Augustino, aliisque Pa-
 „tribus, hæc ex S. Pontificibus, Leone,
 „Gelasio, cæterisque Majores Nostri di-
 „dicerunt, notisque tradiderunt: Salvo
 „scilicet fidei fundamento, & communi mo-
 „rum Regula, toleranda quædam, etiam fa-
 „cienda, quæ infirma videantur, hæc enim
 „facit Charitas, quæ operit multitudinem
 „peccatorum, quæ cum infirmantibus infir-
 „matur, cum scandalizatis uritur. & om-
 „nibus omnia fit, ut omnibus prodeſſe me-
 „reatur (l), quod si jus illud Regium,
 „quod

(k) August. Epist. 50.

(l) Ivo Carnot. Epist. 214.

„quod Regaliam dicimus, aut fidei fun- Sæc. XVII.
 „damentis, aut morum regulis esset ad- A.C. 1681.
 „versum, non illud utique S. Pontifices
 „Doctrina & pietate conspicui Alexan-
 „der III. Innocentius III. atque alii
 „comprobassent; non illud denique Sa-
 „crum generale Lugdunense Concilium
 „tot Personis, totque sub titulis sua
 „Auctoritate firmasset. At enim extendi
 „vetuit ad eas Ecclesiæ, quæ primæva
 „atque innata libertate gauderent; sed
 „ut hanc interim quæstionem omitta-
 „mus, neque minutatim verba Concilii,
 „variosque sensus, quæque antegressa,
 „quæque consecuta sint, expendamus:
 „id sane liquido constat, nullum esse
 „periculum, ut extensum fidei, mori-
 „busque noceat, quod illæsa fide, sal-
 „vaque morum Regula, longe, lateque
 „propagatum, plurimas jam Regni
 „Ecclesiæ occupavit, ex quo illud effi-
 „citur, Regaliæ cauissam, non (m) ad
 „fidei, morumque Regulam, quæ immo-
 „bilis, & irrefractabilis sit, sed ad Disci-
 „plinam, quæ pro locis, ac temporibus
 „subinde mutetur, quæque tempera-
 „menta, ac salubrem illam moderatio-
 „nem admittat, omnino pertinere.,,

„Jam ergo constituto quæstionis sta-
 „tu, Beatissime Pater, quantum intel-
 „ligi-

(m) Tertull. de Virginibus vellandis.

Sæc. XVII. „ligimus rem totam expediri haud dif-
A. C. 1681. „ficle fuerit; cum id unum inquiren-

„dum restet, justane caussa fuerit,
„cur post Ecclesiarum quarumdam
„libertatem totis sexaginta annis stre-
„nue propugnatam, victi in eo tri-
„bunali, quod ipsi antiquo more Re-
„gni appellavimus, acquiescere potius,
„quam omnia commovere, Regiam po-
„testatem cum Pontificali committere,
„nova denique bella ciere vellemus.
„Nos pacem anteponimus, nec in si-
„mili caussa piget imitari Vindocinen-
„sem Abbatem (n) non minus fortitu-
„dine, quam prudentia clarum, cuius
„verbis dicimus: *habeat Ecclesia suam*
„*libertatem, sed summopere caveat, ne dum*
„*nimiris emunxerit, eliciat sanguinem, &*
„*dum rubiginem de vase conatur eradere,*
„*vas ipsum frangatur.,*

„Neque vero publicam pacem, ac
„sub tanto Rege prosperum rerum Ec-
„clesiasticarum cursum turbatum opor-
„tebat. Adhibe pias aures, Sanctissi-
„me Pontifex, & tantisper cogita, quem
„Regem habeamus, non invictam bello
„dexteram, ac decora victoriarum præ-
„dicaturi sumus pacifici Sacerdotes:
„habent illa laudem suam universis gen-
„tibus celebratam, ac pacis gloria cu-
„mula-

(n). Opusc. 4.

„mulatam. Utinam, Beatissime Pater, Sæc. XVII.
 „rebus nostris interesse, & coram in- A.C. 1681.
 „tueri posses (paternis sane oculis di-
 „gnum spectaculum) quam benigne
 „optimus Princeps Episcopos audiat,
 „quam rebus Ecclesiæ faveat, quam
 „bonos fulciat, quam invicta auctori-
 „tate frangat contumaces, quam cæle-
 „stem illam nobis a Domino traditam
 „potestatem intemeratam velit.

„Eo protegente, jurisdictio Episco-
 „palis propemodum profligata emergit e
 „tenebris: nostris jam decretis, nostræ
 „Auctoritati parlamenta obsecundant,
 „ac Regia Decreta Canonicæ Discipli-
 „næ ancillantur. Jam vero hæresis quot
 „accipit subinde salutares plagas? quot
 „edictis comprimitur? quot amissa tem-
 „pla luget? quantas nobilium plebejo-
 „rumque turbas ad Petri, hoc est, ad
 „Christi ovile revocatas, quid deinde
 „referemus, ut regius animus exosas ha-
 „beat novitates omnes, nulloque Re-
 „gni loco consistere patiatur? Est pro-
 „fecto Ludovicns Magnus alter ille Mau-
 „ritius a S. Gregorio Antecessore Vestro
 „toties commendatus (o): cuius tempo-
 „ribus hæreticorum ora conticescunt, quia
 „et si eorum chorda in insaniam perversi sen-
 „sus ebulliunt, Catholici tamen Principis tem-
 „pore prava, quæ sentiunt, eloqui non præ-
 „sumunt. „

Hæc

(o) Lib. 7. epist. Epist. 48.

Sæc. XVII. „Hæc coram admiramur, hæc lu-
 A. C. 1681. „culentius Væstra quoque Sanctitas, ab
 „altissima illa, cui totus orbis subest,
 „Petri sede commemorat; his Aposto-
 „licum vestrum pectus exultat, si quid
 „fortasse tot inter prospera emergit in-
 „commodi, non omnia proinde ad ju-
 „ris apices exigimus; Magno enim Cy-
 „rillo Alexandrino Præside docente di-
 „dicimus (p) œconomia rerum plerum-
 „que cogi nos etiam a stricto, & con-
 „fesso Ecclesiæ jure discedere. Quanti-
 „verò æstimamus illa privilegia aliquot
 „Ecclesiarum, si emolumentis damna
 „contendimus. Quid, quod illud onus
 „vix Ecclesiæ sentiunt, vacantium Ec-
 „clesiarum fructibus, quos Reges vin-
 „dicare fisco in Ecclesiarum longe ma-
 „xima parte non dubia consuetudine
 „poterant, Successori reservatis, rebus
 „que ad Canonum auctoritatem Ludo-
 „vici decimi tertii Augustæ memoriae
 „edicto redactis. Quid quod in qui-
 „busdam præbendis, ac dignitatibus
 „conferendis, si quid erat asperius,
 „nobis supplicantibus a Rege mollitum;
 „tanti Principis pietatem, largitatem
 „que commendat? Quid quod capitu-
 „lis sua jura servata, certique judici-
 „bus præscripti limites, ne Regalizæ no-
 „mine

(p) Epist. ad Gennadium Presbyt. & Ar-
 chimandritam.

„mine omnia invadantur, id subjuncta Sæc. XVII.
 „his literis gesta testantur, certoque A. C. 1681.
 „indicio sunt, quam bene illi aliqua
 „concedantur, qui multa jam sibi pos-
 „sessione vindicata ultro concedat.„

„Sed enim exprobabunt, qui votis
 „suis omnia metiuntur, leve illud quo-
 „que (sic enim sentiunt) quod Rex Chri-
 „stianissimus tanto studio assertum Co-
 „ronæ suæ velit, nobis Auctoribus ac
 „flagitantibus potuisse dimitti: næ illi
 „falsi sunt, rerumque nostrarum impe-
 „ritissimi. Liceat vero nobis, Beatissi-
 „me Pater, quando eo in ordine totius
 „negotii summa versatur, paulo libe-
 „rius interturbare graves illas curas
 „Apostolicæ mentis, ac jus Regaliæ
 „francorum Regibus insitum, inditum-
 „que est, ab ortu repetere.„

„Sic nempe in clamant Regii Magi-
 „stratus, Christianissimos Reges jam
 „inde a Clodovæo, ac primis Christia-
 „næ Religionis exordiis, Ecclesiarum
 „omnium, ut pietate filios, ita effusis-
 „sima liberalitate nutritios, & Regia
 „defensione propemodum Patronos, ac
 „tutores existisse: ea vero, quæ Ec-
 „clesiæ in fundis haberent, teste Augu-
 „stino, jure Cæsareo, hoc est, Regio
 „obtineri, supremamque eorum omnium
 „potestatem penes Reges esse, hinc a
 „priscis temporibus, vacantium Eccle-
 „sia. Hist. Eccles. Tom. LXIV. Zz sia-

Sæc. XVII „siarum Regia manu occupata bona,
 A. C. 1681. „mox redditæ Successoribus: nec a Sede
 „Apostolica reprobata, quæ huic juri
 „tuendo antiquissimis etiam temporis
 „bus Reges Francorum fecissent; præ-
 „bendas quoque, hoc est, nativo sensu,
 „stipendia Clericorum, partem Eccle-
 „siaſticæ possessionis, ac proventus,
 „necdum a toto discretas, si vacarent
 „Ecclesiæ, eodem quoque jure a Prin-
 „cipibus collatas; quarum quippe col-
 „latio, & antiquo jure a solida massa
 „decidi non posset, & recentioribus quo-
 „que juris Pontificii institutis in fructu
 „haberetur. Hæc omnia ab antiquo
 „Regibus de se bene meritissimis con-
 „cessisse Ecclesiam, sane consensisse, jus-
 „que illud utriusque potestatis confi-
 „sione firmatum, Regiæ Majestati pro-
 „prium atque congenitum ita coaliuisse,
 „ut distrahi nequeat: neque vero fas
 „esse, ut Ecclesiæ primis Francici im-
 „perii temporibus diverso jure habe-
 „rentur, quas eadem Regia protectione
 „fulciri, eadem liberalitate ditari, ejus-
 „dem Majestatis reverentia ac potestate
 „contineri certum esset; si quid ergo
 „tristioris diversitatis exortum est, id
 „esse referendum ad illa tempora, quies
 „icissum Regni Corpus, Ducumque &
 „comitum olim innocuo, tunc infausto
 „nomine avulsa, ac discepta membra

„vix

„vix inter se cohærerent: hos enim Sæc. XVII.
„Principes, Regalibus occupatis, sæpe A. C. 1681.
„etiam sine Regum conscientia relaxa-
„tis, omnia perturbasse: at postquam
„Regia potestas distractas Provincias
„ad se revocavit, & afflictum diu, dif-
„sipatumque Regnum suam demum in-
„tegre sub uno capite nobilissimo pari-
„ter, ac valentissimo sanitatem intelle-
„xit, tunc oblitterandam, quæ laceros
„artus olim dehonestabat, fœdam di-
„versitatem, nec Regio juri ex antiquis-
„simis, receptisque Regni Francici le-
„gibus nocere potuisse possessionem in-
„termissam, quam & per Principes sibi
„subditos diu retinuissent, nec ipsi un-
„quam animo dimisissent, universasque
„Ecclesiæ non tantum ad decorem, sed
„etiam ad robur, firmamque compa-
„gem, eodem denique jure componen-
„das. Neque vero obstare Lugdunense
„Concilium; quippe quod nec Reges
„nominet, ex Pontificiis quoque Decre-
„tis pro sua Majestate specialiter appellando-
„natos, nec de præbendis loquatur,
„& alio verti possit; neque a Pontifici-
„bus, Regibusque in quæstione Rega-
„liæ, cum de ea maxime ageretur, me-
„moratum, aut leviter saltem indica-
„tum fuerit. „

„Hæc utcunque se habent; neque
„enim lubet commemorare, quæ Ante-
Z z 2 „cesso-

Sæc. XVII. „cessores nostri reposuerint, aut litigare
 A. C. 1680. „est animus coram vestra Sanctitate pa-
 „cis negotium tractaturis; hæc, inquam
 „adeo Regiis Magistratibus in fixamenti
 „sedent, ut a se avelli nulla ratione
 „patiantur, caussaque ceciderimus, eo-
 „rum quoque sententia, qui & æquita-
 „tis laude florarent, & in nostrum or-
 „dinem essent propensissimi; qua con-
 „fessione victus Rex Maximus, satis-
 „que sibi conscius, quam ab invaden-
 „dis Ecclesiarum juribus abhorceret,
 „jus Regium putat, quod in Universum
 „pene Regnum diffusum, suo velut
 „cursu undique protendatur, rerum si-
 „militudine, parique Ecclesiarum con-
 „ditione, velut in proclive ductum.
 „Quid hic nobis mentis, Sanctissime
 „Pontifex, plane simpliciterque dice-
 „mus: hæc neque omnia ut certa pro-
 „ponimus, nec ut erronea, & fidei Re-
 „gulis adversa propulsamus, ac dispen-
 „sationi providæ locum esse censemus,
 „gravissimos scilicet Authores fecuti-
 „Apostolicos Viros Antecessores nostros.
 „Prodeat fane Vir maximus, non
 „minus in Sacris literis, quam in Ca-
 „nonum disciplina versatus Innocent. III.
 „atque in simili caussa quid agendum
 „sit, doceat: de Regalibus agebatur;
 „jure autem Regalium multa contineri,
 „quæ jam Ecclesiis Regum liberalitate
 „,re-

„remissa sint, certo certius est. Primum Sæc. XVII.
 „jus procurationis, sive hospitii, quo A. C. 1681.
 „Episcopi Abbatesque Regem domo ex-
 „cipere, totamque cum ipso Curiam,
 „publicasque personas alere certis tem-
 „poribus: tum jus exercitus, quo cer-
 „tos milites ad Regium exercitum du-
 „cere, eosque alere deberent, & qui-
 „dem occupari a Rege Ecclesiarum bona,
 „non modo si illæ vacassent, verum e-
 „tiam si Episcopi consueta, quæ voca-
 „bant, servitia omisissent, eaque om-
 „nia ab eodem fonte Regalium existere,
 „& perspicuum ex se est, & ipse Inno-
 „centius profitetur. Duo ergo Episcopi
 „a Rege accusati, quod illius injussu
 „milites abduxisseut, eorum Regalia
 „manu Regia confestim invaduntur,
 „nullo judicii forma, nec tantum Re-
 „galia, sed etiam alia bona quæcunque
 „possidentur; id enim juris Regii esse
 „Rex contendebat: Episcopi id negare,
 „tum factum excusare, vim illatam
 „conqueri, gravissimasque expositulatio-
 „nes deferre ad Innocentium. Quid ergo
 „tantus Pontifex? suscepta, ut dece-
 „bat, Episcoporum caussa, Philippum
 „Augustum aggreditur, multa intermi-
 „natus, multisque adhortatus (q). Ne
 „inter Regnum & Sacerdotium scandalum

Zz 3 orire-

(q) Lib. I. epistolarum Epist. 107.

Sæc. XVII. „oriretur; intentato quoque Apostolicæ
 A. C. 1681. „censuræ metu, nisi Episcopis regalia,
 „aliamque omnia præter jus, fasque (sic
 „enim ferebat) occupata relaxaret;
 „Gravis sane cauſa, in qua Rex Maxi-
 „mus (r). Censura cohendus eſſe videre-
 „tur, sed interim Innocentius ad Epi-
 „ſcopos ſcribit (s). Fraternitati Veſtra
 „conſulimus bona fide, quatenus cum cha-
 „riffimo filio noſtro Rege, quanto melius
 „poteris, componere ſtudeatis; quoniam
 „arcus, qui ſemper eſt tensus, vires amit-
 „tit, & nonnunquam Reges melius vincuntur
 „mansuetudine, quam rigore. Praeclare
 „ille quidem, ubi nullum fidei, nullum
 „morum Regulæ creatum periculum eſt;
 „ſed particulare factum, inquiet, nec
 „in exemplum trahendum; & tamen
 „agebatur, uti prædictum eſt, non tan-
 „tum de Episcoporum facto, ſed etiam
 „de Regalium jure, quoſque pateret,
 „quæ bona complectetur, qua forma
 „exerceri poſſet: ſed haec omittamus.
 „Quid Benedictus XII. unus omnium
 „Pontifex, & constantiæ & prudentiæ
 „laude ornatissimus? is Philippum Va-
 „leſium Regem edita Philippina multa
 „(t) Regaliæ juri ab antiquo more di-
 „verſa velut inſerentem gravissimis mo-
 „nitis

(r) Lib. 3. Epift. 40.

(s) Lib. 3. Epift. 107.

(t) Rainald. ad Anno 1337. num. 17.

„nitis ab ea tutanda lege deterruit sed Sæc. XVII.
„præclare functus officio, ab negotio A.C. 1681.
„destitit, neque enim omnia urgenda
„Pontifici, nec exacte semper ad minutos
„quoque apices res Ecclesiasticas dedu-
„cendas: Philippinaque ad nostra us-
„que tempora stetit incolumis.,,

„Sed ne Vestræ Sanctitati molesti-
„simus, postremum commemoramus
„Bonifacium VIII. nec tamen refri-
„mus infausta illa dissidia, quæ nec si-
„ne lacrymis legi queant: abeant illa
„in tenebras æterno sepelienda silentio.
„Id de Bonifacio referre lubet, quod ad
„pacem conducat, quod dignitatem pa-
„riter atque clementiam summæ Sedis
„deceat. Grave erat Bonifacio a Phi-
„lippo pulchro, pleno etiam jure con-
„ferri præbendas, seu Regaliæ, seu
„quovis alio titulo, nec tamen nega-
„bat Pontifex, imo profitebatur *id*
„*fieri posse Ecclesiæ consensu tacito vel*
„*expresso (u)*, Rex interim se possessione
„tuebatur; eo enim jure a se conferri
„Præbendas, quo a Majoribus, & a S.
„Ludovico Avo datae essent, Recte ille
„& ordine, ut videtur, satis enim
„constabat, reclamante nemine, eo
„jure usos: neque fraudi esse poterat
„optimis Regibus, quod ad jus Regium

Zz 4

,,ea

(u) Hist. de difference de Bonifac. VIII. &
Philippe le Bel. pag. 90. 93. & 78.

Sæc. XVII. „ea revocabant, id enim jus Regium
 A. C. 1681. „esse, quod coronæ Regiæ ab antiquo
 „insitum, coalitumque sit: atque ut ex
 „simili rem conficiamus, an non Patro-
 „natus, quos vocant Laicos, ipsis quo-
 „que terris atque Dominiis ex posse-
 „sione inhærerere, ac quasi temporalis
 „juris loco esse constat: cum tamen id
 „juris ex Ecclesiasticæ potestatis fonte
 „profluere nemo non fateatur? Quanto
 „ampliora Regibus & beneficentia, &
 „propria Majestas conciliare potuit ne-
 „que id Bonifacium juris consultissimum
 „fugiebat; sed cum in ancipiti esse vi-
 „deretur, quatenus juri Regio Prä-
 „bendas conferendi Ecclesiæ consensus
 „accessisset, quod dubium, quod illi-
 „citum reputabat Pontifex, de potesta-
 „tis plenitudine concedebat, ac licitum
 „faciebat? quid enim litigamus, inquit,
 „volumus, ut Rex faciat licite, quod
 „facit illicite: volumus super hoc sibi
 „facere gratiam omnem, quam poteri-
 „mus. Sic quem nondum solvere ex
 „Pontificis sensu, antiqua momenta,
 „juraque non poterant, Apostolicæ po-
 „testatis gladio amputabat; atque id
 „Bonifacius VIII. tot inter simulates
 „conferre ultiro voluit in Philippum:
 „quanta Innocentius XI. Benevolentif-
 „simus, & propensissimus in Ludovi-
 „cum Magnum.

„Ne-

VIII.
gium
tiquo
ut ex
atroc
s quo
ossef
orali
en id
fonte
uanto
a, &
t ne
mum
se vi
Præ
fens
d illi
telta
citum
nquit,
quod
c sibi
oteri
re ex
enta,
e po
ne id
tates
oum:
entif
dovi
„Ne

„Neque vero ambiguum, quid or- Sæc. XVII.
„bis Christianus expectet, si Pontifici A. C. 1681.
„Pontificem, Regem denique Regi com-
„ponamus, id tantum postulamus, ne
„plus æquo audiantur, qui in jure Co-
„ronæ novas hæreses fingunt, nimis-
„que intelligendo faciunt, nihil ut in-
„telligent præposteri homines, qui quem
„exsufflant pulverem, ut præclare S.
„Augustinus, in suos, aliorumque ex-
„cutiunt oculos. Vestra vere sanctitas
„hæc omnia supergressa, Christianique
„orbis intenta commodis, tantas con-
„tentiones ex tenui ortas, sed in gra-
„vissima mala, nisi Deus avertat, ali-
„quando erupturas, Apostolica Aucto-
„ritate componat: pacem expetimus,
„pacem flagitamus, pacem, quæ Ve-
„strum nomen tanta pietatis, ac San-
„ctitatis laude omnibus gentibus, ipsi-
„que adeo Ecclesiæ holibus clarum ve-
„nerandumque immortalitati consecra-
„tura sit. Satis jam, superque Parens
„optimus, devotissimusque filius re-
„pugnante animo altercantur. Nos qui-
„dem, Beatissime Pater, ut gratias agi-
„mus, quas possumus maximas, quod
„jura quarundam Ecclesiarum, quæ
„nobis omnibus communia facit ipsa
„Fraternitas, sarta, tectaque esse vul-
„tis, ita nostra caussa concuti orbem, Pa-
„cemque Christianam conturbari nolu-

Zz 5 „mus:

§æc. XVII. „mus: quare eo quoque, quidquid in
 A. C. 1681. „erat, jure deceſſimus: id in Regem
 „optimum, atque beneficentissimum ul-
 „tro contulimus (x). Et si forte propter
 Canonum rigorē minus licebat, ſatuum eſt
 tamen, quia Ecclesiasticæ paci ſic expedie-
 bat; cum enim plenitudo legis fit Charitas,
 in hoc legibus obtemperatum eſſe credimus,
 in quo Charitatis opus impletum eſſe cogno-
 vimus.

„Quæ a nobis acta, ſi Veftra Sancti-
 tas dignetur impicere, probaturam eſſe
 „pro ſua æquitate confidimus. Sane ſum-
 „ma confiſſione, pronaque omnium
 „noſtrorum voluntate gera eſſe testa-
 „mur; cum præſertim nemo fit, qui
 „rebus noſtris intellectis, ac perpensis om-
 „nibus, quæ recens nobis ſupplicanti-
 „bus a Rege Maximo ſtatuta ſunt, non
 „ultra fateatur, plura & ampliora con-
 „ceſſa, quam dimiſſa, atque Ecclesiæ
 „cauſam Regia æquitate, ac liberalitate,
 „meliore nunc omnino conditione eſſe:
 „quamobrem obſecramus, ut quæ a
 „noſtra humilitate, non modo publicæ
 „pacis intuitu, ſed maximo Ecclesiæ
 „emolumento gera ſunt, quæque Rex
 „Maximus, tanto Religionis ſtudio,
 „tantaque omnium noſtrorum obteſta-
 „tione confeſſit, Regiis Magistratibus
 „ne-

(x) Ivo Carnot, Epif. 190.

„ne quicquam reclamantibus, sic Vesta Sæc. XVII.
 „Sanctitas complectatur, ut Sacerdo- A.C. 1681.
 „tii, Regnique concordiam æternum
 „firmet, & sanctiat. „

„Quid enim luctuosius quam sub
 „tanto Pontifice, ac tanto Rege, quo-
 „rum consensione tot in Ecclesiam bona
 „redundatura sint, per invisa, & im-
 „portuna dissidia eludi expectationem
 „orbis, & publica commoda retardari?
 „Sane ex quo Ecclesia est, sede Apo-
 „stolica, Regnoque Francorum nihil
 „conjunctionis fuisse, & maximo honori
 „ducimus, & Vesti Antecessores liben-
 „tissime prædicant; hanc vero perpe-
 „tuam conjunctionem animorum nostris
 „quoque temporibus auctam oportuit.
 „Quid enim videt orbis Magno Ludo-
 „vico majus? Quem Turcæ sævientes
 „graviorem hostem? quam expeditio-
 „rem manum? quem animum promptio-
 „rem? Quem idoneum magis, quocum
 „ea, quæ Vos assidue pulsant, coercendi
 „hostis, atque amplificandæ Ecclesiæ,
 „communicare Consilia? quem ad ar-
 „dua quæque jam sponte currentem in-
 „citare possitis? Ne vero prohibeat Ve-
 „stram Sanctitatem Ecclesiarum aliqua-
 „rum haud tantis fane motibus digna
 „libertas: solet Ecclesia Christi quædam
 „omittere, ut alia, eaque potiora ser-
 „vet, multa quoque in melius ferendo
 „com-

Sæc. XVII., commutare. Ipsa Regalia, quantum
 A.C. 1681. „imminuta est, cum pii Principes a po-
 „tiundis fructibus jam abstinuerint, &
 „gravissima onera alendorum militum,
 „ac procurationum sponte remiserint,
 „ut jam illi a nobis, si necesse sit, me-
 „morem animum suo quodam jure re-
 „poscere videantur? Quid attinet com-
 „memorare in Episcopis, atque Abba-
 „tibus eligendis, investituris, in juffio-
 „nibus, permissionibus, assensionibus
 „Regiis, in Episcopatum, & Abbatia-
 „rum concessione, & dono, in Homa-
 „giis quoque, & Sacramentis fidelita-
 „tis, quam multa primum censuris gra-
 „vissimis reprobata mox ultro concessa
 „sint? Ipsa Apostolica Sedes, arx Ec-
 „clesiasticæ libertatis, quam multa Prin-
 „cipum in seipsum quoque jura tolera-
 „rit, imo aliquando concederit, ipsa
 „temporum mora excusia Cervicibus,
 „& in optimum statum sponte restituta?
 „An ergo Ecclesia levitate usæ est? fuit
 „que in illa est, & non (y) absit, sed sa-
 „tis sibi conscientia æternitatis suæ, ipsi-
 „que veritati semper immobili animo
 „adhærescens, aliqua sui parte huma-
 „nis se rebus utcunque accommodat,
 „nec tam temporibus, quam animarum
 „saluti servit. *Hæc dicendo doctam Pa-
 terni-*

(y) Ad Corinth. cap. I. v. 17.

„ternitatem Vestram non docemus, sed ean- Sæc. XVII.
„dem consulendo & rogando monemus, ut A. C. 1681.
„ibi consiliis, & pietatis studeatis visceri-
„bus abundare, ubi fas non est, fortitudi-
„nem exercere (z).

„Quare, Beatissime Pater, ad Sa-
„cros Vestros pedes rite provoluti, at-
„que Apostolicam Benedictionem ex-
„pectantes, summum illum Ecclesiæ,
„vestrique unici primatus Auctorem
„oramus, obsecramus, uti mentem Ve-
„stram ad pacis consilia inflectat, &
„quæ pacis studio, exemplo Majorum,
„Sanctitas Vestra gesserit, ea in Vestram
„gloriam, quam in Christo habetis, toti-
„que Ecclesiæ utilitati vertat.

*Obsequentissimi & devotissimi Filii
ac Servi vestri,*

Archiepiscopi, Episcopi, aliique
Ecclesiastici Viri in comitiis
Generalibus Cleri Gallicani Pa-
risiis congregati,

*FRANCISCUS,
Archiepiscopus Parisiensis, Praeses.*

(z) Ivo Carnot. Epist. 190.